

การจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
: กรณีศึกษา ถนนตระกูลข้าวในประเทศไทย

**Management for Non-Alcoholic Songkran Festival
: A Case Study of the Rice Family Roads in Thailand**

วิฑูร อินทจันทร์

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

พุทธศักราช 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสยาม

ใบรับรองคุณวุฒิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาการจัดการ

คณะบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) การจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
: กรณีศึกษาดนตระกุลข้าว ในประเทศไทย

(ภาษาอังกฤษ) Management for Non-Alcoholic Songkran Festival
: A Case Study of the Rice Family Roads in Thailand

นามผู้วิจัย (ภาษาไทย) นายวิฑูร อินทจันทร์

(ภาษาอังกฤษ) Mr. Vitoon Intajan

คณะกรรมการสอบคุณวุฒิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบคุณวุฒิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

ประธานกรรมการ เมื่อวันที่ 18 / ม.ค. / 2562

(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี)

กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ)

กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี ศรีใส)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชนันท์ ปัญญาศิริ)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย จันทร์เรือง)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม อนุมัติให้รับคุณวุฒิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตาม
หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชนันท์ ปัญญาศิริ)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการจัดการ
วันที่ 18 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

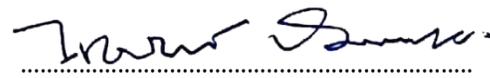
ชื่อเรื่อง : การจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
กรณีศึกษาถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย

โดย : นายวิฑูร อินทจันทร์

ชื่อปริญญา : ปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต

สาขา : การจัดการ

อาจารย์ที่ปรึกษาประจำตัวนักศึกษา:

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชานนท์ ปัญญาศิริ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย จันทรเรือง)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาหลักการและวิธีการในการจัดการงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2) เพื่อถอดบทเรียนหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายในการให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน เจ้าภาพจัดงานรับทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จำนวน 8 คน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมจำนวน 20 คน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและผู้ประสานงานและเจ้าหน้าที่เครือข่ายองค์กรงดเหล้า จำนวน 20 คน ด้วยการจัดทำประชุมกลุ่ม (Focus Group) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลจากการศึกษาพบว่า การวางแผนเป็นการวางแผนระยะสั้นมอบหมายให้กองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานสำรวจพื้นที่จัดโซนนิ่ง เสนอโครงการของบสนับสนุนจาก สสส. และภาวะผู้นำในการร่วมกันติดตามผลการดำเนินงาน ผลของการถอดบทเรียนปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ การวางแผนเชิงปฏิบัติการล่วงหน้า แบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความชำนาญ เชิญชวนให้ ชุมชน ภาคีเครือข่ายร่วมเป็นเจ้าของงาน การใช้มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางสังคม และการให้เครือข่ายมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของ

(๗)

กระบวนการทำงาน แนวทางที่เหมาะสมการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ควรมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ปี กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กำหนดรูปแบบจัดงาน งบประมาณ แบ่งบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน สร้างข้อตกลงระหว่างเครือข่าย หน่วยงาน ชุมชน การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงาน และการจัดทำฐานข้อมูลให้ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเป็นเจ้าของงาน และขยายภาคีเครือข่ายเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: การจัดการ, งานสงกรานต์, เครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ถนนตระกุดข้าว

Abstract

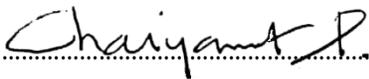
Title : Management for Non-Alcoholic Songkran Festival
: A Case Study of the Rice Family Roads in Thailand

By : Mr. Vitoon Intajan

Degree : Doctor of Philosophy

Major : Management

Advisor :

.....

(Assistant Professor Dr. Chaiyanant Panyasiri)

.....

(Assistant Professor Dr. Sommai Chanruang)

The objectives of this research were: 1) to study the principles and methods of managing non-alcoholic Songkran festival; 2) to extract the lessons learned of the key success factors in organizing an non-alcoholic Songkran festival; and 3) to propose constructive solutions in organizing non-alcoholic Songkran festival. This study used qualitative research methods. In-depth interview were conducted with key informants consisting of 8 experts and professionals, 8 event hosts funded by Thai Health Promotion Foundation and 20 stakeholders/participants. The focus group method was conducted with 20 coordinators and officers from non-alcohol campaign networks. All data were analyzed by content analysis method.

The results from the study found that short-term planning was assigned as the responsibility of the Education Division in coordinating zoning areas, surveys, and the budget proposition from Thai Health Promotion Foundation, as well as co-leadership in performance evaluation. The results of lesson learned extraction on the factors affecting the success of non-alcoholic Songkran Festival included advanced operational planning, skill based-division of responsibility, the pursuance of community, partnership and network to be involved in the projects,

legal and societal measures and the ongoing participation of the networks in the process. The guidelines for non-alcoholic Songkran Festival included yearly planning, clear objectives, goals and practices of the events, budgetary management, clear division of jobs and mutual agreement between the networks, authorities, community, responsible persons as well as the database co-owned by all expansive networking partners.

Keyword: Management, Songkran festival, Non-alcoholic beverages, Rice family road

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความร่วมมือของผู้มีพระคุณหลายท่าน และความช่วยเหลือแนะนำของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยพันธ์ ปัญญาศิริ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา คุษฎีนิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย จันทร์เรือง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้กรุณาที่ให้ คำแนะนำข้อคิดเห็นตรวจสอบ และสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอด้วยดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงขอกราบ ขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ที่กรุณาให้ เกียรติเป็นประธาน โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี ศรีใส เป็นกรรมการในการสอบคุษฎีนิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันทรงคุณค่า ซึ่งได้กรุณา ตรวจสอบแก้ไขคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการ จัดการ มหาวิทยาลัยสยาม ขอขอบคุณ ดร.ณัฏยา แก้วนุ่น อาจารย์วิษณุ ศรีทะวงษ์ และทีมงาน เครื่องข่ายองค์กรงดเหล้าทุกท่านที่ให้ความสะดวกด้านอำนวยความสะดวกและประสานงาน ในการทำคุษฎี นิพนธ์ให้ผู้วิจัยตลอดมาตลอดจนค้นคว้าหาข้อมูลในการจัดทำคุษฎีนิพนธ์ของผู้เขียนครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

ขอบคุณสมาชิกทุกคนของครอบครัวที่เข้าใจทุกความเคลื่อนไหวและเป็นกำลังใจ ส่งพลังอันมหัศจรรย์ที่สนับสนุน ส่งเสริม เต็มคำว่าสู้ หยิบคำว่าท้อด้อยให้ออกจากเส้นทาง ตลอดเวลา เพื่อความสำเร็จในการศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต รวมถึงให้การ สนับสนุนช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการทำงานวิจัยคุษฎีนิพนธ์เล่มนี้บรรลุดุประสงฆ์พร้อมทั้ง ประสบความสำเร็จด้วยดี

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงอำนาจบารมีของคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทั้งหลายที่อยู่ในสากลโลก อันเป็นที่พึ่งให้ผู้วิจัยมีสติปัญญาในการจัดทำคุษฎีนิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วง ไปด้วยดี ผู้วิจัยขอให้เป็นกตเวทิตาแต่บิดา มารดา ครอบครัวของผู้วิจัย ตลอดจนผู้เขียนหนังสือ และ บทความต่างๆ ครู อาจารย์ ที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยจนสามารถให้คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

วิฑูร อินทจันทร์

พฤษภาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ก)
ABSTRACT.....	(ค)
กิตติกรรมประกาศ.....	(จ)
สารบัญ.....	(ฉ)
สารบัญตาราง.....	(ช)
สารบัญรูปภาพ.....	(ฌ)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 ความสำคัญของปัญหา.....	8
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	13
1.4 คำถามการวิจัย.....	13
1.5 ขอบเขตของการศึกษา.....	14
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการ.....	16
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	36
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย.....	53
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
2.5 กรอบแนวความคิดการวิจัย.....	68
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 รูปแบบขั้นตอนในการวิจัย.....	70
3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย (Key Informants).....	73
3.3 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76
3.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	76
3.6 วิธีการเก็บข้อมูล.....	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
3.8 การนำเสนอผลการวิจัย.....	78
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 ข้อมูลทั่วไปและบริบทพื้นที่ของการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	80
4.2 หลักการและวิธีการในการจัดงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้ถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย.....	94
4.3 ถอดบทเรียนเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดงานสงกรานต์ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว.....	114
4.4 แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	124
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	137
5.2 อภิปรายผล.....	147
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	153
บรรณานุกรม.....	155
ภาคผนวก.....	168
- ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ และบทสัมภาษณ์.....	169
- ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ บุคลากรผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดงานสงกรานต์ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	179
- ภาคผนวก ค ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์.....	188
ประวัติผู้วิจัย.....	195

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	สถิติการเกิดอุบัติเหตุ และมีผู้บาดเจ็บ เสียชีวิตในช่วงเทศกาลสงกรานต์.....	4
1.2	สถิติการเกิดอุบัติเหตุและมีผู้เสียชีวิตจากเมาแล้วขับในช่วงเทศกาลสงกรานต์.....	5
1.3	รายชื่อถนนตรอกซอย ในประเทศไทย.....	9
3.1	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ.....	73
3.2	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	77
4.1	แนวทางที่เหมาะสมการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	134
5.1	แนวทางที่เหมาะสมการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	145

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กลไกการเกิดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	8
2.1 ความสำคัญของการจัดการ	23
2.2 โครงสร้างความสัมพันธ์กระบวนการจัดการ	33
2.3 ภาพแสดงกระบวนการจัดการ	36
2.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	43
2.5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	45
2.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff	47
2.7 ตัวอย่างโครงสร้างความสัมพันธ์เครือข่าย	54
2.8 กรอบแนวคิด การวิจัย	68
3.1 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา	72
5.1 หลักการและวิธีการในการจัดการงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้ถนนตระกูลข้าวในประเทศไทย	139
5.2 ผลของการการถอดบทเรียนเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว	142

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ประเพณีสงกรานต์ไม่ปรากฏชัดว่าเกิดขึ้นเมื่อใด ชนชาติไทยรับเอาประเพณีสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ แต่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ดังปรากฏอยู่ในกฎมณเฑียรบาล สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถซึ่งเป็นพิธีการจากปีเก่าขึ้นสู่ปีใหม่ สมัยโบราณถือเอาวันขึ้น 1 ค่ำเดือนอ้าย เป็นวันขึ้นปีใหม่ ระหว่างเดือนพฤศจิกายนหรือธันวาคม ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงไปตามคติพราหมณ์ ซึ่งมีรากเหง้ามาจากการสังเกตรวมชาติและฤดูกาลผลิต เป็นวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 หรือประมาณเดือนเมษายน นอกจากประเทศไทยแล้ว ยังมีประเทศ พม่า ลาว และชนชาติไทยเชื้อสายต่างๆ อันเป็นชนส่วนน้อยในจีน อินเดีย ก็ถือว่าสงกรานต์เทศกาลฉลองวันขึ้นปีใหม่ด้วยเช่นกัน ประเพณีสงกรานต์สงกรานต์ที่สืบทอดในประเทศไทยมี 2 แบบ คือ ประเพณีสงกรานต์ของหลวง เรียกว่า การพระราชกุศลสงกรานต์ และประเพณีของราษฎรที่จัดกันในห้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งจะจัดในระหว่างวันที่ 13-18 เมษายน มีกิจกรรมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นประเพณี คือผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาแสดงคารวะต่อพระรัตนตรัย ด้วยการสรงน้ำพระพุทธรูป และไปทำบุญที่วัด การแสดงความกตัญญู การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว การแสดงคารวะต่อผู้ใหญ่และผู้มีพระคุณที่ยังมีชีวิตอยู่ด้วยการไปรดน้ำขอโหสิกรรม อาจมีการเล่นสาดน้ำกันพร้อมกับอวยพรให้แก่กัน รวมทั้งกิจกรรมการละเล่นรื่นเริงตามประเพณีห้องถิ่นนั้นๆ มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อันแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ชุมชนและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ประเพณีสงกรานต์เป็นประติสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อที่จะร้อยรัดให้ผู้คนตระหนักเข้าใจและใช้ชีวิตตามแนวทางของระบบความสัมพันธ์ทางสังคม (อรรถจักร สัตยานุรักษ์, 2556) การเจริญเติบโตของเมือง และความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจรวมทั้งการไหลบ่าของวัฒนธรรมจากภายนอก อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ได้ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรม “สงกรานต์” อย่างต่อเนื่องเนื่องในหลายมิติทั้งในแง่พิธีกรรมรูปแบบของการจัดงานสงกรานต์ความเชื่อเดิมและคุณค่าได้ถูกกระแสสังคมสมัยใหม่ลบเลือนหายไปเกือบหมดสิ้น ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีไทยดั้งเดิม เพื่อเฉลิมฉลอง วันปีใหม่แบบไทยๆ และเป็นวันครอบครัว แต่ภาพที่เห็นชัดเจน เมื่อคิดถึงสงกรานต์กลับมีภาพของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ในขณะที่สังคมไทยตกอยู่ในภาวะกระแสทุนนิยม

พาณิชย์นิยม และวัตถุนิยมมากจนขาดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ขาดความรัก ความอบอุ่น และความผูกพันของคนในท้องถิ่น การยอมรับและความภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นรากเหง้าไทยแต่เดิม ทุกวันนี้สังคมไทยได้หันไปปรับวัฒนธรรมตะวันตกที่ไหลบ่าเข้ามาผ่านสื่อต่างๆ โดยปราศจากการเลือกสรรกลั่นกรอง จนเกิดการซึมซับคัดแปลง ในขณะที่เดียวกันก็สร้างค่านิยมและทัศนคติที่ขัดแย้งระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ สภาพวิถีชีวิตไทย เอกลักษณะวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมถูกเบียดเบียนและเปลี่ยนแปลง นำมาซึ่งปัญหาความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม คุณธรรมและปัญหาต่างๆ อีกนัยหนึ่ง การดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ได้ขยายตัวมากเพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะในโอกาสที่มีการจัดกิจกรรมงานประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์และทำการกลยุทธ์เชิงการตลาดอย่างเข้มข้น การดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์จึงได้กลายเป็นเครื่องมือหรือสัญลักษณ์แสดงสถานภาพทางสังคม บริษัท ธุรกิจเครื่องดัดแอลกอฮอล์ได้ทำการบริหารจัดการตลาดวางรากฐานไปทั่วทุกพื้นที่ในประเทศไทย รวมถึงการเข้าไปมีบทบาทสานสัมพันธ์กับนักการเมือง หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในนามของผู้ให้การสนับสนุนทุนอุปถัมภ์การจัดงานประเพณีต่างๆ อาทิเช่น งานเทศกาลปีใหม่ งานประเพณีลอยกระทง งานเทศกาลสงกรานต์ และงานเทศกาลต่างๆ ประมาณ 10,000 งานต่อปี (สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, 2558) แม้ว่าสังคมไทยจะเป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนามีศีลเป็นเครื่องกำกับจิตใจมิให้เอนเอียงไปในทางที่ไม่ดี เพื่อให้เกิดความสุข ความดีงาม ในการดำเนินชีวิต โดยหนึ่งในข้อพึงปฏิบัติของศีลก็ได้มีข้อห้ามคือ ไม่ดื่มสุราเมรัยข่มได้ชื่อว่าให้ความปลอดภัยแก่ทุกสิ่ง เพราะคนที่ประมาทขาดสติ นั้น สามารถทำความชั่วได้ทุกอย่าง จะฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม หรือพูดเท็จก็ทำได้ทั้งสิ้น ซึ่งเครื่องดัดแอลกอฮอล์นั้นเมื่อมีการดื่มเข้าไปแล้วก่อให้เกิดพฤติกรรมที่มีแนวโน้มว่าจะทำให้คนปกติ กลายเป็นคนที่ไม่ปกติ และในหลายกรณีนำไปสู่การเกิดอาชญากรรม อุบัติเหตุ การทะเลาะวิวาท และการทำร้ายสุขภาพร่างกาย ดังนั้นประชาชนในอดีตที่ผ่านมาเข้าใจผลกระทบและปัญหาจากการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ จึงได้พยายามสอนลูกสอนหลานให้ใช้ชีวิตให้ห่างไกลจากความอันตราย และการสูญเสียจากเครื่องดัดแอลกอฮอล์ แต่สังคมไทยก็ยังคงมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพราหมณ์ ฮินดู การนับถือผี และสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ ซึ่งในพิธีกรรมความเชื่อเพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ศรัทธาเชื่อมั่นและเคารพนับถือที่ต้องใช้เครื่องดัดแอลกอฮอล์ในการประกอบพิธีกรรม หรือร่วมกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้

การบริโภคเครื่องดัดแอลกอฮอล์สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการดื่มอยู่ในลำดับต้นๆ ของเอเชียรองจากญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ (มติชนออนไลน์, 2555) และยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพ อุบัติเหตุ สังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาและผลกระทบที่

เกิดขึ้นไม่ได้จำกัดอยู่เพียงตัวผู้บริโภคเท่านั้น แต่ยังส่งผลไปสู่ชุมชน ครอบครัว บุคคลรอบข้าง สังคมและประเทศทุกฝ่ายล้วนมีส่วนแบกรับภาระจากปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น จากการมีนเมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นผลที่คาดได้ว่าจะเกิดขึ้นหลังจากดื่มปริมาณหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง อาการเมาสุราส่วนใหญ่แล้วเป็นผลจากแอลกอฮอล์ที่มีต่อโครงสร้างและการทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง การเมาสุราจัดเป็นอาการทางคลินิกตามเกณฑ์การวินิจฉัยโรค (International Classification of Diseases) และเป็นปัญหาที่ทางการแพทย์ในแผนกฉุกเฉินในเกือบทุกส่วนของโลกเป็นอย่างดีแต่ขณะเดียวกันก็มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่กำหนดว่าดื่มมากเท่าไรจึงเรียกว่า “เมา” นอกจากนี้ความคาดหวังต่อตัวบุคคลในการเมาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือขอบเขตการยอมรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนั้นก็แตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรมและสังคม ดังนั้นการเมาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิดจากปัจจัยหลากหลาย ไม่เพียงแต่ปริมาณแอลกอฮอล์การดื่มเร็วช้าเพียงใดเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความแตกต่างในแต่ละบุคคลรวมไปถึงความคาดหวังและปฏิกิริยาทางสังคม วัฒนธรรมอีกด้วย จากฤทธิ์ของการเมาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการเมาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงมากมายรวมทั้งการเกิดอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ รวมถึงขณะขับรถหรือใช้เครื่องจักร พฤติกรรมก้าวร้าว และพิษจากสุราเฉียบพลัน ผลที่เกิดในระยะเฉียบพลันนี้อาจนำไปสู่ปัญหาระยะยาว เช่น ทูพผลจากอุบัติเหตุ หรือติดเชื้อ HIV จากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยผลกระทบต่างๆเหล่านี้ส่งผลและก่อให้เกิดภาระต่อบริการสาธารณสุข และยังส่งผลต่อระบบสุขภาพ ระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมากมาย (องค์การอนามัยโลก, 2007) ในช่วงที่ผ่านมาหลายชุมชนในสังคมไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ทางบริษัท ธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้พยายามใช้ช่องทางต่างๆ ในการให้ผู้บริโภคได้เข้าถึงได้ง่าย โดยการผ่านงานเทศกาลกาลต่างๆ เช่น งานสงกรานต์ งานปีใหม่ เป็นต้น และยิ่งนับวัน สิ่งนี้กำลังกลายเป็นวัฒนธรรมความไม่ปลอดภัยในสังคมไทย แทนที่กิจกรรมสร้างสรรค์ ที่ประกอบด้วยวิถีชีวิตประเพณีอันงดงาม ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา เป็นเทศกาล ที่นำไปสู่การสูญเสียชีวิต บาดเจ็บ

จึงทำให้หลายหน่วยงานด้านสุขภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการ มีความตื่นตัวต่อปัญหาและผลกระทบจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จนนำไปสู่กระบวนการนโยบาย และการรณรงค์เรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สำคัญคือ การจัดทำสร้างยุทธวิธีขบวนการรณรงค์ นโยบายและมาตรการป้องกันในระดับชุมชน โดยการใช้ประเพณีงานเทศกาลสงกรานต์ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการรณรงค์ นับเป็นนวัตกรรมทางสังคมสำหรับการควบคุม แก้ไข และการจัดการกับปัญหาที่มีการดำเนินงานในระดับพื้นที่ การดำเนินงานในรูปแบบกระบวนการดำเนินงานด้านการรณรงค์ที่หลากหลายกระบวนการทำงาน โดยจะเริ่มจากผู้นำที่เป็นต้นแบบ มีการวางแผนงาน ระบบ

การบริหารจัดการที่ดี และเห็นความสำคัญของปัญหา ได้นำประเด็นการทำงานด้านการรณรงค์ที่
ง่ายได้ผลเชิงบวกและมีรูปธรรมที่ชัดเจนมาลงมือปฏิบัติโดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เริ่มจาก
พื้นที่เล็กแล้วขยายใหญ่อาศัยหลักการทำงานในแบบการสร้างความเข้าใจร่วมกับการติดตาม
ประเมินผลร่วมกันซึ่งเป็นกลไกที่ช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา
สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ, 2553)

ในปัจจุบันทางรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
หลายหน่วยงานจะได้พยายามรณรงค์เกี่ยวกับการ ลด ละ เลิก โดยเฉพาะประเด็นการดื่มเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ เป็นหน้าที่ส่วนของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม
หรือแม้แต่ภาคประชาสังคมได้พยายามที่จะกระตุ้นให้คนไทย ลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มที่มี
แอลกอฮอล์ จะก่อให้เกิดผลเสียทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม ดังจะเห็นได้จากกรณีการกระตุ้น ไม่ให้
ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเทศกาลวันปีใหม่ และเทศกาล
สงกรานต์ สุดท้ายก็ยังมีบางพื้นที่ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว
เพราะจากสถิติพบว่า มีจำนวนครั้งการเกิดอุบัติเหตุ และผู้สูญเสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น สถิติการเกิด
อุบัติเหตุ และมีผู้เสียชีวิตในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ปี พ.ศ.2558 เกิดอุบัติเหตุ 3,373 ครั้ง บาดเจ็บ
3,559 ราย เสียชีวิต 364 ราย ปี พ.ศ. 2559 เกิดอุบัติเหตุ 3,447 ครั้ง บาดเจ็บ 3,656 ราย เสียชีวิต 442
ราย ปี พ.ศ. 2560 เกิดอุบัติเหตุ 3,690 ครั้ง บาดเจ็บ 3,808 ราย เสียชีวิต 390 รายพบว่า สาเหตุที่ทำให้
เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ได้แก่ เมาแล้วขับ (ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน, 2560 (ศปถ.)) ที่ทำ
ให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุดถึงขั้นเสียชีวิตและมีผู้บาดเจ็บ ซึ่งมีผลจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
ตามข้อมูลอ้างอิงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์ ดังตารางที่ 1.1 สถิติการเกิดอุบัติเหตุและมี
ผู้บาดเจ็บ เสียชีวิตในช่วงเทศกาลสงกรานต์

ตารางที่ 1.1 สถิติการเกิดอุบัติเหตุ และมีผู้บาดเจ็บ เสียชีวิตในช่วงเทศกาลสงกรานต์

ปี / พ.ศ.	เกิดอุบัติเหตุ (ครั้ง)	บาดเจ็บ (ราย)	เสียชีวิต (ราย)
2557	3,992	3,225	322
2558	3,373	3,559	364
2559	3,447	3,656	442
2560	3,690	3,808	390

ที่มา : ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน (ศปถ.), 2560

สาเหตุที่สำคัญอีกประการที่ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ การเกิดอุบัติเหตุ เนื่องจากการเมาแล้วขับ ดังตารางที่ 1.2 สถิติการเกิดอุบัติเหตุ และมีผู้เสียชีวิตจากเมาแล้วขับในช่วงเทศกาลสงกรานต์

ตารางที่ 1.2 สถิติการเกิดอุบัติเหตุและมีผู้เสียชีวิตจากเมาแล้วขับในช่วงเทศกาลสงกรานต์

สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากเมาแล้วขับช่วงสงกรานต์				
ปี พ.ศ.	เกิดอุบัติเหตุ (ครั้ง)	เมาแล้วขับ (ราย)	คิดเป็น %	เสียชีวิตรวม (ราย)
2557	3,992	641	21.43	322
2558	3,373	1,326	39.31	364
2559	3,447	824	23.91	442
2560	3,690	1,588	43.06	390

ที่มา : ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน (ศปถ.) 2560

จากข้อมูลสถิติจะพบได้ว่า ในช่วง 7 วันอันตรายเทศกาลสงกรานต์ ปี พ.ศ. 2560 โดยศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ได้รายงานตัวเลขสถิติการเกิดอุบัติเหตุผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้เสียชีวิตที่ผ่านมา ปรากฏเกิดอุบัติเหตุ มีผู้เสียชีวิต 390 คน และผู้ได้รับบาดเจ็บ เฉพาะยอดผู้เสียชีวิตนั้น "ต่ำกว่า" สถิติเทศกาลสงกรานต์ปี พ.ศ. 2559 ที่มีผู้เสียชีวิต 442 คน มีผู้เสียชีวิตน้อยกว่า 52 คน ด้วยเพราะรัฐบาลก็ไม่ได้นิ่งนอนใจในการป้องกันและลดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ได้มีการจัดทำแผนบูรณาการและลดอุบัติเหตุทางถนน ด้วยการรณรงค์ ถึงอันตรายที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในขณะที่กระทรวงคมนาคม ก็ได้ทำแผนป้องกันและลดอุบัติเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดต่อเนื่อง การตั้งด่านตรวจร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและท้องถิ่นเพื่อ สกัดผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมาแล้วขับ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการขับขี่และการเล่นน้ำสงกรานต์อย่างปลอดภัย ในขณะที่หน่วยงานจากกรมทางหลวงจัดทำรายงานการวิจัยเกี่ยวกับมูลค่าความเสียหายของอุบัติเหตุในประเทศไทย นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ผลการศึกษาระบุว่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นต่อปีมีมูลค่าโดยเฉลี่ย 232,000 ล้านบาท หรือร้อยละ 2.8 ของผลผลิตมวลรวมในประเทศ โดยเฉพาะช่วงเทศกาลสงกรานต์และปีใหม่ที่มีการเดินทางคึกคักมากที่สุด การเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าของช่วงเวลาปกติมีตัวเลขผู้เสียชีวิต จากอุบัติเหตุทางถนนประมาณ 1,000 คน รายงานอุบัติเหตุบนทางหลวงช่วงเทศกาลสงกรานต์ปี พ.ศ. 2558 มีจำนวน 1,214 ครั้ง เพิ่มขึ้น 13.14% มีผู้เสียชีวิต 232 คน เพิ่มขึ้น 9.95% และผู้บาดเจ็บ 1,319 คน ลดลง 13.39% มูลค่าความเสียหาย 35,866,723 บาท

เพิ่มขึ้น 35.92% จากปี พ.ศ. 2557 มูลค่าความสูญเสียทางเศรษฐกิจ 3,836,422 ล้านบาท จากผลกระทบการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพทางกาย จิตใจ สังคม และปัญหา ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัว บุคคลรอบข้าง ชุมชน สังคม และประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้อีกด้วย กลไกของการผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับความเชื่อถือเกิดขึ้นในปีพ.ศ.2546 โดย Jurgen Rehm และคณะ ได้กล่าวว่า รูปแบบการดื่ม (Pattern) และปริมาณที่ดื่ม (Volume) จะก่อให้เกิดผลกระทบ 4 ด้าน ดังนี้

1. ผลกระทบทางสุขภาพแบบเฉียบพลัน เช่น การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุต่างๆ

ผลกระทบที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้มีผลทางลบตามมาอีกมาก เช่น อาการเมาค้าง หรืออาการไม่สบายกายบางอย่าง อาการเหล่านี้อาจส่งผลเสียอย่างร้ายแรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น หรืออาจเกิดผลทางลบ อย่างรุนแรงที่ตามมาจากการดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ การได้รับการบาดเจ็บสาหัสจากอุบัติเหตุ ความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ในเลือดระดับสูง จะทำให้หย่อนความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเอง ทำให้การคิด การตัดสินใจไม่ดีและง่วงซึม ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงสูงมากต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือเกิดปัญหาร้ายแรงอื่นๆ ที่มักเกิดอย่างกะทันหันส่งผลกระทบต่อสุขภาพแบบภาวะโรคเฉียบพลัน ได้แก่ เมาแล้วขับ อาชญากรรมความรุนแรง ปัญหาการทำงาน ความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น

2. ผลกระทบทางสุขภาพแบบเรื้อรัง เช่น โรคมะเร็ง โรคต่างๆ

สำหรับปัญหาสุขภาพเรื้อรังนั้น องค์การอนามัยโลก (WHO) คาดประมาณว่า ร้อยละ 30 ของการตายจากมะเร็งหลอดอาหาร โรคตับ โรคชัก อุบัติเหตุจราจร ฆาตกรรม และการบาดเจ็บโดยเจตนา มีสาเหตุจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และในกลุ่มประเทศยุโรปที่มีอัตราการบริโภคพอๆ กับคนไทยนั้น 1 ใน 4 ของการตายในผู้ชายอายุระหว่าง 15-29 ปี นั้นมีสาเหตุมาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอาจสรุปเป็นความเสี่ยงระหว่างผู้ไม่ดื่มและผู้ดื่มประจำทุกวัน (Category II) ในปริมาณ 20.0-39.9 กรัมของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ หรือเทียบได้กับเบียร์ 1-2 ขวดใหญ่ โดยประมาณดังนี้ แท้ง (Spontaneous Abortion) เสี่ยง 1.8 เท่า มารดาคลอดทารกน้ำหนักต่ำ (Low Birth Weight) เสี่ยง 1.4 เท่า มะเร็งปากและช่องปาก (Mouth and Oropharynx Cancers) เสี่ยง 1.8 เท่า มะเร็งหลอดอาหาร (Esophagus Cancer) เสี่ยง 2.4 เท่า มะเร็งอื่นๆ เสี่ยง 1.3 เท่า ความดันเลือดสูง เสี่ยง 2.0 เท่า ตับแข็ง (Liver Cirrhosis) เสี่ยง 9.5 เท่า หัวใจเต้นผิดปกติ (Cardiac Arrhythmias) เสี่ยง 2.2 เท่า

3. ผลกระทบทางสังคมแบบเฉียบพลัน เช่น อาชญากรรม

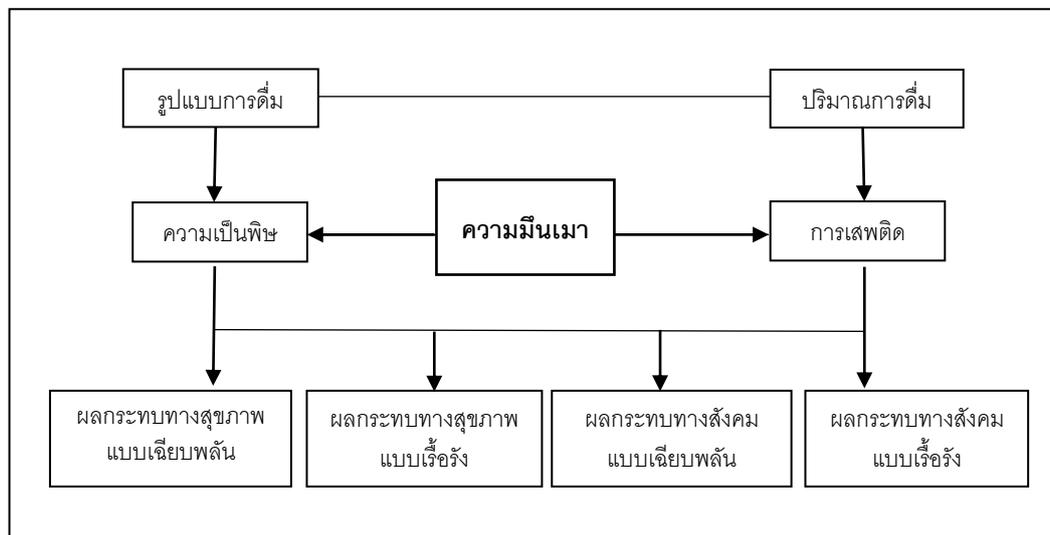
การดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจําซึ่งนำไปสู่ปัญหาของสังคมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความรุนแรงและอาชญากรรมและสร้างมูลค่าความสูญเสียต่อสังคมมากมาย หลายระดับของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดื่มแอลกอฮอล์ในสังคม มีตั้งแต่ก่อให้เกิดความรำคาญใจ การทำลายทรัพย์สิน สาธารณะไปจนถึงขั้นการถูกทำร้ายร่างกายและฆาตกรรม จากคดีอาญาศาลจังหวัด พบว่าการดื่มสุรามีการเกี่ยวข้องกับคดีอาญาในฐานความผิดต่างๆ ประกอบด้วยทำให้เสียทรัพย์ร้อยละ 59.1 ความผิดเกี่ยวกับเพศร้อยละ 34.8 ความผิดต่อร่างกายร้อยละ 20.8 ความผิดฐานบุกรุก ร้อยละ 16.1 และความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราร้อยละ 10.5 และจากการสำรวจของโรงพยาบาลชุมชนพบว่า การดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดความรุนแรงและอาชญากรรมประมาณร้อยละ 7 ของการก่อคดีอาญาทั้งหมด เป็นรูปแบบความผิดเกี่ยวกับเพศจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 35 และความผิดต่อร่างกายจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 20 และเชื่อว่ากรณีอาชญากรรมและการก่อความรุนแรงจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังสูงกว่านี้อีกมาก เนื่องจากผู้เสียหายไม่กล้าแจ้งความ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีความรุนแรงในครอบครัวและการถูกละเมิดทางเพศ (อรทัย วลีวงศ์, สำนักวิจัยนโยบายสร้างเสริมสุขภาพ (สวน.))

4. ผลกระทบทางสังคมแบบเรื้อรัง เช่น ปัญหาครอบครัว การว่างงาน

ลักษณะของปัญหาสังคมที่สืบเนื่องมาจากความไม่เป็นระเบียบของสังคม หมายถึง ภาวะที่สังคมหรือสถาบันพื้นฐานทางสังคม ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคม ครอบครัว อันจะได้รับการผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ป่วยที่ดื่มแอลกอฮอล์ด้านเศรษฐกิจ มากที่สุด ร้อยละ 84.8 โดย ร้อยละ 37.0 ขาดคนทำงานช่วยครอบครัวและร้อยละ 27.8 พบปัญหาทางการเงินของครอบครัว รองลงมาคือผลกระทบด้านร่างกายและจิตใจของคนในครอบครัวร้อยละ 74.6 โดยร้อยละ 33.3 เกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแล ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รองลงมาคือร้อยละ 31.5 การมีปัญหาภายในครอบครัว หรือมีปัญหาชีวิตสมรสและการเป็นโรคติดกั๊งวลหรือซึมเศร้ารู้สึกไม่สบายใจจากการดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกใน ครอบครัว และผลกระทบด้านสังคมพบร้อยละ 61.7 โดยการเป็นคู่กรณีของอุบัติเหตุทางจราจรร้อยละ 15.7

ดังนั้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นสารพิษที่เป็นอันตรายเกือบทุกระบบและอวัยวะของร่างกายสามารถกระตุ้นให้เกิดโรคทางกายหรือทางจิตที่มีอยู่เดิมกำเริบขึ้นมาได้ สามารถเกิดปฏิกิริยาที่ไม่พึงประสงค์กับทั้งยารักษาโรคและสารเสพติดอื่นๆ ในร่างกายเป็นสารที่ทำให้มีเมามา สัมพันธ์กับการบาดเจ็บ อุบัติเหตุหลากหลายที่เจตนาและไม่เจตนาและทำให้เสพติดได้ เช่นเดียวกับสารเสพติดชนิดอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของนานาชาติ โดยผ่าน 3 กลไก ได้แก่

ความเป็นพิษของแอลกอฮอล์ (Toxicity), ความมึนเมา (Intoxication) และการ เสพติด (Dependence) ดังแผนภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กลไกการเกิดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ที่มา : สำนักวิจัยนโยบายสร้างเสริมสุขภาพ (สวน.)

1.2 ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการควบคุม รมรงค์ลดปริมาณและอัตราการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไม่ให้เพิ่มสูงขึ้นมากกว่าประเทศในแถบเอเชียด้วยกัน ซึ่งน่าจะแสดงถึงส่วนหนึ่งของการดำเนินงานด้านการรณรงค์เพื่อป้องกันและลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของภาคส่วนต่างๆ ในประเทศรวมทั้งแนวทางการรณรงค์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และภาคีเครือข่าย ที่พยายามผลักดันมาตรการต่างๆ การรณรงค์หรือกำหนดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อลดปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (อุดมศักดิ์ แซ่โจ้ว, ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2559) แต่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะในการจัดงานประเพณี สงกรานต์นั้นก็ยังคงสามารถพบเห็นตลอดเวลา ซึ่งในหลายพื้นที่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญและมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงจนปัจจุบันเป็นสาเหตุการสูญเสียชีวิตและถูกทำลายวัฒนธรรมประเพณีสงกรานต์ที่ทรงคุณค่าดั้งเดิมของประเทศไทยก็ด้วยเนื่องจากการ เล่นสงกรานต์ที่เปลี่ยนไปจากอดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะปัญหาจากการดื่มแอลกอฮอล์ด้วยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเพณีสงกรานต์ ซึ่งทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมทั่วประเทศร่วมกัน จัดงานสงกรานต์และพื้นที่เล่นน้ำปลอดภัย เพราะว่าที่ผ่านมาคนไทยหันมาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กันมากขึ้นหลังจากที่มีการค้าเสรีเกิดขึ้นสิ่งสำคัญที่เป็นปัจจัยคือ การโฆษณา ซึ่งที่

เห็นชัดเจน คือ เบียร์ พอมีการโฆษณารวมทั้งปัจจัยอื่นร่วมด้วยอย่างราคาที่ถูกลงทำให้ภายในระยะเวลาประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น (พลเทพ วิจิตรคุณากร, 2559 ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา) เปลี่ยนให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากจนติดอันดับโลก จึงเป็นที่มาของ การเกิดอุบัติเหตุจนกลายเป็นเทศกาลที่มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก เพราะเป็นเทศกาลที่มีวันหยุดติดต่อกันหลายวันมีการจัดกิจกรรมเล่นน้ำสงกรานต์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวและระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นในหลายพื้นที่ ทั้งนี้ช่องทางสงกรานต์ที่ได้รับความนิยมอย่างสูง เช่น ถนนข้าวสารในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา “สงกรานต์ถนนตรกูลข้าว” ในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ก็ยังเป็นสถานที่เล่นน้ำสงกรานต์ด้วยเช่นกัน โดยแต่ละพื้นที่ก็จะมีการปรับเปลี่ยนเป็นถนนข้าวต่างๆ ซึ่งก็จะสอดคล้องกับท้องถิ่น วิถีชีวิต และประเพณีความเป็นมาด้วย สำหรับถนนตรกูลข้าวที่เริ่มต้นของการจัดงานในรูปแบบปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จุดเริ่มต้นมาจาก “สงกรานต์ถนนข้าวเหนียว” และขยายพื้นที่เป็นวงกว้างไปทั่วประเทศไทย โดยมีพื้นที่ถนนตรกูลข้าว ที่มีสถานะและมีรูปแบบที่ปฏิบัติตาม เงื่อนไขการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตรกูลข้าว ดังนี้ ตามตารางที่ 1.3 รายชื่อถนนตรกูลข้าวในประเทศไทย

ตารางที่ 1.3 รายชื่อถนนตรกูลข้าว ในประเทศไทย

ลำดับ	ชื่อถนน	พื้นที่ / จังหวัด	1. เป็นพื้นที่ปลอดเหล้าปลอดภัยและรับทุนสนับสนุนจากสสส. ต่อเนื่อง 3-5 ปี	2. พื้นที่รูปธรรมแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี	3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นเจ้าภาพหลัก	4. มีประชาคมเครือข่ายงดเหล้า ร่วมในการจัดงาน/ร่วมกิจกรรม	5. มีประกาศนโยบายสาธารณะต่อเนื่อง 5 ปี
1.	ข้าวสาร	กรุงเทพมหานคร					
2.	ข้าวโพด	จ.ชัยนาท				✓	
3.	ข้าวสุก	จ.อ่างทอง	✓	✓	✓	✓	✓
4.	ข้าวไร่	อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี	✓	✓	✓	✓	✓
5.	ข้าวกันบาดร	อ.เมือง จ.สิงห์บุรี		✓		✓	
6.	ข้าวเบา	จ.พระนครศรีอยุธยา				✓	
7.	ข้าวแช่	อบต.ท่าม่วง จ.ราชบุรี				✓	
8.	ข้าวสามวัฒนธรรม	อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี	✓	✓	✓	✓	
9.	ข้าวแกง	อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา					
10.	ข้าวเกรียบปากหม้อ	อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา				✓	
11.	ข้าวแช่	หน้าศาลากลางหลังเก่า จ.ปทุมธานี			✓		
12.	ข้าวเส้าไห้	จ.สระบุรี			✓		
13.	ข้าวหมูแดง	จ.นครปฐม				✓	
14.	ข้าวแช่	จ.เพชรบุรี			✓	✓	
15.	ข้าวคั้ม	จังหวัดนครนายก			✓		

ตารางที่ 1.3 รายชื่อถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อถนน	พื้นที่ / จังหวัด	1. เป็นพื้นที่ ปลอดเหล่า ปลอดภัย และรับทุน สนับสนุนจาก สสส. ต่อเนื่อง 3-5 ปี	2. พื้นที่ รูปธรรม แล้วไม่น้อย กว่า 5 ปี	3. องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น (อปท.) เป็น เจ้าภาพหลัก	4. มีประชาคม เครือข่ายค เหล่า ร่วมใน การจัดงาน/ ร่วมกิจกรรม	5. มีประกาศ นโยบาย สาธารณะ ต่อเนื่อง 5 ปี
16.	ข้าวเปลือก	จังหวัดกาญจนบุรี					
17.	ข้าวแต่น	อำเภอเมือง จังหวัดน่าน		✓	✓	✓	
18.	ข้าวปุก	อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน		✓	✓	✓	
19.	ข้าวเกรียบงาคำ	อำเภอเมือง จังหวัดตาก	✓	✓	✓	✓	✓
20.	ยอดข้าว	อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก					
21.	ข้าวโศด	จังหวัดเพชรบูรณ์			✓	✓	
22.	ไถบึงข้าวเบือ	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์			✓	✓	
23.	ข้าวดอก	จังหวัดสุโขทัย	✓	✓	✓	✓	
24.	ข้าวคั้มมัด	อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย				✓	
25.	ข้าวหอมเส้น	จังหวัดแพร่		✓	✓	✓	
26.	ข้าวแกลบ	จังหวัดอุตรดิตถ์	✓	✓	✓	✓	
27.	ข้าวเหนียว	จังหวัดขอนแก่น	✓	✓	✓	✓	✓
28.	ข้าวแดง	จังหวัดขอนแก่น					
29.	ข้าวเม่า	จังหวัดมหาสารคาม	✓	✓	✓	✓	✓
30.	ข้าวเปียก	จังหวัดอุรธานี	✓	✓	✓	✓	
31.	ข้าวฮาง	จังหวัดสกลนคร	✓	✓		✓	✓
32.	ข้าวปุ้น	จังหวัดนครพนม				✓	✓
33.	ข้าวหลาม	อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	✓	✓	✓	✓	
34.	รำข้าว	อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย				✓	
35.	ข้าวเม่า	อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ			✓	✓	
36.	ข้าวคั่วหลง	จังหวัดหนองบัวลำภู		✓	✓	✓	
37.	ข้าวเย็น	จังหวัดศรีสะเกษ	✓	✓	✓	✓	
38.	ข้าวกล้า	จังหวัดกาฬสินธุ์	✓	✓	✓	✓	
39.	ข้าวลอดช่อง	จังหวัดยโสธร				✓	
40.	ข้าวหอมมะลิ	จังหวัดร้อยเอ็ด	✓	✓	✓	✓	✓
41.	ข้าวเหนียวสนม	จังหวัดสุรินทร์				✓	
42.	ข้าวฮาง	จังหวัดหนองบัวลำภู	✓	✓	✓	✓	
43.	ข้าวหลาม	อำเภอหนองมน จังหวัดชลบุรี					
44.	ข้าวทิพย์	จังหวัดจันทบุรี	✓	✓	✓	✓	✓
45.	ข้าวเหนียวทุเรียน	อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี				✓	
46.	ข้าวมันไก่	อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี				✓	
47.	ข้าวบุค	เกาะลิซัง จังหวัดชลบุรี		✓	✓	✓	
48.	ข้าวหมาก	จังหวัดระยอง				✓	

ตารางที่ 1.3 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อถนน	พื้นที่ / จังหวัด	1. เป็นพื้นที่ ปลอดเหล้า ปลอดกัญ และรับทุน สนับสนุนจาก สสส. ต่อเนื่อง 3-5 ปี	2. พื้นที่ รูปธรรม แล้วไม่น้อย กว่า 5 ปี	3. องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น (อปท.) เป็น เจ้าภาพหลัก	4. มีประชาคม เครือข่ายค เหล้า ร่วมใน การจัดงาน/ ร่วมกิจกรรม	5. มีประกาศ นโยบาย สาธารณะ ต่อเนื่อง 5 ปี
49.	ข้าวสวย	จังหวัดตราด				✓	
50.	ข้าวยา	อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี	✓	✓	✓	✓	✓
50.	ข้าวสังข์หยด	จังหวัดพัทลุง			✓	✓	
52.	ข้าวหมกไก่	จังหวัดพัทลุง				✓	
53.	ข้าวคัง	จังหวัดตรัง				✓	
54.	ข้าวแกงคอเมะ	จังหวัดสตูล			✓	✓	

แหล่งที่มา ข้อมูล : สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)

ประเทศไทยมีพื้นที่ต้นแบบเพื่อทำการรณรงค์ งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากทั่วประเทศจำนวน 86 พื้นที่ 66 จังหวัด 54 ถนนตระกูลข้าวทั่วประเทศไทย ที่มีการขับเคลื่อนเชิงการรณรงค์จัดงานเทศกาลสงกรานต์ให้ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย อันทรงคุณค่าและคู่ควรแก่การอนุรักษ์ รักษาไว้ต่อไป (สำนักข่าวสร้างสุข, 2556) การกำหนดให้มีพื้นที่เล่นน้ำที่ปลอดเหล้าและปลอดกัญเป็นชื่อตามถนนตระกูลข้าว ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณการจัดงาน โดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) ร่วมกับทุนของเจ้าภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้พยายามทำการบริหารจัดการให้งานเทศกาลสงกรานต์เป็นพื้นที่เล่นน้ำที่ปลอดกัญ ปราศจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ที่ถนนข้าวเหนียว จังหวัดขอนแก่น ได้เริ่มต้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2546 และได้ดำเนินการเต็มรูปแบบเมื่อปี พ.ศ. 2547 โดยความร่วมมือระหว่างเทศบาลนครขอนแก่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้า สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สสส. และภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม เป็นการจัดงานสงกรานต์ปลอดเหล้าแห่งแรกของประเทศไทย เพื่อแก้ไขปัญหาการดื่ม การทะเลาะวิวาท การแต่งกายและการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของเด็กเยาวชน โดยงดรับการสนับสนุนจากบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมไทยต่างๆ มากมายมีการปฏิบัติตามกติการ่วมกัน เช่น กติกา 3 ม.ของถนนข้าวเหนียว ได้แก่ ไม่ดื่ม ไม่เมา ไม่ทะเลาะวิวาท (สัมภาษณ์, สมรุจิ สุขสม, 2560)

เครือข่ายองค์กรงดเหล้าได้สรุปบทเรียนความสำเร็จของการดำเนินการ “ถนนข้าวเหนียว” ว่า สามารถเปลี่ยนค่านิยมการดื่มของเด็กเยาวชน ทำให้เด็กเยาวชนลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ลงอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่เคยดื่มน้ำร้อยละ 47 ในปี พ.ศ. 2547 ลงเหลือเพียง ร้อยละ 7.6 ในปี พ.ศ. 2556 และเหลือเพียงร้อยละ 5.7 ในปี พ.ศ. 2559 ลดการทะเลาะวิวาทกันทุกๆ ปี จนกระทั่งปัจจุบัน ไม่มีการทะเลาะวิวาท งานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดและระดับประเทศ ที่มีผู้คน/นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาตินิยมเที่ยวอย่างมากมาย ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้น เป็นการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายเด็กเยาวชน และเครือข่ายภาคประชาสังคมจากการทำงานร่วมกันหลายภาคส่วน โดยเกิดเครือข่ายเด็กเยาวชนงดเหล้า 10 องค์กร ที่รวมพลังกันจัดงานสืบทอดกันจากรุ่นต่อรุ่น สร้างนวัตกรรมคลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์ ให้เป็นนวัตกรรมด้านการรณรงค์สงกรานต์ปลอดเหล้าของประเทศไทยที่มีคนนับหมื่นมาร่วมงาน จนได้รับการรับรองจากพิพิธภัณฑ์บริติช เชื่อหรือไม่ ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2553 ว่าเป็นคลื่นมนุษย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก จำนวน 42,265 คน ในปี พ.ศ. 2554 ได้รับการบันทึกเป็นสถิติโลก GUINNESS WORLD RECORDS คลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก จำนวน 50,208 คน และทำลายสถิติโลกด้วยคลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์ จำนวน 61,725 คน ในปี พ.ศ. 2559 จนกลายเป็นต้นแบบสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตระกูลข้าวแห่งแรกของประเทศไทย ที่ถูกนำไปกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะ ส่งเสริมสนับสนุนการรณรงค์สงกรานต์ที่ปลอดภัย และมีพื้นที่ในจังหวัดต่างๆ นำรูปแบบการจัดงาน“สงกรานต์ปลอดเหล้าตระกูลข้าว” ไปใช้เป็นจำนวนมากซึ่งปัจจุบันมีถนนตระกูลข้าวกว่า 50 ถนน โดยถนนทั้งหมดใช้มาตรการในการทำโซนนิ่งพื้นที่เล่นน้ำปลอดภัยจากต้นแบบของถนนข้าวเหนียว โดยการกำหนดมาตรการในการควบคุม เกิดนวัตกรรมและแนวทางรณรงค์ในรูปแบบต่างๆ ในหลายมาตรการและหลายระดับ เช่น ประกาศนโยบายสาธารณะระดับพื้นที่ ผู้ว่าราชการจังหวัด เทศบาลเมือง ห้ามดื่ม ห้ามขาย ในพื้นที่เล่นน้ำปลอดภัย ตาม พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

ดังนั้นการที่ผู้จัดงานในพื้นที่ต่างๆ เห็นความสำคัญและร่วมโครงการรณรงค์ให้เป็นงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก็จะถือเป็นการช่วยเหลือและลดปัญหาที่มาจากกาเมาสุราได้มากยิ่งขึ้นตามไปด้วย (สำนักข่าวสร้างสุข, 2556) ซึ่งต้องใช้หลักการบริหารจัดการที่ดี โดยจะเห็นว่าการจัดงานสงกรานต์ควรรักษาวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย ถือเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติให้อยากเข้ามาร่วมงาน หากเป็นงานที่มีความปลอดภัย ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของพื้นที่นั้น ถือเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประจำชาติที่ไม่มีใครเหมือน ก็จะทำได้ชื่นชมกับวัฒนธรรมที่งดงามของไทย เป็นตัวอย่างพื้นที่ประสบความสำเร็จ โดยไม่มีคนเมา ไม่มีการทะเลาะวิวาท ขณะที่พื้นที่ที่ประสบความสำเร็จแล้วคาดหวังให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยยั่งยืน ซึ่งเป้าหมายภาพรวมคือการเปลี่ยนสังคมวัฒนธรรมของการดื่มเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคมปลอดภัย มีหลายพื้นที่ที่ได้ทำโครงการอย่างต่อเนื่องกันมาและเป็นที่

ยอมรับทั้งภาครัฐภาคเอกชนในแง่ของหลักการบริหารจัดการที่ดี จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จ ได้รับการยอมรับจากสื่อมวลชนจากนักท่องเที่ยวนั้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงมีความน่าสนใจ อยู่ว่าพื้นที่ถนนตระกูลข้าวที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ได้มีหลักการวิธีการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรมีจุดร่วมหรือความแตกต่างกัน อย่างไร ตลอดจนมีการใช้กลยุทธ์การจัดการอย่างไร จึงประสบความสำเร็จให้เกิดพื้นที่สงกรานต์ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากความสำเร็จดังกล่าวที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารจัดการ หลักการและวิธีการในการรณรงค์งานประเพณีสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อจะได้เป็น กรณีศึกษาถนนตระกูลข้าวในประเทศไทย โดยผู้วิจัยจะได้นำมาวิเคราะห์และหาแนวทางร่วมใน การนำมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นๆ และขยายผลไปสู่การรณรงค์จัดงานบุญประเพณีปลอดเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในพื้นที่อื่น รวมทั้งมีการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชน หน่วยงานราชการในเรื่องการ เล่นน้ำสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าร่วมเรียนรู้รูปแบบการจัดการ โดยมีวัตถุประสงค์ ตั้งแต่การสร้างเครือข่ายพัฒนาองค์ความรู้ภาคประชาสังคมแบบผสมผสานด้วยการสร้างความ สัมพันธ์แบบมีส่วนร่วม และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การบูรณาการการมีส่วนร่วม ของภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมที่เป็นประ โยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและ การพัฒนาความรู้ต่อไปในอนาคต

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาหลักการและวิธีการในการจัดการงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้อถนนตระกูลข้าวในประเทศไทย
2. ถอดบทเรียนเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าวในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1.4 คำถามการวิจัย

1. วิธีการในการจัดการ งานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้อ ถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว ควรมีปัจจัยอะไรบ้าง
3. แนวทางการจัดการที่เหมาะสม สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆ ควรเป็นอย่างไร

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาเฉพาะการจัดการ งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษาดนตรระกูลข้าว 8 พื้นที่ในประเทศไทย

2. ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่ประกอบด้วย (1) เจ้าภาพจัดงานสงกรานต์ (2) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ (3) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วม

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา คัดเลือก ดนตรระกูลข้าวของประเทศไทย จำนวน 8 พื้นที่ที่มีพื้นที่การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย โดยใช้ชื่อดนตรระกูลข้าวโดยมีเกณฑ์คัดเลือกดังนี้

(1) เป็นพื้นที่ ที่มีการจัดการภายใต้แนวคิด “พื้นที่ปลอดเหล้า ปลอดภัย” ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

(2) เป็นพื้นที่ ที่มีการจัดงานสงกรานต์ดนตรระกูลข้าวปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 5 ปี

(3) มีเจ้าภาพหลักในพื้นที่จัดงาน เช่น องค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หรือหน่วยงานภาครัฐ

(4) เป็นพื้นที่ ที่มีหน่วยงาน ภาคประชาสังคม ภาคเครือข่ายขององค์กรงดเหล้า เข้าร่วมรณรงค์ลดละเลิก การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีส่วนร่วมในการจัดงานและร่วมกิจกรรม

(5) เป็นพื้นที่ที่มีการประกาศนโยบายสาธารณะ เรื่องการปฏิบัติตาม พรบ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างต่อเนื่อง 5 ปี

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำแนวทางการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดนตรระกูลข้าวที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆ ได้

2. สามารถเป็นข้อมูลใช้ในการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

งานสงกรานต์ หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ในระหว่างวันที่ 12 เมษายน ถึง 18 เมษายนของทุกปี เป็นวันสำคัญตามธรรมเนียมไทยโดยในวันสงกรานต์ นอกจากประเพณีรดน้ำดำหัวขอพรญาติผู้ใหญ่ ตามที่ประชาชนชาวไทยถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานแล้วก็ยังมีกิจกรรมงานรื่นเริงต่างๆ โดยจะมีการจัดกิจกรรมซึ่งในพื้นที่การจัด

งานสงกรานต์ ถนนตระกูลข้าว บางพื้นที่จัดงานจำนวน 1 วัน หรือบางพื้นที่จัดงานจำนวน 2 วัน ตามบริบทพื้นที่นั้นๆ จะกำหนด

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มชนิดหนึ่งที่เกิดจากการหมักคอง เมื่อดื่มในจำนวนมากจะทำให้กดประสาทและขาดสติ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 หมายถึง สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราทั้งนี้ไม่รวมถึงยาวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

ถนนตระกูลข้าว หมายถึง สถานที่หรือพื้นที่ที่เป็นถนนใช้ในการจัดงานเล่นน้ำสงกรานต์ ในช่วงเทศกาลสงกรานต์โดยจุดเริ่มต้นมาจากการเล่นน้ำบนถนนข้าวเหนียว จังหวัดขอนแก่น จนเกิดเป็นสงกรานต์ถนนตระกูลข้าวต่างๆ มากกว่า 50 แห่ง ทั่วประเทศ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การจัดการงานสงเคราะห์ตลอดเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ กรณีศึกษา ถนนตระกูลข้าวในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักการ วิธีการ และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงเคราะห์ที่ตลอดเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ภายใต้ถนนตระกูลข้าวในประเทศไทย และกำหนดกรอบวิธีวิจัย และเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งได้จำแนกประเด็นและองค์ความรู้ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเครือข่าย
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการ

2.1.1 ความหมายของการจัดการ

การจัดการคืออะไร (What is Management?) คำว่า การจัดการ หรือที่บางคนเรียกว่าการบริหาร มีนักวิชาการ ได้กล่าวถึงความหมายในลักษณะต่างๆ สามารถสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

Schermerhorn (2008) กล่าวว่า การจัดการ คือกระบวนการที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยเกี่ยวข้องกับหน้าที่ที่สำคัญด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุม

Wehrich & Koontz (2005) อธิบายว่า การจัดการ คือ กระบวนการของการออกแบบและการรักษาสภาพแวดล้อมทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสามารถสรุปคำจำกัดความพื้นฐานของการจัดการได้ดังนี้

- ผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามหน้าที่ทางการจัดการ 5 ประการ ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดการองค์กร (Organizing)
3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)
4. การชี้นำ (Leading)
5. การควบคุม (Controlling)

การจัดการเกี่ยวข้องกับผลิตผลโดยนัยของประสิทธิผลและประสิทธิภาพ การจัดการเป็นศิลปะของการใช้บุคคลอื่นทำงานให้แก่องค์กร (Management is an art of getting things done through others) จากความหมายนี้เมื่อพิจารณาแล้วเป็นการมองว่าสมาชิกในองค์กรเป็นสื่อกลางที่นำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย เปรียบสมาชิกในองค์กรเป็นเช่นวัตถุดิบของที่จะต้องปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้มีการกำหนดแต่ในความเป็นจริงสมาชิกในองค์กรเป็นมนุษย์ที่มีความต้องการมีความมุ่งหวังความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ฉะนั้นจำเป็นที่องค์กรความสนองตอบสิ่งเหล่านี้ ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ฉะนั้นความหมายของคำว่า การจัดการในประเด็นที่หนึ่งควรมีการปรับปรุงใหม่ว่าการจัดการเป็นศิลปะของการใช้บุคคลอื่นทำงานให้แก่องค์กร โดยการสนองตอบความต้องการความคาดหวัง และโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน จากความหมายนี้คงพอจะมองเห็นว่าเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ทำให้สมาชิกในองค์กรร่วมแรงร่วมใจการช่วยเหลือกิจกรรมในองค์กรเป็นอย่างดี

การจัดการ (Management) หมายถึง ขบวนการที่ทำให้งานกิจกรรมต่างๆ สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยคนและทรัพยากรขององค์กร Robbins&DeCenzo2004; Certo, 2003) ซึ่งตามความหมายนี้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ได้แก่ ขบวนการ (Process) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ขบวนการ (Process) ในความหมายของการจัดการนี้หมายถึงหน้าที่ต่างๆ ด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การโน้มนำองค์กร และการควบคุม ซึ่งจะได้อธิบายรายละเอียดต่อไปในหัวข้อต่อไปเกี่ยวกับหน้าที่และขบวนการจัดการ

การจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร อาศัยบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหาร (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2546, หน้า 2) ซึ่งมีความสำคัญในเรื่องของการดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Koontz, 1972) ในกระบวนการจัดการที่มีคุณภาพนั้นจะต้องประกอบด้วยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของเป็นอุปกรณ์การจัดการ (Drucker, 1979, p.142) ผ่านกระบวนการที่ได้ทำการออกแบบไว้เป็นขั้นเป็นตอน มีเป้าหมายสูงสุดคือ การทำให้องค์กรประสบความสำเร็จผ่านหน้าที่หลัก 4 อย่าง คือ การวางแผน การจัดองค์กร การใช้ภาวะผู้นำ และการควบคุม (Bartol & Martin, 1991, p.6) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด วิลาวรรณ รัตพิศาล (2554) กล่าวว่า เป็นการดำเนินงานขององค์กรต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เป็นพื้นฐานเพื่อสามารถควบคุมการดำเนินงานให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ รวมไปถึงต้องมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน ทรัพยากรข้อมูลขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พัชสิริ ชมพุกำ (2552) การจัดการ คือ การดำเนินการในการวางแผนตัดสินใจ การจัดองค์การ การนำและการควบคุมทรัพยากรพื้นฐานขององค์การ อันได้แก่ ทรัพยากร สินทรัพย์ ทางการเงิน ข้อมูลและทรัพยากรมนุษย์ เพื่อช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นการจัดการจึงประกอบด้วยหน้าที่ทางการจัดการ 4 อย่าง ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดการองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Control)

สมภพ ระเบียบทุกซ์ (2554) ได้ให้ความหมายของการจัดการ คือการติดตามการดำเนินการตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยองค์การ หรือบุคคลที่มีส่วนร่วมงานกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย ผู้จัดการหรือหัวหน้าองค์การมีบทบาทต่อความสำคัญขององค์การ ซึ่งการเป็นผู้บริหารที่ได้รับการยอมรับนั้น ไม่ใช่ได้มาจากพรสวรรค์เพียงอย่างเดียว แต่สามารถฝึกฝนตนได้ เพราะการบริหารจัดการ คือ การให้ผู้ปฏิบัติงานนั้นๆ ให้บรรลุสำเร็จตามที่กำหนด

ดริคเกอร์ (Druck, 2006 อ้างใน ศาคร สุขศรีวงศ์, 2560 หน้า 25) กล่าวว่าไว้ว่าการจัดการหมายถึง การทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรผ่านกิจกรรมต่างๆ ทางการจัดการซึ่งรวมถึงกิจกรรม 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์การ การชี้นำ และการควบคุมองค์กร นอกจากกิจกรรมการจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การตัดสินใจในการบริหารจัดการ การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การบริหารกลุ่ม และการจัดการในสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ

James A.F.Stoner “การจัดการ” คือ กระบวนการ (Process) ของการวางแผน (Planning) การ จัดองค์การ (Organization) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ความพยายามของสมาชิกใน องค์กรและการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้ การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การควบคุม

สมศักดิ์ คงเที่ยง, (2542) การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สอง คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายๆ อย่างที่ บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม

ปรีดา เรืองวิชาธร (2547) ให้ความหมาย “การบริหารองค์การ” ว่า หมายถึง การจัดการปัจจัยทั้งด้านกำลังคน ซึ่งหมายถึง สติปัญญา จิตใจ ทักษะความสามารถด้านต่างๆ ของแต่ละคน และปัจจัยด้านวัตถุอุปกรณ์ รวมถึงทุนทรัพย์ในการดำเนินงาน แล้วผสมผสานให้ดำเนินตามยุทธศาสตร์หรือแผนงานที่วางไว้อย่างสมดุลลงตัว เพื่อนำไปสู่ผลหรือเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นหากนำแนวคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการบริหารเครือข่ายชุมชน ย่อมหมายถึงการที่องค์กรชุมชนที่รวมตัวกัน และทำกิจกรรมร่วมกันต้องมีการจัดการปัจจัยกำลังคนด้วยการพัฒนาสติปัญญา

ทักษะความสามารถในการดำเนินงาน และพัฒนาความสัมพันธ์ภายในเครือข่าย รวมทั้งการจัดการปัจจัยด้านวัตถุและทุนในการดำเนินงานของเครือข่ายด้วย ซึ่งทุนในที่นี้น่าจะหมายความรวมทั้งทุนทรัพย์ที่จำเป็น ทุนมนุษย์ และทุนทางสังคมด้วย

Noriaki Kano (2010) กล่าวว่า การจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์กร ไม่ได้เป็นเพียงแค่การบริหาร เชิงกลยุทธ์จะนำองค์กรไปทิศทางที่ต้องการ ยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับองค์กรในทุกๆด้านด้วย ก่อให้เกิดการพัฒนาใหม่ๆ รวมถึงความร่วมมือที่เป็นพันธมิตรระหว่างกัน

จากความหมายของการจัดการข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการจัดการ หมายถึง ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์กรและนอกองค์กร หรือศาสตร์ของการกระทำสิ่งต่างๆ โดยผ่านการกระทำของบุคลากร และเป็นกระบวนการที่ทำให้เป้าหมายขององค์กรประสบความสำเร็จ โดยผ่านหน้าที่หลัก 4 อย่าง คือ การวางแผน การจัดองค์กร การชี้นำ (ภาวะผู้นำ) และการควบคุม

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจัดการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจัดการ จากอดีตสู่ปัจจุบันในสาคร สุขศรีวงศ์ (2560 หน้า 45) กล่าวถึง แนวคิดการจัดการสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management Approach)
2. แนวคิดการจัดการเชิงบริหาร (Administrative Management Approach)
3. แนวคิดการจัดการเชิงพฤติกรรม (Behavioral Management Approach)
4. แนวคิดการจัดการเชิงปริมาณ (Quantitative Management Approach)
5. แนวคิดการจัดการร่วมสมัย (Contemporary Management Approach)

แนวคิดการจัดการแต่ละแนวคิดมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน คือ การทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขององค์กร แต่ละแนวคิดต่างๆ เหล่านี้มีจุดมุ่งเน้นหรือวิธีในการจัดการเพื่อไปให้ ถึงเป้าหมายต่างกันไป

1. แนวคิดการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ มอนทานา และชาร์เนาว์ (Montana and Charnov, 2000 อ้างใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2560 หน้า 46) ได้กล่าวถึง แนวคิดการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ว่าเกิดขึ้นในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม จากความพยายามของ นักวิทยาศาสตร์ และนักคิด ในยุคนั้น ที่ต้องการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของแรงงาน โดยอาศัยวิธีการที่ได้ศึกษาในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยแนวคิดการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ มีการตั้งสมมติฐาน กำหนดตัวแปร ทดลอง แล้วจึงวัดผล ทดลองตามกระบวนการซ้ำจนค้นพบวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น กระทั่งค้นพบวิธีที่ดีที่สุดในการทำงานผู้ค้นพบการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน จนได้รับชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการ

จัดการเชิงวิทยาศาสตร์คือ เฟรดเดอริก เทอร์เลอร์ ผลงานที่มีชื่อเสียงที่สุดในการจัดการผลผลิตในการขนเหล็กของโรงงานในโรงงานหลอมเหล็ก โดยค้นหาวิธีการที่ดีที่สุดในการขนเหล็ก เทอร์เลอร์จึงได้กำหนดหลักการที่สำคัญในการจัดการ 4 ประการ คือ

- 1) ในการทำงานแต่ละงานให้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการคิดค้นและกำหนด วิธีที่ดีที่สุด สำหรับงานนั้น
- 2) ให้จัดหมวดหมู่ในการทำงานให้เหมาะสม พร้อมแบ่งงาน และความรับผิดชอบระหว่างฝ่ายบริหาร และคนงานอย่างเหมาะสม
- 3) คัดเลือกคนงานที่เหมาะสมแล้วฝึกอบรมและพัฒนาตามวิธีการที่กำหนด
- 4) ให้ฝ่ายบริหารประสานงาน และทำความเข้าใจกับคนงานในเรื่องต่างๆ อย่างใกล้ชิด

2. แนวทางการจัดการเชิงบริหาร เกิดจากความพยายามของนักคิด และนักวิชาการที่คิดค้น กำหนดหลักการบริหารให้ชัดเจน ผู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาแนวคิดการจัดการเชิงบริหาร คือ ฟาโยล (Fayol, 1949 อ้างใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2560 หน้า 47) ได้แก่งกิจกรรมหลักในองค์กรธุรกิจ ได้แก่

- 1) เทคนิคและการผลิต (Technical and Production)
- 2) การพาณิชย์ (Commercial)
- 3) การเงิน (Financial)
- 4) ความมั่นคง (Security)
- 5) การบัญชี (Accounting)
- 6) การจัดการ (Management)

หน้าที่ทางการจัดการ ได้แก่

- 1) การวางแผน (Planning)
- 2) การจัดองค์กร (Organization)
- 3) การบังคับบัญชา (Commanding)
- 4) การประสานงาน (Coordinating)
- 5) การควบคุม (Control)

3. แนวคิดการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกขององค์กรความรู้สึกละและความคาดหวังของคนงานตลอดจนเป้าหมายและแรงจูงใจในการทำงานของคนงาน เมโย (Mayo, 1933 อ้างใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2560 หน้า 49) เป็นการศึกษาที่มีอิทธิพลและวางรากฐานการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในเวลาต่อมา การศึกษามีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อหาความสัมพันธ์ของแสงสว่างในที่ทำงานกับผลผลิต โดยแบ่ง

คนงานออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง (Experimental group) และควบคุม (Control group) จนได้ข้อสรุปว่า นอกจากปัจจัยการผลิตตามปกติซึ่งได้แก่ ค่าแรง แสงสว่าง และระยะเวลาการหยุดพักแล้วปริมาณผลผลิตขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ ด้วย ปัจจัยเหล่านั้นรวมถึง ความรู้สึกรักของคณงานว่ากำลังอยู่ในการทดลอง การแบ่งกลุ่มการทำงาน การสื่อสารระหว่างหัวหน้างาน ความสัมพันธ์ระหว่างคณงานด้วยกัน ตลอดจนความคาดหวัง เป้าหมาย และแรงจูงใจในการทำงาน ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้รวม เรียกว่า ปัจจัยเชิงพฤติกรรม

4. แนวคิดการจัดการเชิงปริมาณ ฟาโยล์ (Fayol, 1949 อ้างใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2560 หน้า 50) กล่าวว่า เป็นการนำหลักคณิตศาสตร์ สถิติ ตลอดจนคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประมวลผลใช้การบริหารจัดการ ต่อมาได้มีการพัฒนาวิธีการและระบบต่างๆ และเป็นระบบที่ใช้งานอยู่ทั่วไป เช่น ระบบสนับสนุนเพื่อการตัดสินใจ และระบบสนับสนุนเพื่อผู้บริหาร และการจัดการเชิงปริมาณสามารถแตกสาขาออกเป็นวิทยาศาสตร์การจัดการ (Management Science) การจัดการดำเนินงาน (Operation Management) และระบบสารสนเทศทางการจัดการ (Management Information System)

5. แนวคิดทางการจัดการร่วมสมัย กล่าวถึง แนวคิดเรื่องระบบ (System Approach) เป็นการมองว่าองค์กรทุกองค์กรเป็นระบบขนาดใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อยต่างๆ ภายในองค์กร อาทิ การวางแผน การบริหารทรัพยากรบุคคล การประเมินผล การจ่ายค่าตอบแทน การควบคุม ตลอดจนการเงิน และการผลิต ที่มีผลกระทบซึ่งกัน และกันอยู่ตลอดเวลา แนวคิดการจัดการตามสถานการณ์ (Situational Approach)

2.1.3 ความสำคัญของการจัดการ

การจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการจัดการที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกย่อๆ ว่า 4M's ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยจากการศึกษาพบว่า มีผู้กล่าวถึง ปัจจัยสำคัญของการจัดการ ไว้ดังนี้

ปัจจัยในการจัดการที่เป็นมูลเหตุที่สำคัญและผู้บริหารทุกคนต้องสนใจในงานด้านการจัดการ คือ (ธงชัย สันติวงษ์, 2543 และสมคิด บางโม, 2545)

1. คน (Man) ทรัพยากรบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่จะก่อผลสำเร็จให้กับกิจการได้อย่างมาก ทั้งนี้ในแง่ของปริมาณและคุณภาพ สอดคล้องกับผลศึกษา เรื่อง การจัดการร้านอาหารมังสวิรัตตามแนวคิดเพื่อสุขภาพ ผลกำไรและจิตวิญญาณ ของพรรณพิมล ศิลปะรัตนานนท์ (2555) ที่พบว่า การจัดการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลควรมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรและการประเมินผลงานของพนักงานอยู่ตลอดเวลาซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์การจัดการร้านอาหารญี่ปุ่นในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ของอัจฉรา อันสมศรี (2557) ที่พบว่า มีหลักในการจัดการวัสดุอุปกรณ์ 2 หลักการ คือ นโยบายการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ภายในร้าน และการวางระบบการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ซึ่งในนโยบายการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ภายในร้านจะมีเกณฑ์การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับธุรกิจร้านอาหารที่มีความคงทนในการใช้งาน โดยมีแหล่งในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์จากร้านค้าทั่วไปในท้องถิ่น และในการวางระบบการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์มีการวางระบบการบริหารด้วยการดูแล รักษาวัสดุอุปกรณ์โดยการดูแลและซ่อมบำรุงจากตัวเจ้าของร้านเอง และพนักงานในร้านซึ่งมีส่วนในการดูแลรักษาด้วยการทำความสะอาด และตรวจสอบสภาพวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้มีความพร้อมในการใช้งานอยู่เสมอ

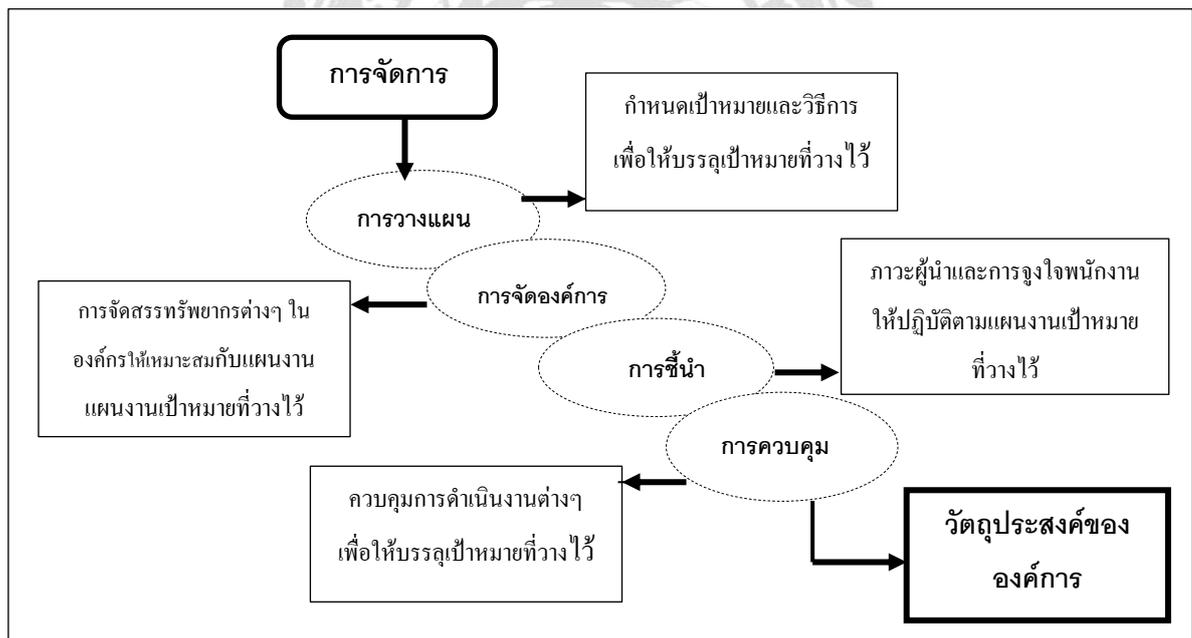
2. เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่จัดหาและซื้ออย่างพิถีพิถัน เพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า สอดคล้องกับผลศึกษา เรื่อง การจัดการร้านอาหารมังสวิรัตตามแนวคิดเพื่อสุขภาพ ผลกำไรและจิตวิญญาณ ของพรรณพิมล ศิลปะรัตนานนท์ (2555) ที่พบว่า ในด้านการจัดการวัสดุอุปกรณ์พบว่า ร้านอาหารมังสวิรัตที่มีแนวคิดเพื่อหวังผลกำไร ร้านอาหารมังสวิรัตที่มีแนวคิดเพื่อสุขภาพ และร้านอาหารมังสวิรัตที่มีแนวคิดทางจิตวิญญาณ มีหลักในการจัดการวัสดุอุปกรณ์ 2 หลักการ คือ นโยบายการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ภายในร้าน และการวางระบบการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งในนโยบายการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ภายในร้านพบว่า ร้านอาหารมังสวิรัตทั้ง 3 ร้าน มีเกณฑ์การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับธุรกิจมีความคงทนในการใช้งาน โดยมีแหล่งในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์จากร้านค้าทั่วไป

3. เงินทุน (Money) นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การสนับสนุนในการจัดหาทรัพยากรเพื่อหล่อเลี้ยงและเอื้ออำนวยให้กิจกรรมขององค์กรดำเนินไปโดยไม่ติดขัด ซึ่งสอดคล้องกับผลศึกษา เรื่อง การจัดการร้านอาหารมังสวิรัตตามแนวคิดเพื่อสุขภาพ ผลกำไรและจิตวิญญาณ ของพรรณพิมล ศิลปะรัตนานนท์ (2555) ที่พบว่า ในด้านการจัดการเงินทุน พบว่า ร้านอาหารมังสวิรัตทั้ง 3 ร้านมีการจัดการเงินทุนใน 3 ด้าน คือ ด้านเงินทุนจัดตั้งร้าน ด้านเงินทุนเริ่มต้นธุรกิจ และด้านเงินทุนในการดำเนินการ

4. วัสดุสิ่งของ (Material) ถือเป็นปัจจัยที่มีปริมาณและมูลค่าสูงไม่ต่างไปจากปัจจัยตัวอื่นๆ เพราะวัตถุดิบและสิ่งของเหล่านี้จะต้องมีการจัดหามาใช้ดำเนินการผลิตซึ่งสอดคล้องกับผล

ศึกษา เรื่อง การจัดการร้านอาหารมังสวิรัตตามแนวคิดเพื่อสุขภาพ ผลกำไรและจิตวิญญาณ ของ พรหมพิมล ศิลปะรัตนานนท์ (2555) ที่พบว่าการจัดการวัสดุอุปกรณ์ควรมีวางแผนด้านกำลังคนในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ภายในกิจการเพื่อให้มีการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัย เรื่องการวิเคราะห์การจัดการร้านอาหารญี่ปุ่นในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากของอัจฉรา อันสมศรี (2557) ที่พบว่า ในส่วนของการจัดการร้านอาหารญี่ปุ่น ด้านการจัดซื้อจัด หาวัตถุดิบในการผลิตอาหารทางร้านได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น วัตถุดิบส่วนใหญ่ที่ต้องจัดซื้อจัดหาคือจะเป็นสินค้าที่หาซื้อได้ง่ายตามท้องตลาดทั่วไปสำหรับอาหารสด เช่น กุ้ง ปลาหมึก หมู ไก่ ผักสด เจ้าของร้านจะซื้อวัน ต่อวัน เพื่อความสดใหม่ของวัตถุดิบไม่ซื้อคุณไว้เป็นจำนวนมาก สำหรับวัตถุดิบในการผลิตที่เป็นของแห้งที่สามารถเก็บไว้ได้นานเจ้าของร้านจะซื้อคุณไว้ให้เพียงพอสำหรับใช้ในหนึ่งอาทิตย์เท่านั้น

ดรักเกอร์ (Drucker, 1945 อ้างถึงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542, หน้า 2) คือ ศิลปะใน การทำงานให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ขององค์กร ที่วางไว้ร่วมกับผู้อื่น ดังภาพที่ 2.1 ความสำคัญของการจัดการ

ภาพที่ 2.1 ความสำคัญของการจัดการ

ที่มา : Drucker, 1945 (อ้างถึงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542, หน้า 2)

จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยการจัดการประกอบด้วย บุคลากร(Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกว่า 4M's

2.1.4 กระบวนการจัดการ

แนวคิดขององรี ฟาโยล (Henri Fayol) การวางแผน (Planning) ศึกษาความเป็นไปได้ของการวางแผนเพื่อกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาให้เหมาะสมกับแต่ละโครงการขององค์กร การจัดองค์การ (Organizing) จัดหน่วยงานภายในองค์กรให้มีความเหมาะสมกับแผนงาน ปัจจัยสภาพสิ่งแวดล้อม การสั่งการ (Leading) ผู้บริหารจะมอบหมายงานให้ผู้ปฏิบัติงานนำแผนการไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ การควบคุม (Controlling) ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในกระบวนการบรรลุเป้าหมายกระบวนการทางการจัดการ (The Management Process) ฟาโยล (Fayol 1961 อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงษ์, 2540, หน้า 40) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารหรือการจัดการประกอบด้วยหน้าที่ทางการจัดการ 4 ประการคือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดผลกระทบต่อการทำงาน และกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้ เพื่อสำหรับเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1) การวางแผนระดับนโยบาย (Policy Planning) เป็นแผนระดับสูงสุดขององค์กร มักจะระบุแนวทางอย่างกว้างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดแผนชนิดอื่นๆ ส่วนใหญ่จะเป็นแผนระยะยาว (Long Range Plan) เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่

2) การวางแผน (Planning) เป็นการวางแผนหลอมรวมครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดขององค์กร หรือแผนงานใหญ่ขององค์กร โดยจะระบุไว้ “อย่างกว้าง” และ “มองไกล” ไปพร้อมๆ กัน ซึ่งมักจะเป็นแผนระยะยาว 5-10 ปี ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนระดับนโยบาย

3) แผนปฏิบัติการ หรือแผนดำเนินงาน (Operation Plan) เป็นการวางแผนที่กำหนด จุดมุ่งหมายระยะสั้น ระยะเวลา ไม่เกิน 1 ปี ซึ่งถ่ายทอดมาจากแผนองค์ประกอบของแผนปฏิบัติการจะประกอบด้วย วัตถุประสงค์เป้าหมาย กิจกรรม ขั้นตอนการปฏิบัติงานประมาณ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แผนใช้ประจำ (Standing Plans) และแผนใช้เฉพาะครั้ง หรือชั่วคราว (Single use Plans)

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของและตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จได้

3. การสั่งการ (Leading) หมายถึง กระบวนการของการสั่งการและการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกของกลุ่ม

4. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ความพยายามอย่างมีระบบเพื่อกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงานการออกแบบระบบข้อมูลย้อนกลับ การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า พิจารณามีข้อแตกต่างหรือไม่ และทำการแก้ไขใดๆ ที่ต้องการ เพื่อเป็นหลักประกันว่าทรัพยากรทุกอย่าง ขององค์การ ได้ถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2555, หน้า 19) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการ โดยแบ่งหน้าที่ของการจัดการออกเป็น 4 หน้าที่ คือ

1) การวางแผน เป็นขั้นตอนในการกำหนดวัตถุประสงค์และพิจารณาถึงวิธีการที่ควรปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องตัดสินใจว่า บริษัทมีวัตถุประสงค์อะไรในอนาคต และจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้น ลักษณะการวางแผนคือ

- 1.1 การดำเนินการตรวจสอบตัวเองเพื่อกำหนดสถานภาพในปัจจุบันขององค์การ
- 1.2 การสำรวจสภาพแวดล้อม
- 1.3 การกำหนดวัตถุประสงค์
- 1.4 การพยากรณ์สถานการณ์ในอนาคต
- 1.5 การกำหนดแนวทางปฏิบัติงานและความจำเป็นในการใช้ทรัพยากร
- 1.6 การประเมินแนวทางการปฏิบัติงานที่วางไว้
- 1.7 การทบทวนและปรับเปลี่ยนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการ

ควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

- 1.8 การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการวางแผนเป็นไปอย่างทั่วถึง

2) การจัดองค์การ เป็นขั้นตอนในการจัดบุคคลและทรัพยากรที่ใช้ในการทำงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการทำงานนั้น หรือเป็นการจัดแบ่งงานและจัดสรรทรัพยากรสำหรับงาน เพื่อให้ งานเหล่านั้นสำเร็จ การจัดองค์การประกอบด้วย

- 2.1 การระบุและอธิบายงานที่จะถูกนำไปดำเนินการ
- 2.2 การกระจายงานออกเป็นหน้าที่
- 2.3 การรวมหน้าที่ต่างๆ เข้าเป็นตำแหน่งงาน
- 2.4 การอธิบายสิ่งที่จำเป็นหรือความต้องการของตำแหน่งงาน
- 2.5 การรวมตำแหน่งงานต่างๆ เป็นหน่วยงานที่มีความสัมพันธ์อย่างเหมาะสม

และสามารถบริหารจัดการได้

- 2.6 การมอบหมายงานความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่

2.7 การทบทวนและปรับโครงสร้างขององค์การเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และ ผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

2.8 การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการจัดองค์การเป็นไปอย่างทั่วถึง

2.9 การกำหนดความจำเป็นของทรัพยากรมนุษย์

2.10 การสรรหาผู้ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

2.11 การคัดเลือกจากบุคคลที่สรรหามา

2.12 การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่างๆ

2.13 การทบทวนและปรับคุณภาพและปริมาณของทรัพยากรมนุษย์ เมื่อ สถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

2.14 การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการจัดคนเข้าทำงานเป็นไปอย่างทั่วถึง

3) การชี้แนะ เป็นขั้นตอนในการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น และชักนำความ พยายามของพนักงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการใช้ความพยายามของ ผู้จัดการที่จะกระตุ้นให้พนักงานมีศักยภาพในการทำงานสูง ดังนั้นการนำจะช่วยให้งานบรรลุผล สำเร็จ เสริมสร้างขวัญ และจูงใจผู้ได้บังคับบัญชา การนำประกอบด้วย

3.1 การติดต่อสื่อสารและอธิบายวัตถุประสงค์ให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาได้ทราบ

3.2 การมอบหมายมาตรฐานของการปฏิบัติงานต่างๆ

3.3 การให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ของการปฏิบัติงาน

3.4 การให้รางวัลแก่ผู้ได้บังคับบัญชาบนพื้นฐานของผลการปฏิบัติงาน

3.5 การยกย่องและสรรเสริญและการดำเนินคดีอย่างยุติธรรมและถูกต้อง เหมาะสม

3.6 การจัดหาสภาพแวดล้อมมากระตุ้นการจูงใจ โดยการติดต่อสื่อสารเพื่อสำรวจ ความต้องการและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

3.7 การทบทวนและปรับวิธีการของภาวะความเป็นผู้นำ เมื่อสถานการณ์ เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด และ

3.8 การติดต่อสื่อสารโดยทั่วทุกแห่งในกระบวนการของภาวะความเป็นผู้นำ

4) การควบคุม เป็นการติดตามผลการทำงานและแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่จำเป็นหรือเป็น ขั้นตอนของการวัดผลการทำงานและดำเนินการแก้ไขเพื่อให้บรรลุผลที่ต้องการ ซึ่งประกอบด้วย

4.1 การกำหนดมาตรฐาน

4.2 การเปรียบเทียบและติดตามผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน

4.3 การแก้ไขข้อบกพร่อง

4.4 การทบทวนและปรับวิธีการควบคุมเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

4.5 การติดต่อสื่อสารในกระบวนการของการควบคุมเป็นไปอย่างทั่วถึง

กูลิคและเออร์วิก (Gulick and Urwick, 1973 : หน้า13) เสนอเป็นหลักการว่า กระบวนการจัดการประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 7 ประการ หรือเรียกว่า POSDCORB ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือการกำหนดการไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ในการบริหารงานใดๆ ก็ตามผู้บริหารจะต้องรู้จักวางแผน เพราะการวางแผนเป็นหลักการสำคัญมูลฐานของกระบวนการบริหาร ผู้บริหารจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า แผนงานเป็น หลักและเป็นรากฐานของการปฏิบัติงานทั้งปวง ถ้าปราศจากแผนงานแล้วเป็นการยากที่ผู้บริหารจะทำงานให้ได้ดี การวางแผนในการบริหารนั้นอาจจัดเป็นแผนระยะสั้น หรือแผนระยะยาวก็ได้รูปแบบของแผนงานควรประกอบด้วยวัตถุประสงค์ นโยบาย แนวปฏิบัติและมาตรฐานของงาน ในการวางแผนนั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่า จะทำอะไร (What) จะทำอย่างไร (How) จะใช้เงินเท่าไร (How money) จะมอบหมายให้ใครทำ (Who) และจะกระทำเมื่อไร (When) นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงสภาพภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ ระบบของสังคม พฤติกรรมของบุคคล ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นที่ยึดถือของบุคคลในกลุ่มนั้นๆ ด้วย

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดองค์การหรือหน่วยงาน โดยการจัดแบ่งงานขององค์การหรือของหน่วยงานเป็นหน่วยงานย่อย พร้อมทั้งวัตถุประสงค์กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงาน ตลอดจนกำหนดงานควบคุมและบังคับบัญชาในลักษณะหน่วยงานหลักหน่วยงานที่ปรึกษา และหน่วยงานช่วย พร้อมทั้งกำหนด ช่วงการบังคับบัญชาไว้ด้วย ซึ่งตามปกติช่วงการบังคับบัญชาจะอยู่ระหว่าง 3-5 หน่วยงาน การจัดองค์การเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะถ้ามีการจัดองค์การที่ดีจะช่วยให้เกิดความราบรื่นในองค์การนั้น ในการจัดองค์การอาจแสดงไว้ในรูปของแผนภูมิองค์การ เพื่อให้เกิดการสื่อสารความเข้าใจในองค์การเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ สายการบังคับบัญชา และการติดต่อ

3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การดำเนินการบริหารงานบุคคลซึ่งเป็นกระบวนการสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาสู่หน่วยงาน มีการปฐมนิเทศและมอบหมายงานให้ทั้งบุคคลากรใหม่ และบุคลากรเก่า มีการพิจารณาเรื่องความดีความชอบและสวัสดิการ เนื่องจากคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของกระบวนการบริหาร ผู้บริหารพึงเอาใจใส่ชีวิตความเป็นอยู่ และความสุภาพความทุกข์ของผู้ร่วมงาน ดูแลผู้ร่วมงานของหน่วยงานให้อยู่ในสภาพที่

จะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ มีการมอบหมายงานใหม่เหมาะสมกับบุคคล และให้ความสำคัญเป็นธรรมแก่ผู้ร่วมงานโดยเสมอภาคกัน ในการบริหารงานบุคคลในปัจจุบันมีใช้อยู่ 2 ระบบ คือ

3.1 ระบบคุณธรรม (Merit system) เป็นระบบบริหารงานบุคคลที่ใช้หลักเกณฑ์

4 ประการ คือ

3.1.1 หลักความเสมอภาค เช่น ใช้สิทธิสมัครสอบได้ทุกคน

3.1.2 หลักความสามารถ เช่น ให้ผู้สอบได้คะแนนสูงกว่าได้รับการบรรจุก่อน

3.1.3 หลักความมั่นคง เช่น ให้ผู้ร่วมงานได้รับความคุ้มครองเมื่อได้ปฏิบัติ

หน้าที่

3.1.4 หลักความเป็นกลางทางการเมือง เช่น ห้ามข้าราชการฝักใฝ่ทางการเมือง

3.2 ระบบอุปถัมภ์ (Patronage system) เป็นระบบบริหารงานบุคคลที่ตรงข้ามกับระบบคุณธรรมส่วนใหญ่จะใช้ระบบเครือญาติ หรือระบบพวกพ้อง

4. การอำนวยความสะดวก (Directing) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการบริหารและเป็นบทบาทที่สำคัญของนักบริหาร เพราะการสั่งการและคำสั่งของผู้บริหารจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมขององค์การหรือหน่วยงาน ซึ่งอาจจะเป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ก็ได้ การสั่งการเป็นการตัดสินใจของผู้บริหาร ในการกำหนดให้ผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน หรือดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นการตัดสินใจในการเลือกทางเดินขององค์การก็ได้ในการสั่งการนั้นผู้บริหารอาจสั่งการได้ 2 วิธี คือ การสั่งการเป็นลายลักษณ์อักษร และการสั่งการด้วยวาจา ในการสั่งการนั้นมีข้อที่ควรคำนึงถึง คือ

4.1 การสั่งการนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การเพียงใด

4.2 ผู้บริหารมีข้อมูล ผลการวิจัยและความคิดของนักวิชาการประกอบการตัดสินใจสั่งการเพียงใด

4.3 คำนึงถึงความสามารถของผู้รับคำสั่งด้วยหรือยัง

4.4 ปัจจัยเกื้อกูลและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

4.5 เป็นคำสั่งที่ชัดเจน และเกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้สั่งและผู้รับคำสั่งหรือไม่

5. การประสานงาน (Co-ordinating) หมายถึง การประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการติดต่อสื่อสารภายในองค์การ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การหรือหน่วยงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ การประสานงานระหว่างหน่วยงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ การประสานงานเป็นขั้นหนึ่งของกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิคในการ ส่งเสริม ชักจูง ตักเตือน และ

ช่วยเหลือให้ทุกหน่วยงานขององค์กร หน้าที่ขององค์กรเป็นจุดมุ่งหมายปลายทาง วัตถุประสงค์ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตามกำหนดเวลาและสถานที่ตลอดจนผู้รับผิดชอบ ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ว่าในเวลาใด ใครทำอะไร ที่ไหน และทำอย่างไร เป็นการสะดวก ทุกฝ่ายในการติดต่อประสานงาน เกี่ยวกับกระบวนการของการผลิตและผลผลิตต่อไป

5.1 วิธีการประสานงานภายในองค์กร

5.1.1 จัดแผนผังแสดงสายงาน และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงาน และตำแหน่ง ต่างๆ ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการปฏิบัติงานก้าวท้าว และซ้ำซ้อนกัน เมื่อหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทุก ฝ่ายปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้งานขององค์กรย่อมสอดคล้องกัน

5.1.2 จัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดความ เข้าใจตรงกัน และเข้าใจซึ่งกันและกัน

5.1.3 จัดให้มีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ หรือกำหนดแนว ปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจัดตั้งเป็นคณะกรรมการประจำและหรือคณะกรรมการ เฉพาะกิจก็ได้

5.1.4 การใช้วิธีการงบประมาณ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมให้การ ปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานหรือแต่ละโครงการ ประสานงานกัน และบรรลุเป้าหมายอย่างมี เอกภาพ

5.1.5 การติดตามผล เพื่อเป็นการติดตามผลงาน ความก้าวหน้าของงาน และ หาทางแก้ไขข้อบกพร่อง และปัญหาต่างๆ

5.1.6 การใช้วิธีติดต่อแบบ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในสายงานที่ เกี่ยวข้องโดยอาศัยการติดต่อแบบไม่เป็นทางการ และวิธีการใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล เพื่อช่วย ให้ประสานงานเป็นไปด้วยดี

5.1.7 การใช้เจ้าหน้าที่ติดต่อเฉพาะ โดยการเลือกใช้นักที่มีความเหมาะสมที่ จะทำหน้าที่ประสานงานโดยเฉพาะ เช่น มีบุคลิกภาพดี มีความสุภาพอ่อนโยน และพูดจาน่าฟัง

5.1.8 จัดให้มีงานชุมนุมระหว่างสมาชิกในองค์กร โดยมีการจัดงานเลี้ยง สโมสรประชุม สัมมนาเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสานงานกันทางอ้อมด้วย

5.2 วิธีประสานงานระหว่างองค์กร

5.2.1 การกำหนดสิทธิและหน้าที่ขององค์กร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิทธิ และหน้าที่ขององค์กร จึงควรกำหนดสิทธิและหน้าที่ขององค์กรให้ชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงการ ปฏิบัติงานซ้ำซ้อน และการขัดแย้งกัน

5.2.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการผสม เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5.2.3 การใช้งบประมาณ เพื่อให้องค์กรต่างๆ ปฏิบัติงานตามโครงการ และงานที่รับผิดชอบตลอดจนเพื่อป้องกันการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน

6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติ และการประชาสัมพันธ์ขององค์กรในการบริหารนั้นผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามกระบวนการบริหาร เริ่มจากการวางแผนการจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การสั่งการ การประสานงาน ต่อจากนั้นก็เป็นที่หน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องติดตามผลว่าสิ่งที่ได้สั่งการหรือมอบหมายให้แก่ผู้ร่วมงานนั้น ผลการปฏิบัติงานรุดหน้าหรือไม่เพียงใด มีอุปสรรคและข้อขัดข้องประการใด ผลการปฏิบัติงานสอดคล้องและบรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นการประเมินผลงานขององค์กร และประเมินผลการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานด้วย และจะได้เป็นข้อมูลในการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชา และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

7. งบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การบริหารงบประมาณ ในการบริหารงาน ผู้บริหารมีภารกิจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ มีภารกิจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก ได้แก่ การจัดทำงบประมาณซึ่งเป็นการวางแผนล่วงหน้าในการขอเงินเพื่อจัดซื้อหรือจัดจ้างหรือค่าใช้จ่าย และขั้นตอนที่สอง ได้แก่ การดำเนินการใช้เงินเพื่อจัดซื้อหรือจัดจ้างตามงบประมาณที่ได้รับนั้น โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Athos & Pascale ที่ได้เสนอตัวแปร McKinsey's Seven Model ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารองค์กรว่าควรจะต้องสอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทั้ง 7 ประการดังกล่าวต่อไปนี้

1) กลยุทธ์การดำเนินงานขององค์กร (Strategy) คือ การกำหนดกลยุทธ์ และแผนในการดำเนินงานในการจัดองค์กรก่อน เพื่อเลือกรูปแบบโครงสร้างที่เหมาะสมต่อการจัดองค์กร

2) โครงสร้างองค์กร (Structure) คือ การกำหนดรูปแบบการทำงานของโครงสร้างองค์กรในรูปแบบที่เหมาะสมกับองค์กรทำให้การดำเนินงานไปได้อย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ

3) ระบบกระบวนการงาน (System) คือ เป็นการรวมกันขององค์ประกอบย่อย ๆ ที่ทำหน้าที่ของตนเองและมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อดำเนินงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4) การจัดอัตรากำลัง (Staff) คือ การจัดเตรียมบุคลากรที่มีความสามารถในการทำงานเข้าบริหารในองค์กร

5) ทักษะความชำนาญ (Skill) คือ การมีองค์ความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติที่ดีเลิศ ซึ่งองค์การจะต้องมีการคัดบุคลากรเข้าทำงาน โดยการดูประวัติและประสบการณ์ทำงาน หลังจากได้ทดสอบเข้าทำงานแล้ว จะมีการดูแลความประพฤติอีก 4 เดือน เพื่อให้แน่ใจว่าบุคลากรเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ในบริษัท

6) แบบแผนวัฒนธรรม (Style) คือ การสร้างวัฒนธรรมในองค์กร ควรจะมีการกำหนดภาพของวัฒนธรรมองค์กรที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมคนออกมาให้ชัดเจน

7) เป้าหมาย ค่านิยม หรือวิสัยทัศน์ร่วม (Super-ordinate Goals, Shared values or Shared Vision) คือ การกำหนดทิศทางเป้าหมาย ค่านิยม และวิสัยทัศน์ร่วม เพื่อให้บุคลากรมองไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายเดียวกัน

ทฤษฎีการจัดการ (เริ่มยุคใหม่) ของดริคเกอร์ (Drucker, 2005) เสนอเป็นหลักการว่า กระบวนการจัดการประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดหน้าที่การทำงานที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยกำหนดว่าจะดำเนินการอย่างไรและดำเนินการเมื่อไร เพื่อให้ความสำเร็จตามแผนที่วางไว้ การวางแผนต้องควบคุมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการมอบหมายงานให้บุคคลในแผนกหรือฝ่ายได้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนที่วางไว้ เมื่อแผนกหรือฝ่ายประสบความสำเร็จก็จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จไปด้วยดี

3. การเป็นผู้นำ (Leading) เป็นการจูงใจ การชักนำการกระตุ้นและชี้ทิศทางให้ดำเนินไปสู่เป้าหมาย โดยการเพิ่มผลผลิตและเน้นมนุษย์สัมพันธ์ทำให้เกิดระดับผลผลิตในระยะยาวที่สูงกว่าภาวะงานเพราะคนมักไม่ค่อยชอบภาวะงาน

4. การควบคุม (Controlling) เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหาร ที่จะต้องรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน เปรียบเทียบผลงานปัจจุบันกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ และทำการตัดสินใจไปตามเกณฑ์หรือไม่

บาร์โตน และมาร์ติน (Bartol & Martin, 1997, p. 7) ได้นำเสนอว่ากระบวนการจัดการประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ การวางแผนเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ การจัดองค์การเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรอื่นที่ไม่ใช่มนุษย์ เพื่อให้แผนงานที่ตั้งไว้สามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้ การเป็นผู้นำเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นทำงานมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ การควบคุม

เป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่การออกกฎระเบียบวิธีปฏิบัติในการทำกิจกรรมขององค์กรให้ได้ผล
ลัพธ์ตามมาตรฐานงานและเป้าหมายที่องค์กรพึงประสงค์ ประกอบด้วย

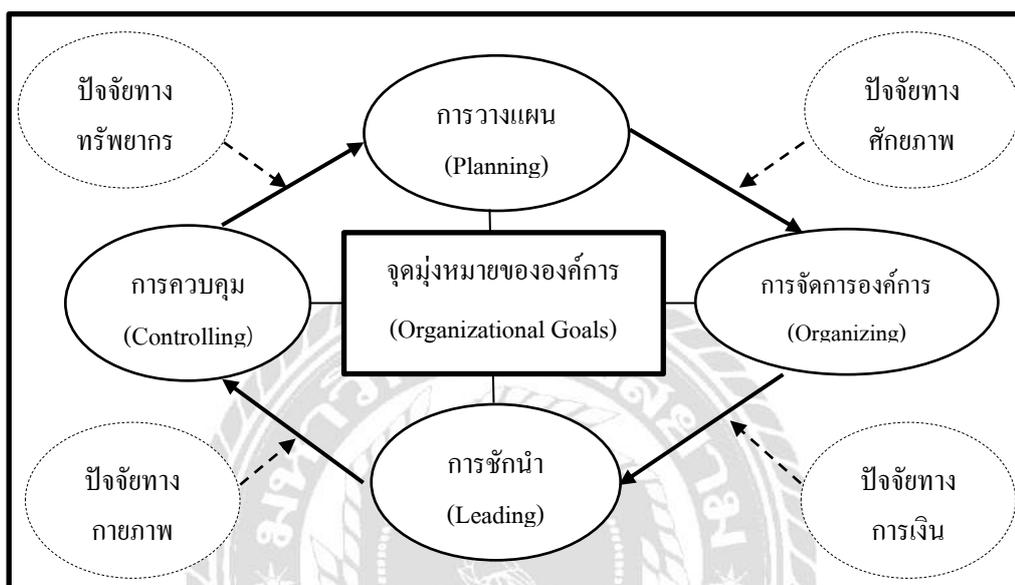
1. การวางแผน (Planning) หมายถึงการวางแผนหรือกำหนดการทำงานขององค์กรไว้
ล่วงหน้าว่าจะทำอะไรในการบริหารงานใดๆ ก็ตามผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่ในการวางแผนเพราะ
การวางแผนเป็นหน้าที่ประการแรกของกระบวนการบริหารผู้บริหารจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า
แผนงานเป็นกรอบและเป็นแนวทางของการปฏิบัติงานทั้งหมด ถ้าปราศจากแผนงานแล้วเป็นการ
ยากที่ผู้บริหารจะทำงานให้ได้ผลดีการวางแผนในการบริหารจัดการงานนั้นจะต้องจัดทำทั้งแผน
ระยะสั้นและแผนระยะยาวในการวางแผนนั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าจะทำอะไร (What)
จะอย่างไร (How) จะใช้เงินเท่าไร (How Many) จะให้ใครเป็นผู้ทำ (Who) และจะกระทำที่ไหน
(Where) และทำเมื่อไร (When)

2. การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การจัดองค์กรหรือจัดหน่วยงาน โดยการ
จัดแบ่งงานขององค์กรหรือของหน่วยงานย่อยพร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดอำนาจหน้าที่
และความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงาน ตลอดจนกำหนดสายการควบคุมและบังคับบัญชาใน
ลักษณะของหน่วยงานหลัก (Line) หน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) และหน่วยงานช่วย (Auxiliary)
พร้อมทั้งกำหนดขนาดของการควบคุมไว้ด้วยการจัดองค์กรอาจแสดงไว้ในรูปของแผนภูมิองค์กร
เพื่อให้เกิดการสื่อความเข้าใจในองค์กรเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ สายการบังคับ
บัญชาและการติดต่อสื่อสาร

3. การนำ (Leading) หมายถึง การที่ผู้นำใช้การ โน้มน้าวให้สมาชิกองค์กรปฏิบัติตาม
คำสั่งของตัวเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน นอกจากนี้ยังรวมถึงการติดต่อสื่อสารการสั่ง
การและการจูงใจภายในองค์กรอีกด้วย

4. การควบคุม (Control) หมายถึง กระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ
องค์กรว่าสมาชิกองค์กรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้
หรือไม่ โดยดูได้จากการปฏิบัติงานจริง เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ถ้างานของการทำงานต่ำกว่า
เกณฑ์มาตรฐานก็จะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามมาตรฐานและแผนในการทำงานจาก
กระบวนการในการจัดการดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า กระบวนการจัดการที่เริ่มต้นจากการ
วางแผนแล้วไปจบลงที่การควบคุมจะเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัตรที่เปลี่ยนแปลง ไปเรื่อยๆ ตาม
สภาพแวดล้อมขององค์กรทั้งที่เป็นสภาพแวดล้อมภายในและสถานะแวดล้อมภายนอก ดังนั้นนัก
บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมอยู่เสมอเพื่อที่จะทำให้การบริหารงานขององค์กรเป็นไปอย่าง
ราบรื่นและบรรลุเป้าหมายขององค์กรในท้ายที่สุด

ดังนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมอยู่เสมอ เพื่อที่จะทำให้การบริหารงานขององค์กรเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมายขององค์กรองค์ประกอบพื้นฐานของการบริหารจัดการทั้ง 4 ประการดังกล่าวต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งสามารถนำมาแสดงได้ดังภาพกระบวนการจัดการสามารถสรุป และแสดงเป็น โครงสร้างความสัมพันธ์ได้ดังภาพที่ 2.2 (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2552 หน้า 19)

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างความสัมพันธ์กระบวนการจัดการ
ที่มา: ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2552, หน้า 20

จากแผนภาพ โครงสร้างความสัมพันธ์กระบวนการจัดการ เมื่อพิจารณาโครงสร้างแล้วพบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ชงชัย สันติวงษ์ (2556) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการในองค์กรไว้ว่าหมายถึงภาระหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัสดุสามารถประสานเข้าด้วยกันเพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ได้พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญ
3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
4. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ

5. การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคลนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือใจ (Collective Mind) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันจะนำไปสู่พลังรวมของกลุ่ม (Group Effort) ที่จะทำให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์

6. การบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล (Rational)

7. การบริหารเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

8. การบริหารไม่มีตัว (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

กระบวนการบริหาร ประกอบด้วยหน้าที่ 5 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบัญชาการและการสั่งการ การประสานงานและการควบคุม การบริหาร องค์การสมัยใหม่นั้นจะต้องมององค์การอย่างเป็นระบบที่มีสิ่งแวดล้อมเข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหารงาน ผู้บริหารต้องเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมชุมชน พื้นที่ เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2546, หน้า 2-3 อ้างถึงใน สมยศ นาวิการ, 2525, หน้า11) กล่าวถึงหน้าที่การจัดการ (The Management Process: Management Functions) ประกอบด้วยการจัดการดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การเลือกวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์การและกำหนดว่าจะทำงานนั้นอย่างไร

2. การจัดองค์การ (Organization) หมายถึงการนำเอาแผนงานที่กำหนดไว้มากำหนดหน้าที่สำหรับบุคลากรหรือกลุ่มบุคคลที่จะปฏิบัติภายในองค์การเป็นการเริ่มต้นของกลไกในการนำเอาแผนงานไปสู่การปฏิบัติ

3. การนำ (Leading) เกี่ยวข้องกับการจูงใจ ภาวะผู้นำและการสื่อสารระหว่างบุคคลในองค์การเพื่อช่วยให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการ

4. การควบคุม (Controlling) หมายถึง หน้าที่ทางการจัดการสำหรับผู้บริหารในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นมาตรฐานวัดผลการทำงานในองค์การรวมทั้งการวัดผลการทำงานในปัจจุบันเพื่อกำหนดมาตรฐานขึ้นและเปรียบเทียบกับผลงานที่ทำได้เพื่อปรับปรุงแก้ไขผลการทำงานได้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้น สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (2543, หน้า 4) ได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบพื้นฐานของการบริหารคือ

1) จะต้องมียุทธศาสตร์ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

2) จะต้องมีการกระทำอย่างร่วมแรงร่วมใจของกลุ่มบุคคลนั้น

3) จะต้องมุ่งสู่วัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ตั้งไว้ร่วมกันอย่างมีเหตุผล

กระบวนการบริหารจัดการมีขั้นตอนที่สำคัญ 4 ประการ คือกระบวนการที่เริ่มต้นจากการวางแผนการจัดการองค์การ การนำ และจบลงที่การควบคุม มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามสภาพแวดล้อมขององค์การ ดังนั้นนักบริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมอยู่เสมอ เพื่อที่จะทำให้

การบริหารงานขององค์กรเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมายขององค์กร กระบวนการบริหารจัดการ คือ ปรับปรุงทบทวนแผนงานและกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้เพื่อปรับเปลี่ยนแก้ไขให้เป็นไปในทิศทางที่มุ่งสู่ภารกิจหลักขององค์กรที่ตั้งไว้

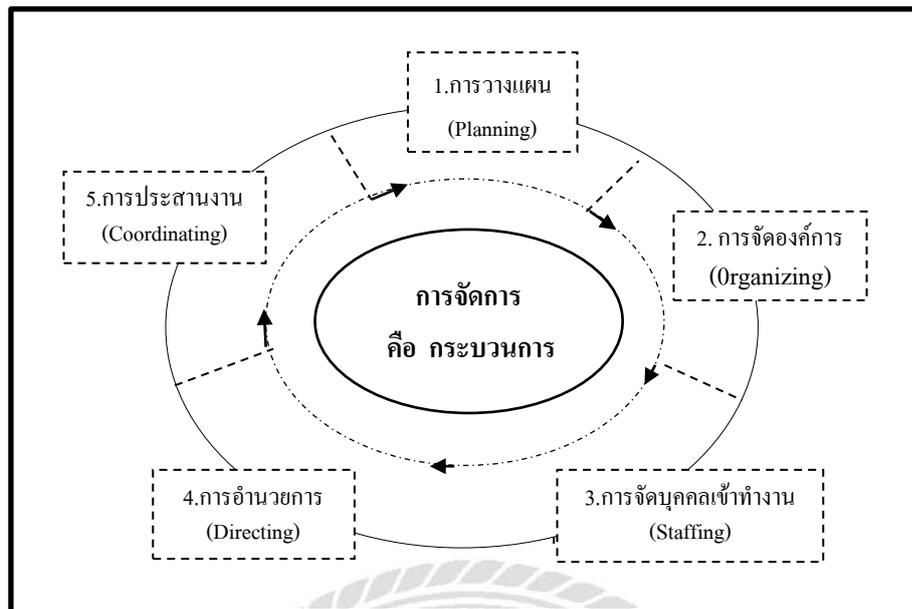
สำหรับ Gulick (สุนทร เกิดแก้ว, ม.ป.ป. อ้างอิงจาก Gulick ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการด้วยกัน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีว่า POSDCORB กำยื่อนี้มาจากอักษรตัวต้นของแต่ละขั้นคือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organization)
3. การจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing)
4. การอำนวยการ (Directing)
5. การประสานงาน (Coordinating)
6. การเสนอรายงาน (Reporting)
7. การงบประมาณ (Budgeting)

แต่ในบางเอกสารอ้างอิงจะกล่าวถึงกระบวนการจัดการ ดังนี้

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organization)
3. การจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing)
4. การอำนวยการ (Directing)
5. การประสานงาน (Coordinating)

สิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงความสำคัญของความหมาย การจัดการ ก็คือการที่กล่าวว่าการจัดการเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งก็เพราะประกอบด้วยการดำเนินการเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ และกระบวนการในขั้นตอนต่างๆ นี้ ไม่ได้เริ่มต้นและสิ้นสุดในแต่ละขั้นตอนของตัวเอง แต่เป็นการดำเนินการที่ต่อเนื่องหมุนเวียนไปเรื่อยๆ ขั้นตอนบางขั้นตอนอาจจะเข้าไปแทรกในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก็ได้ นอกจากนั้นเมื่อดำเนินการไปถึงขั้นสุดท้ายที่เรียกว่าการควบคุม จำเป็นจะต้องนำประสบการณ์เดิม และข้อสังเกตต่างๆ ที่ค้นพบเป็นข้อมูลในการวางแผนต่อไป ฉะนั้นคำว่ากระบวนการนี้จึงมีลักษณะต่อเนื่องเป็น วัฏจักร (Cycle) 'ไม่มีการสิ้นสุด (Management is a Never - ending Process) ดังภาพที่ 2.3 (พยอม วงศ์สารศรี, 2542 หน้า 35)

ภาพที่ 2.3 ภาพแสดงกระบวนการจัดการ
ที่มา : พยอม วงศ์สารศรี, 2542

สรุปได้ว่ากระบวนการจัดการ คือ การที่จะทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายขององค์การโดยนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหารคือ การวางแผน (Planning) การจัดการองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Control)

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.2.1 ความหมาย ของ การมีส่วนร่วม

ในการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม สามารถรวบรวมแนวคิดและความคิดเห็นของนักวิชาการหลายๆ ท่าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการบริหารงานที่นำมาใช้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นทฤษฎีที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วม ซึ่งทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮร์ทซ์เบิร์ก (Herzberg) เป็นทฤษฎีการจูงใจที่เกี่ยวข้องและสามารถโยงไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมได้ เป็นแนวเกี่ยวกับการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ ทฤษฎีนี้ เชื่อว่าผู้ปฏิบัติงานจะปฏิบัติงานได้ผลดีมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน เพราะเขาจะเพิ่มความสนใจในงานและมีความรับผิดชอบ กระตือรือร้นที่จะทำงานซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิผลผลิตของงานให้

มากขึ้นในทางตรงกันข้ามหากผู้ปฏิบัติงานไม่พึงพอใจในการทำงานก็จะเกิดความท้อถอยในการทำงาน และจะทำให้ให้ผลงานออกมาไม่มีประสิทธิภาพ ทฤษฎี ดังกล่าวสอดคล้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของบุคลากรในองค์กร กล่าวคือ ถ้าบุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจจะส่งผลให้บุคลากร ในองค์กรเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมมากขึ้น ทำให้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาได้ นอกจากนี้ทฤษฎีการสร้างผู้นำก็มีความสำคัญ คือ ผู้มีอำนาจที่ดี (Positive Leader) มักจะนำการเคลื่อนไหวในการทำงานอยู่เสมอ ในขณะที่ผู้มีอำนาจที่ไม่ดี (Negative Leader) จะไม่มีผลงานที่สร้างสรรค์เลย การสร้างผู้นำอำนาจหรือผู้นำจะช่วย จูงใจให้บุคลากรเต็มใจที่จะทำงานเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน เนื่องจากผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการจูงใจและรวมกลุ่มคน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2560) ได้ให้ความหมายว่า คือการสร้างการยอมรับในทุกภาคส่วนและให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา แม้รัฐจะเป็นผู้เล่นหลักในการกำหนดแนวทาง ในรูปแบบใดก็ตาม การพัฒนานั้นควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มต้น เช่น ร่วมริเริ่ม ร่วมคิด ร่วมกำหนดเป้าหมาย ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมิน ร่วมรับผิดชอบ ฯลฯ เพื่อให้เกิดความเป็นเจ้าของและเกิดพลังในการขับเคลื่อน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องร่วมมือ ร่วมความรับผิดชอบในกิจกรรม การพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาภูมิปัญญา การรับรู้ สามารถ คิดวิเคราะห์ และตัดสินใจ เพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์ (2551) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่ม โครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการ ทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือการกระทำผ่านองค์กร ดังนั้น องค์กรจะต้อง เป็นเสมือนตัวกลางที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์ (2551) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของ บุคลากรว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคลากรเอง การที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพของความเป็นอยู่ ของ

บุคลากรให้ดีขึ้นนั้น ผู้นำจะต้องยอมรับ ในปรัชญาการพัฒนาว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตน เพื่อกิจกรรมของส่วนรวมในองค์กร

นันทิยา ศรีหลัง (2553 หน้า 20) การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นความพยายามที่จะจูงใจให้ผู้ที่ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือกันพัฒนางานด้วยความเต็มใจ

ชุมชน อุตมะ (2553 หน้า 18-19) การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมมือและมีส่วนร่วมซึ่งกันและกันในทุกๆ ด้านของประชาชน โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล สามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันใช้ทรัพยากรอย่างสมานฉันท์นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

คาสเปอร์สัน และเบรทแบงก์ (Kasperson & Breitbank, 1974 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนทำตนเป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรมในกระบวนการพัฒนาซึ่งจะบังเกิดผล คือ สามารถแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ได้และผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเอง United Nations Research (UNRISD) ระบุความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่อง 1) การตัดสินใจ 2) การเข้าร่วมกิจกรรม 3) การร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมที่เกิดจากกิจกรรมนั้นๆ

สหประชาชาติ (United Nations, 1981, p. 11) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ว่า

1. การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา
2. การเข้ามีส่วนร่วมให้เกิดการพัฒนา
3. การเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องพัฒนา

ลิส (Lisk, 1985 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎาวรางกุล, 2550) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการเชื่อใจและการยอมรับตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืนซึ่งสามารถสังเกตได้จากระดับความพึงพอใจ ระดับความไว้วางใจและต้องครอบคลุมทัศนคติความคาดหวังและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

เสด แฟร์ไชลด์ และคณะ (Fairchild, et. al., 1964 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546) ได้ให้ความหมายของคำว่ามีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วม

ในกิจกรรมร่วมกันหรือการเข้ามามีส่วนติดต่อสัมพันธ์กันและอาจหมายถึงสถานการณ์ทางสังคมด้วยก็ได้

วิลเลียม (Erwin, 1976 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎารางกุล, 2550, หน้า 24) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันกับประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

อากรณพันธ์ จันทรสว่าง (2522, หน้า 19) ได้อธิบายเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง และความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อปฏิบัติ กล่าวคือ จะต้องเป็นความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการณ์นั้นๆ เหตุผลเบื้องต้นของการที่มีคนมารวมกันได้ ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมด หรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มหรือทำในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์กร (Organization) ดังนั้น องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลง

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า หมายถึง กระบวนการรัฐ การทำการส่งเสริม ชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน ให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528, หน้า 5) ได้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายามหรือทรัพยากรในส่วนของตนต่อกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชน โดยมีส่วนร่วมต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. ประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนา
2. ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินและวัสดุในกิจกรรมพัฒนา

วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2540, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชน ไม่ว่าจะปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยการร่วมคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมในการติดตามประเมินผล

กลุ่มสังคมศาสตร์สาธารณสุข (2525, หน้า 21 อ้างถึงใน ขนิษฐา ศรีนนท์, 2544, หน้า 35) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การสร้างประชาธิปไตย คือ อำนาจแห่งการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชน ในกระบวนการนี้อย่างน้อยที่สุดประชาชน ต้องมีการกำหนด วางแผนและดำเนินการในเรื่องทั้งปวงอันมีผลต่อการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ และอนาคตของพวกเขาซึ่งจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อประชาชนได้อำนาจ ได้ทรัพยากรของพวกเขา กลับคืนมา และนั่นย่อมหมายถึง กระบวนการทางประชาธิปไตยและการปกครองตนเอง

วิลเลียม (William, 1980 อ้างถึงใน ธนวัฒน์ คำภีลานนท์, 2550, หน้า 9) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางสังคมด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์ (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็น เหตุเร้าใจให้ กระทำการให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ทำให้เกิดความรู้สึกร่วม รับผิดชอบกับ กลุ่ม

ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์ (2551) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็น พ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่ม โครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ ต้องเป็นการ เห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้ จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่ม หรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

สันติชัย เอื้องประสิทธิ์ (2551) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของ การมีส่วนร่วมของบุคลากร หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงานและ การร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคลากรเอง การที่จะสามารถทำให้ บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของ บุคลากรให้ดีขึ้นนั้นผู้นำจะต้องยอมรับ ในปรัชญาการพัฒนาว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะ อุทิศตนเพื่อกิจกรรมของส่วนรวมในองค์กร

ฉัฐพร แสงประดับ (2527) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเกี่ยวข้อง ทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็น เหตุเร้าใจให้การกระทำบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม ดังกล่าว นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความศรัทธาที่มีต่อความ เชื่อถือตัวบุคคล ความเกรงใจที่มีต่อตัวบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่งที่ทำให้การมี ส่วนร่วมเป็นไปได้ด้วยความเต็มใจสรุปจากความหมายของการมีส่วนร่วม

โดยสรุป ความหมายของการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปนั้น หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีผลประโยชน์ร่วมกันในการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคมไม่ว่า จะเพื่อผลประโยชน์ โดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตามได้รับโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ไข ในด้านนโยบายและการวางแผนการดำเนินงานการประสานงาน การติดตามและประเมินผล เพื่อให้ เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.2.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ชนาภรณ์ เมทณีสุคติ (2543) ได้กล่าวถึงลักษณะแนวทางของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ คือ

1. การร่วมคิด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางโครงการ วิธีการติดตามผล การตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรม โครงการสำเร็จผลตาม วัตถุประสงค์

2. การร่วมตัดสินใจ หมายถึง เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือเรียบร้อยแล้ว ต่อมาจะต้อง ร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด

3. การร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วมว่า การที่ปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับร่วมมือ ร่วมความรับผิดชอบในกิจกรรม การพัฒนาที่เป็น ประโยชน์ต่อสังคม ในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับ บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาภูมิปัญญา การรับรู้ สามารถ คิดวิเคราะห์ และตัดสินใจ เพื่อ กำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

ชนาภรณ์ เมทณีสุคติ (2543) ได้กล่าวถึง ลักษณะแนวทางของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การร่วมคิด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนงาน โครงการวิธีการติดตามผล การตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรม โครงการสำเร็จผลตาม วัตถุประสงค์

2. การร่วมตัดสินใจ หมายถึง เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือกันเรียบร้อยแล้ว ต่อมาจะต้อง มีการร่วมกันตัดสินใจ เลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด

3. การร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น

4. การร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ หมายถึง เมื่อโครงการเสร็จสิ้นลงเรียบร้อยแล้ว ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแล รักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

ประชุม สุวัทธิ (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของบุคคล เกิดจากพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. เป็นบุคคลที่จะต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วม กล่าวคือจะต้องเป็นผู้มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่นจะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการวางแผนการบริหารจัดการ การบริการองค์กรตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

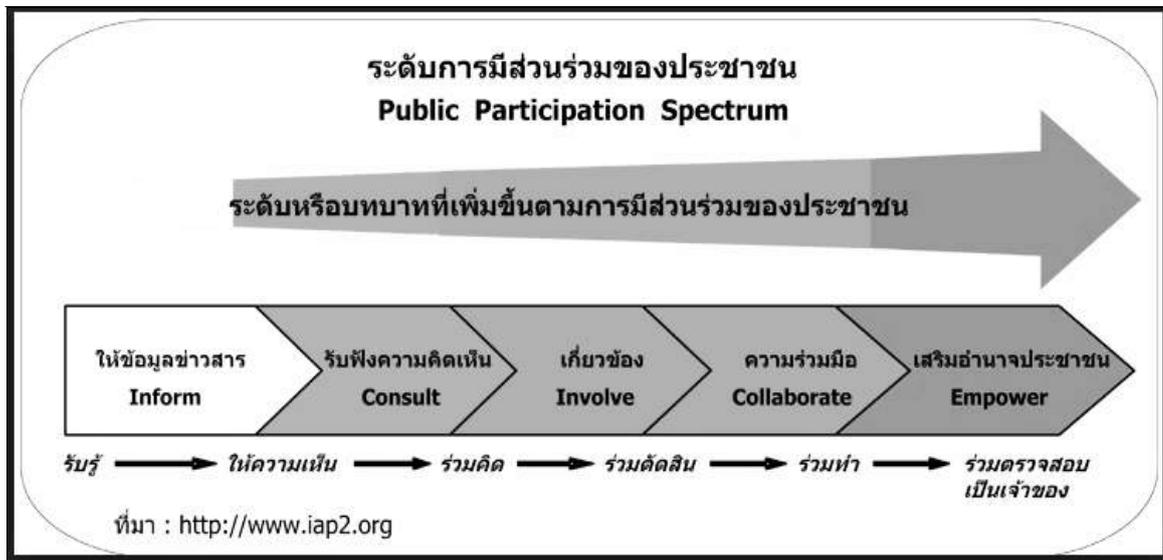
2. เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่เข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และ ภายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้ วันชัย วัฒนศัพท์ (2544) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีโอกาส แสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยน โครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

3. เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจที่จะเข้าร่วมเล็งเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วม จะต้องไม่เป็นการบังคับหรือ ผลักดันให้เข้าร่วมโดยที่ตนเองไม่ประสงค์จะเข้าร่วม

4. เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีโอกาสที่จะเข้าร่วมซึ่งถือว่าการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจและกำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสม บุคคลจะต้องมีโอกาสและมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง สำหรับลักษณะการมีส่วนร่วมของบุคคลโดยทั่วไปแล้ว ยังมีปัจจัยอีกหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม อาชีพและรายได้ เป็นต้น

2.2.3 ระดับการมีส่วนร่วม

ที่ผ่านมารัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยได้แถลงเป็นนโยบายของรัฐบาลและยังกำหนดไว้เป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 ของแผนบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ศ.2548-2551) การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ซึ่งตรงกับยุทธศาสตร์ที่ 7 ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2546-2550) ที่เน้นการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอีกด้วย หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการนั้น ดังภาพที่ 2.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ภาพที่ 2.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา : <http://www.iap2.org>

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การสำรวจความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางสื่อเว็บไซต์ เป็นต้น

3. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

4. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นส่วนร่วมกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

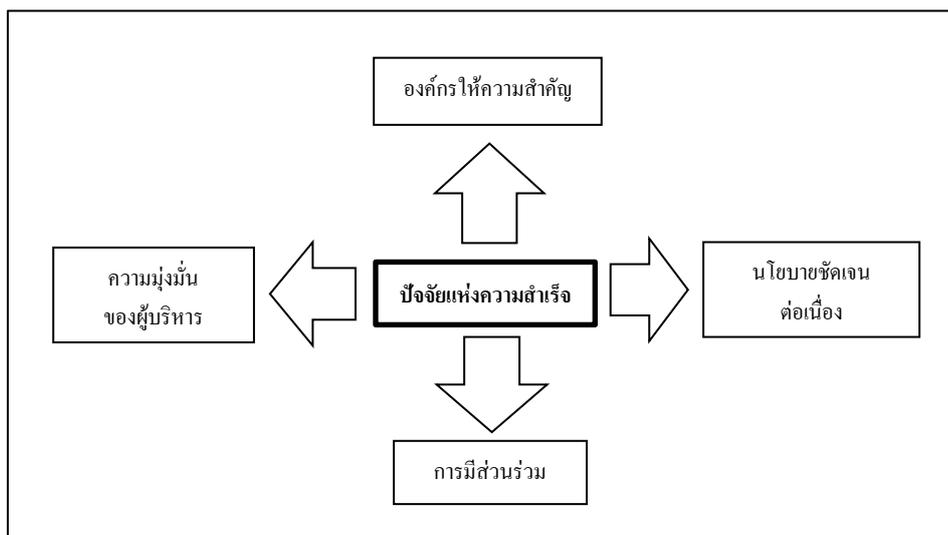
5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ เช่น โครงการการจัดตั้งกองทุนประชารัฐ หรือกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

ในภาคราชการ การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ถือได้ว่าเป็นเงื่อนไข และเป็นกุญแจดอกสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และเอื้อต่อประโยชน์สุขของประชาชน เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ระบบราชการมีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาระบบราชการยุคใหม่ที่เป็นราชการระบบเปิด

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของ การทำงานร่วมกัน หันหน้ามาปรึกษาหารือกัน และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่อยู่ร่วมกัน อีกทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงานภาคราชการจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและเครือข่ายภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ จะประสบความสำเร็จได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานราชการต่างๆ ที่จะเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งต้องอาศัยกระบวนการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมที่เป็นพันธมิตรของภาคราชการ ซึ่งถึงเวลาแล้วที่ภาคราชการจะต้องร่วมมือกันเปิดระบบราชการให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อทำให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เกิดการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรม และลดความขัดแย้งในสังคม และที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างกลไกของการพัฒนาระบบราชการที่ยั่งยืนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนนั่นเอง (<http://www.pcd.th>, 2550)

ดังนั้นทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงมีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร เพราะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือร่วมมือร่วมแรงกันในการทำงานอย่างมีคุณภาพ แสดงให้เห็นถึงการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากรและผู้นำร่วมกันซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมร่วมจะต้องมีผู้นำที่ดีอันจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้ ดังภาพที่ 2.5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ภาพที่ 2.5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2550

2.2.4 รูปแบบและขั้นตอน ของการมีส่วนร่วม

มงคล จันทร์ส่อง (2544) ได้กำหนดรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ของบุคคล ไว้ว่าองค์ประกอบรูปแบบของการมีส่วนร่วมมีอยู่ 3 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้บุคคล เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะทำกิจกรรมนั้นๆ ไปเพื่ออะไรผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ตัดสินใจดูว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

2. การมีส่วนร่วมจะต้องมีกิจกรรมเป้าหมายการให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมจะต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่

3. การเข้าร่วมจะต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การที่จะให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมกิจกรรมนั้นจะต้องมีการระบุกลุ่มเป้าหมายด้วย อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปบุคคล กลุ่มเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วเป็นพื้นฐาน

ศิริชัย กาญจนวาสิ (2547) ได้กำหนดรูปแบบและปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการประชุม
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร

4. การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา

5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมต่างๆ

6. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

วรรณ วลัยวานิช (2549) ได้กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้เป็นลักษณะ ดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ รูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน จนกว่าการดำเนินงานจะบรรลุผลเสร็จสมบูรณ์

2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง คือ รูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือเข้ามาเกี่ยวข้องในลักษณะหนึ่งลักษณะใด หรือในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น

โดยแท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมไม่อาจสามารถกระทำได้ในทุกประเด็น แต่การมีส่วนร่วมของบุคคลจะมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ และประเด็นการพิจารณาที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขพื้นฐานการมีส่วนร่วมว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ มีความเสมอภาค และมีความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้การมีส่วนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น กล่าวได้ว่าการจงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การนำเทคนิคการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประสบผลสำเร็จ และผู้บริหารต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคดังกล่าวให้ชัดเจน ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. เทคนิคการใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย
2. การใช้กลุ่มงานเฉพาะกิจและคณะกรรมการ
3. มีคณะกรรมการให้คำแนะนำ
4. การติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
5. การระดมความคิด
6. การฝึกอบรมต่างๆ ที่มีความจำเป็น
7. ยึดวัตถุประสงค์ของงานเป็นหลัก
8. วิธีการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมสมัยใหม่
9. ระดับบุคคล เป็นวิธีการพิจารณาและปรับปรุงบุคคลให้ได้ดีขึ้น 3 แบบ คือ

1) การฝึกอบรมให้มีความรู้สึกร่วม (Sensitivity Training) เพื่อให้เข้าใจและยอมรับธรรมชาติของมนุษย์ ให้รู้จักยอมรับและพัฒนาตนเอง ได้เข้าใจและยอมรับผู้อื่นให้มากขึ้นให้มนุษย์สัมพันธ์ที่ดีขึ้น เพื่อให้มีความสุข มีขวัญและกำลังใจดีขึ้น เพื่อให้มีการงานดีขึ้น

2) การวิเคราะห์การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล (Transactional Analysis) เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการวิเคราะห์และเข้าใจถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่พัฒนาขึ้นมาโดย Eric Berne การติดต่อระหว่างบุคคลมี 3 แบบ คือ ประกอบกัน ขัดแย้งกัน และซ่อนเร้น (สมยศ นาวิการ, 2544, หน้า 446)

3) การนั่งสมาธิแบบควบคุมจิต (Transcendental Meditation) คือ การนั่งสมาธิเพื่อลดความเครียด และเพื่อความคิดสร้างสรรค์

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977 อ้างถึงใน ธนวัฒน์ คำกิลานนท์, 2550, หน้า 21-22) ได้อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

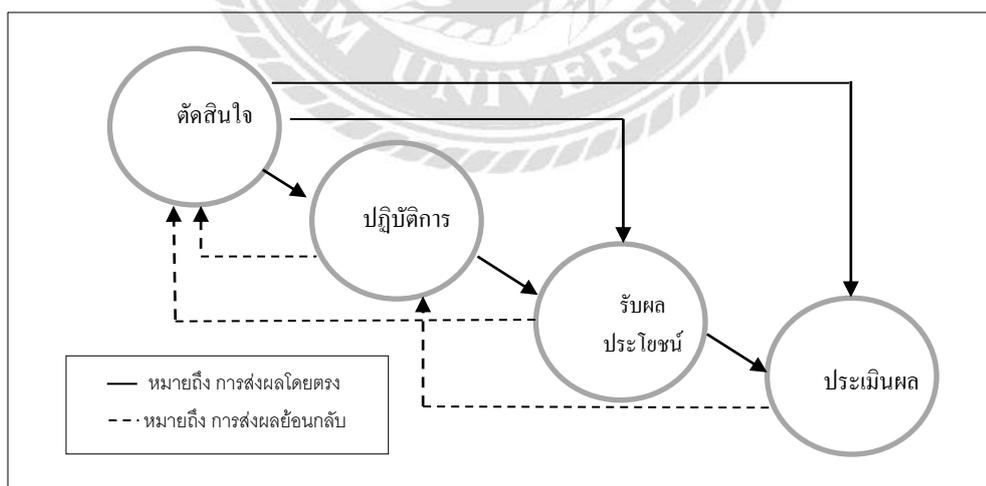
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ทางด้านต่างๆ ประกอบไปด้วยผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ดังภาพที่ 2.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff

ภาพที่ 2.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977) เสนอไว้ สรุปได้ดังภาพที่ 2.6 ที่แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นการตัดสินใจมีความสำคัญมาก สาเหตุว่าการตัดสินใจจะส่งผลต่อการปฏิบัติการ และการปฏิบัติการจึงมีผลต่อไปยังการรับผลประโยชน์และการประเมินผลในขณะเดียวกัน เพราะฉะนั้นการตัดสินใจจะมีผลโดยตรงต่อการรับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย Cohen & Uphoff (1981) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้า มามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (2528, หน้า 94 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546, หน้า 20) ได้ให้ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และพิจารณาแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข และวางแผนหรือโครงการแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติการแก้ไขปัญหตามแผนและโครงการที่วางไว้
4. การรับประโยชน์จากโครงการ
5. การประเมินผลโครงการ

ฉ้อวัน วุฑฒิกกรรมรักษา (2526, หน้า 16) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นกำหนดความต้องการ
2. ขั้นวางแผนดำเนินการ
3. ขั้นตัดสินใจ
4. ขั้นดำเนินการ
5. ขั้นติดตามผลงาน

นอกจากนี้ ยังได้แบ่งลักษณะการเข้าร่วมไว้ อีก เป็นการร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมออกแรง ร่วมออกเงิน วัสดุ อุปกรณ์ ร่วมเป็นกรรมการ

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527, หน้า 10) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

จอห์น และอัฟฮอฟ (Jonh & Uphoff, 1980 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546) ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ว่าควรทำอะไร)
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร และการประสานความร่วมมือ จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุประสงค์ ประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

2.2.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่ส่งเสริมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งจะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลัก 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ ปัจจัยด้านประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ปัจจัยด้านแกนนำเครือข่ายที่ต้องการพัฒนา และปัจจัยด้านแรงจูงใจ พบว่า หลายกิจกรรมได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมทั้งจากภาครัฐ และแกนนำเครือข่ายขององค์กรด้านชุมชนและภาคีเครือข่ายพันธมิตร จะเห็นได้จาก หน่วยงานภาครัฐทั้งจากกระทรวงมหาดไทย องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) สาธารณสุขจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานวัฒนธรรม โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรภาคีเครือข่ายภาคประชาชนต่างๆ ให้การสนับสนุนส่งตัวแทนมาร่วมงาน หรือกิจกรรม และสนับสนุนอุปกรณ์ แรงงาน รวมทั้งกระจายข่าวสารต่างๆ เป็นจำนวนมากพอสมควร แต่ว่าการเข้ามาสนับสนุนของกลไกภาครัฐในหลายพื้นที่ยังไม่โดดเด่นมากนัก ซึ่งขึ้นอยู่กับโลกทัศน์ของผู้นำและภาวะการณ์เป็นผู้นำ ประกอบกับความสามารถของแกนนำเครือข่ายในการเข้าถึงและประสานกับผู้นำภาครัฐในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มราชการส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. หรือเทศบาล แม้ว่าได้เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์คัดเหล่ากันมากขึ้น แต่โดยภาพรวมแล้วถือว่า ยังเข้ามามีบทบาทในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างน้อย

สำหรับ ปัจจัยด้านประชาชนกลุ่มเป้าหมายและปัจจัยด้านแรงจูงใจของกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งยังไม่ได้แสดงบทบาทในการมีส่วนร่วมที่ขยายกว้างออกไปมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมตามปกติ ตามกำหนดการที่กำหนด ประเด็นนี้จึงเป็นโจทย์ที่น่าท้าทายอีกประการหนึ่งในการนำไปสู่การสร้างแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์คัดเหล่าของชุมชนให้เข้มแข็ง และมีความต่อเนื่องในระยะยาว (สมพันธ์ เตชะอธิก, 2540 หน้า 19-20)

รีดเดอร์ (Reeder, 1963 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎา วรางกุล, 2550, หน้า 26) ได้สรุปปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการรักษาการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้สอดคล้องตามความเชื่อถือพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคล เหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง

2. มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับ มาตรฐานคุณค่าของตนเอง

3. เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริมป้องกันและรักษาเป้าหมายตน

4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐาน มาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา

5. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้อง ประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วย เช่นกัน

6. การมองแต่ตนเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะกระทำสิ่งต่างๆ ซึ่งคิดว่าตนเองสมควร กระทำเช่นนั้น

7. การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะกระทำในสิ่งต่างๆ ด้วยความรู้สึกว่าตน ถูก บังคับให้กระทำ

8. นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะกระทำสิ่งต่างๆ ซึ่งเรานิสัยชอบกระทำ อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ

9. โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงการของสังคมเอื้ออำนวยเข้ามามี ส่วนร่วมกันในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้

10. ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่ ตนเห็นว่าสามารถกระทำในสิ่งที่ต้องการให้เขากระทำในสถานการณ์เช่นนั้น

11. การสนับสนุน ส่งเสริม บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขาารู้สึกว่าได้รับการ สนับสนุน ส่งเสริมที่ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization อ้างถึงใน ยูพิน ระพีพันธุ์, 2544, หน้า 21) เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงชาวบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ทั้งในแง่การร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้น มีเหตุผลอยู่ 2 ประการ คือ

1.1 การมองเห็นว่าตนจะได้ประโยชน์ หรือผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนกระทำลงไป ซึ่งถือเป็นเรื่องการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

1.2 การได้รับคำบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนบ้านให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม แม้ว่าชาวชนบทเป็นจำนวนมากจะเห็นประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแต่ก็ไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการมีส่วนร่วม หรือเข้าร่วมแล้วก็ไม่ได้รับผลประโยชน์ตามที่ได้คาดคิดเอาไว้ เนื่องจาก การเข้ามามีส่วนร่วมนั้นมิได้จัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ ลักษณะการทำงาน กฎระเบียบ แบบแผน เป็นต้น ดังนั้น ปัจจัยพื้นฐานทางด้าน โครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมจึงควรมีลักษณะ ดังนี้

2.1 เปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปของการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยมีตัวแทนก็ได้

2.2 ควรมีการกำหนดระยะเวลาที่แน่ชัด เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้

2.3 ต้องมีการกำหนดลักษณะกิจกรรมที่แน่นอน

3. ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยปกติที่ผ่านมาในกิจกรรมหนึ่งๆ แม้ว่าประชาชนจะเห็นด้วยและมีโอกาสเข้าร่วม แต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมาย วิธีการหรือผลประโยชน์ของกิจกรรม เพราะสิ่งเหล่านี้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำ และกำหนดเองทั้งสิ้น

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การทำบุญทอดกฐินทอดผ้าป่าเพื่อสร้างโบสถ์วิหาร

2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งๆ ที่ยังไม่มีศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยก็ช่วยแรงในลักษณะของความเกรงใจ แต่อาจจะไม่เต็มใจในการกระทำ

3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น บังคับให้ทำงานที่ไม่มีความเหมาะสมกับค่าตอบแทน หรือ การทำงาน เยี่ยงทาส เป็นต้น

พัทธา สายหู (2529, หน้า 246) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่ในชุมชน ซึ่งความสำเร็จของโครงการพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่เป็นลักษณะของโครงการ เช่น โครงการที่ประชาชนต้องการ
2. ปัจจัยที่มีลักษณะของชาวบ้านเอง เช่น ขยันขันแข็ง สามัคคี มีผู้นำที่ดี
3. ปัจจัยที่มาจากทางราชการ เช่น ถือเป็นโครงการสำคัญ มีงบประมาณเหลือเพียงพอมีเจ้าหน้าที่วิชาการสนับสนุน

4. ปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบ เช่น การคมนาคมสะดวก วัสดุพร้อม เป็นต้น

ปรัชญา เวสารัชช (2528, หน้า 170) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญซึ่งผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชนบท ดังนี้

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและความปลอดภัย

2. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ เช่น นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

3. ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน ได้แก่ ค่าตอบแทน แรงงาน เงินปันผล

4. ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนร่วม ความรู้สึกเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน หรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วม เพื่อให้เกิดความสามัคคี

นิวสตรอม (Newstorm, 1993 อ้างถึงใน ณรงค์ วาริชล, 2551, หน้า 10) พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม คือ

1. ลักษณะขององค์กร โครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมขององค์กร หากองค์กรมีโครงสร้างใหญ่ ขั้นตอนการปฏิบัติมาก เช่น ระบบราชการ จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้

2. นโยบายองค์กรที่ขาดความชัดเจน จะส่งผลและทำให้บุคลากรไม่แน่ใจเป้าหมายแนวทางในการมีส่วนร่วม การปฏิบัติ จึงเกิดความลังเลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม

3. ภาวะผู้นำซึ่งถ้าหากว่าผู้นำเชื่อว่าผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้ที่ไม่มีศักยภาพ ไม่มี ความก้าวหน้า ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน หรือความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายนั้น โดยงาน จะสำเร็จได้ต้องควบคุม ภาวะผู้นำประเภทนี้จะเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมได้

4. ลักษณะงาน ซึ่งหากว่างานที่ทำได้สามารถทำสำเร็จได้ด้วยตัวเอง เช่น งานในห้องทดลอง ลักษณะงานเช่นนี้จะทำให้บุคลากรไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ระดับการศึกษา วิชาชีพ โดยถ้าหากบุคคลากรที่มีระดับการศึกษาที่สูงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบมาก ก็จะแสวงหาการมีส่วนร่วมมากกว่า บุคคลากรที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า และหน้าที่ความรับผิดชอบที่น้อยกว่าด้วย

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980 อ้างถึงใน ฅรงค์ วาริชล, 2551, หน้า 9) กล่าวว่าปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพสมรส
4. ระดับการศึกษา
5. อาชีพ
6. รายได้
7. ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น
8. สถานภาพการทำงาน

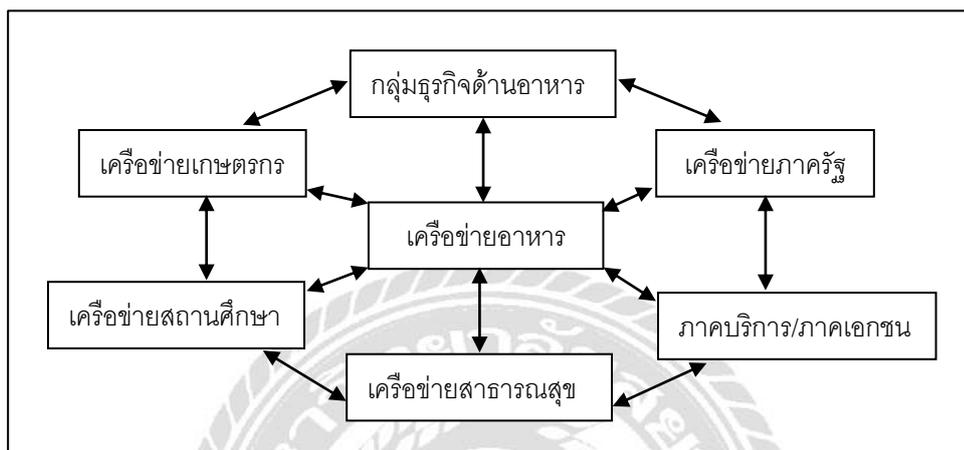
อรพรรณ ภมรสวรรณ (2544) กล่าวว่าการศึกษาที่ประชาชนในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาใด ๆ มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายนอกชุมชนและปัจจัยภายในชุมชน เช่น แบบแผนการดำเนินชีวิต ความรู้และทัศนคติต่อกิจกรรมนั้น ๆ การมีโอกาสและการได้รับการสนับสนุนจากภายนอก นโยบายการพัฒนาของรัฐ บทบาทของทางราชการต่อการพัฒนา โครงสร้างทางการเมืองและสังคม เป็นต้น

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย

2.3.1 ความหมายของเครือข่าย

ปัจจุบันมีการกล่าวถึงความหมายของเครือข่ายอย่างกว้างขวาง ซึ่งมีผู้ให้ความหมาย ดังนี้ กองสงเสริมและพัฒนาเครือข่าย (2547:7) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายว่า หมายถึง การร่วมมือระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่ม องค์กรประเภทเดียวกัน หรือเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม องค์กรต่างประเภทกัน ซึ่งมีหลายระดับตั้งแต่การเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกต่อปัจเจก การเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกกับกลุ่ม การเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มต่อกลุ่มโดยดำเนินงานภายใต้เป้าหมาย และวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543:28-34) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายว่า เครือข่ายอาจเป็นการร่วมมือ ระหว่างปัจเจกบุคคล/กลุ่ม/องค์กรประเภทเดียวกัน หรืออาจเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม/องค์กรต่างประเทศ เครือข่ายมีได้หลายระดับ ตั้งแต่การเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกต่อปัจเจก เช่น การเชื่อมโยงระหว่างข้าราชการกับข้าราชการด้วยกัน การ

เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกกับกลุ่ม เช่น การเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับผู้ประกอบการ การเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม เช่น การเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับสถานศึกษาด้วยกัน หน่วยงานราชการกับหน่วยงานเอกชนสถานศึกษากับหน่วยงานธุรกิจ เป็นต้น และการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายต่อเครือข่าย กลายเป็น เครือข่ายย่อยภายใต้เครือข่ายใหญ่ ดังภาพที่ 2.7 ตัวอย่าง โครงสร้าง ความสัมพันธ์เครือข่าย

ภาพที่ 2.7 ตัวอย่าง โครงสร้าง ความสัมพันธ์เครือข่าย

ที่มา : เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543

ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นภาพ จึงได้ยกแบบจำลองของเครือข่ายดังที่ได้แสดงในภาพ แบบจำลองเครือข่ายที่แสดงให้เห็นตั้งแต่ กลุ่มหรือองค์กร ที่มีการเชื่อมโยงเลย จนเริ่มมีการรับข้อมูลจากศูนย์กลางแต่ยังไม่มีการ Frederickson (อ้างถึงใน วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2550: หน้า 32) ให้ความหมายของเครือข่ายการทำงานว่าเป็นการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ซึ่งมีลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Reciprocal) โดยที่องค์กรต่างๆ ภายในเครือข่ายมีเป้าหมาย ค่านิยมในทางวิชาชีพ หรือมีอุดมการณ์ในการดำเนินงานร่วมกัน Starkey (อ้างถึงใน จ้านงค์ แจ่มจันทร์ทรงษ์, 2553: หน้า 34) จากการสังเคราะห์เครือข่ายในหลายประเทศ พบว่า เครือข่ายอาจจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการจากหน่วยราชการหรือหน่วยงานพัฒนาเอกชนหรืออาจเกิดขึ้นแบบไม่เป็นทางการด้วยการวางแผน การทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลหรือองค์กรที่สมัครใจ โครงสร้างของเครือข่ายมิได้หลายรูปแบบ แต่ก็มีความสำคัญน้อยกว่ากระบวนการติดต่อกันหลายทิศทาง ของสมาชิกภายในเครือข่าย ไม่ใช่การส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อเท่านั้น แต่ต้องมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันช่อง

ทางการแลกเปลี่ยนและร่วมมือภายในเครือข่ายสามารถจัดขึ้นในลักษณะการประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการหรือการทดลอง การสัมมนา การเผยแพร่เอกสาร และการทำกิจกรรมร่วมกัน

ตัวนเปาซี กูจิ (2554: หน้า 17) ให้ความหมายว่า เครือข่าย หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มที่มีการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีระยะเวลาอันพอควรมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน และหากกิจกรรมที่ทำ บรรลุวัตถุประสงค์หนึ่งแล้ว เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ใหม่ได้ และยังเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของปัจเจกบุคคล กลุ่ม และองค์กรผ่านรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่หลากหลายตลอดจนมีเป้าหมายร่วมกัน

วีระศักดิ์ เครือเทพ (2550: หน้า 35) ให้ความหมายเครือข่ายในทาง รัฐประศาสนศาสตร์ว่า คือ การจัดรูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่สองหน่วยงานขึ้นไปซึ่งอาจเป็นหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชนที่แสวงหากำไร หน่วยงานพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร กลุ่มอาสาสมัครของประชาชนหรือองค์กร เพื่อร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการกิจของสาธารณะบางประการ โดยมีองค์กรภาครัฐเป็นแกนหลักของเครือข่าย ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงเหล่านี้เป็นไปในลักษณะที่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยมีเป้าหมายของความร่วมมือก็เพื่อต้องการแก้ไขปัญหาสาธารณะบางประการร่วมกัน ซึ่งเป็นปัญหาที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งอาจมีการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้โดย

ลำพังวิชัย แสงศรี (2552: หน้า 27) ให้ความหมายของเครือข่ายว่า หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีหลักการ ข้อตกลง และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนระหว่างคนกับคน คนกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และเครือข่ายต่อเครือข่าย ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้จากหน่วยงานต่างๆ โดยอาจผ่านเข้ามาทางผู้นำกลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่มให้สมาชิกของกลุ่มที่ประกอบอาชีพเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันและทำงานร่วมกัน เป็นวิธีการถ่ายทอดที่ทำให้ ทุกคนมีส่วนร่วม ทั้งนี้ จะประสบความสำเร็จได้เพราะมีผู้นำที่ดีที่มุ่งให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจึงประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ การเรียนรู้ของสมาชิกในเครือข่ายประชาคมมีอยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้บางอย่างก็รับจากภายนอกเข้ามาเกือบทั้งหมด แต่บางอย่างก็มีการปรับและประยุกต์ให้ใช้ได้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาวิชาชีพเสรี พงศ์พิส (2548: หน้า 9) ได้กล่าวว่า กิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่เครือข่ายทำร่วมกันคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารประสบการณ์ แล้วพัฒนาไปสู่การวางแผนร่วมกัน ดำเนินกิจกรรม

บางอย่างร่วมกัน ทำให้ด้านหนึ่งหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน อีกด้านหนึ่งทำให้กิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะเป็นการประสานพลัง (Synergy) เป็นการใช้ทรัพยากรใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพจากที่กล่าวมาในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มและมีเป้าหมายหรือมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีการเชื่อมโยงและประสานงานร่วมกันในลักษณะพึ่งพาอาศัย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ร่วมกัน โดยลักษณะการเชื่อมโยงเครือข่ายจะมีการเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่มคนและองค์กร ทั้งนี้มีการติดต่อซึ่งกันและกันทั้งในระดับภายในองค์กรและภายนอกองค์กร

นอกจากนี้ ฆนิษฐา กาญจนรังษินนท์ (2551) ได้นำเสนอแนวทางการบริการงานเครือข่ายไว้ว่า ต้องให้ความสำคัญใน 3 เรื่อง คือ

1. การจัดการให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิก
2. การจัดการให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิก
3. การจัดการให้มีความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างสมาชิก

2.3.2 องค์ประกอบของเครือข่าย

ก่อนจะกล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่ายควรทราบความหมายของเครือข่ายที่แท้จริงและเครือข่ายเทียมก่อนว่าหมายถึงอะไร เครือข่ายเทียม (Pseudo Network) คือ เครือข่ายที่เป็นเพียงการชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิกของเครือข่าย โดยที่ต่างฝ่ายต่างไม่มีเป้าหมายร่วมกันและไม่ได้มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ ในการทำกิจกรรมร่วมกันเครือข่ายเช่นนี้ จึงไม่มีการสานต่อและเสริมต่อกันขึ้นระหว่างสมาชิกในเครือข่าย ดังนั้นการทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของเครือข่ายจึงมีความสำคัญเพื่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายที่แท้จริงได้ โดยองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่าย มี 7 องค์ประกอบด้วยกันคือ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543: หน้า 36-44)

1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่าย เพราะหากสมาชิกไม่มีความเข้าใจในการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายจะมีผลทำให้การประสานงานและการขอความร่วมมือในการดำเนินการเป็นไปได้ยากลำบาก แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า สมาชิกของเครือข่ายไม่สามารถจะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เพราะมุมมองที่แตกต่างกันย่อมมีประโยชน์ ช่วยให้เกิดการสร้างสรรคในการทำงานแต่ต้องอยู่ภายใต้จุดร่วมของเครือข่าย ที่สมาชิกยอมรับกัน มิฉะนั้นแล้วความแตกต่างที่มีอยู่จะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด ยกตัวอย่างการรับรู้มุมมองร่วมกัน อาทิ มีความเข้าใจในปัญหา มีสำนึกในการแก้ไขปัญหา

ร่วมกันมีประสบการณ์ในปัญหาร่วมกัน มีความต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้น

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) สมาชิกในเครือข่ายจะต้องมองเห็น จุดมุ่งหมายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มการรับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวกัน และการมี เป้าหมายที่จะดำเนินไปด้วยกันจะช่วยทำให้ขบวนการ เคลื่อนไหวมีพลังเกิดเอกภาพ และช่วย บรรเทาความขัดแย้งอันเกิดจากมุมมองที่แตกต่างลงไปได้แม้ว่าวิสัยทัศน์ร่วมจะเป็นสิ่งที่ต้องใช้ เวลาในการสร้างให้เกิดขึ้นแต่ก็จำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นได้ และสมาชิกของเครือข่ายก็ควรมี วิสัยทัศน์ย่อยส่วนตัวที่สอดคล้องไปด้วยกันกับวิสัยทัศน์ของเครือข่าย

3. การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits) เครือข่าย เกิดจากการที่สมาชิกแต่ละคนต่างก็มีความต้องการของตนเองแต่ความต้องการเหล่านั้นจะไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ หากสมาชิกต่างคนต่างอยู่ ความจำกัดนี้ทำให้เกิดการรวมตัวกันบนฐาน ของผลประโยชน์ร่วมที่มากเพียงพอจะดึงดูดให้รวมเป็นเครือข่าย ดังนั้นการรวมเป็นเครือข่ายจึง ต้องตั้งอยู่บนฐานของผลประโยชน์ที่มีร่วมกัน ผลประโยชน์ในที่นี้ อาทิเช่น สิทธิประโยชน์อันพึง ควรจะได้รับ จากหน่วยงานภาครัฐ การรวมกลุ่มต่อรองทางการค้า ชื่อเสียง การยอมรับโอกาสใน ความก้าวหน้า ความสุข การยอมรับความพึงพอใจ เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย จะต้องเป็นกระบวนการมีส่วนร่วม จากทุกฝ่ายในเครือข่าย ซึ่งการมีส่วนร่วมย่อมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการวางแผน งาน และร่วมลงมือกระทำอย่างแข็งขัน สถานะของสมาชิกในเครือข่าย ควรเป็นไปในลักษณะของ ความเท่าเทียมกัน (Equal Status) ในฐานะหุ้นส่วน (Partner) ของเครือข่าย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ใน แนวราบ (Horizontal Relationship) ที่เท่าเทียมกันแทนความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical Relationship) หมายความว่า หากการรวมตัวเป็นเครือข่ายเกิดขึ้นระหว่างรัฐกับชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐก็ต้องวางสถานะของตนเองเทียบเท่ากับประชาชนในฐานะของสมาชิกเครือข่าย

2.3.3 โครงสร้างของเครือข่าย

เสรี พงศ์พิศ (2548: หน้า 204) กล่าวว่า โครงสร้างของเครือข่ายนั้น ประกอบด้วย เครือข่าย เป็นทางการก็ได้ไม่เป็นทางการก็ได้ โดยมีข้อแตกต่างอยู่ที่ว่า เครือข่ายเป็นทางการมีโครงสร้างการ ประสานงานอย่างเป็นทางการ ขณะที่เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการไม่มีโครงสร้างเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับ เป้าหมาย ทรัพยากร (เงิน คน เวลา) และขึ้นอยู่กับสมาชิกเครือข่าย ว่าต้องการให้มีการจัดองค์กร ใดๆ ถ้าหากสมาชิกอยากแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างเดียวกันก็ง่ายแต่เครือข่ายจำนวนมาก

ต้องการมีโครงสร้างที่เป็นทางการเพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะถ้าหากว่าต้องการประสานกิจกรรมของสมาชิกด้วยเพื่อที่จะได้หลีกเลี่ยงการทำงานซ้ำซ้อน อย่างไรก็ตามก็เครือข่ายไม่ใช่อะไรที่เคร่งครัดเข้มงวด สามารถเปลี่ยนแปลง บางเครือข่ายอาจจะเริ่มต้นแบบหลวมๆ นานเข้าก็เริ่มเป็นระบบและเป็นทางการมากขึ้นบางเครือข่ายอาจจะตรงกันข้าม คือเริ่มต้นอย่างเป็นทางการและค่อยๆ เป็นเครือข่ายหลวมๆ และไม่เป็นทางการในที่สุดขึ้นอยู่กับสมาชิกว่าต้องการแบบไหน Boissevain (อ้างถึงใน ส่วนเปาซี กูจิ, 2554: หน้า 25) ได้กล่าวถึงลักษณะของโครงสร้างของเครือข่าย ดังนี้

1) ขนาดของเครือข่าย ประกอบด้วย บุคคลที่มีความสัมพันธ์กันจริง รวมถึงบุคคลที่มีแนวโน้มว่าจะมีความสัมพันธ์กันภายหลังเข้าไว้ด้วย

2) ความหนาแน่นภายในเครือข่าย หมายถึง ระดับซึ่งสมาชิกหรือบุคคลในเครือข่ายมีความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในเชิงการติดต่อสื่อสารทั้งในด้านปริมาณและชนิดของข้อมูล

3) ความเกี่ยวพันกันภายในเครือข่าย สามารถวัดได้จากความหนาแน่น หมายถึง สายสัมพันธ์ของบุคคลที่อาจเกิดขึ้นหรือได้เกิดขึ้นจริงและการเข้าถึง หมายถึง จำนวนบุคคลภายในเครือข่ายโดยประมาณที่เชื่อมบุคคลทั้งสองคนเข้าด้วยกันในระยะใกล้ชิดที่สุด

4) ตำแหน่งและสถานภาพของบุคคลในเครือข่ายจะแสดงให้เห็นถึงระดับและโอกาสของการติดต่อกับบุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลาง

5) กลุ่มของความสัมพันธ์ของบุคคลในเครือข่าย โดยสมาชิกภายในกลุ่มมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง มีความใกล้ชิดกันเป็นพิเศษมากกว่าบุคคลที่เหลือในเครือข่าย กลุ่มจึงเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายซึ่งมีส่วนของความสัมพันธ์ภายในสูงกว่าความสัมพันธ์ภายนอกกลุ่มขณะที่ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2553: หน้า 80-86) ได้กล่าวว่า โครงสร้างแบบเครือข่าย (Network Structure) หรือองค์การแบบเครือข่าย ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญคือ ไม่มีชั้นการบังคับบัญชา มีความยืดหยุ่นสูง ควบคุมโดยกลไกทางการตลาดมากกว่ากระบวนการทางการบริหาร โครงสร้างแบบเครือข่ายจะอยู่บนพื้นฐานของการใช้ความสามารถหลัก (Core Competencies) ขององค์การและจะได้รับทรัพยากรมาจากพันธมิตรภายนอกและมีการจ้างเหมาบุคคลภายนอกในการทำงาน โครงสร้างแบบเครือข่ายจะมีรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ในลักษณะที่ไม่หยุดนิ่ง โดยเกิดจากความต้องการ ในช่วงเวลานั้นมากกว่าการวางแผนล่วงหน้า ปฏิสัมพันธ์นี้บางครั้งก็เกิดขึ้นอย่างช้าๆ บางครั้งก็เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และเมื่อไหร่ที่มีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้น การติดต่อจะเป็นแบบตัวต่อตัว หรือระหว่างบุคคล หรือกลุ่มที่ต้องการทำงานไม่จำเป็นต้องผ่านสายการบังคับบัญชา ดังนั้นค่านิยมขององค์การแบบเครือข่ายจึงมีลักษณะการแลกเปลี่ยนและร่วมมือมากกว่า ความเป็นเจ้าของ มีความไว้วางใจมากกว่าการระแวงสงสัย อำนาจมาจากความรู้มากกว่าตำแหน่งหน้าที่ในการทำงาน องค์การแบบเครือข่ายจะสามารถ

จัดการกับปัญหาและโอกาสได้อย่างรวดเร็ว และไม่ว่าการดำเนินงานจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว องค์กรจะมีการเรียนรู้เพิ่มขึ้นองค์กรแบบเครือข่ายจะเริ่มจากหน่วยงานขนาดเล็กซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายของแต่ละหน่วย มีการออกแบบซึ่งเริ่มจากภายในก่อน มีฝ่ายบริหารให้น้อยที่สุด และจะเน้นที่การออกแบบ กระบวนการการทำงานไม่ใช่โครงสร้างองค์กร โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานแบบอัตโนมัติ มีการใช้ทีมงานเป็นพื้นฐานในการทำงาน องค์กรแบบเครือข่ายเหมาะสมสำหรับองค์กร ต้องการความยืดหยุ่นสูง และต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจจำเป็นต้องมีการจ้างเหมารับช่วงในการทำงาน ลักษณะโครงสร้างขององค์กรเครือข่าย อธิบายได้ดังนี้ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2556: หน้า 437-440)

1) ความสัมพันธ์ในเครือข่าย (Relational Embeddedness) Granovetter (อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2556: หน้า 438) ได้ให้ความหมายของความเหนียวแน่นของความสัมพันธ์ (Tie Strength) ว่าเป็นการผสมผสานของระยะเวลาในการสร้างความสัมพันธ์ ความเข้มข้น หรือความผูกพันของอารมณ์ ความใกล้ชิด (Intimacy) และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ในเครือข่ายแบ่งเป็น 2 แบบคือ สายสัมพันธ์ที่อ่อนแอ (Weak Tie) และสายสัมพันธ์ที่แข็งแกร่ง (Strong Tie) สายสัมพันธ์ที่อ่อนแอ มีลักษณะความสัมพันธ์ที่ห่างเหินและไม่ได้ติดต่อกันบ่อย ซึ่งเป็นประโยชน์ในกรณีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ๆ ไม่ใกล้กัน และมีการถ่ายโอนความรู้ที่ชัดเจนแบบง่ายๆ ส่วนสายสัมพันธ์ที่แข็งแกร่ง หมายถึง สายสัมพันธ์กับคนหรือหน่วยงานที่ไว้วางใจกัน ซึ่งน่าจะมีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนกับคนกลุ่มเดียวกัน เป็นการจัดการที่มีความเสมอภาค เช่น กิจการร่วมค้า (Joint Venture) การวิจัยและพัฒนาาร่วมกัน (Joint R&D) ความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งต้องการการประสานงานไม่มากนัก มีการแบ่งปันสารสนเทศ และมีความเข้าใจระหว่างหุ้นส่วน การมีความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งมีประโยชน์สองประการ คือ ทำให้หุ้นส่วนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อันทำให้ยังมีการพึ่งพากันและกันมากขึ้น และทำให้มีการพัฒนาความไว้วางใจกัน นอกจากนี้ยังมีความเข้าใจที่ลึกซึ้ง มีสารสนเทศที่มีคุณภาพ และมีการแบ่งปันความรู้แบบไม่ชัดเจน (Tacit Knowledge) ที่พร้อมถ่ายโอนข้ามองค์กร และยังช่วยให้สมาชิกในองค์กรที่มีความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งยืนหยัดในช่วงเวลาที่มีวิกฤตได้

2) ความใกล้ชิดในเครือข่าย (Closure & Holes) ตามทฤษฎีของ Burt (อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2556: หน้า 439) ในเรื่องหลุมโครงสร้าง (Theory of Structure Holes) เสนอว่าการมีหลุมในโครงสร้างระหว่างคน 2 กลุ่ม หมายถึง การที่แต่ละกลุ่มมุ่งทำกิจกรรมของตนเอง โดยไม่สนใจกลุ่มอื่น องค์กรจะสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันถ้าสามารถขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมนั้น หากในเครือข่ายมีสมาชิกบางคน มีข้อมูลอยู่ในเครือข่ายที่มีโครงสร้าง จะต้องเสีย

ค่าใช้จ่ายต่อหน่วยสูงในการได้มาซึ่งข้อมูลหรือไม่มีประสิทธิภาพในการได้มาซึ่งข้อมูล แต่องค์กรที่อยู่ในโครงสร้างที่มีหลุมมากจะได้รับประโยชน์จากการควบคุม

3) ปฏิสัมพันธ์ภายในเครือข่าย (Embedded Interactions) ปฏิสัมพันธ์ภายในเครือข่ายเป็นการมองโอกาสสำหรับระบบที่มีการโต้ตอบกันและคุณค่าที่จะได้รับ การเปรียบเทียบหลุมของโครงสร้างและความใกล้ชิดของเครือข่ายเป็นการชี้ให้เห็นถึงลักษณะขององค์กรเครือข่าย Rowley (อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2556: หน้า 440) ได้เสนอว่าในการทำความเข้าใจกับองค์กรว่ามีความสามารถในการแข่งขันในระดับองค์กรหรือระดับเครือข่าย จะต้องพิจารณาจากเงื่อนไขที่ได้รับประโยชน์จากการมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นหรือความหนาแน่นของเครือข่าย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อำพล นววงศ์เสถียร (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีสงกรานต์ ผลการวิจัยพบว่า ประเพณีสงกรานต์ไม่ปรากฏชัดว่าเกิดขึ้นเมื่อใด ชนชาติไทยรับเอาประเพณีสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่มานับพันปีแล้ว แต่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ดังปรากฏอยู่ในกฎหมายเทียรบาล สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถซึ่งเป็นพิธีการเกี่ยวกับการตัดจากปีเก่าขึ้นสู่อปีใหม่ ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงไปตามคติพราหมณ์ ซึ่งมีรากเหง้ามาจากการสังเกตรวมชาติและฤดูกาลผลิต เป็นวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 หรือประมาณเดือนเมษายน นอกจากประเทศไทยแล้ว ยังมีมอญพม่า ลาว และชนชาติไทยเชื้อสายต่างๆ อันเป็นชนส่วนน้อยในจีน อินเดีย ก็ถือว่าสงกรานต์เทศกาลฉลองวันขึ้นปีใหม่ด้วยเช่นกัน

สักร์สิทธิ์ พลสันติกุล (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแข่งเรือ จังหวัดน่านการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงถึงทัศนคติและนิยามของภาคชุมชนต่อคุณค่า ความแท้ และการเปลี่ยนแปลงของประเพณีในมิติต่างๆ โดยคุณค่าที่สำคัญที่สุด ได้แก่คุณค่าเชิงสังคม และคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ อีกทั้งการวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ แสดงให้เห็นว่าภาคส่วนที่มีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ภาคชุมชนหากแต่ภาคส่วนที่ได้รับผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดกลับไม่ใช่ภาคส่วนที่มีส่วนร่วมมากที่สุด อีกทั้งการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของประเพณีจากอดีตจนถึงปัจจุบันยังแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้แก่ การพัฒนาเชิงเศรษฐกิจอีกด้วย

ฉัตรทิพย์ มะโนชมพู (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความสำคัญของความเชื่อในประเพณีท้องถิ่นต่อการบริหารและการพัฒนาของเทศบาลนครเชียงใหม่พบว่าคุณลักษณะส่วนตัวของคณะผู้บริหารและพนักงานของเทศบาลนครเชียงใหม่มีระดับความสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องประเพณีท้องถิ่นและลักษณะพฤติกรรมทางการบริหารกล่าวคือคณะผู้บริหารและพนักงานส่วนใหญ่จะมีความเชื่อ

พื้นฐาน ในเรื่องของประเพณีท้องถิ่น หรือนำประเพณีท้องถิ่นของเขามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นอย่างมากรวมทั้งการให้ความสำคัญกับประเพณีดังกล่าว ด้วยการนำมากำหนดแผนและบริหารจัดการงานพัฒนาอันจัดได้ว่าเป็นจุดเด่นของการพัฒนาท้องถิ่นอีกด้วย

อาทิตยา จันทิมา (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นของ: การฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ในภาวะกาลสมัยใหม่ จากผลการศึกษาพบว่ากระบวนการฟื้นฟูวัฒนธรรมในกลุ่มคนของเป็นผลที่มาจาก การประดิษฐ์ประเพณีทำให้พวกเขาสามารถแสดงความเป็นตัวตนในที่สาธารณะและเปิดพื้นที่ทางสังคมให้กับความเป็นชาติพันธุ์อันสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง “การประดิษฐ์ประเพณี” ที่ว่าประเพณีมิได้มีการสืบทอดต่อเนื่องมายาวนาน แต่ถูกประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่เพื่อให้รับใช้ในกระบวนการต่อรองของการฟื้นฟูวัฒนธรรมและสร้างอัตลักษณ์การประดิษฐ์ประเพณีใหม่ เผยให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่กลุ่มคนของต้องการต่อรองเพื่อสร้างความเป็นของขึ้นมา ดังนี้ ประการแรก การประดิษฐ์ประเพณีเพื่อให้รับใช้อุดมการณ์ทางประวัติศาสตร์การตีความทางประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอประเพณีใหม่การสร้างจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ให้กับกลุ่มของตนเองในที่นี้การนิยามตัวตนที่เชื่อมโยงประวัติศาสตร์ที่ประกาศต่อสาธารณะ เช่น การแสดงในขบวนพาเหรด “งานโดยฮอยปะเก่า ฮากเหง้าจาวของ” ที่จัดขบวนแห่ไปรอบตัวเมืองลำพูน เป็นครั้งแรกและบริเวณตำบลเวียงของ ในงานครั้งที่สองนั้น ขบวนแห่ประกอบด้วยเจ้าเมืองของแต่งกายอันแสดงถึงยศถาบรรดาศักดิ์พร้อมกับไพร่พลร่วมขบวน จัดขบวนได้อย่างหรูหราอลังการแม้ว่า ในอดีตนั้นการเดินทางจากเมืองของจะเป็นมาอย่างไรก็ตาม แต่ในปัจจุบันนั้น การนำเสนอภาพในอดีตดังกล่าว ถูกสร้างให้เป็นภาพการอพยพมาอย่างมีเกียรติการนำเสนอภาพในอดีตดังกล่าว ทั้งนี้มีนัยเพื่อแสดงถึงตำแหน่งแห่งที่มาของคนของทางประวัติศาสตร์ในฐานะกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมสำคัญในการฟื้นฟูเมืองลำพูน สะท้อนให้เห็นว่าพวกเขาได้หยิบยกช่วงหนึ่งของประวัติศาสตร์ที่เป็นที่ภาคภูมิใจมานำเสนอต่อสาธารณะชน และต่อกลุ่มคนของตัวเองกันเอง ประการที่สอง การประดิษฐ์ประเพณีนั้น เพื่อแสดงศักยภาพของชุมชนในการต่อรองกับวัฒนธรรมที่เข้ามาครอบงำงานประเพณี ที่จัดขึ้นในชุมชนคนของแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนที่สามารถกลับมาสืบสานประเพณีของคนของ ได้อีกครั้งหลังจากที่ว่างเว้นกว่า 50 ปี นับเป็นพลังของชุมชนที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็ง ความมีหน้ามีตาของแต่ละคณะศรีทธา และสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันของคนของเพราะขั้นตอนได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเป็นจำนวนมาก

วิทยาภรณ์ จรัสดวง (2544) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่าในภาคปฏิบัติ ชุมชนยังไม่มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากนักแนวทางในการ

พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสรุปได้ว่าเกิดขึ้นได้จากปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งประกอบด้วย 1) ศักยภาพความพร้อมของชุมชน 2) สิ่งจูงใจ 3) การจัดการ 4) นโยบายของรัฐ 5) อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมและแนวทางการสร้างความร่วมมือ ซึ่งแนวทางการมีส่วนร่วมอาจใช้รูปไปตรภาค คือการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และองค์กรชุมชน โดยกลุ่มที่เป็นตัวกลาง ได้แก่ องค์กรหรือเอกชน หรือนักวิชาการ ซึ่งในกรณีนี้ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการระดมความคิดและร่วมกันตัดสินใจ

บัณฑิต นอบุนทด (2556) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอบางสะพาน จังหวัด นครราชสีมา พบว่าปัจจัยด้านส่วนงานที่ปฏิบัติ ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนงาน และภาวะความเป็นผู้นำ มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการวางแผน บุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิธีปฏิบัติงาน ประเมินผล และภาวะผู้นำ ส่วนในปัจจัยอื่นๆ ไม่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด

ธิปัตย์ โสถถาวรณ, กิตติพงศ์ กลิ่นจันทร์, ชรรมสรณ์ โมรารวรรณ และ วิวัลย์ดา สิริชีวานันท์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง งานบุญไร่แอลกอฮอล์ กรณีศึกษางานประเพณีแห่หลวง จังหวัดลำพูนหนึ่งเดียวในโลก ผลการศึกษา พบว่า อำเภอบ้านโฮ่งได้เข้าร่วมเป็นอำเภอต้นแบบรณรงค์งดเหล้า จึงได้นำประเพณีแห่หลวงซึ่งเป็นประเพณีสำคัญในงบประมาณ มาตรการและกิจกรรมรณรงค์ การประชาสัมพันธ์เป็นปัจจัยการขับเคลื่อน ซึ่งกระบวนการขับเคลื่อน โครงการแห่หลวงปลอดเหล้าอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย 1) การรับทราบปัญหาและมีความตระหนักร่วมในผลของการดื่ม 2) การทำให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งจะทำให้เกิดเครือข่ายการรณรงค์งดเหล้า 3) การดำเนินกิจกรรมในการรณรงค์งดเหล้าของอำเภอบ้านโฮ่ง 4) การเกิดสำนึกร่วมของคนในชุมชนในการรณรงค์ซึ่งประเพณีเก่าแก่ที่เป็นหนึ่งเดียวในโลก ทั้งนี้ผลของการจัดโครงการแห่หลวงปลอดเหล้าในระดับพื้นที่ทำให้ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับโทษของเหล้าทั้งในด้านสุขภาพและความสิ้นเปลือง ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับเหล้าและสุรา มีผู้ที่ต้องการเลิกเหล้าเพิ่มขึ้น เกิดแนวความคิดจัดงานบุญประเพณีโดยไม่รับสπονเซอร์ที่เป็นธุรกิจแอลกอฮอล์ สร้างแบบอย่างในการจัดงานบุญประเพณีปลอดเหล้าให้แก่พื้นที่อื่น การนำผลการวิจัยไปใช้ ควรกระบวนการขับเคลื่อน โครงการแห่หลวงปลอดเหล้าไปใช้กับพื้นที่ที่มีงานบุญประเพณีที่สำคัญของประเทศ โดยพิจารณาถึง 1) การเลือกพื้นที่ขยายผลที่มีหน่วยงานราชการ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ให้การสนับสนุนในการรณรงค์งดเหล้าในการบุญ 2) ด้านการจัดการกิจกรรมปลอดเหล้าที่หลากหลายแก่เด็กและเยาวชน 3) การบูรณาการการทำงานหน่วยงานที่มีการทำงานรณรงค์ในกลุ่มสาระเดียวกัน เช่น การรณรงค์งดสูบบุหรี่หรือสารเสพติด การบำบัดผู้ติดสุรา เป็นต้น

วารานิชฐ์ ลำไย และ เศรษฐ รัชดาพรธรรมาธิกุล (2560) การวิจัยเรื่อง รูปแบบการแข่งเรือ ปลอดภัยในจังหวัดน่าน ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการแข่งเรือโดยปลอดภัยในจังหวัดน่าน มีการวางระบบงานที่ชัดเจน ก่อนการดำเนินกิจกรรมงานประเพณีแข่งเรือวันออกพรรษา คณะกรรมการหมู่บ้านจะออกประกาศคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในฝ่ายงานต่างๆ เพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ โดยแบ่งกระบวนการออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะการเตรียมงาน ระยะการปฏิบัติ ตามแผน ระยะการแข่งขัน และระยะหลังการแข่งขัน ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดงานประเพณี แข่งเรือปลอดภัยในจังหวัดน่าน ได้แก่ ทัศนคติของผู้ดำเนินการ ชุมชนเข้มแข็ง เครือข่ายในการ รณรงค์ ความเป็นอัตลักษณ์ของเรือน่าน และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการแข่งเรือปลอดภัย

วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ จัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า พบประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในระดับปาน กลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดูแลรักษาและ ด้านการค้นพบสาเหตุของปัญหา อยู่ ในระดับสูงด้านการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผนดำเนินงานและด้านการประเมินผล อยู่ในระดับ ปานกลาง

นาตยา แทนนิล (2554) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบของกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมี ส่วนร่วมในการจัดการ เกษตรและอาหารปลอดภัยในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการ นโยบายความร่วมมือเครือข่ายเกษตรและอาหาร ปลอดภัยในจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (1) การก่อตัวของนโยบายจากประเด็น ปัญหาและการพัฒนาข้อเสนอจากพื้นที่ย่อย (2) การกำหนดนโยบายผ่านการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งได้ กำหนดเป้าหมายร่วมของเครือข่ายในการ พัฒนาระบบการผลิตที่มีคุณธรรม การตลาดที่เป็นธรรม และยั่งยืน และการบริโภคอย่างรู้คุณค่า (3) การนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งเน้นการแบ่งงานกันทำตาม ภารกิจที่สอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละ กลุ่ม โดยใช้รูปแบบการทำงานที่ยืดหยุ่นเอื้อต่อการปรับ ทัศนคติเพื่อการทำงานร่วมกัน (4) การ ประเมินผล โดยการใช้กระบวนการกลุ่มในการสรุปบทเรียน ร่วมกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ของเครือข่ายและขยายผลคุณค่าและความสำเร็จสู่สาธารณะ (5) การทบทวนและเปลี่ยนแปลง นโยบาย ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยมีปัจจัยที่สนับสนุนให้ เกิดการมีส่วนร่วมใน กระบวนการนโยบายสาธารณะของเครือข่าย จำนวน 4 ปัจจัย คือ การมีกลไก การประสานงานที่ ชัดเจน ได้รับการยอมรับจากเครือข่ายและดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง การ จัด โครง สร้าง ของ เครือข่ายที่เหมาะสมร่วมกับการพัฒนาความสัมพันธ์และขยายเครือข่ายทำให้เกิดการ ขับเคลื่อนใน

เชิงนโยบาย การจัดการกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกันของเครือข่าย และการสื่อสาร เพื่อกระตุ้นเครือข่ายและสังคมอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเรียนรู้คุณค่าของเกษตร

บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเครือข่ายชุมชน : กรณีศึกษา เครือข่ายธรรมรงค์ ลด ละ เลิกการบริโภคสุรา พบว่า ได้มีการธรรมรงค์ ลด ละ เลิกการบริโภค แอลกอฮอล์ในพื้นที่ของแต่ละภาคเครือข่ายต่างๆ ลงไปในระดับกลุ่ม ตำบล หมู่บ้านกระจายไปทั่วประเทศ เช่น การธรรมรงค์ ลด ละ เลิกการบริโภคแอลกอฮอล์ขององค์กรเครือข่ายศาสนา เครือข่าย ประชาคมสุขภาพจังหวัด วิทยาลัยจัดการทางสังคม เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาภาคเหนือตอนบน ในพื้นที่ชุมชนต่างๆ เป็นต้น การธรรมรงค์ลดเหล้าหรือการธรรมรงค์ ลด ละ เลิกการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในพื้นที่ต่างๆ ของบรรดาเครือข่ายทางสังคมทั้งหลายที่ผ่านมา สามารถดำเนินการได้ ประสบผลสำเร็จในหลายชุมชนนั้น มีปัจจัยหลายปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ และปัจจัยส่วนหนึ่งมาจากการบริหารเครือข่ายชุมชน โดยแกนนำเครือข่ายการธรรมรงค์สามารถยกระดับประเด็นปัญหา ผลกระทบอันเกิดจากการบริโภคแอลกอฮอล์ให้เป็นประเด็นสาธารณะที่ชุมชนให้ความสนใจและ ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมในการธรรมรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกันมีการ บริหารจัดการเครือข่าย ให้มีความสัมพันธ์ที่กระชับแนบแน่นและมีความเข้มแข็ง ในบางพื้นที่บางชุมชนมีเครือข่ายที่ เข้มแข็งจนสามารถดำเนินการธรรมรงค์ได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว และบางพื้นที่สามารถกระตุ้น ความสนใจในวงกว้างมากขึ้นนำไปสู่การสร้างฐานและขับเคลื่อนการทำงานด้านการควบคุมการ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปสู่ระดับจังหวัดและระดับภาคได้

เบญจลักษณ์ เข้มคุ้ม (2555) ได้ศึกษา การจัดการความรู้และการใช้เครือข่ายความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาฐานงานสนับสนุน พบว่า ผลการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ (1) การแสวงหาความรู้ โดยมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้โดยวิทยากรทั้งภายในและภายนอก หน่วยงาน การศึกษาดูงานภายนอก ตลอดจนมีการพบปะเพื่อการแลกเปลี่ยนระหว่างพนักงานสาย งานสนับสนุนกลุ่มงานสารบัญ (2) การสร้างความรู้โดยการนำความรู้ที่มีอยู่ในตัวคน และความรู้ที่ ชัดเจน ไปจัดทำเป็นหมวดหมู่ในรูปแบบตัวอักษรรูปภาพ วิดีทัศน์ ตลอดจนแผนผังการปฏิบัติงาน (3) การจัดเก็บความรู้ในรูปแบบเอกสารภาพถ่ายและขั้นตอน การปฏิบัติงาน ได้บันทึกไว้อย่างเป็น ระบบในแผ่น ซีดี (4) การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ โดยจัดทำเป็นเว็บไซต์การจัดการ ความรู้พนักงานสายสนับสนุนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ความรู้ รวมทั้งการสื่อสารและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสายสนับสนุน ผลการศึกษาการพัฒนากระบวนการ การจัดการความรู้ และการใช้เครือข่ายความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย คือ เว็บไซต์การจัดการความรู้ พนักงานสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ผลการประเมินการใช้งานเว็บไซต์ โดยการใช้แบบสอบถาม การสังเกตและการสัมภาษณ์ พบว่า

พนักงานสายสนับสนุนกลุ่มสายงานสารบรรณมีความพึงพอใจการใช้ เว็บไซต์ เฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รายการที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ การแสดงขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับหนังสือที่มีมาถึง และสมาชิกได้เสนอแนะให้มีการพบปะกันเดือนละหนึ่งครั้งและควรให้มีความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดเก็บเอกสารและบททดสอบเกี่ยวกับระเบียบงาน สารบรรณ และพบว่าปัจจัยที่ทำให้การพัฒนากระบวนการ การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จ คือการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และได้รับความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมาย การได้รับการถ่ายทอดจากวิทยากรทั้งภายนอกและภายในหน่วยงานพนักงานสายสนับสนุนกลุ่มงานสารบรรณ เกิดความรู้ความสามารถของบุคลากรและความพร้อมของอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและพนักงานสายสนับสนุนได้ให้ความร่วมมือในการสมัครเป็นสมาชิกเว็บไซต์การจัดการความรู้เพื่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

นุชนาฎ จันทร์วิเศษ (2543) ได้ศึกษาเครือข่ายในการจัดการทรัพยากรแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาชุมชนอุซูด ทะเลสาบสงขลา พบว่า พัฒนาการของการเกิดเครือข่ายเริ่มจากการเกิดกลุ่มองค์กรในชุมชนอุซูดขึ้น แล้วมีการเชื่อมต่อไปยังกลุ่มต่างๆ จากภายนอกให้มีการทำงานเป็นเครือข่ายกันโดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ การฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา และพบว่ากระบวนการที่เกิดขึ้นอาศัยปัจจัยเงื่อนไขภายในชุมชนที่ก่อให้เกิดการรวมตัวกันในการแก้ไขปัญหาของชุมชนในระดับหนึ่งก่อน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยสำคัญร่วมกันของคนในชุมชนจากการเผชิญปัญหาภาวะวิกฤตร่วมกัน

เพชรศรี นนท์ศิริ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่างโดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่างจำนวน 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านนาต้นจั่น จังหวัดสุโขทัย ชุมชนบ้านหนองแม่เจ้าจังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมชนบ้านใหม่ร่องกล้าจังหวัดพิษณุโลก และชุมชนบ้านแม่พูล จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการดำเนินการแบบกระจายอำนาจ ด้านเศรษฐกิจมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนมีส่วนร่วมทั้งในการจัดตั้งวางแผน และดำเนินงาน อย่างไรก็ตามพบแนวโน้มของการรวมอำนาจในการตัดสินใจของผู้นำกลุ่ม ซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในบางกลุ่ม นอกจากนี้ภูมิหลังการก่อตั้งองค์กรที่เลี้ยงและภาวะความเป็นผู้นำของผู้นำกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนและความสำเร็จของกลุ่ม

Robert House (1974) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ เรียกว่า “House’s Path-Goal Theory” หรือทฤษฎีวิถีทางและเป้าหมาย มีสาระสำคัญ คือผู้นำมีหน้าที่จะต้องช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบรรลุเป้าหมายส่วนบุคคล ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า พฤติกรรมของผู้นำจะได้รับการยอมรับจากพนักงานมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าผู้นำคนนั้นนำทางให้พนักงานไปสู่ความสำเร็จได้ดีเพียงใด มีการสอนงาน แนะนำแนวทาง สนับสนุนและให้รางวัล มากน้อยเพียงใด และพฤติกรรมของผู้นำสามารถยืดหยุ่น หรือเปลี่ยนรูปแบบได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ โดยแบ่งพฤติกรรมของผู้นำออกเป็น 4 แบบ คือ

1) ผู้นำแบบบงการ (Directive Leadership) เป็นผู้นำที่จะบอกพนักงานว่า ผู้นำคาดหวังอะไรจากพนักงาน ผู้นำจะกำหนดวิธีการทำงานรายละเอียดของงาน ตารางการทำงานตลอดจนมาตรฐานการทำงานให้แก่พนักงาน เป็นผู้นำประเภทเน้นงาน

2) ผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative Leadership) เป็นผู้นำที่ให้พนักงานมีส่วนร่วม โดยจะเสนอความคิด ให้คำปรึกษา และให้โอกาสพนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3) ผู้นำที่มุ่งความสำเร็จ (Achievement-Orient Leadership) เป็นผู้นำที่กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และท้าทายแก่พนักงาน มุ่งความสำเร็จเป็นสำคัญ ตลอดจนมีการปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง เน้นผลงานที่สูงกว่ามาตรฐานและสร้างความเชื่อมั่นว่าพนักงานจะทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

4) ผู้นำที่ให้การสนับสนุน (Supportive Leadership) เป็นผู้นำที่มุ่งสร้างความเป็นอยู่ที่ให้แก่พนักงาน รวมถึงสร้างโอกาสและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีแก่พนักงาน เป็นผู้นำที่เน้นด้านความสัมพันธ์

Ramirez and Zamora (2014) ศึกษาสมรรถนะในการจัดการของผู้บริหารการศึกษาโดยใช้หลักการวางแผน การจัดการองค์กร การขึ้นนำและการควบคุม (P-O-L-C) มาใช้ในการบริหารมหาวิทยาลัย MIMAROPA State Universities and Colleges (SUCs) 3 ด้านหลักๆ คือ ด้านการเรียน การสอน การวิจัย และการพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีความสามารถสูงในการใช้หลัก P-O-L-C โดยให้ความสำคัญกับด้านการขึ้นนำ(ภาวะผู้นำ)มากที่สุด ส่วนด้านการจัดการองค์กรถูกให้ความสำคัญน้อยที่สุด ในขณะที่พันธกิจหลักทั้ง 3 ด้านนั้น ด้านการเรียนการสอนมีความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการพัฒนา และการวิจัยเป็นอันดับสุดท้าย ความรู้ความสามารถของผู้บริหารในด้าน P-O-L-C ส่งผลอย่างมากกับการประสบความสำเร็จของการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

Six, Bakher, and Huberts (2007) ศึกษาเรื่อง “Judging a Corporate Leader’s Integrity: An Illustrate three-Component Model” ปัจจุบันนี้ ความซื่อสัตย์ของผู้นำได้มีการกล่าวเป็นคำถามโดยกล่าวถึงด้านการประพฤติผิดศีลธรรมหรือข้อสงสัยทางการตัดสินใจที่เคยกระทำมา โดยลึกๆ แล้วความซื่อสัตย์ยังคงเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเป็นผู้นำ การพัฒนารูปแบบพื้นฐานทางทฤษฎีสำหรับการตัดสินใจถึงความซื่อสัตย์ของผู้นำในองค์กรและจากคำถามที่ว่าอะไรบ้างที่เป็นขอบเขตใน

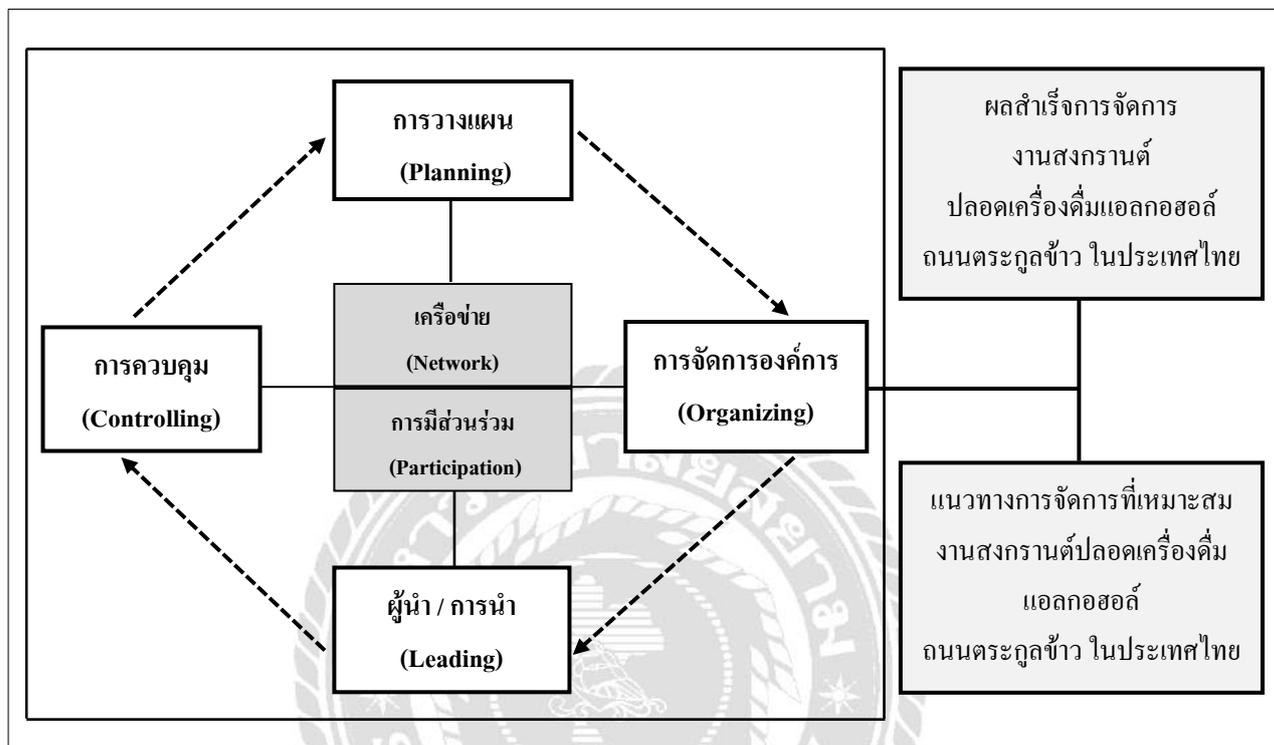
การพิจารณาตัดสินเมื่อไร ที่จะมีการพิจารณาถึงความสามารถทางคุณค่าทางศีลธรรม และบรรทัดฐานของผู้มีส่วนได้เสียที่มีผลกระทบต่อการพิจารณาดังเช่น : ทางกฎหมาย บรรษัทธรรมมาภิบาล และคุณค่าในศีลธรรม และบรรทัดฐานที่สำคัญของผู้มีส่วนได้เสียที่คาดหวังของผู้นำทางองค์กร ดังเช่นการพิจารณาความซื่อสัตย์เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงตลอดระยะเวลาของการเปลี่ยนผ่าน เมื่อผู้นำในองค์กรมีการมอบหมาย และเมื่อมีการกล่าวถึงการประพฤติดีศีลธรรมซึ่งเป็นการกระทำขึ้นมาโดยขณะที่จะเป็นส่วนของผู้นำในสำนักงานหรือองค์กรนั้นๆ

Tohidi (2011) ศึกษาเรื่อง “Teamwork Productivity & Effectiveness in an Organization Base on Reward, Leadership, Training, Goals, Wage, Size Motivation, Measurement and Information Technology” กิจกรรมต่างๆ ในองค์กรยังคงเรียกร้องอย่างมากในการมีปฏิสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารต่อกันระหว่างกัน ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง โดยมากแล้วกิจกรรมที่ดีต้องอาศัยความสามารถในการผสมผสานแต่ละหน้าที่ในทีมเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนความเข้าใจของงานต่อกัน กระบวนการและบทบาทแต่ละบุคคลที่เป็นสมาชิก ผู้การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพในทีม ผู้นำองค์กรจะต้องมีความรู้ถึงการทำงาน การใช้ และการรักษาไว้ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจในผลิตผลของการทำงานเป็นทีม และพื้นฐานความมีประสิทธิภาพผลจากรางวัล ของความเป็นผู้นำ การฝึกอบรม เป้าหมาย ค่าจ้าง ขนาด แรงจูงใจ มาตรฐาน และการติดต่อสื่อสาร ข้อมูลข่าวสารทางเทคโนโลยี

Tan Thai Soon (2011) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ กระบวนการจัดการความรู้และผลการดำเนินงานขององค์กร กรณีศึกษาขององค์กรรัฐวิสาหกิจในประเทศมาเลเซีย พบว่า การเรียนรู้จะต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรในการสร้างความรู้ที่สอดคล้องกับหน่วยงาน ซึ่งหมายถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ของบุคลากรในองค์กรและยังต้องเน้นการเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางในกระบวนการสร้างความรู้โดยผลการวิจัยให้การสนับสนุนเชิงประจักษ์ สำหรับความสำคัญของการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ และกระบวนการสร้างความรู้ จากการศึกษา ในครั้งนี้ พบว่าองค์ประกอบของการจัดการความรู้ประกอบไปด้วย (1) การให้ความสนใจที่จะเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กร (2) ทักษะการเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กร (3) เกิดความคิดที่สร้างสรรค์ (4) ความมีประสิทธิภาพขององค์กร

2.5 กรอบแนวความคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำ ความรู้ที่ได้มา ทำการศึกษา มาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 2.8 กรอบแนวคิด การวิจัย

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวความคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการเลือกทำการศึกษาวิธีการจัดการงานสงกรานต์ ปลอดภัยดีมีแอลกอฮอล์ กรณีศึกษา ถนนตระกุลข้าวในประเทศไทย โดยนำแนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการ (Management) ของ บาร์โทล และมาร์ติน (Bartol & Martin, 1997) ได้นำเสนอ ว่ากระบวนการจัดการประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 4 ประการ

การวางแผน (Planning) คือ การวางแผนหรือกำหนดการทำงานขององค์กรไว้ล่วงหน้าว่า จะทำอะไรในการบริหารงานใดๆ ก็ตามผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่ในการวางแผนเป็นกรอบและเป็น แนวทางของการปฏิบัติงานทั้งหมด การบริหารจัดการงานนั้นจะต้องจัดทำทั้งแผนระยะสั้นและ แผนระยะยาวในการวางแผนนั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าจะทำอะไร (What) จะทำอย่างไร (How) จะใช้เงินเท่าไร (How Many) จะให้ใครเป็นผู้ทำ (Who) และจะกระทำที่ไหน (Where) และ ทำเมื่อไร (When)

การจัดองค์การ (Organizing) คือ การจัดแบ่งงานขององค์การหรือของหน่วยงานย่อยพร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงาน ตลอดจนกำหนดสายการควบคุมและบังคับบัญชา พร้อมทั้งกำหนดขนาดของการควบคุมไว้ด้วย เพื่อให้เกิดการสื่อความเข้าใจในองค์การเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ สายการบังคับบัญชาและการติดต่อสื่อสารการจัดหาทรัพยากร และมีการจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การนำ (Leading) คือ การที่ผู้นำใช้การโน้มน้าวให้สมาชิกขององค์การปฏิบัติตามคำสั่งของตัวเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน นอกจากนี้ยังรวมถึงการติดต่อสื่อสารการสั่งการและการจูงใจภายในองค์การอีกด้วย

การควบคุม (Controlling) คือ กระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การว่าสมาชิกขององค์การที่เป็นผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ โดยดูได้จากการปฏิบัติงานจริง กระบวนการจัดการที่เริ่มต้นจากการวางแผนแล้วไปจบลงที่การควบคุมจะเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัตรที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามสภาพแวดล้อมขององค์การทั้งที่เป็นสภาพแวดล้อมภายในและสถานะแวดล้อมภายนอก

สำหรับปัจจัยร่วมที่ทำให้แนวทางการจัดการงานสงกรานต์ปลอดภัยไร้แอลกอฮอล์ถนนตระกุก้าวในประเทศไทยที่เหมาะสม มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วม คือ การสร้างการยอมรับในทุกภาคส่วนและให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มต้น เช่น ร่วมริเริ่ม ร่วมคิด ร่วมกำหนดเป้าหมาย ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล ร่วมรับผิดชอบ ฯลฯ เพื่อให้เกิดความเป็นเจ้าของและเกิดพลังในการขับเคลื่อนงานอย่างมีส่วนร่วม

2. เครือข่าย คือ การสร้างความสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีหลักการข้อตกลง และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนระหว่างคนกับคน คนกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และเครือข่ายต่อเครือข่าย ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้จากหน่วยงานต่างๆ โดยอาจผ่านเข้ามาทางผู้นำกลุ่ม หรือสมาชิกของกลุ่มให้สมาชิกของกลุ่มที่ประกอบอาชีพเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันและทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายเดียวกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการงานสงเคราะห์ตลอดเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ภายใต้ถนน ครอบคลุมข่าวในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหลักการและวิธีการ ปัจจัยแห่งความสำเร็จเพื่อเสนอแนวทางการจัดการที่เหมาะสม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเริ่มจากการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อวางแนวทางในการทำงานเบื้องต้น โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการศึกษาเฉพาะการจัดการและวิธีการจัดงานสงเคราะห์ตลอดเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ ด้านการจัดการประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดการองค์การ (Organization) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling) การมีส่วนร่วม (Participation) และภาคีเครือข่าย (Network) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานและเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) บุคคลที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการร่วมการจัดการ

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของระเบียบและวิธีวิจัยในการศึกษาตามลำดับ และมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 รูปแบบและวิธีการศึกษาวิจัย
- 3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)
- 3.3 การดำเนินการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
- 3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Field Data)
- 3.6 การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 การนำเสนอผลการวิจัย

3.1 รูปแบบขั้นตอนในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์แบบไม่มีการทดลอง (Non-experimental Design) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยไว้ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ คุชฎินิพนธ์ต่างๆ รวมทั้งรายงานการวิจัย ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ข่าว

บทสัมภาษณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลระดับทุติยภูมิ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสร้างร่างกรอบแนวความคิด

2. ร่างกรอบแนวความคิด
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ตรวจสอบเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญและได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้ไขตามคำแนะนำจนได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความเหมาะสม
5. การเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบรายบุคคล (Personal Interview) โดยผู้วิจัยจะใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกที่เป็นลักษณะของการสื่อสารแบบสองทาง (Two-Way Communication) ระหว่างผู้ศึกษาวิจัย กับผู้ให้ข้อมูล โดยทำการสัมภาษณ์ เจ้าภาพจัดงานสงกรานต์ จำนวน 8 คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่วนร่วมจำนวน 20 คน
6. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้นที่
7. จัดการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการจัดการ งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว โดยจัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ผู้ประสานงาน เจ้าหน้าที่ เครือข่ายองค์กรงดเหล้า ทั้ง 8 จังหวัด จังหวัดละ 2 คน
8. สังเคราะห์ข้อมูล เนื้อหา ทั้งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและประชุมเวทีการจัดประชุมย่อย (Focus Group)
9. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปเขียนเป็นแนวทางและรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อไป ดังตารางภาพ 3.1 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษาถนนตรอกข้าวในประเทศไทย มีจำนวน 36 คน โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และหน่วยงานภาครัฐ ผู้ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 1 ปี และมีความชำนาญการเกี่ยวกับการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตรอกข้าว จำนวน 8 คน มีรายชื่อดังตารางที่ 3.1 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ

ตารางที่ 3.1 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ความรับผิดชอบและ ความเป็นผู้ชำนาญการ
1	นายบัณฑิต ศรีไพศาล	รองผู้จัดการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)	ร่วมกำหนดแนวคิดและนโยบายปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับมหภาคหรือระดับพื้นที่
2	นายมานพ เข้มอุทัย	ประธานกรรมการ กำกับทิศทาง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)	ผู้ทรงคุณวุฒิ สสส. ได้รับมอบหมายผู้ติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานในพื้นที่ต่างๆ
3	นายสมาน พุตระกูล	อดีตผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข	เจ้าพนักงานตามกฎหมายที่ร่วมทำการเฝ้าระวังควบคุม การกระทำความผิดตาม พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ในงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
4	นายสงกรานต์ ภาคโชคดี	ผู้อำนวยการ สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) (โดย สสส.)	ผู้ทำงานการรณรงค์ด้านจริยธรรมด้านสุขภาพ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในงานบุญประเพณีต่างๆ
5	นายวิษณุ ศรีทะวงษ์	ผู้จัดการ แผนนโยบายสาธารณะฯ มูลนิธิพลังสังคม (โดย สสส.)	แกนนำในการขับเคลื่อนแผนงานบุญประเพณีปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งรวมถึงงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
6	นายคำรณ ชูเดชา	ประธานประสานงานเครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจแอลกอฮอล์ (โดย สสส.)	แกนนำเฝ้าระวัง ติดตามการกระทำผิด พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในงานเทศกาล และงานบุญประเพณีต่างๆ

ตารางที่ 3.1 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ (ต่อ)

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ความรับผิดชอบและ ความเป็นผู้ชำนาญการ
7	นายนิรุจน์ อุทธา	สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ภาคอีสานตอนบน (โดย สสส.)	ผู้อำนวยการศูนย์แก้ไขปัญหาการ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงาน เทศกาล และ งานบุญประเพณีต่างๆ
8	นางสาวสุวรา แก้วนุ่น	นักวิชาการ เครือข่ายงดเหล้า ภาคใต้ตอนล่าง (โดย สสส.)	ที่ปรึกษาด้านการบริหารจัดการ การ รณรงค์ งานบุญประเพณี รวมถึงงาน เทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

กลุ่มที่ 2 เจ้าภาพจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตระกูลข้าวที่รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) หมายถึง ผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล หรือผู้ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตระกูลข้าว จำนวน 8 คน

1. นายธีระศักดิ์ ฑีฆายุพันธุ์ นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น ถนนข้าวเหนียว
2. นายวัลลภ วรรณปะเถาว์ รองนายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม ถนนข้าวเม่า
3. นายพิทักษ์ ก่อเกียรติพิทักษ์ นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี ถนนข้าวยา
4. นายวิชัย ลิ้มปัดฉะชัย นายกเทศมนตรีตำบลวิเศษไชยชาญ ถนนข้าวสุก
5. นายอนิรุตต์ ชัยกุล นายกเทศมนตรีตำบลบ้านไร่ ถนนข้าวไร่
6. นางสุกานดา สุทธิพัฒนกุล นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี ถนนข้าวทิพย์
7. นายบรรจง โหมยิตจรรย์นัท นายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด ถนนข้าวหอมมะลิ
8. นายอนันต์ชัย ทวีเกื้อกูลกิจ นายกเทศมนตรีเมืองตาก ถนนข้าวเกรียบงาดำ

กลุ่มที่ 3 ผู้ประสานงานเครือข่ายต่างๆที่มีส่วนร่วม และเกี่ยวข้อง งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน การรณรงค์ การร่วมกิจกรรม รวมถึงให้การสนับสนุนบางประการ และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในงานดังกล่าวมาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 20 คน

1. นายบุญชอบ สิงห์คำ ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้า จังหวัดมหาสารคาม
2. นางกัลยา เอี้ยวสกุล ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้า จังหวัดปัตตานี
3. นายสุธี ประเสริฐศรี ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้า จังหวัดอ่างทอง

4. นางวรลักษณ์ พุดเพราะ	ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้า จังหวัดขอนแก่น
5. นายปรีชา แสนนะ	ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้า จังหวัดร้อยเอ็ด
6. นางสาวเพ็ญภา หัสรังค์	ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้า จังหวัดจันทบุรี
7. นายสุรเชษฐ์ บัวสำลี	ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้า จังหวัดอุทัยธานี
8. นางศิวะพร คงทรัพย์	ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้า จังหวัดตาก
9. นางสาววรรณงาม ป้อมคำ	แกนนำเยาวชน ถนนข้าวไร้ จังหวัดอุทัยธานี
10. นางสาววราภรณ์ มณฑาทิพย์	เครือข่ายเยาวชน จังหวัดอ่างทอง
11. นายกำพล สุภาพ	ประธานเครือข่ายเยาวชนนักรณรงค์ จังหวัดตาก
12. นางศิวพร พรหมทรัพย์	กรรมการหอการค้า จังหวัดตาก
13. นางชนันท์ทอ เพ็ชรกุล	ผู้ประกอบการ บริษัท Advise จังหวัดจันทบุรี
14. นายปรีชา อุทฆภาพ	ผู้จัดการบริษัทหาคติพิศ จำกัด สาขาปัตตานี
15. นายอนันต์ เมะราณี	รองปลัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
16. นางมะลิวัลย์ ยาสิงห์ทอง	นักจัดรายการและสื่อมวลชน จังหวัดขอนแก่น
17. นายนคร สุพรรณศิลป์	เครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคตะวันออก
18. นางมาริสดา เกียรติศักดิ์โสภณ	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี
19. นายฉัฐพล พายบัว	นักพัฒนาชุมชนชำนาญการเทศบาล ตำบลวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง
20. นางทองบ่อ ทองจริญ	นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ เทศบาลมหาสารคามเมือง จังหวัดมหาสารคาม

3.3 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กระบวนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ทำการกำหนดประเด็นคำถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย
3. จัดกลุ่มประเด็นคำถาม และลักษณะประเภทของข้อคำถาม ดังนี้
 - 3.1 จัดกลุ่มประเด็นคำถามที่ใกล้เคียงกัน หรืออยู่ในกลุ่มเดียวกันไว้ด้วยกัน
 - 3.2 กำหนดว่าข้อคำถามแต่ละข้อควรมีลักษณะคำถามแบบใด โดยประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประเภทที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยที่ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ข้อคำถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตระกูลข้าวจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และหน่วยงานภาครัฐ โดยข้อดีของการใช้แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) คือ ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นหัวข้อคำถามให้เหมาะสมกับเนื้อหาในการสัมภาษณ์ หรือเพิ่มเติมคำถามในหัวข้อที่น่าสนใจในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ ซึ่งจะทำได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่มีความชัดเจนมากขึ้น โดยผู้ศึกษาแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพ และบริบทพื้นที่ทั่วไปของการจัดงาน

ส่วนที่ 2 วิธีการในการจัดการ งานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พื้นที่ถนนตระกูลข้าว อย่างไร

ส่วนที่ 3 ถอดบทเรียนเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่นำไปสู่ความสำเร็จ

ส่วนที่ 4 แนวทางด้านจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว ว่าอย่างไร

ประเภทที่ 2 จัดเวทีประชุมกลุ่มรับฟังความคิดเห็นจาก นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้อง (Focus Group) จำนวน 16 คน ประกอบด้วย

- ผู้ประสานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าจังหวัด จำนวน 8 คน
- ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมกิจกรรม จำนวน 8 คน

3.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้มีคุณภาพ ผู้ศึกษาจึงได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบ และเนื้อหาของเครื่องมือ พร้อมทำการร่างแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้อง ความชัดเจนของภาษา และให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด โดยหลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ดังตารางรายชื่อ ที่ 3.3 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ตารางที่ 3.2 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ที่	ชื่อ – นามสกุล	ตำแหน่ง	สถาบัน
1	รศ.สมภพ จิตะวัตน์	รองศาสตราจารย์ ระดับ 9	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
2	ดร.วิญญู วีรยางกูร	อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
3	ดร.พิสมัย เหล่าไทย	อาจารย์ประจำหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยธนบุรี

เมื่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้ทำการตรวจสอบความชัดเจน ด้านเนื้อหาภาษาเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้ศึกษาจึงนำบทสัมภาษณ์ไปปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์ถูกต้อง ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.6 วิธีการเก็บข้อมูล

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ จากหน่วยงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และหน่วยงานภาคีเครือข่าย เจ้าภาพจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตรอกข้าวที่รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และ ผู้ประสานงานเครือข่ายต่างๆ ที่มีส่วนร่วม และเกี่ยวข้องกับงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตรอกข้าว โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูล เพื่อความสะดวก และการให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูล ด้วยการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการถามเจาะลึกเพื่อหาคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน การถามนอกจากจะให้อธิบายแล้ว จะถามถึงเหตุผลด้วย ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าภาพการจัดงาน เครือข่ายต่างๆ และผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนการทำการสนทนากลุ่ม (Focus Groups Discussion) ผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องทางผู้วิจัยทำหนังสือเชิญไปยังเครือข่ายองค์กรงคเหล่า เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์ จึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน หลักการและวิธีการในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดงาน และแนวทางการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว โดยในการวิเคราะห์เนื้อหาจะแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน

- 1) การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามวัตถุประสงค์
- 2) การจำแนกหัวข้อของเนื้อหาออกเป็นหัวข้อๆ
- 3) การจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล
- 4) ทำการสรุปข้อค้นพบที่จากการวิเคราะห์เนื้อหา

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพ มาทำการสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างแนวทางการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตระกูลข้าวประเทศไทยและจัดทำเป็นหลักการและวิธีการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตระกูลข้าวสำหรับองค์กร หน่วยงานที่มีความสนใจ และเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตระกูลข้าวในประเทศไทย

3.8 การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการและวิธีการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตระกูลข้าวในประเทศไทย (1. ถนนข้าวเหนียว จังหวัดขอนแก่น 2. ถนนข้าวสุก จังหวัดอ่างทอง 3. ถนนข้าวหอมมะลิ จังหวัดร้อยเอ็ด 4. ถนนข้าวเม่า จังหวัดมหาสารคาม 5. ถนนข้าวเกรียบงาคำจังหวัดตาก 6. ถนนข้าวทิพย์จังหวัดจันทบุรี 7. ถนนข้าวไร่ จังหวัดอุทัยธานี 8. ถนนข้าวยา จังหวัดปัตตานี) โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตระกูลข้าว เพื่อนำเสนอผลการวิจัยดังนี้คือ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตระกูลข้าวในประเทศไทยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วเขียนบรรยาย
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นในการจัดการปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่ม (Focus Group) แล้วอธิบายเป็นความเรียง

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่ม (Focus Group) แล้วอธิบายเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษาถนนตรอกข้าวในประเทศไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง การจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) และการศึกษาเอกสาร (Documentary Study) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เจ้าภาพการจัดงาน, ผู้ประสานงานเครือข่ายต่างๆ ที่มีส่วนร่วม และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตรอกข้าวในประเทศไทย 8 พื้นที่กรณีศึกษา ได้แก่ 1.ถนนข้าวเหนียว จังหวัดขอนแก่น 2.ถนนข้าวสุก จังหวัดอ่างทอง 3.ถนนข้าวเม่า จังหวัดมหาสารคาม 4.ถนนข้าวหอมมะลิ จังหวัดร้อยเอ็ด 5.ถนนข้าวไร่ จังหวัดอุทัยธานี 6.ถนนข้าวทิพย์ จังหวัดจันทบุรี 7.ถนนข้าวเกรียบงาคำ จังหวัดตาก และ 8.ถนนข้าวย่า จังหวัดปัตตานี เพื่อรวบรวมข้อมูลทั่วไปและบริบทพื้นที่ของการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษาถนนตรอกข้าว 8 พื้นที่ในประเทศไทย มีดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปและบริบทพื้นที่ของการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผลจากการศึกษานี้เป็นการรวบรวมข้อมูลทั่วไป และบริบทพื้นที่ของการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษาถนนตรอกข้าว 8 พื้นที่ในประเทศไทย มีดังนี้

1. ถนนข้าวเหนียว จ.ขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 6 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีประชากรมากเป็นอันดับ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นจังหวัดศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จังหวัดขอนแก่นมีเทศบาลนครขอนแก่นเป็นศูนย์กลางของจังหวัด ซึ่งตั้งอยู่ในจุดที่ถนนมิตรภาพ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ถนนสายเศรษฐกิจตะวันออกเฉียง-ตะวันตก) ตัดผ่าน ซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญอีกเส้นหนึ่งในการเดินทางจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเข้าไปสู่ภาคเหนือตอนล่างที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และเดินทางเข้าสู่ประเทศลาวทางด้านทิศใต้ของลาว อาณาเขตทางทิศเหนือติดกับจังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศใต้ติดกับจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัด

นครราชสีมา ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดเพชรบูรณ์ (เอกสารประกอบขอทุน
เครื่องข่ายงดเหล้า, 2560)

เทศบาลสงกรานต์ปลอดแอลกอฮอล์ ถนนข้าวเหนียว ถือเป็นต้นแบบงานสงกรานต์ปลอด
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตระกูลข้าวแห่งแรกที่เป็นตำนานของประเทศไทยในปี พ.ศ.2557 ภาคประชา
สังคมได้เสนอให้คำว่า “ถนนข้าวเหนียว ถูกบรรจุให้เป็นหนึ่งคำขวัญของจังหวัดขอนแก่น โดย
กิจกรรมสงกรานต์ได้เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 จนถึงปี พ.ศ.2560 จากระยะทางเดิม 800 เมตร ขยาย
กว้างเพิ่มเป็นระยะทาง 1.5 กิโลเมตรจุดเริ่มต้นอยู่ที่สี่แยกถนนศรีจันทร์ ตัดกับถนนหน้าเมือง ยาว
ไปตามถนนศรีจันทร์ถึงรางรถไฟจากจำนวนที่ไม่มาก และขยายวงกว้างของการเล่นคลื่นมนุษย์ไร้
แอลกอฮอล์ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี จนถึงในปี พ.ศ.2560 เนื่องจากเดิมนั้นถนนข้าวเหนียว
ในจังหวัดขอนแก่น ไม่มีจุดน่าสนใจอะไร เมื่อ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ดังคำให้ข้อมูลสัมภาษณ์ดังนี้

“ทางเทศบาลนครขอนแก่นมีแนวคิด ในการสร้างจุดท่องเที่ยว โดยผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม
และให้การสนับสนุนคือ บริษัทธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีผลิตภัณฑ์หลัก คือ การจำหน่ายเบียร์
ได้กำหนดพื้นที่การจัดงานสงกรานต์ เป็นถนนยาว 800 เมตร ซึ่งอยู่บริเวณข้างๆ สำนักงานเทศบาล
นครขอนแก่น เดิมเรียกถนนสายนี้ว่า ถนนศรีจันทร์ ต่อมาปี พ.ศ. 2547 ภาคประชาสังคมโดย
นายนิรุจน์ อุทธา ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าจังหวัดขอนแก่น และนายธีระศักดิ์ ธิมาอุพันธ์
รองนายกเทศมนตรี ได้ร่วมเสนอให้คำว่า ถนนข้าวเหนียว เป็นชื่อถนนเล่นน้ำสงกรานต์ โดยมี
แนวคิดเพื่อให้สอดคล้องกับชื่อถนนข้าวสารในกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับความนิยมเล่นน้ำ
สงกรานต์กันเป็นอย่างมาก บวกกับ ข้าวเหนียวเป็นที่นิยมบริโภคอย่างกว้างขวางในประเทศ และ
เป็นอาหารหลักของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) จึงได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น
ถนนข้าวเหนียว และมีการจัดงานสงกรานต์แบบไม่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงระยะเวลา
ประมาณ 3-4 ปี ประสบความสำเร็จ มีประชาชนและนักท่องเที่ยวให้ความสนใจและมาเที่ยว
มาร่วมเล่น สาดน้ำสงกรานต์ มีการแสดงดนตรีที่สนุกสนาน แต่ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมา สำหรับการ
จัดงานในรูปแบบเช่นนี้คือ เกิดการทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย และเกิดการสูญเสียต่อชีวิตและ
ทรัพย์สิน ซึ่งแต่ละปีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ในช่วงเวลา 3-4 ปีต่อมา จำนวนประชาชนและ
นักท่องเที่ยวเริ่มมาเที่ยวงานสงกรานต์ลดน้อยลง ด้วยเหตุเพราะเนื่องจากพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่ยอม
ให้ลูกหลานของตนเองเข้ามาเที่ยวในบริเวณการจัดงานสงกรานต์ที่มีการจำหน่ายและดื่มเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ การแสดงดนตรีก็มีความร่าเริงที่ปลุกเร้าอารมณ์เป็นปัจจัยให้เกิดเหตุการณ์ไม่ปลอดภัย
ต่อเยาวชนและนักท่องเที่ยวที่มาร่วมงานสงกรานต์” (ผู้อำนวยการศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษ
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

นายแพทย์อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม ผู้ทรงคุณวุฒิ ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จึงได้เกิดแนวคิด จะมีการทำกิจกรรมบางอย่าง ที่ดึงงานของงานสงกรานต์ฯ จึงเข้ามาร่วมหารือกับเครือข่ายประชาคมงดเหล้าจังหวัดขอนแก่น โดยมี นายนิรุจน์ อุทธา ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้า ได้เข้ามาเป็นผู้ประสานงาน ยื่นข้อเสนอ และแนะนำการปรับเปลี่ยนพื้นที่การจัดงานสงกรานต์จากรูปแบบเดิม และด้วยนายกเทศมนตรี เทศบาลนครขอนแก่น เห็นแล้วว่ามีความเกี่ยวข้องกับงานลดน้อยลง มีปัญหามากมายติดตามมาจากการจัดงานที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงเริ่มแนวความคิดในการปรับเปลี่ยนงานสงกรานต์ ให้มีความปลอดภัย อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม และทรงคุณค่า โดยได้ปฏิเสธ ขอรับการสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม จากธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในขณะที่เดียวกันแต่ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และเครือข่ายงดเหล้าจังหวัดขอนแก่น พร้อมจะสนับสนุนทางเทศบาลนครขอนแก่น ในการจัดงานสงกรานต์ที่ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลดังนี้ “คุณหมออุดมศิลป์ เป็นริเริ่มแนวคิดนี้ขึ้น โดยการหารือกับ ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และนายกเทศมนตรีนครขอนแก่น เพื่อเสนอการปรับเปลี่ยนงานสงกรานต์ที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นงานปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดย สสส. จะเข้ามาสนับสนุนงบประมาณ” (ประธานมูลนิธิเครือข่ายพลังสังคม,สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จึงเริ่มจัดกระบวนการจัดการสร้างเครือข่าย และระดมความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยให้ทางนายกเทศมนตรี นครขอนแก่น เป็นแกนนำหลักในการเชื่อมโยง และมีงบประมาณจาก หน่วยงาน สสส. สนับสนุนแทนบริษัทธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เริ่มมีเยาวชน เข้าร่วมกิจกรรม โดยในช่วงระยะเวลาของปีแรกๆ จะมีเครือข่ายประมาณ 200-300 คน มาช่วยรณรงค์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสร้างพื้นที่เล่นน้ำปลอดภัยพร้อมกับ มาช่วยทำกิจกรรม ระดมเด็ก เยาวชน ทำคลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์ขึ้นมา ซึ่งกระบวนการนี้เกิดจากเด็ก เยาวชน จึงเกิดคลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์ขึ้น ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และขยายวงกว้างของการเล่นคลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี จนถึงในปี พ.ศ.2560 คลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์ที่มาร่วมกิจกรรมมีมากถึง 106,251 คน ถือเป็นการทำลายสถิติตัวเอง ที่ได้เล่นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 มีการบันทึกสถิติดังกล่าวโดย กินเนสส์บุ๊ก บันทึกสถิติ มีนักท่องเที่ยวที่มาร่วมงานจำนวนมาก จนแน่นถนนข้ามห้วยระยะทางกว่า 1 กิโลเมตร เพื่อเตรียมเริ่มเล่นคลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์เพื่อทำลายสถิติโลกที่เคยบันทึกไว้คลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก

ทางเทศบาลนครขอนแก่น ได้พัฒนาศักยภาพบทบาทความสำคัญของเครือข่ายต่างๆ เด็ก เยาวชน นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย ทำให้มีการจัดการงานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ถนนข้าวเหนียว ร่วมกับกลุ่ม / เครือข่าย/ องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการคัดกรองคนไร้แอลกอฮอล์ นับจำนวนคนที่เข้ามา เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวแต่ละปีมีเพิ่มขึ้น โดยในช่วงระยะแรกๆ ต้องเชิญ สื่อมวลชน สื่อช่องโทรทัศน์ต่างๆ มาทำข่าว ประชาสัมพันธ์ แต่ปัจจุบันตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนก็จะ ถูกจับจองพื้นที่ถนนข้าวเหนียว และตั้งรถถ่ายทอดสดโดยไม่ต้องเชิญสื่อมวลชนแล้ว เพราะ สื่อมวลชน ผู้สื่อข่าวจากต่างประเทศ และประเทศไทยเองก็จะมาเตรียมการวางแผนงานเพื่อนำเสนอข่าวงานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนข้าวเหนียว ในส่วนของประชาชน นักท่องเที่ยวก็เตรียมความพร้อมที่จะมาร่วมเป็นส่วนหนึ่งของงาน สถานที่พัก โรงแรมถูกจับจอง เต็มก่อนงานสงกรานต์จะเริ่มต้น รวมทั้งศิลปินดัง จากหลายค่ายก็มีความต้องการอยากแสดงที่งานสงกรานต์ ถนนข้าวเหนียว ทำให้มีการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้นในการทำงานสงกรานต์ปลอดภัย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แอลกอฮอล์ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“ปีแรกๆ จะมีเครือข่ายประมาณ 200-300 คน มาช่วยรณรงค์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสร้างพื้นที่เล่นน้ำปลอดภัยพร้อมกับ มาช่วยทำกิจกรรม ระดมเด็ก เยาวชน ทำคลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์ขึ้นมา มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกๆ ปี จนถึงในปี พ.ศ. 2560 คลื่นมนุษย์ไร้แอลกอฮอล์ ที่มาร่วมกิจกรรมมีมากถึง 106,251 คน ถือเป็นการทำลายสถิติตัวเอง ที่ได้เล่นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 มีการบันทึกสถิติดังกล่าวโดย กิเนสส์บุ๊ก” (ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

2. ถนนข้าวสุก จังหวัดอ่างทอง

จังหวัดอ่างทองเป็นพื้นที่ราบลุ่มภาคกลาง ห่างจากกรุงเทพมหานครมาตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (บางปะอิน-พยุหะคีรี) ระยะทางประมาณ 108 กิโลเมตร และเส้นทางเรือตามแม่น้ำเจ้าพระยาถึงตลาดท่าเตียน ระยะทางประมาณ 120 กิโลเมตร มีรูปร่างลักษณะคล้ายรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีส่วนกว้างตามแนวทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตก และส่วนยาวตามแนวทิศเหนือถึงทิศใต้ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณ 40 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 968,372 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 605,323.5 ไร่ มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะคล้ายอ่าง ไม่มีภูเขา ดินเป็นดินเหนียวปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การปลูกข้าว ทำไร่ ทำนา และทำสวน และมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน 2 สาย คือแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำน้อย แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายแขนงที่ไหลผ่านจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง ซึ่งไหลผ่านอำเภอไชโย อำเภอเมืองอ่างทอง อำเภอป่าโมก รวมระยะทางที่ไหลผ่านจังหวัดอ่างทองประมาณ 40 กิโลเมตร (เอกสารรายงานเครือข่ายงดเหล้า, 2561)

“งานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนข้าวสุก เป็นพื้นที่เล่นน้ำสงกรานต์ที่ยอดนิยมในจังหวัดอ่างทอง ระหว่างวันที่ 13-15 เมษายน ของทุกปี ถนนข้าวสุกจะเต็มไปด้วยหนุ่มสาวในจังหวัดอ่างทอง และพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงที่นักท่องเที่ยวชวนพากันมาเล่นน้ำสงกรานต์ และร่วมกิจกรรมของทางเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญที่จัดกิจกรรมขึ้นมากมาย เช่น การจัดขบวนแห่ทางสงกรานต์ สรงน้ำพระ รดน้ำขอพรผู้สูงอายุ ประกวดนางสงกรานต์ 3 วัย โดยถนนข้าวสุก แห่งนี้เปิดให้เล่นน้ำในเวลาตั้งแต่เวลา 10.00 น. และจะหยุดเล่นทันทีเมื่อ เวลา 18.00 น. เพื่อความปลอดภัยของผู้เล่น ถนนข้าวสุก ได้มีการเล่นน้ำสงกรานต์กันมายาวนานตั้งแต่สมัยโบราณ แต่เพิ่งมาตั้งชื่อในภายหลังเนื่องจากมีการตั้งชื่อถนนเป็นข้าวกันมากมายในหลายจังหวัด มีวัตถุประสงค์ เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีงานสงกรานต์ของชุมชน และเพื่อส่งเสริมสนับสนุนนโยบายของภาครัฐในการรณรงค์ เพื่อลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่สาธารณะ” (ปลัดเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง,สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

ถนนข้าวสุก ซึ่งมีต้นแบบมาจากถนนข้าวสารในกรุงเทพมหานคร และถนนข้าวเหนียวจังหวัดขอนแก่น ถนนเล่นน้ำสงกรานต์ ถนนข้าวสุก อยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ เป็นถนนที่อยู่เลียบบนถนนเส้นคลองชลประทาน มีแหล่งชุมชน และวัดอยู่ร่วมกันในชุมชน สำหรับการตั้งชื่อถนนข้าวสุก เนื่องจากจังหวัดอ่างทองเป็นแหล่งเพาะปลูกการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ และได้ผลผลิตด้านการเกษตรดี โดยเฉพาะข้าว เพราะมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ดังนั้นในถนนเล่นน้ำสงกรานต์หลายพื้นที่จะมีชื่อข้าวที่แตกต่างกันออกไป ทางเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญจึงเกิดแนวความคิดในการตั้งชื่อถนนตระกูลข้าวให้สอดคล้องกับงานสงกรานต์ที่มีบรรยากาศของถนนตระกูลข้าวเข้ามาช่วยการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว และให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการจดจำชื่อพื้นที่เล่นน้ำสงกรานต์ของจังหวัดอ่างทอง จึงได้ชักชวน ผู้นำชุมชน กลุ่มเครือข่ายต่างๆในจังหวัด ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและเสนอชื่อถนนเล่นน้ำสงกรานต์เส้นนี้ จึงได้ชื่อว่าถนนข้าวสุก การเล่นน้ำจะเริ่มจากบริเวณถนนสายชัยสูตร-เสนา ตั้งแต่สี่แยกวิเศษไชยชาญ จนถึงวัดลาดเป็ด รวมเป็นระยะทางทั้งหมด 2 กิโลเมตร เป็นงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ช่วยกันรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เอาไว้ เพราะว่า ประเพณีสงกรานต์จะเกี่ยวกับศาสนา ทำบุญตักบาตรเพื่อทำให้อจิตใจ แจ่มใส กิจกรรมที่สำคัญคือการรดน้ำดำหัวขอพรผู้สูงอายุ เนื่องในโอกาสวันปีใหม่ของไทย ทางเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ ได้พยายามชวนเชิญให้ทุกคน ร่วมกันรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย มีการชักชวนเครือข่ายต่างๆในพื้นที่ และนอกพื้นที่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมแสดงความคิดเห็น ออกแบบทำกิจกรรม (นายกเทศมนตรีตำบลวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง,สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

3. ถนนข้าวเม่า เทศบาลเมือง จ.มหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคาม เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบรรยากาศของเมืองที่สงบเงียบ และเรียบง่ายตามแบบฉบับของเมืองอีสาน ปัจจุบันมีความสำคัญในฐานะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาแห่งหนึ่งของภูมิภาค เนื่องจากมีสถาบันการศึกษายู่มากมาย จึงได้ชื่อว่าเป็น "ตึกศิลาแห่งอีสาน" จังหวัดมหาสารคามมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณี และเนื่องจากยังมีความเจริญไม่มากนัก ผู้ที่มาเยี่ยมชมเมืองนี้จึงได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวอีสานอันเรียบง่าย และบริสุทธิ์ เป็นเสน่ห์ที่นับวันจะหาได้ยากในสังคมเมืองปัจจุบัน มีเนื้อที่ประมาณ 5,291 ตารางกิโลเมตร หรือ 3.31 ล้านไร่ เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 42 ของประเทศ ตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบสูงโคราช พื้นที่มีรูปร่างคล้ายนกอินทรีกลับหัว ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 130-230 เมตร โดยทางด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่สูงและค่อยๆ ลาดเทมาทางทิศตะวันออกและทิศใต้ มีแม่น้ำสำคัญคือแม่น้ำชีอยู่ใกล้กับถนนข้าวเม่า จังหวัดมหาสารคาม (เอกสารรายงานเครือข่ายจดเกล้า, 2561)

“ความเป็นมาของถนนข้าวเม่าเริ่มจาก “ถนนข้าวเม่า” เป็นถนนที่มีชื่อเรียกอีกสายหนึ่งในการจัดงานสงกรานต์ โดยมีความเป็นมาของชื่อ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลดังนี้ “เริ่มต้นภายใต้แนวคิดของ นายแพทย์กิตติศักดิ์ ฅณาสวัสดิ์ นายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม ร่วมด้วย นายบุญชอบ สิงห์คำ ผู้ประสานงานเครือข่ายจดเกล้าจังหวัดมหาสารคาม ข้าวเม่าเป็นผลผลิตการเกษตรที่มีการผลิตมากในบริเวณบ้านคุ้มวัดโพธิ์ศรี เป็นสินค้าทางเศรษฐกิจของชาวบ้านในย่านคุ้มวัดโพธิ์ศรี เพราะเป็นพื้นที่ที่มีการประกอบอาชีพหลักคือการทำข้าวเม่าเพราะในพื้นที่จะได้ผลผลิตตลอดทั้งปี โคนมีกระบวนการผลิตจากการนำเอาข้าวเปลือกไปแช่น้ำ 1 คืน เพื่อให้คืนตัว แล้วนำมาคั่ว และทำให้เมล็ดมีลักษณะแบน ใช้ใบเตยเป็นส่วนประกอบในการปรุงแต่ง ผลิตภัณฑ์ที่ได้ชาวบ้านจะนำไปจำหน่ายตามแหล่งชุมชนและสถานีขนส่งรถโดยสาร ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสินค้า OTOP ของระดับประเทศ เพราะมีความอร่อยมาก เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก สามารถทำรายได้ ทางเศรษฐกิจให้กับจังหวัดมหาสารคาม ได้อย่างมากทางเทศบาลเมืองมหาสารคามจึงได้เปลี่ยนชื่อจากถนนผดุงวิถีและถนนนครสวรรค์บริเวณสี่แยกหอนาฬิกาถึงสี่แยก

ศูนย์ OTOP มาเป็นถนนข้าวเม่า เพื่อให้พี่น้องประชาชนได้เล่นน้ำสงกรานต์กันอย่างปลอดภัย โดยปราศจากเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งทางเทศบาลเมืองมหาสารคามได้จัดซุ้มเล่นน้ำที่ได้เตรียมสำรองน้ำไว้ให้เล่นสงกรานต์กันอย่างเต็มที่ตลอดการจัดงาน” (ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าจังหวัดมหาสารคาม, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2561)

“การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เริ่มจากต้องการรณรงค์ลด ละ เลิก การดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลต่างๆ เนื่องจากในช่วงเทศกาลต่างๆ มักจะดำเนิน ไปคู่กันกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสังสรรค์ความสนุกในงานเทศกาลนั้นๆ แต่งานสงกรานต์เป็นงานหนึ่งที่สื่อมวลชน ได้กล่าวถึงเรื่องของการละเล่นตามแบบวิถีท้องถิ่นเดิม และการมีเครื่องดื่มมีเมาในการดำเนินวิถีเดิม เทศบาลเมืองมหาสารคามจึงได้คิด โครงการ สงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความจริงก็มีชื่อเสียงที่เป็นที่ยอมรับว่าถ้าสงกรานต์มหาสารคามก็คือ “ถนนข้าวเม่าปลอดเหล้าปลอดภัย สนุกได้ ไร้แอลกอฮอล์” จัดร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และได้ดำเนินการมาเป็นเวลาหลายปี กิจกรรมนี้ส่งผลให้มีการลดการดื่มแอลกอฮอล์เป็นที่น่าพอใจ ทางเทศบาลเมืองมหาสารคามจะมีมาตรการป้องปรามห้ามดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ปราศจากการทะเลาะวิวาท และไม่มีสื่อออนไลน์ลามก เป็นสิ่งที่เทศบาลเมืองมหาสารคามผลักดันมาโดยตลอด ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 ได้มีการปรับเปลี่ยนชื่องานว่า ตักสิลามหาสงกรานต์ถนนข้าวเม่า “ตักสิลามหาสงกรานต์ สุดขอดีถนนข้าวเม่า ปลอดเหล้าปลอดภัย สารคามร่วมใจ สืบสานประเพณีไทยดีงาม” วันงานสงกรานต์เป็นถนนปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากใครมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องนำไปทิ้ง แล้วแลกข้าวเม่าที่ซุ้มที่เรียกชื่อว่า “ข้าวเม่าแลกน้ำเมา” จึงสามารถเข้าร่วมงานสงกรานต์ ถนนข้าวเม่าได้” (รองนายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

4. ถนนข้าวหอมมะลิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 512 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 8,299.46 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,187,156 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 120-160 เมตร มีภูเขาทางตอนเหนือซึ่งติดต่อกับเทือกเขาภูพาน บริเวณตอนกลางของจังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่น บริเวณตอนล่างมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมูลและสาขา ได้แก่ ลำน้ำชี ลำน้ำ

พลับพลา ลำน้ำเตา เป็นต้น บริเวณที่ราบต่ำอันกว้างขวาง เรียกว่า ทุ่งกุลาร้องไห้ มีพื้นที่ประมาณ 80,000 ไร่ มีลักษณะเป็นที่ราบแอ่งกระทะ มีเขตแดนติดต่อกับจังหวัดอื่นดังนี้ ทิศเหนือและ ตะวันตกเฉียงเหนือ จรดจังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จรดจังหวัดมุกดาหาร ทิศ ตะวันออก จรดจังหวัดยโสธรทิศตะวันออกเฉียงใต้ จรด จังหวัดศรีสะเกษ ทิศใต้ จรดจังหวัด สุรินทร์ และทิศตะวันตก จรดจังหวัดมหาสารคาม (เอกสารรายงานเครือข่ายจดเหล่า, 2561)

“จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิจากทุ่งกุลาร้องไห้ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิชั้นดีที่สุดและมีเอกลักษณ์ความหอมเฉพาะตัวเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ สามารถที่จะพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและจำหน่ายข้าวหอมมะลีสู่ตลาดโลก ดังนั้นเหตุผลที่ตั้งชื่อถนนเล่นน้ำสงกรานต์ว่า ถนนข้าวหอมมะลิ เนื่องจากจังหวัดร้อยเอ็ดมีพันธุ์ข้าวหอมมะลิที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก ถนนข้าวหอมมะลิ จังหวัดร้อยเอ็ด หรือ ถนนเพลินจิต ตั้งอยู่บริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ กลางเมืองร้อยเอ็ด เริ่มตั้งชื่อถนนเล่นน้ำสงกรานต์เมื่อปี พ.ศ. 2540 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นกับบรรยากาศประเพณีสงกรานต์ ที่สนุกสนาน เป็นงานวัฒนธรรม สร้างสุข ปลอดภัยในสถานที่เล่นน้ำ และลดการสูญเสียชีวิตอันเนื่องจากการเกิดอุบัติเหตุในช่วงเล่นน้ำสงกรานต์ รวมไปถึงเหตุอนาจารต่างๆ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้ประกาศเป็นพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) โดยไม่อนุญาตให้มีการจำหน่ายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นสถานที่ที่กฎหมายระบุ ว่าเป็นที่สาธารณะ เครือข่ายประชาคมงดเหล้าร่วมกับทางเครือข่ายเยาวชนปลอดเหล้าจังหวัดร้อยเอ็ด ช่วยกันรณรงค์ กระตุ้น เตือน ช่วยทางเทศบาลเป็นระยะเวลาสามวันช่วงรณรงค์ 13-15 เมษายน” (ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาคมงดเหล้า จ.ร้อยเอ็ด, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

5. ถนนข้าวไร่ จังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุทัยธานีตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาสูง สภาพป่าไม้อุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ประมาณ 6,730 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอคือ อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอลานสัก อำเภอหนองขาหย่าง อำเภอหนองฉาง อำเภอทัพทัน อำเภอบ้านไร่ อำเภอสว่างอารมณ์ และอำเภอห้วยคต เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้และสัตว์ป่ามีความหลากหลายทางธรรมชาติจนทำให้พื้นที่ป่า "เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง" ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าสงวนและสัตว์

หายากที่ใกล้สูญพันธุ์จำนวนมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อม โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เขียวจิจจึงทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมมากมาย (เอกสารรายงานเครือข่ายจดเกล้า, 2561)

“การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนข้าวไร่ของเทศบาลตำบลบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีการจัดงานสงกรานต์ในรูปแบบงานปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553พื้นที่การจัดงานคือพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านไร่ ณ.บริเวณถนนเทศบาล 2 (ถนนข้าวไร่) โดยจัดกิจกรรมเล่นน้ำสงกรานต์ในช่วงเวลาตั้งแต่ 11.00 น.-18.00 น. ถนนข้าวไร่ เป็นชื่อเรียกหนึ่งในถนนเล่นน้ำสงกรานต์ของเทศบาลตำบลบ้านไร่ เป็นการตั้งชื่อถนนเพื่อให้สอดคล้องกับชื่ออำเภอบ้านไร่ ภายใต้แนวความคิดของผู้นำท้องถิ่นร่วมกับประชาชนในพื้นที่ โดยในพื้นที่มีบริบทของการปลูกข้าวในรูปแบบเป็นไร่ ปีละหนึ่งครั้ง งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนข้าวไร่ เพื่อรณรงค์และสืบสานประเพณีสงกรานต์ วิถีไทย ใช้น้ำคุ่มค่า ชีวิตปลอดภัย เชิญชวนประชาชนแต่งกายชุดไทย ผ้าท้องถิ่นเล่นน้ำ เข้าวัดทำบุญสร้างน้ำพระ เพื่อลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลสงกรานต์ และกำหนดเล่นน้ำสงกรานต์ที่มีการจัดพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) โดยบูรณาการร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดปัญหาความรุนแรง หรือความขัดแย้ง ที่จะส่งผลถึงการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนจากอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้น และเพื่อเป็นการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัย และรณรงค์สืบสานคุณค่าประเพณี วัฒนธรรมสงกรานต์แบบดั้งเดิม งานสงกรานต์ถนนข้าวไร่ จะจัดในวันที่ 13 เมษายนของทุกปี เป็นวันเล่นสาดน้ำสงกรานต์ รื่นเริงสนุกสนาน มีขบวนแห่ค่างดอกไม้ คือการนำดอกไม้ไปบูชาพระพุทธรูปและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่น เป็นประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชนชาวลาวเวียงจันทร์ ที่มีมาตั้งแต่ในสมัยโบราณ และวันที่ 18 เมษายนของทุกปี ได้จัดงานวันไหลสงกรานต์ถนนข้าวไร่ วันไหลสงกรานต์ แต่เดิมมีชื่อเรียกว่า ประเพณีก่อพระทรายน้ำไหล คือ เป็นวันทำบุญขึ้นปีใหม่ที่นิยมปฏิบัติต่อกันมาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย พิธีกรรมดังกล่าวจะกำหนดหลังวันสงกรานต์ประมาณ 5-6 วัน ชาวบ้านจะนิยมก่อพระเจดีย์ทรายถวายเป็นพุทธรูป

การก่อเจดีย์ทราย คือ การขนทราย หาบทรายมากองสูงแล้วรดน้ำเอาไม้ปักกลึงเป็นรูปทรงเจดีย์ ปักธงทิวต่างๆ ตกแต่งกันอย่างงดงามวิจิตรบรรจง มีขนาดองค์ใหญ่บ้าง เล็กบ้างซึ่งเป็นกิจกรรมงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ วันสุดท้าย โดยประชาชน หนุ่มสาวจะออกมาเล่นน้ำสงกรานต์เพื่อคลายร้อนกันอย่างสนุกสนาน การจัดงานจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมและพัฒนาทุกปี เช่น การให้เยาวชนได้มีพื้นที่การแสดงโชว์ความสามารถ (Street Dance) ตามจุดต่างๆ ในถนนข้าวไร่” (นายกเทศมนตรีตำบลบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

6. ถนนข้าวทิพย์ จังหวัดจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรี ตั้งอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของประเทศไทย เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติทั้งในดิน และในน้ำมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร โดยเฉพาะการเพาะปลูกผลไม้ที่ขึ้นชื่อของจังหวัด ได้แก่ ทุเรียน เงาะ มังคุด กล้วย ฝรั่ง จันทบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 245 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,338 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอขลุง อำเภอท่าใหม่ อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอมะขาม อำเภอสอยดาว อำเภอนายายอาม อำเภอแก่งหางแมว และอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน ทำให้มีประเพณีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่วนใหญ่เกิดจากวิถีชีวิตและความเชื่อของคนในจังหวัด เช่น งานสงกรานต์ กวนข้าวทิพย์ วัดใหม่เมืองจันทบุรี เป็นการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีงานสงกรานต์กวนข้าวทิพย์ และส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีงานสงกรานต์ ที่เป็นงานปีใหม่ไทยให้ลูกหลานได้เรียนรู้ ประเพณีกวนข้าวทิพย์ เป็นประเพณีที่สร้างความสามัคคีในกลุ่มชนในอันที่จะร่วมกันนำเอาวัสดุข้าวของต่างๆ มาร่วมทำบุญ เมื่อกวนเสร็จและถวายเป็นพุทธบูชา ก็แบ่งปันกันไปรับประทานเพื่อความ เป็นสิริมงคล ความเชื่อ ข้าวทิพย์เป็นอาหารที่รวมโอชะรสต่างๆ ไว้พร้อม บริโภคแล้วจะได้รับประโยชน์ มีคุณค่าทางอาหารครบถ้วน ตามหลักโภชนาการ ด้วยความเชื่อว่าการกวนข้าวทิพย์ในช่วงเทศกาลสงกรานต์เป็นสิริมงคลในการดำเนินชีวิต จึงนำมาสู่ชื่อของถนนข้าวทิพย์ จังหวัดจันทบุรี หรือที่ชาวจันทบุรีรู้จักในชื่อ ถนนท่าแฉลบ ตั้งอยู่ระหว่างบริเวณถนนหน้าวัดใหม่ จนถึงสามแยกทุ่งนาเซย แต่จะมีประชาชนหลั่งไหลมาเล่นสงกรานต์กันเป็นจำนวนมาก ในทุกปีจะมีพิธีการกวนข้าวทิพย์ในช่วงเวลากลางวัน และจะมีการเล่นน้ำสงกรานต์ในช่วงเวลากลางคืนในคืนวันที่ 12 เมษายน ซึ่งถือเป็นจังหวัดแรกที่มีการเล่นน้ำสงกรานต์ในตอนกลางคืน เป็นประเพณีสืบต่อกันมาอย่างต่อเนื่อง (เอกสารรายงานเครือข่ายงดเหล้า, 2561)

“สงกรานต์ถนนข้าวทิพย์ของจังหวัดจันทบุรี เป็นงานประเพณีสงกรานต์ในช่วงเวลา กลางคืน เป็นแห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งมีการริเริ่มมาจากกลุ่มวัยรุ่นนวมารวมตัวกันเพื่อเล่นสาดน้ำ ในวันสงกรานต์ มีพฤติกรรมเสี่ยงค่อนข้างสูงต่อการเกิดการทะเลาะวิวาท และความไม่เหมาะสมในการเล่นน้ำสงกรานต์ของกลุ่มวัยรุ่น เนื่องมาจากมีการดื่มสุรา เกิดอาการมึนเมา ขาดสติ ทุกภาคส่วนได้มองเห็นถึงปัญหา และร่วมกันหาแนวทางแก้ไข ป้องกัน จึงเกิดการจัดงานสงกรานต์ปลอดเหล้า

ถนนข้าวทิพย์ขึ้น โดยมีเครือข่ายต่างๆ และหน่วยงานเครือข่ายงดเหล้าได้มีส่วนร่วมในการจัดงาน เทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดทุกปี” (ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าภาค ตะวันออก, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

7. ถนนข้าวเกรียบงาดำ จังหวัดตาก

จังหวัดตาก ตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศ มีพื้นที่ทั้งหมด 16,406.65 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีขนาดเป็นอันดับ 4 ของประเทศและเป็นอันดับ 2 ของภาคเหนือ มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร เป็นระยะทาง 426 กิโลเมตร สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดตากเป็น ภูเขา และป่าไม้ เป็นจังหวัดที่มีอุทยานแห่งชาติที่ยังคงความสมบูรณ์ของป่า และธรรมชาติ ถึง 5 อุทยาน คือ อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช อุทยานแห่งชาติแม่เมย อุทยานแห่งชาติลานสาง และอุทยานเขาน้ำตกพาเจริญ มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอยู่ 5 แห่ง และป่าสงวนแห่งชาติ 15 ป่า อันเป็นสิ่งแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณธรรมชาติ ตลอดจนมีน้ำตกที่นักท่องเที่ยวรักการผจญภัย และนิยมการท่องเที่ยวมาเยือนสักครั้ง คือ น้ำตกทีลอซู และน้ำตกทีลอเร นอกจากนี้ความสวยงามตามธรรมชาติแล้ว ยังเป็นจังหวัดที่มีผลผลิตทางการเกษตรที่ขึ้นชื่อทั้ง ข้าว งาดำ ดอกไม้ และผลไม้ โดยเฉพาะทับทิม ซึ่งเป็นพันธุ์ ที่มีผลใหญ่ และกำลังได้รับความนิยมมากของประชาชน อาชีพส่วนใหญ่ของชาวจังหวัดตาก คือ ทำนา ซึ่งผลผลิตที่ได้จากการทำนา คือ ข้าว นอกจากข้าวเป็นอาหารหลักแล้วยังสามารถแปรรูปได้หลายอย่าง เช่น ข้าวแคบ หรือ ข้าวเกรียบ เป็นของกินทำด้วยแป้งข้าวเจ้า หรือแป้งข้าวเหนียว เป็นแผ่นตากให้แห้ง แล้วปิ้ง หรือทอด มีหลายชนิดซึ่งแล้วแต่ผสมเข้าไป เช่น ข้าวเกรียบว่าว ข้าวเกรียบงา ข้าวเกรียบกุ้ง เป็นต้น ข้าวแคบคือข้าวเกรียบพื้นเมืองชนิดหนึ่งซึ่งชาวล้านนา ถือว่า ข้าวแคบ เป็นอาหารยอดนิยมโดยเป็นอาหารพื้นเมืองของชาวเมืองตาก เป็นอาหารว่างชนิดหนึ่ง และเป็นลักษณะของการถนอมอาหาร ที่มีวิธีทำคล้ายข้าวเกรียบปากหม้อ แต่การทำข้าวเกรียบ หรือข้าวแคบ เริ่มจากการได้แผ่นแป้งพร้อมโรยงาดำ เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงนำเอาแผ่นแป้งไปตากแดดให้แห้ง จึงทำให้มีงาดำเกาะติดอยู่บนแผ่นข้าวเกรียบ การรับประทาน สามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น เมี่ยงคำ ยำข้าวเกรียบ การปิ้งหรือการทอด สามารถรับประทานได้ในทุกเทศกาลและโอกาสต่างๆ (ที่มา : http://www.mcculture.in.th/moc_new/2011/01)

“ข้าวเหนียวดำ เป็นชื่อของถนนงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จังหวัดตาก เริ่มตั้งแต่บริเวณด้านหน้าสวนสาธารณะสราญรมย์ หน้าสำนักงานเทศบาลเมืองตาก ไปตามถนนตากสิน จนถึงสามแยกธนาคารกรุงศรีอยุธยา รวมระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นถนนเล่นน้ำสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พื้นที่เล่นน้ำปลอดภัย และได้จัดพื้นที่โซนนิ่งตั้งแต่บริเวณหน้าสำนักงานเทศบาลเมืองตากจนถึงพิพิธภัณฑ์เมืองเฉลิมพระเกียรติจังหวัดตาก เป็นพื้นที่ห้ามมีการจำหน่ายและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเด็ดขาด โดยเทศบาลเมืองตาก มุ่งเน้นในเรื่องของการเล่นน้ำอย่างปลอดภัย และสนุกสนาน การส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม การอำนวยความสะดวกแก่พี่น้องประชาชนที่เข้ามาเล่นสงกรานต์ในพื้นที่ให้สามารถร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างสนุกสนานปลอดภัยไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ วัตถุประสงค์ในการจัดงานของถนนข้าวเหนียวดำ จังหวัดตาก เพื่ออนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของคนไทย เช่น รดน้ำดำหัวผู้หลักผู้ใหญ่ และผลักดันให้เกิดงานสงกรานต์ปลอดเหล้า ปลอดภัย ลดการเกิดอุบัติเหตุ การทะเลาะวิวาท” (รองนายกเทศมนตรีเมืองตาก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนข้าวเหนียวดำ จังหวัดตาก ภายใต้ชื่องาน “เย็นทั่วหล้า มหาสงกรานต์ วิถีชุมชน วิถีถิ่น สืบสานประเพณีไทย ถนนข้าวเหนียวดำปลอดเหล้า สนุกสุขใจไร้แอลกอฮอล์” จัดให้มีทุกวันที่ 13 เมษายนของทุกปี นายกเทศมนตรีเมืองตาก ผู้นำท้องถิ่น พร้อมด้วยชาวชุมชน จำนวน 16 ชุมชน ประกอบพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง แด่พระสงฆ์สามเณร 99 รูป พร้อมเหล่าข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พ่อค้า ประชาชนชาว จังหวัดตาก ร่วมกันทำบุญตักบาตรจำนวนมาก เพื่อความเป็นสิริมงคลต่อตนเองและครอบครัว รวมทั้งส่งเสริมความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว และสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขพร้อมกันนี้ยังมีกิจกรรม สรงน้ำพระ (พระพุทธรูปแสนทอง) สำหรับพระพุทธรูปแสนทอง หรือหลวงพ่แสนทอง เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะล้านนา สี่ห้านอกจากนี้ยังมีกิจกรรมรดน้ำขอพรผู้สูงอายุ พร้อมกับปล่อยพันธุ์ปลาลงสู่น้ำปิง จำนวน 100,000 ตัว ณ ทำน้ำหลังโรงแรมเวียงตาก ริเวอร์ไซด์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก (ที่มา : <http://www.stopdrink.com/content/view/13835>)

8. ถนนข้าวยา จังหวัดปัตตานี

จังหวัดปัตตานี ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลตะวันออกของภาคใต้สุด ติดกับอ่าวไทย เป็นจังหวัดขนาดเล็กทางชายแดนภาคใต้ มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลเป็นระยะทางยาวประมาณ 170 กิโลเมตร มีแม่น้ำที่สำคัญ 2 สาย คือ แม่น้ำปัตตานีและแม่น้ำสายบุรี ทิศตะวันตกติดต่อกับ อ่าวไทย ทิศใต้ติดต่อกับ จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดยะลา ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดยะลา และจังหวัดสงขลา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ชาวปัตตานีมีอาชีพหลักคือการทำนา สวนยาง นอกจากนี้ประชาชนที่อาศัยอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด เช่น อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอปะนาเระ และอำเภอสายบุรี ยังประกอบอาชีพประมง ซึ่งส่งผลให้เกิดผลผลิตในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งได้มีการเปิดศูนย์บริการเบ็ดเสร็จแบบครบวงจรอาหารฮาลาล เป็นนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล ศูนย์ตลาดผู้บริโภคมุสลิมทั่วโลก (เอกสารรายงานเครือข่ายจดเกล้า, 2561)

“วัฒนธรรมอาหารจังหวัดปัตตานี คือ ข้าวยาปักษ์ใต้ เป็นอาหารการกินอย่างหนึ่งของคนไทยในภาคใต้ สามารถรับประทานได้ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จนถึงจังหวัดนราธิวาส แม้แต่ในเขตรัฐต่างๆ ของประเทศมาเลเซียบริเวณแหลมมลายู ตลอดไปจนถึงเกาะสุมาตราและเกาะชวาของอินโดนีเซีย แต่อาจมีหน้าตาเครื่องปรุงแตกต่างกันไปบ้างตามแต่ละท้องถิ่น ข้าวยาอาหารเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นภาคใต้ โดยเฉพาะภาคใต้ตอนล่างนิยมรับประทานเป็นอาหารเช้า หรืออาหารกลางวัน เรียกกันในภาษามลายูท้องถิ่นว่า “นาซิกเอราบู” (Nasi kerabu) ซึ่ง “นาซิ” แปลว่า “ข้าว” ส่วน “เอราบู” แปลว่า “ยา” หมายถึงข้าวสุกที่คลุกกับน้ำปรุงที่ทำจากน้ำขูด ซึ่งเป็นภูมิปัญญาการถนอมอาหารของคนภาคใต้จากการหมักปลากับเกลือ เพื่อให้จุลินทรีย์ ในเนื้อปลาทำปฏิกิริยากับเกลือ จึงทำให้ไม่เน่าเสีย และเกิดรสชาติและกลิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ น้ำขูดที่นิยมกันมากเป็นของอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี น้ำขูดไม่ใช่ยาที่นำมาคลุกกับข้าว แต่จะต้องนำมาปรุงรส โดยกรองน้ำขูดมาตั้งไฟกับเครื่องเทศและสมุนไพร ได้แก่ ตะไคร้ ข่าใบมะกรูด เพื่อดับกลิ่นคาว และให้ได้กลิ่นหอม ตักรสชาติด้วยน้ำตาลจนได้รสกลมกล่อม หากอยากได้รสชาติเข้มข้นมากขึ้นก็สามารถใส่เนื้อปลาที่กรองมาจากน้ำขูด ข้าวยาเป็นมากกว่าอาหารประจำท้องถิ่นของคนใต้ แต่ข้าวยายังมีกลิ่นอายของวิถีชีวิตรวมถึงวัฒนธรรมที่ฝังลึกมายาวนานจากรุ่นสู่รุ่น สะท้อนชีวิตผู้คนพืชผัก และทรัพยากรพื้นถิ่น วัฒนธรรมการบริโภคข้าวยาในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันตามบริบทของท้องถิ่น” (นายกสมาคมธุรกิจอาหารจังหวัดปัตตานี, มีนาคม 2561)

“ถนนข้าวยาหรือถนนมะกรูด จังหวัดปัตตานี เดิมทีเป็นตลาดสด มีประชาชนมาจับจ่ายซื้อของจำนวนมาก แต่ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ จะมีประชาชนขับรถหรือเตรียมตัวมาเล่นน้ำกันบนถนนสายนี้ จนเป็นที่มาของ ถนนแห่งการเล่นน้ำสงกรานต์ โดยได้มีการตั้งชื่อถนนว่า “ถนนข้าวยา” เพื่อให้คล้ายคลึงกับ ถนนข้าวสาร ถนนข้าวเหนียว เป็นถนนที่เปิดให้สาคน้ำประแป้งกันได้อย่างสนุกสนาน เป็นถนนสายตรงยาว อยู่ในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี ประชาชนที่มีบ้านพักอาศัยและร้านค้าที่เป็นอาคารพาณิชย์ริมถนนสายนี้ จะปิดบ้านและร้านค้าเพื่อร่วมกิจกรรม บางบ้านถือโอกาสขายอาหาร และป็นลีดน้ำให้กับนักท่องเที่ยว ถนนข้าวยาดลอดสายถูกจัดให้เป็นรูปแบบในลักษณะอุโมงค์เล่นน้ำ ระยะทางประมาณ 100-200 เมตร ถือว่าเป็นการเล่นน้ำสงกรานต์ในลักษณะอุโมงค์แห่งแรกของประเทศไทย ที่จัดสร้างขึ้นโดยเทศบาลเมืองปัตตานี (นักวิชาการกองการศึกษาเทศบาลเมืองปัตตานี, สัมภาษณ์ กุมภาพันธุ์ 2561)

“การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนข้าวยา เป็นการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย เนื่องจากจังหวัดปัตตานีตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายในเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา ในช่วงวันสงกรานต์ ผู้ที่มาเล่นน้ำส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนไทยพุทธ ที่เล่นน้ำปะปนกับพี่น้องชาวมุสลิม พี่น้องมุสลิมบางคนไม่ได้มีปัญหาเกี่ยวกับประเพณีงานสงกรานต์ ถือว่าเป็นประเพณีของเพื่อนต่างวัฒนธรรม แต่มีกลุ่มคนบางคนที่เห็นว่าการเล่นสงกรานต์นั้นอาจจะมีผลที่ไปทำให้ต้องเดือดร้อนจากการสัญจรไปมา เช่น แต่งกายจะไปทำงานหรือไปปฏิบัติศาสนกิจก็ต้องมาเปียกน้ำ ก็จะเกิดความไม่พอใจ ความขัดแย้งในความรู้สึก การที่ไปจับเนื้อต้องตัว มีการเอาแป้งไปทาหรือปะหน้า บางกรณีเกิดเหตุรุนแรงทำร้ายร่างกายจนถึงเสียชีวิต ดังนั้นผู้บริหารท้องถิ่นที่รับผิดชอบการจัดงานสงกรานต์ได้เล็งเห็นปัญหา และความเดือดร้อนของประชาชน จึงได้มีแนวความคิดในการจัดงานสงกรานต์ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การทำบุญตักบาตรตอนเช้า รดน้ำขอพรผู้สูงอายุ สงฆ์น้ำพระพุทธรูป จัดพื้นที่ให้ประชาชนเล่นน้ำสงกรานต์ บริการน้ำโดยสูบน้ำจากแม่น้ำปัตตานีมาให้บริการ” (นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี, สัมภาษณ์ กุมภาพันธุ์ 2561)

จากการศึกษาบริบทการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้นที่ ในแต่ละพื้นมีบริบทที่คล้ายคลึง พอสรุปได้ว่า การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทย ส่งเสริมความรัก ความอบอุ่นใน

ครอบครัว ทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำขอพรผู้สูงอายุ เพื่อความเป็นสิริมงคล เป็นการรณรงค์ลด ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานเทศกาลต่างๆ และ เป็นพื้นที่เล่นน้ำปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

4.2 หลักการและวิธีการในการจัดงานสงกรานต์ที่ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้ถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย

ผลการศึกษาหลักการและวิธีการในการจัดงานสงกรานต์ที่ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้ ถนนตระกูลข้าว 8 พื้นที่ ในประเทศไทย ได้แก่ 1. ถนนข้าวเหนียว จังหวัดขอนแก่น 2. ถนนข้าวสุก จังหวัดอ่างทอง 3. ถนนข้าวเม่า จังหวัดมหาสารคาม 4. ถนนข้าวหอมมะลิ จังหวัดร้อยเอ็ด 5. ถนนข้าวไร่ จังหวัดอุทัยธานี 6. ถนนข้าวทิพย์ จังหวัดจันทบุรี 7. ถนนข้าวเกรียบงาดำ จังหวัดตาก และ 8. ถนนข้าวขำ จังหวัดปัตตานี โดยใช้กรอบการศึกษาประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling) การมีส่วนร่วม (Participation) และเครือข่าย (Network) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 ด้านการวางแผน (Planning)

หลักการและวิธีการจัดงานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้นที่ มีความคล้ายคลึงกันในด้านวางแผน แต่จะมีความแตกต่างในรายละเอียด และรูปแบบลักษณะของการวางแผน เช่น ระยะเวลาของแผน หรือการวางแผนให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่ดำเนินการ

การวางแผนเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้โดยหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็คือ เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ การจัดงานเทศกาลสงกรานต์ที่ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกพื้นที่ มีการวางแผนการจัดงานล่วงหน้าร่วมกับหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย เจ้าหน้าที่ เป็นการวางแผนปฏิบัติการ (Operation Plan) เป็นการวางแผนระยะสั้นใช้ระยะเวลาในการวางแผนก่อนการจัดงานประมาณ 2-3 เดือน เพื่อที่กำหนดการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยการประชุมหารือเป็นการภายในองค์กร

แต่มีเทศบาลนครขอนแก่นมีการวางแผนล่วงหน้า 6-8 เดือน เนื่องจากเป็นพื้นที่จัดงานที่มีขนาดใหญ่ มีจำนวนคนมาเที่ยวงานนับแสนคน รวมถึงมีกิจกรรมเป็นจำนวนมาก และเพื่อการเตรียมความพร้อมในการบันทึกคลื่นมนุษย์ในกินเนสส์บุ๊ก ส่วนใหญ่การจัดงานเทศกาลสงกรานต์

ทุกพื้นที่ผู้บริหารระดับสูงมอบหมายให้กองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เมื่อมีผู้รับผิดชอบหลัก เจ้าภาพจัดงานได้ออกจดหมายเชิญหน่วยงานภาคีต่างๆจากภายนอก เช่น วัฒนธรรมจังหวัด การท่องเที่ยว (ททท.) เครือข่ายงดเหล้าปลอดภัยประจำจังหวัด เครือข่ายงดเหล้าส่วนกลาง สสส. สรรพสามิต ตำรวจ ชุมชน อำเภอ สคส. เพื่อเป็นการประหลุมหรือในการวางแผนดำเนินงาน รวมถึงการแบ่งงานกันรับผิดชอบในส่วนต่างๆ อย่างน้อย 3-5 ครั้ง ก่อนการดำเนินงาน มีการศึกษาพื้นที่ก่อนลงปฏิบัติงานจริง โดยให้มีตัวแทนลงสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น เช่น จำนวนสถานประกอบการในพื้นที่เป้าหมาย เส้นทาง การจราจร แผนที่ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตำรวจ สรรพสามิต อพปร. ประชุมทีมเฝ้าระวังในบริเวณและรอบๆ บริเวณสถานที่จัดงาน เพื่อป้องกันนักท่องเที่ยวลักลอบนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เข้ามาบริเวณงานและป้องกันเหตุทะเลาะวิวาท โดยมีการหนุนเสริมด้านการเฝ้าระวังโดยทีมงานเครือข่ายงดเหล้าเป็นทีมบรรณรักษ์ มีการจัดกิจกรรมดึงให้นักท่องเที่ยว ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ชุมนวภาพ ชุมนการละเล่นท้องถิ่น โดยมีการกำหนดนโยบายให้งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยจัดสถานที่ที่มีพื้นที่แบบจำกัดหรือจัดพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) ให้ชัดเจนเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

กระบวนการวางแผน ในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย สามารถสรุป กระบวนการวางแผน (Basic Planning Process) มีขั้นตอนคือ

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation Analysis)

ในพื้นที่การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ทุกพื้นที่จะมีการรวบรวม และสรุปข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดงานข้อมูลสถานการณ์และการวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลจะทำในลักษณะคล้ายๆ กับการถอดบทเรียน มีการประชุมร่วมกันกับทุกภาคีเครือข่าย เพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรคต่างๆ ของงานสงกรานต์ ที่ผ่านมา ก่อนที่จะร่วมกันกับทุกภาคส่วนเครือข่ายในการวางแผนงานใหม่ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การลดลงจากเหตุทะเลาะวิวาท ที่ไม่เห็นร่วมกับปัญหาบ้าง แต่พอยืนยันด้วยข้อมูลหรือด้วยภาพที่ปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมว่า พอลดเรื่องของการดื่มในพื้นที่จริง ก็ลดเรื่องการสูญเสียได้จริง เหมือนกับว่ามีสถิติของสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด ถนนข้าวหอมมะลิ พื้นที่เข้ามาเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยในเรื่องของการเก็บข้อมูล เมื่อถูกยืนยันว่าจำนวน นอกจากอุบัติเหตุแล้วก็ยังมีจำนวน การลวนลาม ลดน้อยลง ของการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถนำไปสู่ค่านิยมใหม่ในสังคม เป็นเหมือนภาพใหญ่ของกระบวนการวางแผนการทำงาน โดยการเก็บข้อมูลบางพื้นที่ใช้เครื่องมือทางเว็บบอร์ด หน้ากระดานออนไลน์ ดังนั้นหากพื้นที่หนึ่งถูกยอมรับแล้วไม่ใช่แค่ยอมรับในประเทศไทย แต่เหมือนเป็นการโปรโมท และยอมรับระดับโลก ซึ่งจะนำไปสู่เรื่องของการขยายตัวในงาน

ประเพณีต่างๆ ได้อีกด้วย ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “ความสำคัญกับงาน อันนี้สิ่งที่เราเห็นผล ผลที่มันเกิดขึ้น ปรากฏการณ์ที่มันเกิดขึ้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนข้อมูลตัวเลขที่ทำให้คนเสียชีวิตไม่ได้เสียชีวิตจากที่เราจัดงาน ไปเสียชีวิตจากข้างนอก เช่น ในชุมชน ซึ่งไม่ได้จัดงานตลอดเหล้ามีแผนงานอยู่ มีการ เตรียมวางแผนวิเคราะห์สถานการณ์บทบาทแต่ละคนจะเข้าไปช่วยอะไร หลักๆ คือ ไปช่วยทางเทศบาล เป็นนักรณรงค์ นักประชาสัมพันธ์ ร่วมกับทางคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดร้อยเอ็ด ทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทางตำรวจ ทางสรรพสามิต ช่วยออกตรวจเตือน เฝ้าระวังและเก็บข้อมูลในงานอยู่แล้วทั้งสามวัน ” (ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าจังหวัดร้อยเอ็ด, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561) และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“ถ้าในระดับพื้นที่ส่วนตัวคิดว่าควรบรรจุเข้าไปในแผนงานข้อมูลจังหวัด ถ้าไม่ใช่จังหวัดก็คือข้อมูลของทางเทศบาลหรือพื้นที่อื่นๆ รับเรื่องไป ถ้าเสนอแนะได้ก็คือ การมีระบบข้อมูลที่ดี จะได้แลกเปลี่ยนด้วยอีกอันหนึ่ง เหมือนหน้าเว็บบอร์ด หน้ากระดานออนไลน์ ที่คนสามารถเข้าถึงได้ เพราะว่าข้อมูลทางไอเดียก็ดีหมด” (นักวิชาการ เครือข่ายงดเหล้าภาคใต้ตอนล่าง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

2. การประเมินเป้าหมายและทางเลือก (Goal and Plan Evaluating)

งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกุกข้าว ทุกพื้นที่การจัดงาน ได้มีการวางแผนการสำหรับการประเมินเป้าหมายและทางเลือก ทุกพื้นที่มีกระบวนการวางแผนงานโดยผู้บริหารระดับสูง ผู้นำชุมชน พยายามเน้นย้ำให้โทษพิษภัยต่างๆ ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับในด้านสุขภาพมากขึ้น และหัวหน้าหน่วยงานราชการและผู้ร่วมปฏิบัติงานเองก็ต้องเป็นตัวอย่างที่ดี โดยผู้บริหารระดับสูง จะติดตามสอบถามความคืบหน้าต่างๆ ของการรณรงค์งดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นในสถานที่ทำงานของเครือข่าย เป็นต้น หากพบว่ายังไม่สามารถเป็นกลุ่มเป้าหมายตัวอย่างที่เป็นต้นแบบได้นั้น ก็จะถูกตำหนิและถูกเร่งให้รณรงค์ ซึ่งในระยะแรกทั้งผู้บริหารระดับสูง รวมถึงเครือข่ายรณรงค์คนเหล้าเองก็จะถูก คัดค้านบ้างซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาและการเป็นตัวอย่างที่ดี ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2556 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยร่วมกับสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เห็นความสำคัญต่อการสร้างพื้นที่การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสร้างสิ่งแวดล้อมในชุมชนและสังคมเพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาพที่ยั่งยืนโดยใช้โอกาสการรณรงค์ งดเหล้าเข้าพรรษาและเทศกาลอื่นๆ ตลอดทั้งปี ได้จัดทำโครงการความร่วมมือรณรงค์งดเหล้ากับประชาคม งดเหล้าเพื่อหนุนเสริมนโยบายลดอบายมุขสร้างสุขให้สังคม ทำให้งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกุกข้าวดำเนินการ ไปได้อย่างดีประเพณี ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“ทุกหน่วยงาน เช่นเทศบาล มีรายงานเป้าหมายต้นแบบ ที่จะต้องรับผิดชอบความจริงเรื่อง การเป็นตัวอย่งที่ดีในการไม่ค้ำเหล่าในหน่วยงานตนเอง แล้วในพื้นที่ของจังหวัดแต่ละท้องถิ่น ท้องที่เคำก็ทำกันอยู่ สำหรับเทศบาลเมืองมหาสารคามถือว่าตรงนี้เป็นศูนย์กลางจะทำเป็นแม่บท แบบอย่าง และปีนี้น่าจะมีการประชุมกันและวางแผนร่วมกันกับทางจังหวัดเพื่อจัดรูปแบบตาม นโยบายของจังหวัด เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่เราคาดหวัง ถ้าถามว่าอยากเห็นอะไรใหม่ เราก็ ตอบว่าอยากเห็นเป้าหมายของเทศบาลนี้เป็นเทศบาลที่ทุกคนยอมรับและเป็นทางเลือกที่ทุกคนต้อง เคารพศิกษาที่น่าจะเป็นสิ่งทีเตือนก่อให้เกิดการห้ามหรือการปรามอบายมุขทีเกิดขึ้นจากรากเหง้า ของเหล่า ยาเสพติดทั้งหลายทั้งปวงที่มีอยู่” (ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาคมงดเหล่าจังหวัดมหา วารคาม, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

การกำหนดสถานที่และวันเวลาในการจัดงาน ผู้บริหารระดับสูงได้กำหนดล่วงหน้า มีการ นำเข้าเสนอในที่ประชุมอีกครั้งเพื่อให้คณะกรรมการในที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบก่อนจะมีการ ดำเนินการขั้นตอนต่อไป ซึ่งจะจัดอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจาก สามารถควบคุมได้ง่ายและทั่วถึง สำหรับบุคลากร มีคำสั่งจากผู้บริหารระดับสูง เป็นไปในลักษณะ ของการแบ่งงานกันทำ ตามความสามารถหรือความชำนาญของแต่ละกองงาน เช่น กองช่าง รับผิดชอบ สถานที่ ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า กองการศึกษาซึ่งรับผิดชอบภาพรวมทั้งหมด กอง สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบด้านความสะอาด เป็นต้น ในส่วนของ เครือข่ายที่เข้าร่วม ดำเนินงาน เช่น เครือข่ายงดเหล่า มีหน้าที่รณรงค์โดยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่นการละเล่น พื้นบ้านในชุมชน การเดินถือป้ายรณรงค์ ทีมสรรพสามิต ตำรวจ เป็นทีมเฝ้าระวังด้วยการใช้ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นตัวกำหนดแผนในการทำงาน ในแต่ละ พื้นที่เจ้าภาพจัดงานได้ใช้ระบบแบบประนีประนอม ใช้กระบวนการฝากเหล่าไว้กับตำรวจ หรือมี สิ่งของเหล่าเหล่า เช่น ถนนข้าวเม่า จังหวัดมหาสารคามใช้วิธีการข้าวเม่าเหล่าเหล่า และถนนข้าว หอมมะลิใช้วิธีการน้ำสมุนไพรเหล่าเหล่า เป็นต้น ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...การกำหนดสถานที่ วันเวลา นำเข้าที่ประชุมเพื่อเสนอลงมติเห็นชอบจากทุกฝ่าย หลังจากนั้นมีการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญการของแต่ละกอง แต่กองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ หลักเนื่องเป็นกองที่รับผิดชอบด้านงานประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ...” (นายกเทศมนตรีตำบลบ้านไร่, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561) และสอดคล้องดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“ทุกหน่วยงาน เช่นเทศบาล มีรายงานเป้าหมายต้นแบบ ที่จะต้องรับผิดชอบความจริงเรื่อง การเป็นตัวอย่งที่ดีในการไม่ค้ำเหล่าในหน่วยงานตนเอง แล้วในพื้นที่ของจังหวัดแต่ละท้องถิ่น ท้องที่เคำก็ทำกันอยู่ สำหรับเทศบาลเมืองมหาสารคามถือว่าตรงนี้เป็นศูนย์กลางจะทำเป็นแม่บท แบบอย่าง และปีนี้น่าจะมีการประชุมกันและวางแผนร่วมกันกับทางจังหวัดเพื่อจัดรูปแบบตาม

นโยบายของจังหวัด เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่เราคาดหวัง ถ้าถามว่าอยากเห็นอะไรไหม เราก็ตอบว่าอยากเห็นเป้าหมายของเทศบาลนี้เป็นเทศบาลที่ทุกคนยอมรับและเป็นทางเลือกที่ทุกคนต้องเคารพกติกาที่น่าจะเป็นสิ่งที่เตือนก่อให้เกิดการห้ามหรือการปรามอบายมุขที่เกิดขึ้นจากรากเหง้าของเหล่า ยาเสพติดทั้งหลายที่ปวงที่มีอยู่” (ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาคมงดเหล้าจังหวัดมหาสารคาม, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

3. การเลือกพื้นที่เป้าหมายและแผนงาน (Goal and Pan Selection)

การเลือกพื้นที่เป้าหมายที่เหมาะสมในขั้นตอนของการวางแผน จำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์อย่างละเอียด มิเช่นนั้นจะทำให้การเลือกทางเลือกขาดความรอบคอบ ดังนั้นในส่วนนี้ทั้งแนวคิดและแนวทางในการศึกษาความเป็นไปได้ของ การเลือกพื้นที่เป้าหมายและการวางแผนงาน เป้าหมายหลัก หรือวัตถุประสงค์ คือ การเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคม โดยปกติการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ซึ่งถือว่าเป็น รื่นเรียมหนีไม่พ้น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บรรยากาศงานสงกรานต์ที่มีมาก่อนการณรงค์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกูลข้าว ในการวางแผนด้านการเลือกพื้นที่เป้าหมายและแผนงาน ต้องมีเครือข่ายต่างๆ เช่น เครือข่ายเยาวชน เครือข่ายอาสาสมัคร ภาคประชาสังคม และหน่วยงานภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในการทำงาน และผู้บริหารในท้องถิ่นต้องมีนโยบายที่ชัดเจนการเลือกพื้นที่เป้าหมายและแผนงาน เพราะเนื่องจากงานสงกรานต์ จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ส่วนใหญ่ในแต่ละปี งานจะเริ่มมีความสุขสนุกสนานและเข้มข้นมาก จะมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่เป้าหมายเป็นจำนวนมาก ในส่วนของแผนงานด้านการเฝ้าระวังการรักษาความปลอดภัย และกิจกรรมการแสดงบนเวทีจะมีในช่วงเย็นถึงค่ำ การประกวด ของหน่วยงานต่างๆ ทั้งโรงเรียน ชุมชน ขบวนแห่ มีการจำหน่ายอาหาร ของพื้นเมือง เป็นที่นิยมของทั้งผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่และวัยรุ่น ชายหญิง ในบางพื้นที่ก่อนจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบงานเป็นสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะมีการชกต่อยทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ พ่อแม่ ผู้ปกครองก็ไม่อยากจะให้ลูกหลานไปเที่ยวกลัวว่าจะโดนลูกหลงเวลาที่มีคนเมา ทะเลาะวิวาทกันแต่ภายหลังที่พื้นที่เป้าหมาย ได้ดำเนินการวางแผนงาน จัดพื้นที่ โชนนิ่ง จัดงานสงกรานต์ เป็นเขตห้ามจำหน่ายและห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงาน ทำให้ประชาชนที่ไปเที่ยวงานมีความสุขสบายใจมากขึ้นสามารถพาลูกหลานไปเที่ยวกันทั้งครอบครัวได้ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“หลักๆ คือ หนึ่ง เปลี่ยนแปลงค่านิยมในทางสังคม เราจะพบว่านอกจากเรื่องของคนเจ็บคนตายในช่วงเทศกาล ส่วนหนึ่งที่จะได้เห็นทุกปี คือเรื่องราวที่มันเกิดขึ้นในเรื่องจริงผ่านจอ ทางช่อง 7 จะมีคลิปที่คนตีกัน ยิงกัน จากเทศกาลแห่งความสุข ปีใหม่เทศกาลแห่งความสดใส รคน้ำ อวยพรผู้สูงอายุ มีแต่ภาพความสุข ความดีงาม มันกลายเป็นสงกรานต์ที่มีแต่ความสูญเสีย มีแต่เรื่อง

อันตราย มีแต่ความเสี่ยง กระแทกกับเด็กและเยาวชนที่กำลังเติบโตมา เรื่องสงกรานต์เราต้องทำให้ทำอะไรบางอย่างที่จะเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคมที่มันเต็มไปด้วยปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ให้กลายเป็นสงกรานต์ที่ปลอดภัย ดิงาม เป็นปีใหม่ที่ควรเริ่มต้นอะไรที่เป็นมงคล ต้องวางแผนงานในการที่จะทำให้ออกจากไม่มีเหล้าแล้ว มันต้องไปริโนเวทประเพณีวัฒนธรรม ไปตกแต่งประเพณีวัฒนธรรมที่กำลังเสื่อม ถอยลง ถ้าไม่มีเหล้าอย่างเดียวไม่พอ แต่มันต้องทำให้ประเพณีวัฒนธรรมนั้นรับใช้ยุคสมัยด้วย ทำให้เด็กเยาวชน เป็นภาพทรงจำใหม่ของเด็กและเยาวชนที่มันเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ไปในทิศทางที่ดีขึ้น (ผู้จัดการแผนนโยบายสาธารณะฯ มูลนิธิพลังสังคม , สัมภาษณ์มีนาคม 2561) และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “...ต้องมีเครือข่ายเยาวชน ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในการทำงาน และผู้บริหารในท้องถิ่นต้องมีนโยบายที่ชัดเจน...” (รองนายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

4. การดำเนินการตามแผนงาน (Implementation)

การจัดการงานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกุกข้าว การดำเนินการตามแผนงาน ไปสู่การปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการจัดการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของแผน อันเกิดจากความร่วมมือของ หน่วยงานเทศบาล เครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่ เช่น เครือข่ายงดเหล้า เครือข่ายเยาวชน สื่อมวลชน ภาคเอกชน เป็นต้น โดยในแต่ละพื้นที่ที่จัดงานสงกรานต์จะมีเครือข่ายเข้าร่วมดำเนินการตามแผน คล้ายคลึงกันคือ งานสงกรานต์ที่มีขนาดใหญ่ จะมีเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรมและดำเนินการตามแผนจำนวนมาก เช่น ถนนข้าวเหนียว จังหวัดขอนแก่น ถนนข้าวไร่ จังหวัดอุทัยธานี ถนนข้าวยา จังหวัดปัตตานี โดยเฉพาะในจังหวัดพื้นที่ถนนข้าวยาจังหวัดปัตตานี จะมีความเข้มข้นในเรื่องการดำเนินการตามแผนมากกว่าพื้นที่อื่น เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ต้องมีความเฝ้าระวังและดูแลเรื่องความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวในชั้นสูง ดังนั้นถนนข้าวยาจึงเป็นพื้นที่ที่จัดงานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร ผู้ให้นโยบายจะต้องให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามแผนงาน ซึ่งการดำเนินการตามแผนงานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นับเป็นขั้นตอนสำคัญของทุกพื้นที่ ที่เชื่อมระหว่างการวางแผนกับการปฏิบัติงาน และประเมินผล เพราะสามารถบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของแผนได้

เป้าหมายสำคัญของการจัดงานเพื่อส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามให้คงอยู่ตลอดไป อีกทั้งยังส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เนื่องจากคนไทยนับถือว่าในช่วงสงกรานต์เป็นช่วงวันขึ้นปีใหม่ของไทย ถูกหลายที่อยู่ต่างจังหวัดอยู่ห่างไกลได้มาร่วมทำบุญ ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว และการสร้างพื้นที่เล่นน้ำปลอดภัยในช่วงสงกรานต์ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...ทางผู้บริหารมีนโยบายในทิศทางเดียวในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อต้องการให้คนในชุมชนมีความสุข สนุกสนาน มีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เพื่อส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ที่ดีงามให้คงอยู่สืบไป และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจหมุนเวียนชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น...” (นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

ดังนั้นหากผู้บริหาร และเครือข่าย ผู้ปฏิบัติงาน ไม่ให้ความสนใจในกระบวนการดำเนินงานตามแผนงานไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลผล อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานให้เป็นพื้นที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้บรรลุตามเป้าหมายได้ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“พอเทศบาลเริ่มมีการวางแผนงาน คิดแก้ปัญหาอุปสรรคตรงนี้ ก็ปรากฏว่าเมื่อทุกคนได้ยินแล้วก็บอกว่าสมควรแล้วที่เราจะต้องจัด กำหนดพื้นที่ รูปแบบ ให้มีความชัดเจนและปลอดภัย ไม่สร้างความขัดแย้งในพื้นที่ มีเหตุการณ์พื้นที่เรื่องของความรุนแรง มีการปล่อยข่าวออกข่าวว่า ถ้าเล่นน้ำรุนแรงนี่อาจจะโดนสำคน้ำกรดและหรืออาจจะโดนกราดยิง ไปสาตตรงไหนอาจจะโดนกราดยิงด้วยอาวุธสงคราม สิ่งเหล่านี้มันออกเป็นข่าวตลอดเวลาทำให้คนเล่นสงกรานต์กลัวหมด บางคนพ่อแม่ก็ห้ามลูกบอกว่าอย่าออกไปนะลูก เพราะจะเห็นว่าในช่วงขณะนั้นเด็กลูกหลานของคนชาวบ้าน เด็กที่หน้าตาเป็นเด็กเรียนหนังสือ เด็กเรียบร้อยจะไม่ค่อยเห็นกัน ก็จะทำให้การเล่นน้ำสงกรานต์ ดูแล้วน่ากลัว พอข่าวต่างๆ ที่มันออกไปแล้วทำให้คนกลัว ลูกหลานชาวบ้านที่มีศักยภาพเค้าก็ไม่ส่งเสริมให้ลูกมาเล่นน้ำกัน เราก็มาทำโครงการนี้ เพราะฉะนั้นความร่วมมือร่วมใจทำงานแบบมีแผนหรือการดำเนินงานตามแผนงานตรงนี้จึงได้รับความร่วมมืออย่างเป็นพลัง” (นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

“สำหรับล่าคิดว่าการดำเนินงานสำคัญนะ ทุกภาคส่วนนะคะ ในส่วนของภาครัฐ เทศบาล ทหาร ตำรวจ เค้าก็มีส่วนร่วมในการจัดงานอยู่แล้ว แล้วก็ในส่วนของเยาวชนของเรา ถ้าเราให้ความร่วมมือที่ดี การจัดงานของภาครัฐ ทางเทศบาลก็จะผ่านไปด้วยดี ถ้าเค้าตั้งกฎแบบไหนเราก็ควรปฏิบัติตามแผนงานที่ได้รับมาปฏิบัติอย่างตั้งใจ รักษากฎของเค้าไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ...” (แกนนำเยาวชนถนนข้าวไร่ จังหวัดอุทัยธานี, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) และสอดคล้องดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...มีประชุมการวางแผนร่วมกับทีมงานทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อกำหนดสถานที่ กระบวนการทำงาน กำหนดแผนงานต่าง ๆ เป้าหมายให้ชัดเจน...” (ปลัดเทศบาลนครขอนแก่น, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

5. การติดตามความคืบหน้าและการควบคุม (Monitor and Control)

การติดตามประเมินผลงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าวจำนวน 5 พื้นที่ จะมีหน่วยงานหลัก คือ กองการศึกษา มีบทบาท ติดตามและประเมินผล และจะมีจำนวน 3 พื้นที่ คือ ถนนข้าวสุก จังหวัดอ่างทอง ถนนข้าวหอมมะลิ จังหวัดร้อยเอ็ด ถนนข้าวยา จังหวัดปัตตานี ที่จะมีหน่วยงานหลักคือ กองการศึกษา ร่วมกับหน่วยงาน ด้านยุทธศาสตร์ เช่น สำนักปลัดเทศบาล กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จะมีบทบาท การติดตามความคืบหน้าและการควบคุม และแผนงาน โดยจะร่วมดำเนิน การคู่ขนานไปกับกระบวนการบริหารแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้น ในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินงานตามแผน แล้วนำมาศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้า ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงานโดยจะนำไปสู่การปรับปรุงหรือการ เปลี่ยนแปลงวิธีการหรือกระบวนการดำเนินงานที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิด การตื่นตัวพร้อมที่จะผลักดันแผนให้ประสบผลสำเร็จ อย่างเป็นรูปธรรมโดยการรวบรวมข้อมูล และให้ผู้รับผิดชอบโครงการติดตามผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด และตามแผนงานที่กำหนดไว้ในแต่ละขั้นตอนของ แผนปฏิบัติการประจำปี

การติดตามความคืบหน้าและการควบคุม ด้านงบประมาณทางเจ้าภาพรับทุนหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดสรรงบประมาณในงบประมาณประจำปีของงานบุญประเพณี โดยผู้บริหารระดับสูงได้มอบหมายให้ทางกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยเฉพาะโครงการสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการวางแผนเพื่อเขียนโครงการในการขอรับสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสุขภาพ (สสส.) หน่วยงานภาคเอกชน เช่น ถนนข้าวหอมมะลิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีหน่วยงานภาคเอกชน บริษัท โคมอลเฮ้าท์ จำกัด ถนนข้าวยา จังหวัด ปัตตานี มีบริษัท หาดทิพย์ จำกัด สนับสนุนในรูปแบบกิจกรรม งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...งบประมาณทางเทศบาล ได้มีได้จัดสรรไว้บางส่วน โดยกองการศึกษารับผิดชอบ และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสสส. นอกจากนี้ก็มีบริษัทหาดทิพย์เข้ามากิจกรรมสร้างความบันเทิงให้กับผู้มาเที่ยวงาน เป็นเป้าหมายการวางแผนงานชัดเจน...” (นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2561)

สรุป การวางแผนดำเนินงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ให้ได้ผลสำเร็จที่คืบหน้า ผู้บริหารต้องมีการวางแผนงานล่วงหน้า โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานการกำหนดงานในแผนงาน การเขียนแผนงานการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้องชัดเจน กำหนดจุดประสงค์และเป้าหมาย ตลอดจนขั้นตอนการวางแผน

ด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ผู้รับผิดชอบ เวลา สถานที่งบประมาณและค่าใช้จ่ายที่ได้วางแผนไว้ให้ชัดเจน จะช่วยให้การปฏิบัติตามแผนงานเป็นไปตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ต้องรู้จักวัฒนธรรมพื้นที่ ความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ มีเป้าหมายชัดเจน วัตถุประสงค์ การกำหนด แผนงานไว้ให้ชัดเจน ผู้บริหารต้องรับผิดชอบในการกำหนดกระบวนการวางแผนดำเนินงานระยะยาว หรือระยะสั้น และแผนงานประจำปีที่เหมาะสมด้วย เพื่อเป็นแนวทางให้ไปถึงเป้าหมายที่มุ่งหวังได้ แผนงานจะรวมถึงข้อความที่กำหนดนิยามของคุณค่าที่จะให้เกิดกับประโยชน์ส่วนรวมและสิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักคือการทำงานคนเดียวย่อมไม่ลู่วงต้องมีการทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่มเครือข่าย ทำหน้าที่ ของตนในทีมให้สำเร็จ โดยการให้ความร่วมมือในการทำงานกับทุกฝ่าย ทุกภาคส่วน ร่วมงาน ประสานความร่วมมือของสมาชิกในทีม สนับสนุนช่วยเหลือเพื่อนร่วมปฏิบัติงานเพื่อให้งานสำเร็จจนสามารถปฏิบัติการกิจให้ได้ผลสำเร็จได้อย่างเป็นอย่างดี

4.2.2 ด้านการจัดองค์กร (Organizing)

หลักการและวิธีการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้นที่ เพื่อให้เป้าหมายของการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่วางแผนไว้ประสบผลสำเร็จผู้บริหารจะมีการจัดโครงสร้างองค์กร มีการแบ่งงาน มอบหมายงาน จัดบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ในตำแหน่งต่างๆ ขององค์กร เพื่อให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยผู้บริหารระดับสูงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ทุนสนับสนุนจาก สสส. มีการมอบหมายให้ผู้อำนวยการกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลักและมีหน่วยงานเครือข่ายเข้าร่วม ในการจัดกิจกรรม มีทีมศูนย์ภาคเครือข่ายประชาคมงดเหล้าร่วมกับเครือข่ายประชาคมงดเหล้าระดับจังหวัด กลุ่มเครือข่ายเยาวชน หน่วยงานประชาสัมพันธ์จังหวัด มีบทบาทในการช่วยประชาสัมพันธ์ติดตามสถานการณ์ เช่น พื้นที่ถนนข้าวเม่า จังหวัดมหาสารคาม เครือข่ายงดเหล้าจังหวัดมหาสารคามเครือข่ายเยาวชน ถนนข้าวไร่ จังหวัดอุทัยธานี ผู้ประกอบการจับทุรี เข้ามามีส่วนร่วม โดยนำพนักงานในบริษัทมาช่วยประชาสัมพันธ์ รณรงค์การไม่ดื่มเหล้าในช่วงสงกรานต์และเล่นน้ำปลอดภัย จะเข้าร่วมทำกิจกรรม รณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้การหนุนเสริม และมีการรณรงค์เฝ้าระวังในเรื่องความร่วมมือในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากคิดขัดหรือเกิดปัญหาจะแจ้งเจ้าภาพหลักดำเนินการไว้ในฐานะเจ้าของพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับร้านค้า และผู้ประกอบการ ซึ่งจะมีการลงพื้นที่ร่วมกัน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“..จริงๆ ต้องบอกว่าการทำงานประชาสัมพันธ์ สื่อสารข้อมูลข่าวสารว่างานสงกรานต์ปลอดภัยเรื่องดีมีแอลกอฮอล์ เป็นกิจกรรมประโยชน์ มีองค์กร หน่วยงานหลายๆ เครือข่ายร่วมกันทำงาน ถ้าประชาชนรับทราบถึงสถานการณ์ แล้วมีการส่งต่อ ไม่ได้มองแค่ว่าเป็นบทบาทหน้าที่เฉพาะที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่เทศบาล จังหวัด หรือหน่วยงานราชการ หรือเฉพาะแค่องค์กร ชมรมใดชมรมหนึ่ง การสร้างแนวคิดสร้างวัฒนธรรมที่ดี ทุกคน โดยเฉพาะประชาชนมีส่วนร่วมสำคัญที่จะผลักดันให้กิจกรรม โครงการต่างๆ หรือท้องถิ่นของเรามีประสิทธิภาพหรือประสบความสำเร็จได้...” (นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ เทศบาลเมืองมหาสารคาม, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561) และสอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า

“...มีกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก เครือข่ายประชาคมงดเหล้าและทีมรักษาความปลอดภัย มีตำรวจ เทศกิจ อปพร. รับผิดชอบด้านการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เฝ้าระวังไม่ให้นักท่องเที่ยวเมาเหล้า เบียร์เข้ามาในบริเวณงาน...” (รองนายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561) และสอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า

“คิดว่าเครือข่ายสำคัญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน คิดว่าสำคัญมากที่สุดที่จะทำงานเรื่องงดเหล้าในวันสงกรานต์และลดอุบัติเหตุลงได้ เพราะอุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดมาจากเหล้าแหละ ถ้าหากว่าเราไม่มีเหล้าในวันสงกรานต์จะลดอุบัติเหตุได้เยอะมากเลยล่ะ (ผู้ประกอบการธุรกิจจังหวัดจันทบุรี, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

ในแต่ละพื้นที่ที่มีการ แบ่งหน้าที่กันตามภารกิจหลักที่ได้รับมอบหมาย มีเยาวชนที่เป็นจิตอาสาเข้าร่วมกิจกรรมโดยมีการประชุมแบ่งบทบาทหน้าที่ มีการลงพื้นที่ และภาคีเครือข่ายเข้ามาร่วมทำงานกันด้วยความเข้มแข็ง ทั้งสรรพสามิตจังหวัด ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ภูภัย สาธารณสุขจังหวัด นักข่าวสื่อมวลชน เยาวชน ทำหน้าที่ในการเป็นทีมทำงาน รวมถึงลงพื้นที่ออกตรวจเตือนเฝ้าระวังฯ กิจกรรมการฝากเหล้าไว้กับตำรวจ ซึ่งเจ้าภาพหลักคือความร่วมมือที่มีอยู่จากหน่วยงานต่างๆ เข้ามาเป็นพลังในการขับเคลื่อนงานร่วมกันเพื่อให้งานได้บรรลุเป้าหมาย ทุกคนมีความสุข สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลจากการจัดทำประชุมกลุ่ม (Focus Group) ให้ความคิดเห็นว่า

“...เครือข่ายประชาคมงดเหล้า ตำรวจ เทศกิจ สรรพสามิต อาสาสมัคร ร่วมกันเฝ้าระวัง หากมีนักท่องเที่ยวมีการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในงานทางทีมงานจะให้ฝากเหล้าไว้กับทีมงาน...” (ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาคมงดเหล้าจังหวัดจันทบุรี, ประชุมกลุ่ม มิถุนายน 2561)

สำหรับงบประมาณในการจัดงานเจ้าภาพจัดงานหรือเทศบาลมีการจัดสรรงบประมาณไว้บางส่วนและมีการขอสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ผ่านเครือข่ายองค์กรงดเหล้า เงื่อนไขของการรับทุนมีดังนี้ การจัดงานจะต้องปลอดภัยเรื่องดีมีแอลกอฮอล์ จัดพื้นที่ (Zoning) ที่สามารถควบคุมการเข้า-ออกของนักท่องเที่ยวเพื่อป้องกัน

การกระทำผิดทางกฎหมาย โดยมีเครือข่ายประชาคมงดเหล่าประจำจังหวัดเป็นผู้ติดตามรายงานให้
ผู้ให้ทุนรับทราบ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“...สสส. สนับสนุนงบประมาณในการนำไปจัดกิจกรรมให้แก่เทศบาลผ่านเครือข่ายงด
เหล้าจังหวัด ซึ่งเรามีประชาคมงดเหล่าเป็นผู้ติดตามรายงานผลให้ทางสสส. ได้ทราบข้อมูล เพราะ
การให้ทุนมีเงื่อนไขก็คือต้องปลอดการดื่มและการขายเหล้าเบียร์ในการจัดงาน...” (ประธาน
กรรมการกำกับทิศฯ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), สัมภาษณ์
กุมภาพันธ์ 2561)

สำหรับปัญหา อุปสรรคมีหลายประเด็นด้วยกันเช่นในเรื่องของการจัดการเจ้าหน้าที่ภาครัฐ
ที่มีความรู้ด้านกฎหมายมีน้อยเนื่องจากเป็นช่วงวันหยุดยาว บางส่วนที่ปฏิบัติหน้าที่ขาดการเอาใจ
ใส่ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“ในช่วงสงกรานต์วันหยุดยาวเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบจะหยุดงาน จะมีเจ้าหน้าที่เหลือ
ทำงานน้อยมาก บางคนอยู่แต่ไม่ค่อยสนใจ ส่วนใหญ่เครือข่ายงดเหล่าจะลงพื้นที่แต่ไม่มีอำนาจทาง
กฎหมาย” (ผู้แทนเครือข่ายองค์กรงดเหล้าจังหวัดตาก, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) และ (ผู้แทน
เครือข่ายองค์กรงดเหล้าจังหวัดมหาสารคาม, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) “บางพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนตัว
เจ้าพนักงานทำให้การประสานในการลงพื้นที่เฝ้าระวังขาดการคล่องตัว ต้องมีเจ้าหน้าที่ที่มีความ
ชำนาญในการจัดการกับบุคคลที่อยู่ในอาการมึนเมา” (ผู้บริหารแผนเฝ้าระวังการดำเนินงานของ
ธุรกิจแอลกอฮอล์, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) “ร้านค้าบางร้านไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตาม
พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เช่น ร้านหาบเร่ ไม่มีใบอนุญาต ขายเกิน
เวลาที่กฎหมายกำหนด บางร้านข่มขู่เจ้าพนักงานในขณะที่ออกตรวจ” (นักวิชาการเครือข่ายองค์กรงด
เหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

สรุป ด้านการจัดการองค์กร คือการใช้บุคคลอื่นซึ่งในที่นี้หมายถึงเครือข่ายต่างๆ ทำงาน
ให้แก่องค์กร โดยการสนองตอบความต้องการความคาดหวัง และเปิดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีความ
เจริญก้าวหน้าในการทำงาน จากความหมายนี้ จะมองเห็นว่าเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการ
ทำงาน ทำให้สมาชิกเครือข่ายได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับ ร่วมแรงร่วมใจการช่วยเหลือกิจกรรมใน
ในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอย่างดี การที่ผู้บริหารจะนำพางาน
สงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ต้องมีเคล็ดลับใน
การจัดการองค์กรด้วย ผู้บริหารต้องสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิก เครือข่ายกลุ่มต่างๆ มีการพัฒนา
ศักยภาพเพิ่มเติมความสามารถ แบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบงาน และส่งเสริมสนับสนุน
เครื่องมือ อุปกรณ์ งบประมาณ ให้เหมาะกับสมาชิกเครือข่ายต่างๆ

4.2.3 ด้านการนำ (Leading)

หลักการและวิธีการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้นที่ มีความคล้ายคลึงในด้านการนำ/ชี้นำ เพื่อให้การทำงานได้รับมอบหมายสำเร็จคล่องตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้นภาวะผู้นำ การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การสั่งการ การชี้แนะ ของผู้บริหาร จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึง

ผู้บริหารระดับสูง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ผู้นำ มีการเชิญชวน สมาชิกเครือข่ายต่างๆ มาร่วมแนวทางในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แม้ว่าจะดู เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก บทบาทของผู้นำคือ การชี้นำให้เห็นถึงประเด็นปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การกำหนดนโยบายแผนงานโดยการตัดสินใจร่วมกัน การนำแผนงาน นโยบายไปปฏิบัติในรูปแบบ ของการแบ่งงานกันทำ แลกเปลี่ยนทรัพยากรและสนับสนุนซึ่งกันและกัน การประเมินผลโดยการ สรุปร ถอดบทเรียนและขยายผล และการทบทวนเปลี่ยนแปลงแผนงาน นโยบาย เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตลอดเวลา ขณะเดียวกัน ผู้นำยังให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพิ่มเติมในการอบรมต่างๆ

ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “...ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ อย่างที่หนึ่งคือ ต้องเห็นทุกข์ก่อน หมายถึงว่า ชี้ให้เห็นผลกระทบ หนึ่งเห็นทุกข์ ร่วมกัน ได้ข้อมูลมาก็ไปป้อนข้อมูลไม่ว่าจะระดับพื้นที่หรือระดับประเทศ สอง พยายามหาหรือกัน ว่าเราควรทำอะไรกันดีเพื่อแก้ปัญหานี้ ถ้าไม่หาหรือการมีส่วนร่วม ไปสั่งเค้าทำหรือภาคประชาชนไปกดดันภาคราชการเค้าก็จะรู้สึกว่ายากจะถอยห่าง แต่ถ้าหาหรือกันว่าจะช่วยแก้ปัญหาที่ยังไงแล้วคิดอะไรออกแล้วต่างคนต่างทำหน้าที่ของตัวเอง สาม คือ win win situation หรือ win win solution ถ้าการแก้ปัญหาไม่ win win มันจะมีฝ่าย lost ฝ่ายเสียหาย ฝ่ายเสียผลประโยชน์ ฝ่ายเสียหาย เค้าก็จะไม่ยอมร่วมมือ เพราะฉะนั้น ก็ต้องพยายามคิดหา win win solution ให้ได้ ทุกฝ่ายก็จะเข้ามาช่วยกัน...” (รองผู้จัดการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.), สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

ผู้บริหารระดับสูงในองค์กรส่วนใหญ่มีนโยบายให้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรวมถึงภาคีเครือข่ายที่เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และมาตรการที่ชัดเจนในการดำเนินการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แก่ การจรรยาบรรณได้มีการกำหนดพื้นที่ที่ชัดเจน มีทางเข้า-ออกในการเข้ามาเล่นน้ำในพื้นที่ที่ปลอดภัย ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตัวอย่างเช่นถนนข้าวทิพย์ จังหวัดจันทบุรี ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“...พื้นที่บริเวณถนนข้าวทิพย์ (ถนนท่าแฉลบ) เริ่มตั้งแต่หน้าวัดใหม่เมืองจันทบุรีสถานที่ในการกวนข้าวทิพย์ ธนาคารกรุงเทพ ลานเทศบาลเมืองจันทบุรี - บริเวณถนนท่าแฉลบ 7 จนถึงบริเวณร้าน โซนเอ็กซ์ ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมบริเวณงาน ลดการจราจร

ที่ติดขัดหากปิดถนน โดยจะทำการเปิดถนนให้รถผ่านได้ทั้งสองช่องทาง และจะมีตำรวจ ตำรวจ อาสาและทีมสรรพสามิต ดูแลความเรียบร้อย สักคนมาไม่ให้เข้าในบริเวณถนนข้าวทิพย์...” (ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาคมงดเหล่าจังหวัดจันทบุรี, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

โครงการฝากเหล่าไว้กับตำรวจ ถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์ที่เป็นเครื่องมือในการจัดการกับ นักท่องเที่ยวที่นำเหล่า เบียร์เข้ามาในบริเวณพื้นที่จัดงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งโครงการฝากเหล่าไว้กับตำรวจได้กลายเป็นนโยบาย ที่กรมทางหลวงนำไปใช้กับทุกพื้นที่ทั่วประเทศ สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลจากการจัดทำประชุมกลุ่ม (Focus Group) ให้ความคิดเห็นว่า

“...โครงการฝากเหล่าไว้กับตำรวจเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่เครื่องมือในการไม่ให้ นักท่องเที่ยวนำเครื่องแอลกอฮอล์เข้ามาในบริเวณงาน ถือได้ว่าประสบความสำเร็จจนกรมทาง หลวงนำวิธีนี้ไปใช้กับพื้นที่อื่นๆ...” (ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาคมงดเหล่าจังหวัดมหาสารคาม, ประชุมกลุ่ม มิถุนายน 2561)

มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด CCTV เพื่อใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการดูแลความปลอดภัยและ ความเรียบร้อยบริเวณการจัดงาน เพื่อป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดภายในบริเวณจัดงาน ซึ่งกล้องวงจร ปิด จะเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือที่ช่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ สามารถเข้าถึงจุดเกิดเหตุได้สะดวกและ รวดเร็ว และมีการบันทึกภาพและถ่ายทอดสดบริเวณเวทีใหญ่ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าว ว่า

“...ในบริเวณงานบริเวณทางเข้างานและหน้าเวที ทางเราได้ติดตั้งกล้อง CCTV เพื่อให้ เจ้าหน้าที่ได้เข้าถึงที่เกิดและแก้ไขปัญหาได้ทันที่...” (นายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

จัดให้มีกองอำนวยความสะดวก และมีชุดออกตรวจ เฝ้าระวังการกระทำผิดกฎหมายควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยจะมีตัวแทนจากตำรวจภูธร สาธารณสุขจังหวัด สรรพสามิต ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย และเครือข่ายเฝ้าระวังภัยแอลกอฮอล์ฯ ดูแลความเรียบร้อยตลอดงาน ปฏิบัติการตามโครงการฝากเหล่าไว้กับตำรวจ และจัดให้มีรถประชาสัมพันธ์งานสงกรานต์ปลอด เหล่าและขบวนรณรงค์ของเครือข่ายองค์กรงดเหล้าเด็กและเยาวชน ประชาสัมพันธ์งานผ่านสื่อ รถ ประชาสัมพันธ์เทศบาล เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมและนักท่องเที่ยวรับรู้ในเรื่องของมาตรการ และการบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าว ว่า

“...ทางเทศบาลได้จัดให้มีรถประชาสัมพันธ์ก่อนจัดงานว่างานนี้เป็นงานที่ปลอดเหล้า ให้ปฏิบัติตามพรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปี 51 เพื่อความสุขของนักท่องเที่ยว และได้

เครือข่ายงดเหล้ามาช่วยการรณรงค์เฝ้าระวังอีกด้วย...” (นายกเทศมนตรีเมืองตาก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

สรุป ผู้นำหรือผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ที่รับผิดชอบในบทบาทดังกล่าว นอกจากจะต้องเผชิญปัญหาในการบริหารอย่างมากแล้ว การดำเนินงานกับคน ซึ่งแตกต่างกันไปด้วยความคิดยอมถ่วงแต่เป็นแรงกดดันที่ทำให้การดำเนินงานของผู้นำเป็นไปอย่างลำบาก และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้นำซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงของเทศบาล ที่ต้องมาดำเนินการจัดงานประเพณีสงกรานต์ในรูปแบบของการทวนกระแสค่านิยมทางสังคม ในเรื่องงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ย่อมจะมีผลกระทบไม่มากนักน้อยในฐานะเสี่ยงทางการเมือง แต่ด้วยความมุ่งมั่นที่ดีเพื่อสร้างความสุขให้แก่ชุมชนและสังคม สิ่งที่เกิดขึ้น ได้พิสูจน์ว่าเป็นผลกระทบไปในทางที่ดี ผู้ร่วมปฏิบัติงาน เครือข่ายทุกกลุ่ม ประชาชนในท้องถิ่น เกิดความศรัทธาและชื่นชมผู้นำสูงมากเกินกว่าเดิม

4.2.4 ด้านการควบคุม (Controlling)

หลักการและวิธีการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้นที่ การควบคุม เป็นกิจกรรมขั้นสุดท้ายของกระบวนการจัดการงานสงกรานต์ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ซึ่งผู้บริหารได้มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน โดยทุกพื้นที่มีความคล้ายคลึงในด้านการควบคุมมีแนวทางการจัดการ มีวิธีออกแบบโครงสร้างการทำงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การออกหนังสือเชิญและกำหนดวาระการประชุมคือ การแจ้งให้สมาชิกเครือข่ายได้รับ ทราบถึง วาระเรื่องการออกแบบโครงสร้างของทีมคณะทำงานและปฏิบัติการ โดยมีการเชิญประชุมเครือข่ายและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงานทั้งหมดให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้าง โดยพิจารณาว่าจะมีใครทำหน้าที่ บทบาทส่วนใดบ้าง และควรให้มีการเพิ่มเติมฝ่ายใดขึ้นมาหรือไม่ซึ่งการดำเนินงานเช่นนี้ จะสามารถสร้างสภาวะการบริหารงานแบบธรรมชาติให้เกิดขึ้นกับเครือข่ายที่เข้าร่วมการดำเนินงานได้ อีกด้วย ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...ทางเทศบาลได้ออกหนังสือเชิญและกำหนดวาระการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกระบวนการทำงานของการจัดงานสงกรานต์ให้ทุกคนทราบเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย...” (นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดฝ่ายงานมีการพิจารณาวาระการดำเนินงานประจำปีนั้นๆ เพื่อจะกำหนดฝ่ายงานออกเป็นกี่ฝ่ายซึ่งการจัดแบ่งงาน ให้อยู่ในรูปแบบของกลุ่มงานเครือข่ายต่างๆ ซึ่งที่

ผ่านมาแต่ละกลุ่มเครือข่ายงานจะใช้กำลังคนหนึ่งคนในการรับผิดชอบเป็นหัวหน้าของกลุ่มเครือข่ายนั้นๆ นอกจากนี้ ถึงแม้ว่า หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็น ผู้สนับสนุนการก่อตั้งให้กลุ่มเครือข่ายให้เกิดขึ้น แต่ถึงกระนั้น การวางรากฐาน ระเบียบแบบแผนและกลไกการดำเนินงานจะเป็นสิ่งที่ทางสมาชิกของเครือข่ายกลุ่ม เป็นผู้บริหารขับเคลื่อนงานและกิจกรรมตามความถนัดและความสามารถด้วยตนเอง ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...ทางเทศบาลได้มีการจัดแบ่งงานให้กลุ่มงานและเครือข่ายมีหัวหน้าทีมเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลกระบวนการทำงาน...” (นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกสมาชิกให้ดำเนินการเมื่อมีการกำหนดโครงสร้างของทีมคณะทำงานและทีมปฏิบัติการแล้วจะมีการคัดเลือกสมาชิกให้เข้ามาทำงานใน โครงสร้างที่ได้ ออกแบบไว้โดยใช้การคัดเลือกตัวแทนจากสมาชิกในกลุ่มที่ทุกคนต่างเห็นตรงกันว่ามี ความสามารถในการเป็นผู้นำ หรือหัวหน้าทีม ในการดำเนินงาน รับผิดชอบ ในส่วนนั้นๆ ได้ดี ไม่มี ประสิทธิภาพทำให้เสื่อมเสียเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสิ่งเสพติด สามารถ ประสานงานกับสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ได้และเคยเป็นผู้มีประสบการณ์หรือชำนาญการใน เรื่องที่ได้รับมอบหมาย ในขณะที่เดียวกันเมื่อบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำงาน ในส่วนต่างๆ ของการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประจำปีนั้นๆ ทางเทศบาลหรือจังหวัดจะมี หนังสือแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้เพื่อความโปร่งใสและมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน นั้นเอง ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...ทางเทศบาลได้มีการจัดแบ่งงานให้กลุ่มงานและเครือข่ายมีหัวหน้าทีมเป็นผู้รับผิดชอบ ในการควบคุมดูแลกระบวนการทำงานเคยเป็นผู้มีประสบการณ์หรือชำนาญการ...” (นายกเทศมนตรี ตำบลวิเศษไชยชาญ, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ คือ การกำหนดความรับผิดชอบ สำหรับงานต่างๆ พร้อมทั้งมอบหมายหน้าที่ที่ต้องใช้ในการทำงานดังกล่าวให้กับบุคคลที่ รับผิดชอบ โดยในที่ประชุมจะมีการระบุถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เพื่อป้องกันปัญหาที่จะ เกิดขึ้นในอนาคตจากการทำงาน โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ จะเริ่มต้นเกิดขึ้นจาก การลงความเห็นของหัวหน้าฝ่ายและให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันลงความเห็นอีกครั้ง เพื่อสร้างรูปแบบ การดำเนินงานที่เกิดขึ้นให้ไปในทิศทางเดียวกัน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...ทางเทศบาลได้มีการระบุถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น สร้างรูปแบบการดำเนินงานที่เกิดขึ้นให้ไปในทิศทางเดียวกัน...” (นายกเทศมนตรีตำบลบ้านไร่, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

ด้านการควบคุมเงินโยบายและมาตรการทางสังคม ทางผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการควบคุมโดยใช้มาตรการในการป้องกันและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านช่องทางเงินโยบายมาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางสังคม มีการเริ่มประชาสัมพันธ์ลงพื้นที่สร้างความรับรู้และความเข้าใจให้กับชุมชน ร้านค้า ผู้ประกอบการเพื่อให้รู้ในช่วงการจัดงานสงกรานต์ต้องปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ งดดื่มและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณสถานที่จัดงาน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในวัดจัดงาน มีการจัดงานแถลงข่าวเพื่อชี้แจงรูปแบบกิจกรรม และนำเสนอข้อมูลการจัด กิจกรรมให้คนในพื้นที่รับทราบก่อนช่วงวันงาน มีการเดินขบวนรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนัก ตื่นตัวและการรับรู้ของชุมชน นักท่องเที่ยวในระหว่างการจัดงานมีชุดประชาสัมพันธ์และชุดออกตรวจ โดยตำรวจ เทศกิจ อาสาสมัคร อปพร. เตือนเฝ้าระวังและการนำกฎหมายเข้ามาบังคับใช้ในการควบคุม เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการนำรถคำห้องขัง หรือที่เรียกว่า “ที่พักนักเลง” มาจอดรออยู่บริเวณงาน ซึ่งหากมีเหตุการณ์ การทะเลาะวิวาทหรือมีปัญหาเกิดขึ้นที่ไม่สามารถควบคุมได้ ทางเจ้าหน้าที่จะดำเนินทางกฎหมายทันทีเพื่อควบคุมป้องกันการจัดงานให้มีความปลอดภัย *คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า*

“...ทางนายกเทศมนตรีให้ทีมงานจัดรถแห่เพื่อประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าให้คนในชุมชน ร้านค้า ได้รู้ก่อนล่วงหน้าว่าทางเทศบาลจะมีการจัดงานสงกรานต์งดการจำหน่ายและดื่มเหล้าเบียร์ในบริเวณงาน นอกจากนี้ทางเราได้ขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ภาครัฐเช่น ตำรวจ เทศกิจ สรรพสามิต และเครือข่ายงดเหล้าเข้ามาในการเฝ้าระวัง หากมีการฝ่าฝืนกฎหมายทางเรามีการจับปรับ หรือถ้าทะเลาะวิวาทจับขังทันที...” (นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

มีการจัดเวทีสาธารณะในจังหวัด เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในจังหวัด และทำให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของกิจกรรมที่ทำร่วมกัน *คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า*

“...มีการกำหนดกิจกรรมเช่นการรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ เช่น การแถลงข่าว สื่อไวน์วีต่างๆ การเดินรณรงค์...” (นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “...เครือข่ายงดเหล้าแต่ละพื้นที่ร่วมเดินรณรงค์ และการจัดเวทีสาธารณะเพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนว่างานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้มีกิจกรรมรณรงค์นำคำหัวผู้ใหญ่ก่อนการละเล่นสงกรานต์...” (ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าจังหวัดขอนแก่น, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) สอดคล้องกับ *คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า* “.ในการจัดงานสงกรานต์แต่ละจังหวัดจะมีการเฝ้าระวังผู้กระทำความผิด โดยการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในบริเวณงาน หากมีพบผู้กระทำความผิดทางทีมจะแจ้งกรรมการจัดงานและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ เพื่อเตือนผู้กระทำความผิดต่อไป..” (ผู้บริหารแผนเฝ้าระวังการดำเนินของธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

นอกจากนี้ทางผู้บริหารได้จัดทีมประเมินติดตาม บางพื้นที่มีการเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจของการจัดงานจากนักท่องเที่ยวเข้าร่วมงาน เช่นเทศบาลเมืองตาก เทศบาลเมืองจันทบุรี เทศบาลเมืองอุทัยธานี และมีการรายงานตามสถานการณ์จริงเพื่อควบคุม และสะท้อนภาพการจัดงานในการประชุมสรุปงานเพื่อหาแนวทางการแก้ไขหรือป้องกันในการจัดงานครั้งต่อไป ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...มีการเก็บแบบสอบถามโดยทีมงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนข้อเท็จจริง ปัญหาต่างๆ ในการจัดงานในมีประชุมหลังจากการจัดงานประมาณ 20 วันและหาวิธีการแก้ไขในปีต่อไป...” (นายกเทศมนตรีตำบลวิเศษไชยชาญ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

สรุป สำหรับด้านการควบคุม งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกุกข้าว ผู้บริหารระดับสูงของเทศบาลทั้ง 8 พื้นที่จะได้มอบหมายให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงภายใต้เงื่อนไขข้อตกตั้งแต่เริ่มกระบวนการวางแผนแล้วที่ได้มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบงานเพื่อการตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้หรือไม่ และการปฏิบัติงานนั้นมีมาตรฐานในการทำงานหรือไม่ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือช่วยสร้างมาตรฐานของงาน ช่วยสร้างมาตรฐานในการควบคุม วัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบวิธีการทำงานของสมาชิกเครือข่ายผู้ร่วมดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ให้สามารถรักษาคุณภาพของงานให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ว่างานสงกรานต์ ถนนตระกุกข้าวต้องปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นพื้นที่ปลอดภัย ส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงาม การควบคุมในการจัดการงานสงกรานต์ เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของงาน และยังสามารถใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย

4.2.5 การมีส่วนร่วม (Participation)

หลักการและวิธีการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกุกข้าวทั้ง 8 พื้นที่ มีความแตกต่างในด้านการมีส่วนร่วม

บางพื้นที่มีภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมไม่กึ่งองค์กร เช่น จังหวัดปัตตานี จังหวัดอุทัยธานี โดยมีเครือข่ายงดเหล้าจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด และตำรวจ ทหาร บางพื้นที่มีเครือข่ายเข้ามาส่วนร่วมมากกว่าที่กล่าว เช่น จังหวัดขอนแก่น จังหวัดตาก จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีสรรพสามิต หัวหน้าชุมชน ภาคเอกชน บริษัท เครือข่ายโทรศัพท์มือถือ บริษัทสายการบิน โดยทางเจ้าภาพจัดงานได้ออกหนังสือเชิญหน่วยงานต่างๆ เช่น สรรพสามิตจังหวัด ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาสาสมัคร สาธารณสุขจังหวัด สื่อมวลชน เครือข่ายองค์กรงดเหล้า เครือข่ายเยาวชน เชิญเครือข่ายด้านการประชาสัมพันธ์มาช่วยในการประชาสัมพันธ์ทั้งก่อนการจัดงาน ระหว่างการจัดงาน และหลังการจัดงาน ตัวอย่างเช่น ถนนข้าวเหนียวจะเน้นในเรื่องการประชาสัมพันธ์ลักษณะเช่นนี้ และ

ภาคเอกชนที่เป็นธุรกิจกลุ่มน้ำดื่ม น้ำอัดลม เครื่องสำอาง เครื่องสำอางมือถือ สายการบิน ร่วมหารือในการวางแผนเชิงปฏิบัติการการจัดงานล่วงหน้าอย่างน้อย 3 เดือน มีการแบ่งงานกันทำตามบทบาทหน้าที่ ความเชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงาน ในส่วนภาคธุรกิจ ได้เข้ามาร่วมรณรงค์ในรูปแบบกิจกรรมการให้ความบันเทิงต่างๆ เช่น การนำกิจกรรมเกมส์ต่างๆ สนับสนุนนักร้อง และดนตรี เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความสุขสนุกสนานในการมาเที่ยวงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...เราเป็นส่วนหนึ่งที่เรารู้สึกมีส่วนร่วมในการจัดงานของทุกๆ ปี ถึงแม้เราจะเป็นส่วนน้อย ๆ นะคะ แต่เราจะช่วยประชาสัมพันธ์อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นทางสื่อวิทยุที่เราทำอยู่ หรือสื่อหนังสือพิมพ์ที่เราทำอยู่ ในการที่บอกต่อเพื่อนๆ บอกประชาสัมพันธ์ปากต่อปาก บอกไปในไลน์กลุ่ม บอกไปในเฟสบุ๊ก เราทำทุกทางในการที่จะประชาสัมพันธ์จังหวัดขอนแก่นของเราที่จะมีอะไรดีๆ เกิดขึ้น ซึ่งเป็นเทศกาลที่ทุกคนกลับมา เพื่อจะกลับบ้านเกิด มาหาบรรพบุรุษ มาหาพ่อแม่ เป็นวันหยุดยาว ซึ่งสามารถที่จะมาสร้างความสนุก มาสร้างกิจกรรมของครอบครัว พาพ่อแม่พาลูกๆ มาเล่นได้ค่ะ เรารู้สึกว่าเราดีใจที่เราเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยประชาสัมพันธ์...” (นักจัดรายการและสื่อมวลชน จังหวัดขอนแก่น, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561) “และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...มีการประชุมทีมเพื่อแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่จัดงาน จัดสรร วัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นและกำหนดงบประมาณในการดำเนินงาน...” (นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561) และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “...เครือข่ายงดเหล้าแต่ละพื้นที่เข้าร่วมประชุมกับเจ้าภาพรับทุนเพื่อกำหนดสถานที่ กระบวนการดำเนินกิจกรรมที่ต้องเข้าไปรณรงค์ งบประมาณที่ต้องสนับสนุนให้กับเจ้าภาพรับทุน...” (ผู้อำนวยการเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) “กิจกรรมโดยภาพรวมของการจัดงาน เน้นความสนุกสนานทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ถือเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ ทั้งการประกวดอาหารอีสาน การประกวดผู้สูงอายุ การแข่งขันกีฬามวยบึงปลาญชัย การประกวดทูตสงกรานต์ ร้อยเอ็ด *Boy And Girl* การแสดงของศิลปิน นับเป็นการให้ความสำคัญและเปิดพื้นที่ให้เยาวชนหนุ่มสาวเป็นอันดับแรก เพื่อการมีส่วนร่วม แสดงออกอย่างสร้างสรรค์” (นายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมต้องให้สังคมทุกระดับเป็นเจ้าของปัญหา ในเรื่องความปลอดภัย และความไม่ปลอดภัย ในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติงาน การแก้ไข ปัญหา การร่วมรับผลประโยชน์และการติดตามประเมินผล โดยสิ่งที่เข้ามาเป็นกลไกที่ช่วยให้คนในชุมชนเกิด

การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงคือ การจัดเวทีประชาคม หรือเวทีสาธารณะ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเป็นเวทีของการกำหนดแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน

4.2.6 เครือข่าย (Network)

หลักการและวิธีการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้นที่ มีความคล้ายคลึงในด้านการเชิญเครือข่ายต่างๆ และสมาชิก กลุ่มเครือข่าย เข้าร่วมดำเนินงาน และกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถและศักยภาพ ของเครือข่าย แต่จะมีความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ในจำนวนเครือข่าย ที่วางแผนงาน เพื่อแสดงความประสงค์เข้าร่วมกับการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ซึ่งโดยรูปแบบของการจัดงานที่มีขนาดใหญ่ หรือเล็ก เช่น ถนนข้าวเหนียว มีเครือข่ายแสดงความประสงค์ขอเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมด้วยกันเป็นจำนวนมาก และจะแสดงเจตนาไว้เป็นระยะเวลาที่ยาวนานก่อนการจัดงาน หรือในบางพื้นที่ เช่น ถนนข้าวยา จังหวัดปัตตานี ก็จะมีเครือข่าย แสดงความประสงค์ขอเข้าร่วมการจัดกิจกรรมประจำปี เช่น บริษัท หาดทิพย์ จำกัด เนื่องจากได้นำเครื่องดื่มที่ไร้แอลกอฮอล์ มาร่วมสนับสนุนการจัดงาน ให้เป็นงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่มีเครื่องดื่มชนิดอื่นๆ ทดแทนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...เราจะมีแผนงานก่อนล่วงหน้า เช่น สงกรานต์ เราจะมิประเพณีหยุดอยู่แล้ว ส่วนหนึ่งขั้นแรกเราต้องขออนุญาตเจ้าของพื้นที่ นั่นก็คือ ทางเทศบาลว่าขออนุญาต ขอร่วมสร้างสีสัน เช่น สร้างสื่อ โฆษณาในพื้นที่ ป้ายข้างถนน แล้วก็เราขอเข้าไปร่วมทำกิจกรรมกับทางเทศบาล แจกเครื่องดื่มบ้าง นอกจากนี้เราเข้าไปขอมีส่วนร่วมในการให้บริการแจกเครื่องดื่มของโค้กแล้ว เข้าไปร่วมสนับสนุนกิจกรรม คือ ถนนข้าวยา เพราะพื้นที่เรามันถูกบังคับ เป็นพื้นที่จุดนั้นจุดเดียว มันไม่ได้กระจายไปพื้นที่อื่น ส่วนร่วม คือ เราสร้างสื่อ สร้างสีสัน สร้างความเป็นสงกรานต์ที่สนุกสนาน ปลอดภัยให้กับประเพณีของไทย..” (ผู้จัดการบริษัทหาดทิพย์ จำกัด สาขาปัตตานี, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

ในแต่ละพื้นที่จะมีเครือข่ายเข้าร่วมจัดงานสงกรานต์ที่มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้สนับสนุนงบประมาณผ่านเครือข่ายองค์กรงดเหล้าส่วนกลาง มีผู้ประสานงานหลักอำนวยความสะดวกในการให้ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งโครงการเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งเป็นสนับสนุนงบประมาณปีต่อปี มีการสนับสนุนมากกว่า 5 ปี ส่วนใหญ่เริ่มสนับสนุนงบประมาณในช่วงปี 2555 โดยมีเครือข่ายองค์กรงดเหล้าประจำจังหวัด เครือข่ายเยาวชนมีหน้าที่รณรงค์ จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้สนุกสนานกับกิจกรรม สำหรับในพื้นที่การจัดงานทุกถนนตระกูลข้าว จะให้

ความสำคัญกับเครือข่ายในการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรม มากกว่าการมุ่งเน้นทำงานเชิงธุรกิจ และแสวงหาผลประโยชน์ ในพื้นที่จะมีนโยบายที่ชัดเจน มีกระบวนการ และหลักการการทำงานที่มุ่งเน้นสู่การมีส่วนร่วมของส่วนรวมและผลประโยชน์ที่ได้รับร่วมกันเป็นสำคัญ ในขณะที่การทำงานแบบเครือข่ายโดยเชิงมาตรการทางสังคมก็ มีการเฝ้าระวังร่วมกับตำรวจสรรพสามิต สำนักงานสาธารณสุข อาสาสมัคร โดยตำรวจ สรรพสามิต สำนักงานสาธารณสุข ใช้อำนาจทางกฎหมายในการเข้ามาช่วยเฝ้าระวังและควบคุมให้งานได้ดำเนินได้ตามเป้าหมาย สำหรับบริษัทธุรกิจเครื่องดื่ม เครือข่ายมือถือ สายการบิน ส่วนใหญ่จะเข้ามาในรูปแบบการสนับสนุนกิจกรรมให้ความบันเทิงสร้างสีสันให้งานเกิดความน่าสนใจมากขึ้น กลุ่มเหล่านี้ได้เข้ามาสนับสนุนในช่วงที่การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านมา 2-3 ปี ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...ทางเรามีสสส.เป็นหลักในการสนับสนุนงบประมาณ มีน้องๆ จากเครือข่ายงดเหล้าเข้ามาช่วยออกแบบกิจกรรมบ้าง การเดินรณรงค์ประชาสัมพันธ์บ้าง ส่วนหนึ่งก็ออกบูธจัดกิจกรรมและทำงานเฝ้าระวังร่วมกับตำรวจ...” (นายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561) และ(นายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “...ทางเทศบาลเรามีบริษัท โค้ก เอ ไอเอส และสายการบิน มาช่วยกันออกบูธกิจกรรมสร้างความสนุกสนานให้นักท่องเที่ยวและได้ช่วยงบประมาณทางเราแค่นิดหน่อย...” (นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561) และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...เนื่องจากงานสงกรานต์เป็นงานใหญ่เราไปทำงานร่วมกับชุมชนกับนโยบาย เป็นการไปทำงานในเชิงการขายนโยบายกับการสร้างเครือข่ายให้มีส่วนร่วม เราไม่ได้ไปทำงานในเชิงสนุกสนานบันเทิงจะแตกต่างกับธุรกิจ ธุรกิจไปคุยกับนโยบายท้องถิ่นเป็นเรื่องของการให้เงินไปให้ประโยชน์ แต่ที่เราทำงานเราไม่ได้ให้ผลประโยชน์อย่างนั้น แต่เราไปแชร์ถึงการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง” (ประธานประสานงานเครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจแอลกอฮอล์, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

สรุปได้ว่า การมีเครือข่ายเข้าร่วมการจัดงานสงกรานต์เป็นสิ่งที่ดีแต่จะต้องเข้ามามีบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือมีความชำนาญการ และมีส่วนร่วมในการประชุมหารือ วางแผนดำเนินกิจกรรมเพื่อให้การจัดงานสงกรานต์บรรลุเป้าหมาย

ผลการศึกษาสรุปได้ว่าหลักการและวิธีการในการจัดการงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ทั้ง 8 พื้นที่ ในประเทศไทย พบว่า เจ้าภาพจัดงานหรือองค์กรปกครองท้องถิ่น ก็คือ เทศบาล ทั้ง 8 พื้นที่มีหลักการและวิธีการในการจัดการงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความคล้ายคลึงกัน มีการวางแผนการจัดงานล่วงหน้าประมาณ 3-4 เดือน

โดยทางผู้บริหารได้มอบหมายงานให้กองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินกิจกรรมและประสานหน่วยงานต่างๆ ได้เชิญหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกันวางแผนทุกขั้นตอน มีการแบ่งงานกันทำตามบทบาทหน้าที่และการชำนาญการของแต่ละหน่วยงาน เทศบาลมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดงาน และมีงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ผู้บริหารมีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนในการดำเนินการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการควบคุม โดยผู้บริหารติดตามการดำเนินงานและให้ข้อเสนอแนะจากผู้รับผิดชอบแต่ละกลุ่มงาน สำหรับควบคุมไม่ให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในงาน มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า จัดทีมเฝ้าระวัง ใช้มาตรการทางสังคม และการใช้มาตรการทางกฎหมาย มีเครือข่ายจากหลายภาคส่วน เช่น ตำรวจ เทศกิจ สรรพสามิต อาสาสมัคร เครือข่ายองค์กรงดเหล้า และเอกชนภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนตลอดจนการดำเนินงานเสร็จสิ้น การจัดงาน

สรุป การเรียนรู้คุณค่า ความสำเร็จ อุปสรรคและเผยแพร่สู่สังคม การใช้กระบวนการเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการสงกรานต์ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ทั้ง 8 พื้นที่ ในประเทศไทย ของเครือข่าย นอกจากจะทำเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานและทบทวนนโยบายแล้ว จุดแข็งของการใช้กระบวนการกลุ่มในรูปแบบการทำงานเป็นเครือข่ายและมีส่วนร่วมด้วยกัน ก็คือ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่าย ทั้งในเชิงคุณค่า ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน บุญประเพณีที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นมิติใหม่ของสังคมนำไปสู่การเผยแพร่สู่สาธารณะ เพื่อขยายการรับรู้คุณค่าสู่สังคมต่อไป เพื่อกระตุ้นให้เกิด ความตระหนักในการรับรู้คุณค่าประเพณีวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่ควรรักษาไว้ โดยการนำเสนอกรณีตัวอย่างที่มีความสำเร็จในการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งการเผยแพร่ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ การใช้สื่อทางเลือกผ่านเว็บไซต์ของเครือข่าย และเผยแพร่ผ่านสื่อสารกับสังคมในวงกว้างต่อไป

4.3 ถอดบทเรียนเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว

ผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าวโดยศึกษาปัจจัยภายในเรื่องการจัดการ ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำ (Leading) 4) การควบคุม (Controlling) ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม (Participation) 2) เครือข่าย (Network) มีผลการศึกษาดังนี้

4.3.1 ด้านการวางแผน (Planning)

การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้นที่มีปัจจัยด้านการวางแผนที่สำคัญกล่าวคือ การวางแผนเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด เพื่อมุ่งสู่ผลลัพธ์ของเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้นเจ้าภาพจัดงานก็คือเทศบาลมีการเตรียมการที่ดี เอาจริงเอาจังกับการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการวางแผนเชิงปฏิบัติการล่วงหน้าอย่างน้อย 3-4 เดือน มีบางพื้นที่ได้มีการวางแผนล่วงหน้ามากกว่า 3 เดือน เช่นเทศบาลนครขอนแก่นได้มีการวางแผน อย่างเป็นระบบอย่างน้อย 6-8 เดือน เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก พื้นที่จัดงานมีขนาดเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี มีการเล่นคลื่นมนุษย์บันทึกในกินเนสส์บุ๊ก มีสื่อมวลชนในประเทศไทยและต่างประเทศให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก และมีกิจกรรมมากมาย ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...ทางเทศบาลนครขอนแก่นมีการเชิญภาคีเครือข่ายมาร่วมกันวางแผนเพื่อกำหนดวันที่ การประชาสัมพันธ์ กิจกรรม การเฝ้าระวังและมาตรการควบคุมการจัดงานให้ตามเป้าหมายล่วงหน้า ประมาณ 6 เดือน เนื่องจากเรามีขนาดใหญ่ขึ้นทุกปี มีการเล่นคลื่นมนุษย์ที่ยาวที่สุดบันทึกสถิติลงในกินเนสส์บุ๊ก ดังนั้นต้องมีการประชุมวางแผนหลายหน่วยงานและหลายครั้ง ภายใต้สโลแกนสนุก ปลอดภัย ไร้แอลกอฮอล์ ...” (นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

ปัจจัยที่สำคัญของการวางแผนที่ทำให้การจัดงานประสบความสำเร็จ มี 4 ส่วนคือ คน งาน สถานที่และเวลา โดยผู้บริหารเทศบาลออกเป็นนโยบายกำหนดให้ผู้อำนวยการกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก กองงานอื่นๆ มีการกำหนดงานตามบทบาทและความชำนาญของงาน นอกจากนี้มีภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดสถานที่ที่จะจัดในพื้นที่สาธารณะที่เทศบาลรับผิดชอบ (ไม่ใช่พื้นที่ของเอกชนเนื่องจากกฎหมายไม่สามารถควบคุมได้) และมีการกำหนดพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) ที่ชัดเจนสามารถควบคุมการนำเข้ามาจำหน่ายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ มีการกำหนดจะจัดงานในช่วงวันที่ 13-15 เมษายน ของทุกปี เพราะถือได้ว่าเป็นช่วงวันปีใหม่ไทยที่ลูกหลานได้กลับบ้าน มาร่วมพบปะสังสรรค์กับครอบครัว

สรุปได้ว่าการวางแผน เทศบาลมีการเตรียมการที่ดี เอาจริงเอาจังกับการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการวางแผนเชิงปฏิบัติการล่วงหน้าอย่างน้อย 3-4 เดือน ปัจจัยที่สำคัญของการวางแผนที่ทำให้การจัดงานประสบความสำเร็จ มี 4 ส่วนคือ คน งาน สถานที่และเวลา โดยผู้บริหารเทศบาลมอบหมายให้ผู้อำนวยการกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ในกำหนดสถานที่ที่จะจัดในพื้นที่สาธารณะที่เทศบาลรับผิดชอบ และมีการกำหนดพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) ที่ชัดเจนสามารถควบคุมการนำเข้ามาในพื้นที่ เพื่อจำหน่ายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

4.3.2 ด้านการจัดองค์การ (Organizing)

การจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้นที่ มีปัจจัยด้านการจัดองค์การเป็นปัจจัยสำคัญ การจัดองค์การเป็นกระบวนการ การทำหน้าที่เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรการผลิต และการใช้บริการเพื่อให้แผนงานที่ตั้งไว้สามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้ กล่าวคือ การจัดองค์การมีการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินงานมีการวางแผนกำหนดทีมงาน ผู้ประสานงาน ผู้ดำเนินงานในส่วนต่างๆ แบ่งทีมปฏิบัติงาน ประสานงาน และระบุชื่อทีมงานตามพื้นที่ที่กำหนดที่ชัดเจน ทุกคนปฏิบัติตามหน้าที่และที่รับผิดชอบงานชัดเจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้งเทศบาลเป็นองค์กรที่มีโครงสร้างหน่วยงานราชการที่ภาระหน้าที่งานที่กำหนดจะต้องปฏิบัติตาม เช่น กองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ หน้าที่ในการเขียนโครงการนำเสนอต่อผู้บริหารเทศบาล และนำเสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และประสานงานภาคีเครือข่ายต่างๆ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...ทางเทศบาลมอบหมายให้กองศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการจัดงานสงกรานต์ เป็นผู้เขียนโครงการนำเสนอต่อสภาเทศบาลและนำเสนอต่อสสส. รวมถึงประสานงานภาคีเครือข่ายต่างๆ ...” (นายกเทศมนตรีเมืองตาก, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “...มีเตรียมความพร้อมในการแบ่งหน้าที่กันชัดเจน กองการศึกษามีหน้าที่เขียนโครงการส่งทั้งทางเทศบาลและ สสส. และประสานงานภาคีเครือข่ายทั้งทางภาครัฐและเอกชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงาน...” (นายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

กองคลังมีหน้าที่รับผิดชอบงบประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆหลังจากที่ทางกองการศึกษาจัดทำโครงการเรียบร้อยแล้ว กองช่างมีหน้าที่ในการจัดสถานที่และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่สร้างการรับรู้ก่อนการจัดงาน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...เมื่อโครงการผ่านเรียบร้อยแล้วกองคลังมีหน้าที่ในการจัดสรรค่าใช้จ่ายรวมถึงการควบคุมการเบิกจ่าย กองช่างมีหน้าที่ในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดตกแต่งสถานที่รวมถึงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์...” (นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) และ (นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

ศึกษาพื้นที่ก่อนลงปฏิบัติงานจริง โดยให้มีเจ้าหน้าที่ลงสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เบื้องต้น เช่น จำนวนสถานประกอบการในพื้นที่เป้าหมาย เส้นทาง การจราจร แผนที่ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดงานปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำกรณีศึกษาและทำความเข้าใจ ผู้ประกอบการในการปฏิบัติตามกฎหมาย การติดต่อประสานงานต้องดำเนินการทั้งภายในองค์กรเครือข่ายต่างๆ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ประสานงานภายในภาคีเครือข่ายทั้งในส่วนกลาง

ที่เป็นทีมสนับสนุน เช่น ชุดข้อมูล องค์กรความรู้ เอกสาร สื่อประชาสัมพันธ์ งบประมาณ และอุปกรณ์ที่ต้องใช้และเครือข่ายภายในจังหวัดเพื่อเตรียมการดำเนินงาน ตามแผนที่มีการกำหนดไว้ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...มีการประชุมทีมเพื่อแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่จัดงาน จัดสรร วัสดุ อุปกรณ์ที่มีความจำเป็นและกำหนดงบประมาณในการดำเนินงาน...” (นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561) และ(นายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “...เครือข่ายงดเหล้าแต่ละพื้นที่เข้าร่วมประชุมกับเจ้าภาพริบททุนเพื่อกำหนดสถานที่ กระบวนการดำเนินกิจกรรมที่ต้องเข้าไปรณรงค์งบประมาณที่ต้องสนับสนุนให้กับเจ้าภาพริบททุน...” (ผู้อำนวยการเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

สรุปได้ว่าการจัดองค์การมีการเตรียมความพร้อมมีการประสานงานภายในภาคีเครือข่ายก่อนการดำเนินงานมีการกำหนดทีมงานโดยกองการศึกษาเป็นรับผิดชอบหลัก เป็นผู้ประสานงานผู้ดำเนินงานในส่วนต่างๆ แบ่งทีมปฏิบัติงาน เช่น กองคลังมีหน้าที่ในการรับผิดชอบการจัดสรรงบประมาณและควบคุมค่าใช้จ่าย และกองช่างมีหน้าที่จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และมีการประชุมทีม เพื่อเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่จัดงาน การเตรียมและจัดสรร วัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นต่อการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ได้เหมาะสม และการกำหนดงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงาน มีการศึกษาพื้นที่ก่อนลงปฏิบัติงานจริง โดยให้มีเจ้าหน้าที่ลงสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น เช่น จำนวนสถานประกอบการในพื้นที่เป้าหมาย เส้นทาง การจราจร ช่วงเวลาที่ เหมาะสมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4.3.3 ด้านการนำ (Leading)

การจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตรอกข้าวทั้ง 8 พื้นที่ มีการนำ เป็นปัจจัยสำคัญ การเป็นผู้นำเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นทำงานมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ กล่าวคือ มีนโยบายที่ชัดเจน ในระดับพื้นที่ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปสู่ระดับจังหวัด ที่มีเป้าหมายในการสนับสนุน และผลักดันเรื่องงานสงกรานต์ต้องปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปลอดภัย อย่างจริงจัง เมื่อนโยบายชัดเจน มีความมุ่งมั่น จริงจัง ในการชี้้นำให้สังคม ชุมชน ให้ไปในทิศทางเดียวกันในการสร้างพื้นที่ปลอดภัย ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมาตรการต่างๆ ในการบังคับใช้

ในการดำเนินงานการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน ผู้บริหารระดับสูงของเทศบาลต้องเป็นแกนหลัก เป็นผู้นำที่เป็นทางการมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ทีมผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินงานตามแนวทางของนโยบายที่กำหนดไว้ สามารถชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดและต้องชี้แนะวิธีการแก้ไขที่ถูกวิธีในการดำเนินนโยบาย การดำเนินงานในช่วงการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะต้องทำให้คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวยอมรับกฎ กติกาที่ถูกกำหนดไว้รวมถึงการทำให้การบังคับใช้กฎหมาย หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องมีผลในการนำไปปฏิบัติให้ เกิดเป็นรูปธรรม ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...นอกจากเราจะเป็นผู้ออกนโยบายที่ชัดเจน เราต้องเป็นคนคอยชี้แนะ เป็นที่ปรึกษาในการแก้ปัญหาในยามที่ฝ่ายปฏิบัติงานต้องการความช่วยเหลือ...” (นายกเทศมนตรีตำบลบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

ในการจัดงานสงกรานต์ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างกระแสทางสังคม มีการลงพื้นที่ ช่วยเหลือ ดูแลเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายอย่างใกล้ชิด มีทักษะในการสื่อสารโดยการจัดตั้งหน่วยประชาสัมพันธ์ เฝ้าระวังร่วมภาคประชาสังคม ใช้วิธีการสื่อสารแบบนุ่มนวล ประนีประนอม บอกกล่าวให้ประชาชน นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวงานสงกรานต์ได้เข้าใจและปฏิบัติตามเงื่อนไขของการเข้าเที่ยวงานในพื้นที่ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ยังคงมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร คอยเป็นกองหนุนในกรณีที่เกิดเหตุร้ายแรงหรือไม่สามารถควบคุมได้ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...นายกหรือรองนายกจะลงพื้นที่ไปคลุกคลีกับเจ้าหน้าที่ทุกวัน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้เค้าได้อุ่นใจ ช่วยเป็นที่ปรึกษา แต่เราก็ได้ขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข มาช่วย...” (นายกเทศมนตรีเมืองตาก, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

สรุปได้ว่า การนำผู้บริหารเทศบาลโดยนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเป็นผู้นำการจัดงานสงกรานต์มีนโยบายที่ชัดเจน และมอบหมายให้กองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก มีเป้าหมายในการสนับสนุน และผลักดันเรื่องงานสงกรานต์ต้องปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปลอดภัย อย่างจริงจัง มีความมุ่งมั่น จริงจัง ในการชี้แนะให้สังคม ชุมชน ให้ไปในทิศทางเดียวกันในการสร้างพื้นที่ปลอดภัย ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีมาตรการต่างๆ ในการบังคับใช้ ได้มีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน นายกเทศมนตรีเป็นแกนหลักในการให้คำปรึกษาแก่ทีมผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินงานตามแนวทางของนโยบายที่กำหนดไว้ มีการลงพื้นที่ ช่วยเหลือ ดูแลเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายอย่างใกล้ชิด มีทักษะในการสื่อสาร ใช้วิธีการสื่อสารแบบนุ่มนวล ประนีประนอม ให้ประชาชน

นักท่องเที่ยงที่มาจากหน่วยงานสงกรานต์ได้เข้าใจและปฏิบัติตามเงื่อนไขของการเข้าเที่ยวงานในพื้นที่ที่ปลอดภัยแอคกอสอลล์

4.3.4 ด้านการควบคุม (Controlling)

การจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้นที่ มีด้านการควบคุมที่เป็นปัจจัยสำคัญ การควบคุมเป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่การออกกฎระเบียบวิธีปฏิบัติในการทำกิจกรรมขององค์กรให้ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานงานและเป้าหมายที่องค์กรพึงประสงค์ กล่าวคือ ทางผู้บริหารเจ้าภาพจัดงานใช้วิธีการแต่งตั้งคณะทำงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามงานความชำนาญของแต่ละหน่วยงานหรือบุคคล หลังจากนั้นใช้วิธีการติดตามจากผู้นำแต่ละทีมเพื่อให้ได้ทราบผลการดำเนินงาน เพื่อแนวทางแก้ไขหากมีข้อผิดพลาด โดยการสังเกตการณ์ สอดถามจากคณะทำงานแบบไม่เป็นทางการดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...มีการแต่งตั้งคณะทำงาน แบ่งหน้าที่การรับผิดชอบกันชัดเจน กองงานไหนรับผิดชอบอะไรก็จะมารายงานผมโดยตรงเช่นกองคลังถ้าเงินไม่พอก็จะมาแจ้ง หรือกองการศึกษาถ้าหากในภาพรวมของการจัดงานมีปัญหาพอ.กองการศึกษาจะมาหารือ บางครั้งผมลงดูหน้างานเองก็จะเห็นปัญหาที่จะช่วยกันแก้ไข...” (นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

การควบคุมการจัดงาน ไม่ให้มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางเทศบาลที่ใช้มาตรการทางสังคมและมาตรการทางกฎหมาย การใช้มาตรการทางสังคม การบูรณาการ การทำงานระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม มีการจัดเวทีสาธารณะในจังหวัด เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในจังหวัด และทำให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“...มีการทำงานร่วมกันระหว่างเทศบาล ดำรวจ เครือข่ายงดเหล้า มีการกำหนดกิจกรรมเช่น การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ เช่น การแกลงข่าว สื่อไวเนลต่างๆ การเดินรณรงค์...” (นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) และสอดคล้องกับสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลจากการจัดทำประชุมกลุ่ม (Focus Group) ให้ความคิดเห็นว่า “...เครือข่ายงดเหล้า นื่องๆ เยาวชนแต่ละพื้นที่ร่วมเดินรณรงค์ และการจัดเวทีสาธารณะเพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนว่างานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้มีกิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ก่อนการละเล่นสงกรานต์...” (ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าจังหวัดขอนแก่น, ประชุมกลุ่ม มิถุนายน 2561)

ถึงแม้ว่าทางเจ้าภาพจัดงานจะมีการประชาสัมพันธ์แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคในบางส่วนเช่นผู้ประกอบการร้านค้า ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว ไม่ทราบและขาดการรับรู้

ถึงรายละเอียดของการจัดงาน / กิจกรรม และข้อกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...มีการประชาสัมพันธ์ก่อนจัดงานก็จริงแต่ผู้ประกอบการร้านบางรายยังไม่เข้าใจยังมีการแอบขายเหล้าเบียร์ และนักท่องเที่ยวยังถือเหล้าเบียร์เข้ามาดื่มในงานอ้างว่าไม่รู้...” (ประธานประสานงานเครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจแอลกอฮอล์, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

สำหรับมาตรการทางกฎหมายโดยมีเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐเช่น ตำรวจ สรรพสามิต และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ในการจัดงานสงกรานต์ให้ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้สำเร็จ มีการแสดงบริเวณหรืออาณาเขตของการจัดพื้นที่เล่นน้ำปลอดเหล้าอย่างชัดเจน บางพื้นที่อาจจะมีการแสดงบริเวณในการจัดงานด้วยการทำซุ้มประตูทางเข้า-ออก เพื่อให้ทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่เล่นน้ำปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปฏิบัติตามกติกามีการกำหนดไว้ มีทีมงานประชาสัมพันธ์และเฝ้าระวัง ผู้ที่จะกระทำผิด กฎ กติกา มีการลงตรวจเตือน ตรวจจับผู้กระทำความผิดในพื้นที่ทั้งในส่วนของ ประชาชน ที่อาจจะฝ่าฝืนนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาในพื้นที่เล่นน้ำสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนน ตรอกซอกซอย และร้านค้าผู้ประกอบการที่ทำผิดกฎหมายพระราชบัญญัติควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 การสร้างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่เล่นน้ำปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีความหลากหลาย และทุกช่วงวัย สามารถเข้าถึงกิจกรรมเหล่านั้น ได้ง่ายสะดวก รวดเร็ว ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...ในการจัดงานสงกรานต์แต่ละจังหวัดจะมีการเฝ้าระวังผู้กระทำความผิด โดยการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในบริเวณงาน หากมีพบผู้กระทำความผิดทางที่มักจะแจ้งกรมการจัดงานและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ เพื่อเตือนผู้กระทำความผิดต่อไป...” (ผู้บริหารแผนเฝ้าระวังการดำเนินของธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2561)

มีทีมงานลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บแบบสอบถามและสังเกตการณ์เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลผลการดำเนินการจัดงานและนำไปปรับใช้ในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า การควบคุมทางผู้บริหารเจ้าภาพจัดงานใช้วิธีการแต่งตั้งคณะทำงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามงานความชำนาญของแต่ละหน่วยงานหรือบุคคล หลังจากนั้นใช้วิธีการติดตามจากผู้นำแต่ละทีมเพื่อให้ได้ทราบผลการดำเนินงาน เพื่อแนวทางแก้ไขหากมีข้อผิดพลาด สำหรับการควบคุมผู้กระทำความผิดตาม พรบ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้มีการใช้มาตรการทางสังคมควบคู่กับมาตรการทางกฎหมาย ในการเฝ้าระวังไม่ให้นักท่องเที่ยว ร้านค้า กระทำความผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

4.3.5 การมีส่วนร่วม (Participation)

การจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้นที่ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย กล่าวคือการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินงาน การสร้างคุณค่าแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่มุ่งการดำเนินงานอาจจะไม่มั่นคงและเสี่ยงภัยเพราะเป็น วัฒนธรรม ที่ขึ้นอยู่กับผู้ก่อตั้งเพียงคนเดียวซึ่งคนในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการทำงาน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติงาน การแก้ไข ปัญหา การร่วมรับผลประโยชน์และการติดตามประเมินผล โดยสิ่งที่เข้ามาเป็นกลไกที่ช่วยให้คนในชุมชนเกิด การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงคือ การจัดเวทีประชาคม หรือเวทีสาธารณะ เวทีนี้ได้เข้ามาช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทั้งการให้และรับข้อมูลจากชาวบ้าน และเป็นเวทีของการกำหนดแนวทางแก้ปัญหา ร่วมกันการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน พัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของชุมชนตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และความชำนาญร่วมกับทรัพยากรที่เหมาะสมในพื้นที่ และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร เครือข่าย หน่วยงานที่ร่วมกันทำงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการจัดทำมาตรการทางสังคม ควบคู่กับมาตรการทางกฎหมาย

พื้นที่ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะมีการกำหนดมาตรการทางสังคมร่วมกับการดำเนิน มาตรการทางกฎหมาย ในการกำหนดมาตรการทางสังคมเปรียบได้กับการกำหนดระเบียบ หรือ ข้อตกลงในการทำงานของพื้นที่ซึ่งอาจมีการกำหนดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือเป็นเพียงการ ประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้ร่วมกันในเวทีการประชุมก็เป็นได้ แต่สิ่งสำคัญคือมาตรการเหล่านี้ ต้องเป็นที่ยอมรับและมาจากเสียงส่วนใหญ่ของคนในชุมชนให้บูรณาการงานอย่างหลากหลาย การ ดำเนินงานสงกรานต์ปลอดภัย พื้นที่จัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย จะสำเร็จได้ด้วยดีและมีความต่อเนื่องต้องอาศัยวิธีการทำงานแบบเชิงบูรณาการ ซึ่ง ต้องมีการผสมผสานงานและสร้างความเชื่อมโยงการแก้ปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับหน่วยงาน อื่นๆ ในพื้นที่ด้วย ในการดำเนินงานสามารถบูรณาการร่วมกับงานอื่นๆ ได้มากมาย เช่น การ เชื่อมโยงกับ การทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน, การส่งเสริม และพัฒนาสุขภาพของคนใน ชุมชน, การทำงานเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและประเพณีในชุมชน, การ รณรงค์ ลด ละ เลิกอบายมุขในชุมชน, การทำงานร่วมกับการศึกษาและเยาวชน เป็นต้น ดังคำ สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...การทำงานสงกรานต์ปลอดเหล้าให้สำเร็จจะต้องมีภาคีร่วมมาจากชุมชน ภาคประชา สังคม และหน่วยงานภาครัฐที่ช่วยเหลือกัน...” (นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น, สัมภาษณ์ มีนาคม

2561) และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “...การทำงานสงกรานต์ปลอดเหล้าเบียร์มีการ บูรณาการทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยการใช้มาตรการทางสังคมควบคู่กับ มาตรการทางกฎหมายสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน...” (ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าจังหวัด ขอนแก่น, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมปัจจัยสำคัญของความสำเร็จกล่าวคือ สังคมทุกระดับเป็นเจ้าของ ปัญหา ในเรื่องความปลอดภัย และความไม่ปลอดภัย คนในชุมชนจะต้องเข้ามา มีส่วนร่วมในทุก ขั้นตอนของการทำงาน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติงาน การ แก้ไข ปัญหา การร่วมรับผลประโยชน์และการติดตามประเมินผล

4.3.6 เครือข่าย (Network)

การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในถนนตระกูลข้าวทั้ง 8 พื้น มีเครือข่าย ร่วมกันจัดงานทุกพื้นที่ กล่าวคือ สังคมทุกระดับเป็นเจ้าของปัญหา ในเรื่องความปลอดภัย ความไม่ ปลอดภัย มีแนวร่วมผ่านช่องทางสื่อมวลชน อย่างเช่น Thai PBS ได้ร่วมในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ขยายผลสู่วงกว้างมาหลายปีสู่ความเป็นรูปธรรม ผลักเข้าสู่กลไกหลักศูนย์ อำนวยการความปลอดภัยทางถนน กระทรวงมหาดไทย และมีบุคคล องค์กร หน่วยงานทั้งในและ นอกพื้นที่นับเป็นภาคีเครือข่ายที่ทำให้การดำเนินงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนน ตระกูลข้าว สามารถ ขับเคลื่อนดำเนินงานและกิจกรรมไปได้ ดีโดยเครือข่ายต่างๆ ที่เข้ามาช่วยให้ เกิดการขับเคลื่อนส่วนใหญ่จะมาจากภายในชุมชน ท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น กลุ่มอาสาสมัคร สาธารณสุข (อสม.) ประชาคมงด เหล้าในพื้นที่ ประจำหมู่บ้าน พระสงฆ์ กลุ่มผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ จากส่วนปกครอง ตำรวจ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอและจังหวัดมีหน้าที่ใช้อำนาจทางกฎหมายใน การเฝ้าระวังหากพบว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พ.ศ. 2551 หรือมีการทะเลาะวิวาททางเจ้าหน้าที่จะมีการดำเนินการตักเตือนหรือส่งดำเนินการทาง กฎหมาย ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...หน่วยงานภาครัฐเช่นตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้ส่งบุคลากรในการเฝ้าระวัง ตรวจ ตรา ใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นการทำผิดกฎหมาย การดื่ม และจำหน่ายเหล้าเบียร์ในพื้นที่จัดงานซึ่งเป็นพื้นที่ต้องห้าม และมีการทะเลาะ วิวาท ซึ่งทาง เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตักเตือนหรือเปรียบเทียบปรับแล้วแต่กรณี...” (อดีตผู้อำนวยการสำนักงาน คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

สำหรับสถาบันการศึกษาเข้ามามีบทบาทในด้านการเสริมกิจกรรมสันตนาการให้นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีทีมงานหรือเครือข่ายต่างๆ จากนอกพื้นที่เข้ามาให้การสนับสนุนการดำเนินงานและเป็นທີ່ปรึกษาให้ชุมชน สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ เช่น ทีมงานส่วนกลางของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นองค์กรที่สนับสนุนงบประมาณ สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าเป็นภาคประชาสังคมมีบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวย (Facility) ความสะดวกออกแบบทางสังคม ให้เกิดวงคุยกัน วงแลกเปลี่ยนเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปกระตุ้น (Activate) ให้สังคมเกิดตระหนัก ทำหน้าที่เฝ้าระวังกระตุ้นกลไกต่างๆ สร้างกระบวนการนโยบายสาธารณะ สร้างความเป็นเจ้าของเชื่อมโยงหน่วยงานภาคีต่างๆ ผนึกกำลังภาคส่วนต่างๆ ให้มาเปลี่ยนแปลง สื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้สังคม ไปเปิดพื้นที่กิจกรรมสร้างสรรค์ (Creative Activity) ให้เด็ก เยาวชน สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“...สำนักงานเครือข่ายงดเหล้าเป็นภาคประชาสังคมที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการทำงานสงกรานต์ปลอดเหล้ามีหน้าที่สร้างกิจกรรม สื่อสารทางให้สังคมได้รับรู้และมีส่วนร่วมในด้านมาตรการทางสังคมในการเฝ้าระวังไม่ให้มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในงานสงกรานต์...” (ผู้จัดการแผนนโยบายสาธารณะฯ มูลนิธิพลังสังคม, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2561)

สรุปได้ว่าการมีเครือข่ายเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากเครือข่ายสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการมองเห็นถึงปัญหาความปลอดภัยหรือไม่ปลอดภัย และสามารถแบ่งเบาภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศบาลที่มีการกิจหลักอยู่เป็นจำนวนมาก และในบางเครือข่ายมีความสามารถในการช่วยจัดกิจกรรมตามที่แต่ละกลุ่มมีความชำนาญก็จะสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้ดี

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การถอดบทเรียนเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย ทั้ง 8 พื้นที่พบว่า เจ้าภาพจัดงานหรือองค์กรปกครองท้องถิ่นก็คือ เทศบาลจะต้องมีเตรียมการวางแผนดี มีเป้าหมายที่ชัดเจนมีสถานที่ พื้นที่ (Zoning) ระยะเวลา ในการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการจัดสรรงบประมาณ มีการแบ่งหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ ผู้บริหารเทศบาลมีนโยบายที่ชัดเจน มีความมุ่งมั่น จริงจัง ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะแก่ทีมงาน ในการควบคุมจะต้องใช้มาตรการทางสังคม ในการเฝ้าระวังและมาตรการทางกฎหมายควบคู่กันรวมทั้งการเก็บข้อมูลเพื่อติดตามผลการดำเนินงานในการปรับปรุงใช้ในครั้งต่อไป และมีภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการจัดงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4.4 แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผลการศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยศึกษาปัจจัยภายในเรื่องการจัดการ ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำ (Leading) 4) การควบคุม (Controlling) ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม (Participation) 2) เครือข่าย (Network) มีผลการศึกษาดังนี้

4.4.1 ด้านการวางแผน (Planning)

การวางแผนในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การวางแผนเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ดังนี้

- ต้องมีการวางแผนระยะปานกลาง (Intermediate Range Planning) จะครอบคลุมเวลาในการดำเนินงานตามแผนตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้และการวางแผนอย่างเป็นระบบนำเข้าสู่แผนการปฏิบัติงานของเทศบาล เนื่องจากการจัดงานสงกรานต์ถือได้ว่าเป็นงานบุญประเพณี เป็นวันที่ครอบครัวได้อยู่พร้อมหน้า

- กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น วันเวลาจัดงาน สถานที่การจัดโซนนิ่ง (Zoning) ที่แน่นอน มีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรับผิดชอบอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันการทำงานล่าช้าหรือทำให้เกิดความผิดพลาดน้อย เนื่องจากจะเกิดความชำนาญในการจัดการ

- มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าประมาณ 2-3 เดือน และควรมีความหลากหลายของสื่อสารสร้างการรับรู้สู่สาธารณชนอย่างกว้างขวางเพื่อป้องกันการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“...เทศบาลต้องนำการจัดงานสงกรานต์ปลอดเหล้าเบียร์เข้าสู่แผนงานระยะยาวล่วงหน้าประมาณ 1 ปีหรือบรรจุเป็นปฏิทินการท่องเที่ยวที่ต้องปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่อง และมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าชุมชน ชาวบ้าน ร้านค้าจะได้รู้เพื่อปรับตัวในช่วงกันจัดงาน...” (รองผู้จัดการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

- การวางแผนควรมีการเชิญหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ชุมชน เข้ามาเป็นเครือข่ายและมีส่วนร่วมทุกกระบวนการของการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...ถนนข้าวเหนียวเป็นพื้นที่กลางของคนขอนแก่น ทำหน้าที่เสมือนเป็นแม่เหล็กดึงดูดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนมาร่วมเป็นเจ้าของ เจ้าภาพหลักคือ หน่วยงานเทศบาล จะเป็นผู้วางแผนนัดหมายการประชุม หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เครือข่ายที่ร่วมทำงาน ทุกภาคส่วน

โดยเฉพาะกำลังสำคัญ คือเยาวชนเป็นกำลังที่สำคัญ ในการเฝ้าระวัง การทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ มี สรรพสามิต ดำรวจ กรมควบคุม โรคที่ช่วยดูแล กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเข้ามาสนับสนุน สื่อมวลชนช่วยในการประชาสัมพันธ์ข่าว... (นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

- ต้องมีการใช้ฐานข้อมูลเดิมมาประกอบการวางแผนในการวางแผนการจัดงานครั้งต่อไป และมีการประเมินแผนการจัดงานก่อนนำไปใช้จริง โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...การทำแผนการดำเนินการจัดงานจะต้องผ่านการประเมิน และแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง และนำข้อมูลจากปีก่อนมาประกอบการวางแผนด้วย...” (นักวิชาการ เครือข่ายคณาจารย์ ภาคใต้ตอนล่าง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

- มีการวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์งานล่วงหน้า ด้วยเครื่องมือ ที่มีความหลากหลาย ของ ช่องทาง และกระบวนการสื่อสาร พอจะสรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นการสื่อสารเพื่อจัดการ ขององค์กรให้เกิดสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้รับข่าวสารเครือข่ายกลุ่มต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เกี่ยวกับความคิดเห็น (Opinion) ทศนคติ (Attitude) และค่านิยม (Value) หรือเป็นการติดต่อสื่อสาร กับชุมชนทั้งภายในภายนอกเพื่อสร้างภาพพจน์ขององค์กรกับสาธารณชน อีกทั้งยังได้วางแผน อย่างต่อเนื่องที่จะสร้างและรักษาไว้ซึ่งความปรารถนาดีและความเข้าใจกันระหว่างองค์กร เครือข่าย และสาธารณชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดงานสงกรานต์ปลอด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันจะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ดังนั้นหัวใจสำคัญของการประชาสัมพันธ์ จึงหนีไม่พ้นการสร้างภาพพจน์ที่ถูกต้องในการจัดงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งในที่นี้หมายถึง นักท่องเที่ยว ประชาชน ชุมชน หน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ พนักงานทุกระดับในองค์กร

ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ ที่ดีและแข็งแกร่งนั้น ไม่ว่าจะเป็ทีมภายในองค์กร หรือ ที่ทีม ภายนอกมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมระหว่างองค์กรกับสาธารณชน ทั้งนี้การประชาสัมพันธ์งาน สงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ที่ดียังขึ้นอยู่กับสถานการณ์ คุณสมบัติของ นักประชาสัมพันธ์ ลักษณะของนักประชาสัมพันธ์ที่ดีต้องมีใจรักงาน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล ว่า

“..ในการทำงานของเราเมื่อทราบกำหนดการการจัดงาน ก็จะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ ต่างๆ ของเทศบาล ไม่ว่าจะเป็น เว็บไซต์และเฟสบุ๊ค รวมไปถึงกลุ่มไลน์ต่างๆ ที่เราเป็นสมาชิกใน เครือข่าย ซึ่งก็จะมีทั้งในกลุ่มของสื่อมวลชน กลุ่มของภาคประชาชน หรือผู้ประกอบการในหลาย ส่วนที่เราเป็นสมาชิกอยู่ คือใช้ทุกช่องทางในการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ และวัตถุประสงค์ของงาน

กับถนนข้าวเม่า คือ ปลอดภัยปลอดภัย ปลอดภัยปลอดภัย สนับสนุนนโยบายของเทศบาลเดิมที่บทบาทเราคือเป็นผู้ส่งต่อข้อมูลในการรณรงค์ เพิ่มเติมอีกนิดในส่วนของการประชาสัมพันธ์ นอกจากเรื่องของงานแล้ว โดยตลอดก็จะมีการประชุมสัมพันธและย้าให้ทราบอย่างต่อเนื่อง เพราะจำเป็นจะต้องซ้ำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ เป็นการตอกย้ำ...”(นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ เทศบาลเมืองมหาสารคาม นักวิชาการและจัดการข้อมูล สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

- มีการเชิญเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและปฏิบัติการทุกขั้นตอน ได้จัดประชุมผู้บริหารและบุคลากรเพื่อแจ้งให้ทราบนโยบาย/แนวทางดำเนินงานสงกรานต์ปลอดภัยเรื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร่วมกันหารือแนวทางการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรม การเฝ้าระวังและควบคุมดูแลสถานที่ และเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและปัญหาอุปสรรคตลอดจนแนวทางแก้ไขจากเครือข่าย ทุกหน่วยงาน

- เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน กำหนดทิศทางในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดภัยเรื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว โดยมีผู้แทนเครือข่าย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมเป็นกรรมการ คณะทำงานในส่วนต่างๆ ของงาน

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า แนวทางการวางแผนต้องมีการนำเข้าแผนการทำงานของเทศบาลที่มีการวางแผนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป มีการวางแผน และกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน เช่น วัน เวลา พื้นที่ สถานที่ บุคลากร วิธีการและกระบวนการ มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบหลักอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการจัดสรรงบประมาณประจำปี มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้ามีความหลากหลายของการสื่อสารองค์กรต้องมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย สะดวก รวดเร็วและเลือกใช้เทคโนโลยีสื่อใหม่ (NEWS MEDIA) ได้อย่างเหมาะสมโดยความสำคัญของการรู้เทคโนโลยีการ ในยุคสังคมที่ต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นฐาน (knowledge – based society) เสริมสร้างทักษะการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ได้ในหลายระดับ มีการเชิญเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและปฏิบัติการทุกขั้นตอน ใช้ฐานข้อมูลเดิมมาประกอบการวางแผนในการวางแผนการจัดงานครั้งต่อไปและมีการประเมินแผนการจัดงานก่อนนำไปใช้จริง

4.4.2 ด้านการจัดองค์การ (Organizing)

การจัดองค์การในการจัดงานสงกรานต์ปลอดภัยเรื่องดื่มแอลกอฮอล์ การจัดองค์การเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรการผลิต และการให้บริการเพื่อให้แผนงานที่ตั้งไว้สามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้ กล่าวคือ

- ผู้บริหารระดับสูง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าภาพจัดงานสงกรานต์จะต้องมีการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชนในการร่วมกัน

วางแผนเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งคณะทำงานประกาศเป็นลายลักษณ์อักษร มีทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ชุมชน หรือการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจให้ภาครัฐและภาคประชาสังคม อาสาสมัคร เข้ามามีบทบาทในการทำงาน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า “...การทำงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นความร่วมมือที่สำคัญระหว่างกลไกรัฐ กลุ่มความร่วมมือภาคประชาสังคม ประชาชน และนโยบาย กลไกนโยบายในพื้นที่ด้วย ทำถนนให้ปลอดแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ขึ้นมา มันต้องขยความคิด กลไกนโยบายรัฐ กลไกนโยบายในท้องถิ่นในพื้นที่ การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย มีการจัดตั้งคณะทำงาน ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายที่เป็นตัวชี้วัดตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวสำคัญที่ทำให้เราสามารถขยายพื้นถนนตระกูลข้าวที่ดีๆ เพิ่มมากขึ้น...” (ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้า จังหวัดอุทัยธานี ประชุมกลุ่ม มิถุนายน 2561)

- กำหนดบทบาทแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนทุกๆ กระบวนของการจัดงาน มีการอบรมสร้างความเข้าใจแนวทางการทำงานแก่บุคลากรทั้งภายในองค์กรและจากภาคีเครือข่ายอื่นๆ เช่น กองการศึกษาเป็นรับผิดชอบหลักในการเขียนโครงการ จัดแผนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดงานสงกรานต์ ติดต่อประสานงานภาคีต่างๆ ออกหนังสือเชิญหน่วยงานต่างๆ เป็นลายลักษณ์อักษรในการร่วมประชุม วางแผน ร่วมคิด ร่วมกันดำเนินกิจกรรม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบดูแลด้านสถานที่ พื้นที่ ความสะอาด และผู้ประกอบการร้านค้าที่เข้ามาจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่มในบริเวณงาน สำหรับภาคีภาคประชาสังคมร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และสาธารณสุข จะมีหน้าที่ดูแลด้านการเฝ้าระวังไม่ให้นักท่องเที่ยวกระทำผิดกฎหมาย ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...กำหนดบทบาทหน้าที่แต่ละหน่วยงานในองค์กร โดยการประกาศเป็นนโยบาย มีการจัดตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน และมีผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการ...” (นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

- ด้านงบประมาณต้องมีการจัดสรรงบประมาณเข้าอยู่ในแผนงบประมาณประจำปีเกี่ยวกับบุญประเพณีเพื่อความสะอาดในการดำเนินกิจกรรม และควรจัดหางบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ หรือการขอสนับสนุนจากภาคเอกชน เพื่อป้องกันการขาดสภาพคล่องของการจัดงานในกรณีที่หน่วยงานที่เคยสนับสนุนมีอุปสรรคในการสนับสนุนต่อเนื่อง สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...เทศบาลควรจัดสรรงบประมาณให้อยู่ในแผนงานประจำปีและควรหางบประมาณจากภาคเอกชนบ้าง ปัจจุบัน สสส. สนับสนุนงบประมาณบางส่วนอยู่แต่หากวันใดที่ สสส. ไม่มีงบประมาณก็จะทำให้ขาดสภาพคล่องได้...” (ประธานกรรมการ กำกับทิศสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), สัมภาษณ์ มิถุนายน 2561)

- ต้องมีการสำรวจพื้นที่เสี่ยงและประสานงานผู้บริหารระดับจังหวัดเพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการในการจัดงานร่วมกันป้องกันการเกิดทะเลาะวิวาทและอุบัติเหตุ มีพื้นที่ปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว ควรมีการกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อสร้างความสนุกสนาน สุขให้แก่นักท่องเที่ยว และควรมีกิจกรรมสร้างสรรค์สอดแทรกความรู้ที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...ต้องสำรวจพื้นที่เสี่ยง ส่งข้อมูลให้จังหวัดเพื่อกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเพื่อป้องกันเรื่องอุบัติเหตุหรือทะเลาะวิวาท ให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึว่าปลอดภัย...” (ประธานประสานงานเครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจแอลกอฮอล์, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2561) สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “...ต้องมีการกำหนดรูปแบบ กิจกรรมที่หลากหลายสร้างความสุขให้แก่นักท่องเที่ยวแต่ควรแทรกความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงหรือโทษของเหล้าเบียร์...” (ผู้จัดการแผนนโยบายสาธารณสุขมูลนิธิพลังสังคม, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

- ผู้บริหารระดับสูง ต้องมีการกำหนดขอบข่ายของงานและภารกิจรับผิดชอบในงานด้านการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและการวางแผนการสื่อสารจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน สถานการณ์ของโอกาส ปัญหาที่เป็นอุปสรรค เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนการประชาสัมพันธ์สำหรับสถานการณ์งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “...การประชาสัมพันธ์และการโฆษณา การจัดโซนนิ่งทั้งโซนนิ่งของการขายเครื่องดื่ม การจำกัดการเข้าถึงประเด็นเยาวชน และแคมเปญการณรงค์ประชาสัมพันธ์การให้การศึกษา จริงๆ ถ้าใน *Effective* อันนี้ก็ค่อนข้างจะมาแบบปลายๆละ แต่ว่าอันที่จะเกี่ยวกับประเด็นงานสงกรานต์จะเชื่อมของเรื่องของการจำกัดโซนนิ่งการส่งต่อข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้ในเรื่องของปัญหา และสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วมาเล่นน้ำสงกรานต์จะเกิดอันตรายมากมาย ดังนั้นเราต้องทำปัญหา อุปสรรคเปลี่ยนมาเป็นจุดแข็งและโอกาสในการณรงค์ให้งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์...” (ผู้อำนวยการศูนย์แก้ไขปัญหาคารบิโรคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานเทศกาลและงานบุญประเพณีต่างๆ, ประชุมกลุ่ม มิถุนายน 2561)

ผลการศึกษารูปได้ว่า แนวทางการจัดองค์การต้องมีการออกประกาศจัดตั้งคณะกรรมการในการทำงานทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจโดยภาครัฐและภาคประชาสังคม อาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการทำงาน มีการสำรวจพื้นที่เสี่ยง กำหนดรูปแบบจัดงานที่หลากหลายและสอดแทรกองค์ความรู้ต่าง ๆ และมีการนำเสนอบรรจุงบประมาณการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าสู่แผนงานบุญประจำปี และประสานหน่วยงานอื่นๆ ในการสนับสนุนงบประมาณ กิจกรรม หรือวัสดุ

อุปกรณ์ต่างๆ มีการวางแผนการสื่อสาร เพื่อสร้างให้บุคคลภายนอกได้รู้จักงานสงเคราะห์ที่ปลอดภัย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มากขึ้น พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในองค์กรมีจิตสำนึกเดียวกัน เพื่อสะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ในภาพรวมขององค์กรเครือข่ายต่างๆ ร่วมกัน ดังนั้นการวางแผนการสื่อสารจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ ที่ต้องการวิเคราะห์และการตัดสินใจเพื่อกำหนดวิธีการ และแนวทางปฏิบัติงานโดยใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อให้การสื่อสารดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ซึ่งจะช่วยให้แนวทางการปฏิบัติงานแก่บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกัน อันเป็นผลดีต่อส่วนร่วม

4.4.3 ด้านการนำ (Leading)

การนำในการจัดงานสงเคราะห์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเป็นผู้นำเป็นกระบวนการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นทำงานมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ

- จะต้องสร้างผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ที่มาจากภาคประชาสังคม ผู้นำชุมชนเข้ามาเป็นแกนนำหลักในการขับเคลื่อนการจัดงาน เนื่องจากผู้นำที่มาจากภาครัฐหรือเป็นทางการมีภารกิจหลักหน้าที่ต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนมากจำเป็นต้องสร้างผู้นำจากภาคประชาสังคม

- ต้องมีการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ภายในองค์กร ภาคีเครือข่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ภาคประชาสังคม เพื่อพัฒนาระดับการจัดงาน สงเคราะห์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีประสิทธิภาพ ให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน นักท่องเที่ยว มีเวทีสาธารณะในการสร้างการมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ในทุกระดับทุกพื้นที่ในการสร้างข้อตกลงระหว่าง เจ้าภาพจัดงาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษากฎหมายเจ้าหน้าที่เฝ้าระวัง ชุมชน และร้านค้า ให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ปัญหาการแก้ปัญหาพร้อมกันนำไปสู่การเป็นเจ้าของงานที่ต้องจัดร่วมกัน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...ทำให้สังคมทุกระดับเป็นเจ้าของปัญหา ในเรื่องความปลอดภัย ความไม่ปลอดภัย เป็นเรื่องของบ้านเค้าด้วย ในการจัดงานให้ถึงความปลอดภัย ไม่ใช่เป็นเรื่องของใครก็ไม่รู้ สุดท้ายประเด็นปัญหาที่ตกอยู่เป็นของคนในพื้นที่ หรือสร้างผู้นำในการทำงานบางประเด็นที่มาจากภาคประชาสังคมเท่านั้น...” (ผู้จัดการแผนนโยบายสาธารณะฯ มูลนิธิพลังสังคม, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2561) สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “...คนในสังคมเริ่มยอมรับที่จะไม่ดื่มในพื้นที่ห้ามดื่ม การที่คนในสังคมเริ่มยอมรับว่าต้องมีการห้ามขายในพื้นที่ที่มีคนจำนวนมากๆ และเป็นค่านิยมใหม่ในลักษณะของสงเคราะห์ปลอดภัยเหล่าที่เริ่มมีคำพูดติดปากแบบนี้...” (นักวิชาการเครือข่ายงดเหล้า ภาคใต้ตอนล่าง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

- ต้องชี้นำสร้างกระแสให้สังคมยอมรับงานสงเคราะห์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เปิดพื้นที่ปลอดภัยให้โอกาสเด็กเยาวชน ผู้สูงอายุแสดงออกถึงประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เพื่อสร้างความสุขให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...เทศบาลต้องสร้างกระแสให้คนในชุมชนยอมรับว่าสงเคราะห์ต้องปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และให้คนในชุมชน เด็กหรือผู้สูงอายุมีเวทีแสดงออก สร้างความสุขให้กับครอบครัว ...” (ผู้จัดการแผนนโยบายสาธารณะฯมูลนิธิพลังสังคม, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

ผลการศึกษารูปได้ว่า แนวทางการนำ ควรมีการเปิดเวทีสาธารณะในการสร้างการมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ในทุกระดับทุกพื้นที่ในการสร้างข้อตกลงระหว่าง ให้ทุกหน่วยงาน ชุมชนได้เห็นปัญหา มีการแก้ปัญหาาร่วมกันและ เป็นเจ้าของงาน สร้างการยอมรับงานปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเปิดพื้นที่ให้โอกาสคนในชุมชนได้มีเวทีในการแสดงออก

4.4.4 ด้านการควบคุม (Controlling)

การควบคุมในการจัดงานสงเคราะห์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุม เป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่การออกกฎระเบียบวิธีปฏิบัติในการทำกิจกรรมขององค์การให้ได้ผลลัพธ์ ตามมาตรฐานงานและเป้าหมายที่องค์การพึงประสงค์ กล่าวคือ

- ต้องมีการติดตามประสานงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ การติดตามดำเนินงานของทีมงาน ผู้ปฏิบัติงาน และเครือข่าย ในทุกพื้นที่การจัดงานสงเคราะห์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว จะใช้กระบวนการจัดการเป็นเครื่องมือเพื่อให้เกิดการติดตาม การดำเนินงาน การประสานงานและทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ไปพร้อมกันด้วย โดยมีการประชุมทีมงาน เครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อติดตามการดำเนินงานและประสานงานอย่างสม่ำเสมอ

- ต้องมีกลไกประสานงานและติดตามการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ ในการทำงานของพื้นที่งานสงเคราะห์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว เน้นการใช้รูปแบบการทำงานที่ยึดหยุ่นใช้คุณธรรมเป็นหลัก เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน การปรับวิธีการทำงานของแกนนำหลัก เพื่อให้สามารถสนับสนุนการทำงานของทีมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นการจัดการด้านการควบคุมทำงานแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และทำให้การทำงานของทีมงานและเครือข่ายมีการพัฒนา ปรับตัวอย่างต่อเนื่อง

- ต้องมีการควบคุมโดยใช้ การประกาศนโยบาย มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางสังคมควบคู่กัน การประกาศนโยบายควรออกโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่ต้องประกาศออกมาให้ชัดเจนมีการประชาสัมพันธ์ออกสู่สาธารณะเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่

ประชาชน ชุมชน ร้านค้าได้ปรับตัวให้สอดคล้องกับนโยบาย สำหรับการใช้มาตรการทางกฎหมาย ทางหน่วยงานภาครัฐโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค (สคร.) ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการออกปฏิบัติงานลงพื้นที่สำรวจใน พื้นที่จัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากพบนักท่องเที่ยวหรือร้านค้าสามารถ ดำเนินการทางกฎหมายได้ทันทีโดยใช้วิธีตักเตือน จับ ปรับแล้วแต่กรณี และการใช้มาตรการทาง สังคม

- ต้องมีการควบคุมเครื่องดื่มและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อยู่รอบๆ สถานที่จัดงาน โซนนิ่ง (Zoning) เช่น ทางเท้า รถเข็น หาบเร่ การเฝ้าระวัง ตักเตือน ดูแลสอดส่องการแลกเปลี่ยนเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ก่อนเข้าพื้นที่การจัดงาน โดยเครือข่ายภาคประสังคม เช่น อาสาสมัคร เครือข่ายงดเหล้า ที่มีอยู่ทุกจังหวัด ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ได้ทำงานควบคู่ไปกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำอำเภอหรือจังหวัด แล้วในพื้นที่นั้นๆ จะกำหนด ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...มีการปรึกษาหารือว่าจะมีการดำเนินการควบคุมอย่างไรบ้าง ซึ่งใน core group มีการคุย กัน 3 มิติ เช่น มิติของภาคประชาสังคม มีการรณรงค์ มีการผลักดัน มิติเชิงนโยบาย มิติของกฎหมาย ต่างๆ ที่ต้องนำมาใช้ในการควบคุมแบบควบคู่กันไป...” (อดีตผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

- ต้องมีการสร้างการรับรู้ ความร่วมมือ ประกาศพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) สถานที่จัดงานที่ ชัดเจน ควรประกาศการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวาระจังหวัดและวาระ แห่งชาติโดยรัฐมนตรีออกเป็นนโยบายและมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ควรมีการลดหรือ ควบคุมการนำอาวุธ เหล้า เบียร์ และการเล่นแป้งในบริเวณพื้นที่จัดงานพื้นที่ป้องกันการลวนลาม ผู้หญิง ควบคุมการเล่นน้ำไม่เกิน 21.00 นาฬิกา ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...จะต้องประกาศเป็นวาระแห่งชาติให้รัฐมนตรีออกประกาศนโยบาย...” (อดีต ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวง สาธารณสุข, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

- ต้องมีการประเมินผลโดยการเก็บข้อมูลเชิงวิชาการหรือการทำงานวิจัยให้มีฐานข้อมูล รองรับผลการดำเนินการจัดงานและนำไปพัฒนายกระดับการดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไป ดังคำ สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า

“...ต้องมีการสรุปผลวิจัย ภาควิชาการต้องเข้ามาช่วย ต้องสรุปผลว่า จริง ๆ แล้วมันดี ผลลัพธ์ในภาพรวมดี และมันดีในระยะยาวด้วย ไม่ใช่ดีเฉพาะต่อหน้าในปีนี้ ...” (นักวิชาการ เครือข่ายงดเหล้า ภาคใต้ตอนล่าง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

ผลการศึกษารูปได้ว่า แนวทางการควบคุม มีการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ ความร่วมมือ ประกาศพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) สถานที่จัดงานที่ชัดเจน มีการประกาศนโยบาย มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางสังคมควบคู่กัน รัฐมนตรีออกเป็นนโยบายประกาศเรื่องการจัดงาน สงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวาระจังหวัดและวาระแห่งชาติและมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และมีการประเมินผลจัดทำข้อมูลเชิงวิชาการหรืองานวิจัยรองรับในการนำไปพัฒนาใช้ในครั้งต่อไป

4.4.5 การมีส่วนร่วม (Participation) และเครือข่าย (Network)

การมีส่วนร่วมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดงานประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การมีส่วนร่วม โดยมีความเหมาะสมดังนี้

- ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในทุกขั้นตอนของการทำงาน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติงาน การแก้ไข ปัญหา การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล โดยสิ่งที่เข้ามา เป็นกลไกที่ช่วยให้คนในชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ให้ทุกคนในสังคมนั้น ๆ ได้มองเห็นปัญหาที่กระทบต่อสังคมในชุมชน หรือบุตรหลานของตนเอง และคนกลุ่มเหล่านี้เป็นเจ้าของปัญหา นำไปสู่การแก้ปัญหาาร่วมกัน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...ต้องให้ทุกหน่วยงาน ชุมชน และร้านค้า เห็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อบุตรหลานหรือคนในชุมชนจึงนำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้วยการร่วมกันวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอนเพื่อให้เค้ารู้สึกว่าเป็นเจ้าของงาน...” (รองผู้จัดการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.), สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลว่า “...งานจะสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือของหลายภาคส่วน สิ่งที่สำคัญก็คือว่า อยากระวังให้มีการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ คือเชิญเขามาร่วมกันคิดตั้งแต่ต้น เขาจะได้รู้สึกว่าเขาเป็นส่วนเป็นเจ้าของงาน เป็นเจ้าภาพร่วมกันในการทำงาน งานใหญ่เหล่านี้ถ้าจะทำสำเร็จ ต้องบริหารจัดการแบบ เราาร่วมกันดำเนินการตั้งแต่แรกเริ่ม อาจจะมีความเห็นแตกต่างกันไปบ้าง แต่เราก็ต้องหาจุดร่วมว่าอะไรที่เราเห็นพ้องต้องกัน ... ” (ผู้จัดการแผนนโยบายสาธารณะฯ มูลนิธิพลังสังคม, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561)

- ต้องอาศัยวิธีการทำงานแบบเชิงบูรณาการที่หลากหลายจากภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังนั้นจะต้องมีการขยายเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อขยายภาคพันธมิตรให้มากขึ้น ต้องมีการผสมผสานงานและสร้างความเชื่อมโยงการแก้ปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ ในการดำเนินงาน สามารถบูรณาการร่วมกับงานอื่นๆ ได้มากมาย เช่น การเชื่อมโยงกับ การทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพ

ของคนในชุมชน การทำงานเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและประเพณีในชุมชน การรณรงค์ ลด ละ เลิก อบายมุขในชุมชน การทำงานร่วมกับการศึกษาและเยาวชน เป็นต้น

- การสร้างการเปลี่ยนแปลง จะเปลี่ยนแปลงได้จริงต้องยั่งยืน จะยั่งยืนได้ต้องสร้างความ เป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางร่วม สร้างเป้าหมายร่วม สร้างวิสัยทัศน์ (Vision) ร่วม โดยประเด็นที่ใช้ในการทำงาน คือ อนาคตที่ดีของเด็กและเยาวชน วัฒนธรรมที่ดีที่จะกลับมาให้ พื้นที่ที่มีความปลอดภัย ต้องใส่ใจในการทำงาน นั่นคือ ทำงานอย่างพี่น้อง จริงใจด้วยกัน เป็น ความสัมพันธ์แนวราบ ไม่ใช่การสั่งการ การทำงานไม่ใช่ประเด็นแค่แอลกอฮอล์อย่างเดียว งานภาค สังคมมีเป้าหมายใหญ่ คือการเคลื่อนขบวนใหญ่ของสังคมร่วมกัน ดังนั้น ความต่อเนื่องในการ เชื่อมโยงกับประเด็นอื่นที่ทำ สำคัญที่จะสร้างความเป็นภาวะผู้นำแบบรวม (Collective Leadership) ผลัดกันนำ ผลัดกันตาม ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล กล่าวว่า

“...การทำงานสงกรานต์ปลอดเหล้าให้สำเร็จจะต้องมีภาคีร่วมมาจากชุมชน ภาคประชา สังคม และหน่วยงานภาครัฐที่ช่วยเหลือกัน...” (นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น, สัมภาษณ์ มีนาคม 2561) และสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลจากการจัดทำประชุมกลุ่ม (Focus Group) ให้ความคิดเห็นว่า “... การทำงานสงกรานต์ปลอดเหล้าเบียร์มีการบูรณาการทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยการใช้มาตรการทางสังคมควบคู่กับมาตรการทางกฎหมายสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน...” (ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าจังหวัดปัตตานี, ประชุมกลุ่ม มิถุนายน 2561)

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า แนวทางการมีส่วนร่วมและเครือข่าย จะต้องให้ทุกภาคส่วนเป็น เจ้าของงานร่วมกันมีการวางแผน ออกแบบกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหา การร่วมรับผลประโยชน์และการติดตามประเมินผล มีการสร้างกิจกรรมความผูกพันของคน ในครอบครัว ตลอดจนสร้างความสามัคคีของคนในชุมชนผ่านงานบุญประเพณี การสร้างการ เปลี่ยนแปลง ได้จริงต้องยั่งยืน จะยั่งยืนได้ต้องสร้างความเป็นเจ้าของงาน ในลักษณะรูปแบบการมี ส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางร่วม สร้างเป้าหมายร่วม สร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ทำงาน อย่างพี่น้อง จริงใจด้วยกัน เป็นความสัมพันธ์แนวราบ ไม่ใช่การสั่งการ ต้องอาศัยวิธีการทำงานแบบ เชิงบูรณาการที่หลากหลายหน่วยงาน จากภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีการขยาย เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 4.1 ผลการสังเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมการจัดงานสงกรานต์ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตารางที่ 4.1 แนวทางที่เหมาะสมการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประเด็น	แนวทางที่เหมาะสม
การวางแผน (Planning)	- มีการวางแผนงานล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป - มีการวางแผนงานเชิงปฏิบัติการ อย่างน้อย 3-4 เดือน - กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน เช่น วันเวลา พื้นที่ สถานที่ บุคลากร วิธีการ และกระบวนการ - กำหนดให้ผู้อำนวยการกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก - มีการกำหนดงานตามบทบาทและความชำนาญของงาน - มีการวางแผนจัดสรรงบประมาณประจำปี - มีการวางแผนด้านการประสานพันธุงานล่วงหน้า ด้วยเครื่องมือที่มีความหลากหลาย ของช่องทาง และกระบวนการสื่อสาร - มีการเชิญเครือข่ายเข้ามามีส่วนในการวางแผนและปฏิบัติการทุกขั้นตอน - มีการประเมินแผนการจัดงานก่อนนำไปใช้จริง - ใช้ฐานข้อมูลเดิมมาประกอบการวางแผนการจัดงานครั้งต่อไป
การจัดองค์การ (Organizing)	- จัดประชุมหารือคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร่วมกับเครือข่ายต่างๆ โดยทางเจ้าภาพหลักได้มีการจัดทำหนังสือคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานรวมทั้งแจ้งกำหนดการจัดกิจกรรมและมอบหมายงานแก่คณะกรรมการดำเนินงาน - จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับความคืบหน้างานที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่การเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรม - หน่วยงานเจ้าภาพหลัก ประกาศจัดตั้งคณะกรรมการในการทำงานทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน - การแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน - จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจโดยภาครัฐและภาคประชาสังคม อาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการทำงาน - การสำรวจพื้นที่เสี่ยง - กำหนดรูปแบบจัดงานที่หลากหลายและสอดคล้ององค์ความรู้ต่างๆ - การจัดสรรงบประมาณการจัดงานสงกรานต์ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เข้าสู่แผนงานบุญประเพณีประจำปี

ตารางที่ 4.1 แนวทางที่เหมาะสมการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางที่เหมาะสม
	- การประสานหน่วยงานอื่นๆ ในการสนับสนุนงบประมาณกิจกรรม หรือ วัสดุต่างๆ
การนำ (Leading)	- มีการเปิดเวทีสาธารณะในการสร้างการมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ในทุก ระดับทุกพื้นที่ - การสร้างข้อตกลงระหว่างหน่วยงาน ชุมชนได้เห็นปัญหา มีการแก้ปัญหา และ เป็นเจ้าของงาน ร่วมกัน - สร้างกระแสให้สังคมยอมรับงานปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ - เปิดพื้นที่ให้โอกาสคนในชุมชนได้มีเวทีในการแสดงออก
การควบคุม (Controlling)	- ประกาศพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) สถานที่จัดงานที่ชัดเจน - การประกาศนโยบาย มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางสังคม ควบคู่กัน - จะต้องออกเป็นนโยบายประกาศการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เป็นวาระจังหวัดและวาระแห่งชาติและมีการบังคับใช้กฎหมาย อย่างจริงจัง - จัดทำข้อมูลเชิงวิชาการหรืองานวิจัยรองรับ - การประเมินผล
การมีส่วนร่วม (Participation)	- ทุกภาคส่วนเป็นเจ้าของปัญหา และเจ้าของงาน - มีการบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม ชุมชน
เครือข่าย (Network)	- ขยายภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง - มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสพการณ์ - พัฒนาไปสู่การวางแผนร่วมกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษาดนตรีภูเขาลำน้ำใน ประเทศไทย (Management for The Non-Alcoholic Songkran Festival : A Case Study of Rice Family Roads In Thailand) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหลักการและวิธีการในการจัดการงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้ดนตรีภูเขาลำน้ำในประเทศไทย ถอดบทเรียนเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ(Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling) การมีส่วนร่วมของเครือข่าย (Participation Network) และการทำงานในรูปแบบเครือข่าย (Network) เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการที่เหมาะสมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ข้อคำถามกึ่ง โครงสร้าง (Semi-structured Interview) เจ้าภาพจัดงานสงกรานต์ จำนวน 8 คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมจำนวน 20 คน 2) จัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ผู้ประสานงาน เจ้าหน้าที่เครือข่ายองค์กรงดเหล้า ทั้ง 8 จังหวัด จังหวัดละ 2 คน เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปและบริบทพื้นที่ ถอดบทเรียนเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จ และแนวทางที่เหมาะสมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากนั้นนำผลการวิจัยที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลตามกรอบแนวคิด และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนา (Descriptive) ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 หลักการและวิธีการในการจัดการงานสงเคราะห์ที่ปลอดภัยแก่เด็กแอลกอฮอล์ภายใต้
 ถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย มีคุณลักษณะมีวิธีการและหลักการจัดการที่ชัดเจน ประกอบด้วย
 การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling)
 การมีส่วนร่วมของเครือข่าย (Participation Network) และการทำงานในรูปแบบเครือข่าย (Network)
 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1.1 การวางแผนเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและ
 ตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้โดยองค์กร เจ้าภาพจัดงาน
 หมายถึงเทศบาลมีการวางแผนการจัดงานล่วงหน้าร่วมกับภาคีเครือข่าย เจ้าหน้าที่เป็นการวางแผน
 ปฏิบัติการ (Operation Plan) เป็นการวางแผนระยะสั้นใช้ระยะเวลาในการวางแผนก่อนการจัดงาน
 ประมาณ 2-3 เดือน มอบหมายให้กองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มี
 การประสานงานออกจดหมายเชิญหน่วยงานภาคีต่างๆ เพื่อเป็นการประชุมหารือในการวางแผน
 ดำเนินงาน รวมถึงการแบ่งงานกันรับผิดชอบในส่วนต่างๆ มีการศึกษาพื้นที่ก่อนลงปฏิบัติงานจริง
 จัดให้มีตัวแทนลงสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น โดยการจัดสถานที่ที่มีพื้นที่แบบจำกัดหรือจัด
 โซนนิ่ง (Zoning) ด้านงบประมาณเป็นงบประมาณประจำปีของงานบุญประเพณี และงบประมาณ
 จาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์สุขภาพ (สสส.) มีภาคเอกชนเข้าร่วมสนับสนุน
 กิจกรรม

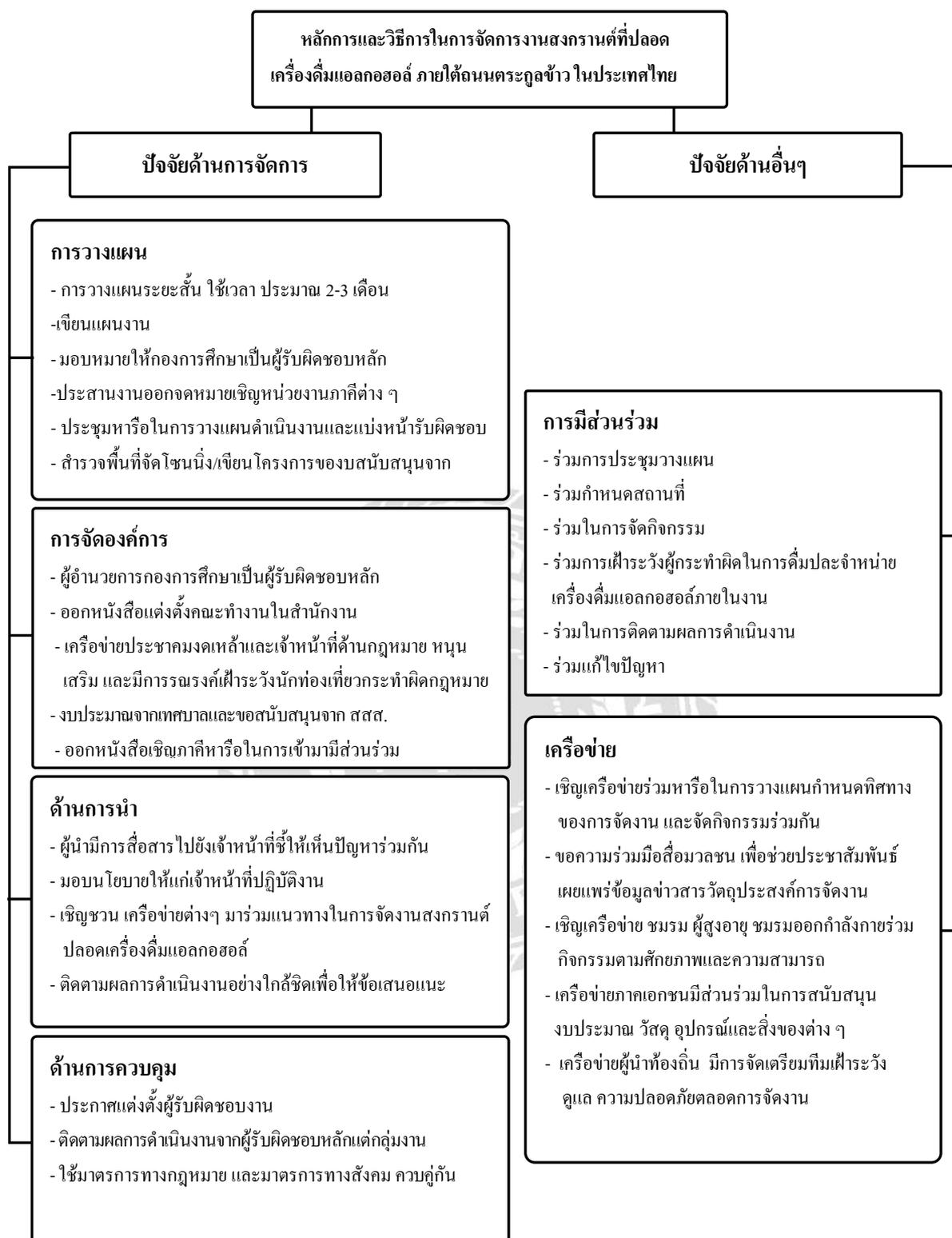
5.1.1.2 การจัดการผู้บริหารระดับสูงของเทศบาล มีการมอบหมายให้
 ผู้อำนวยการกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดกิจกรรม มีเครือข่ายประชาคมงดเหล้า
 และเจ้าหน้าที่ด้านกฎหมาย หนุนเสริม และมีการรณรงค์เฝ้าระวังในเรื่องความร่วมมือในการ
 ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการใช้มาตรการทางกฎหมาย แบ่งหน้าที่กันตามภารกิจหลักที่
 ได้รับมอบหมาย มีเครือข่ายเยาวชนที่เป็นจิตอาสาเข้าร่วมกิจกรรมโดยมีการประชุมแบ่งบทบาท
 หน้าที่ที่มีการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้งบประมาณในการจัดงานเทศบาลมีการจัดสรร
 งบประมาณไว้บางส่วน และขอสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์สุขภาพ
 (สสส.) ผ่านเครือข่ายองค์กรงดเหล้า เงื่อนไขของการรับทุนจะต้องปลอดภัยแก่เด็กแอลกอฮอล์ จัด
 พื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) ที่สามารถควบคุมการเข้า-ออกของนักท่องเที่ยวเพื่อป้องกันการกระทำผิด
 ทางกฎหมาย โดยมีเครือข่ายประชาคมงดเหล้าประจำจังหวัดเป็นผู้ติดตามรายงานให้ผู้ให้ทุน

5.1.1.3 การนำ ผู้บริหารระดับสูงในองค์กรส่วนใหญ่มอบนโยบายให้แก่เจ้าหน้าที่
 ปฏิบัติงานรวมถึงภาคีเครือข่ายที่เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และมาตรการที่ชัดเจน และ
 มีการลงพื้นที่ร่วมจัดกิจกรรม มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้

ปฏิบัติงาน และช่วยในการให้ข้อเสนอแนะหรือแก้ปัญหาได้ทัน มีวิธีการแก้ปัญหาโดยการจัดให้มีโครงการฝากเหล่าไว้กับตำรวจก่อนเข้าพื้นที่จัดงาน จัดให้มีรถประชาสัมพันธ์งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขบวนรณรงค์ของเครือข่ายองค์กรงดเหล้าเด็กและเยาวชนประชาสัมพันธ์งานผ่านสื่อรถประชาสัมพันธ์ของเทศบาล

5.1.1.4 การควบคุม ได้มีการควบคุมโดยใช้มาตรการในการป้องกันและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านช่องทางเชิงนโยบายมาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางสังคม สร้างความรู้และความเข้าใจให้กับชุมชน ร้านค้า ผู้ประกอบการเพื่อให้รู้ในช่วงการจัดงานสงกรานต์ต้องปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดื่มและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณสถานที่จัดงาน มีการจัดโซนนิ่งที่ชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย รถแห่และการแถลงข่าว จัดทีมเฝ้าระวังการกระทำผิดกฎหมายโดย ภาคประชาสังคม อาสาสมัคร ตำรวจ เทศกิจ บางพื้นที่มีสรรพสามิตหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขลงพื้นที่ร่วมด้วย และมีการจัดทีมประเมินติดตามมีการเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจของการจัดงานจากนักท่องเที่ยวเข้าร่วมงาน

5.1.1.5 การมีส่วนร่วมและเครือข่าย ในแต่ละพื้นที่ที่จะมีเครือข่ายเข้าร่วมจัดงานสงกรานต์ที่มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไปกล่าวคือ โดยมีเครือข่ายองค์กรงดเหล้าประจำจังหวัด เครือข่ายเยาวชนมีหน้าที่รณรงค์ จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้สนุกสนานกับกิจกรรม และมีการเฝ้าระวังร่วมกับตำรวจ สรรพสามิต สำนักงานสาธารณสุข อาสาสมัคร โดยตำรวจ สรรพสามิต สำนักงานสาธารณสุขใช้อำนาจทางกฎหมายในการเข้ามาช่วยเฝ้าระวังและควบคุมให้งานได้ดำเนินได้ตามเป้าหมาย ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมออกกำลังกาย มีบทบาทในการช่วยส่งเสริม สนับสนุนการแสดงในกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย เครือข่ายกลุ่ม สมาชิก ผู้สื่อข่าว จะมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการจัดงาน เครือข่ายผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการจัดเตรียมทีมเฝ้าระวัง ดูแล ความปลอดภัยตลอดการจัดงาน สำหรับบริษัทธุรกิจเครื่องดื่ม เครือข่ายมือถือ สายการบิน ส่วนใหญ่จะเข้ามาในรูปแบบการสนับสนุนกิจกรรมให้ความบันเทิงสร้างสีสันให้งานเกิดความน่าสนใจมากขึ้น โดยสรุปหลักการและวิธีการในการจัดงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายใต้อณัติของกฎข้อ ๖ ในประเทศไทย ดังแผนภาพที่

ภาพที่ 5.1 หลักการและวิธีการในการจัดการงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดีเซลแอลกอฮอล์ ภายใต้ถนนตระกูลขาวในประเทศไทย

5.1.2 การถอดบทเรียนเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว

มีส่วนสำคัญ ประกอบไปด้วยข้อมูลทางด้าน การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม การมีส่วนร่วม และเครือข่ายต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

5.1.2.1 ด้านการวางแผน (Planning) การวางแผนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมาย และตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้นเจ้าภาพจัดงานก็คือ เทศบาลมีการเตรียมการที่ดี เอาจริงเอาจังกับการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการวางแผนเชิงปฏิบัติการล่วงหน้าอย่างน้อย 3-4 เดือน ปัจจัยที่สำคัญของการวางแผนที่ทำให้การจัดงานประสบความสำเร็จ มี 4 ส่วนคือ คน งาน สถานที่และเวลา โดยผู้บริหารเทศบาลมอบหมายให้ผู้อำนวยการกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ภาคราชการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ในกำหนดสถานที่ที่จะจัดในพื้นที่สาธารณะที่เทศบาลรับผิดชอบ และมีการกำหนดพื้นที่ โซนนิ่ง (Zoning) ที่ชัดเจนสามารถควบคุมการนำเข้ามาในพื้นที่ เพื่อจำหน่ายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

5.1.2.2 การจัดองค์การ (Organizing) สรุปได้ว่าการจัดองค์การมีการเตรียมความพร้อมมีการประสานงานภายในภาคราชการก่อนการดำเนินงานมีการกำหนดทีมงานโดยกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก เป็นผู้ประสานงาน ผู้ดำเนินงานในส่วนต่างๆ แบ่งทีมปฏิบัติงาน เช่น กองคลังมีหน้าที่ในการรับผิดชอบการจัดสรรงบประมาณและควบคุมค่าใช้จ่าย และกองช่างมีหน้าที่จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และ มีการประชุมทีม เพื่อเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่จัดงาน การเตรียมและจัดสรร วัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นต่อการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ได้เหมาะสม และการกำหนดงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงาน มีการศึกษาพื้นที่ก่อนลงปฏิบัติงานจริง โดยให้มีเจ้าหน้าที่ลงสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เบื้องต้น เช่น จำนวนสถานประกอบการในพื้นที่เป้าหมาย เส้นทาง การจราจร ช่วงเวลาที่ เหมาะสมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

5.1.2.3 การนำ (Leading) การเป็นผู้นำเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นทำงานมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การเป็นสำคัญ ผู้บริหารเทศบาลโดยนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเป็นผู้นำมีนโยบายที่ชัดเจน และมอบหมายให้กองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ที่มีเป้าหมายในการสนับสนุน และผลักดันเรื่องงานสงกรานต์ต้องปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปลอดภัย อย่างจริงจัง มีความมุ่งมั่น จริงจัง ในการชี้แจงให้สังคม ชุมชน ให้ไปในทิศทางเดียวกันในการสร้างพื้นที่ปลอดภัย ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีมาตรการต่างๆ ในการบังคับใช้ ได้มีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน เป็นแกนหลักในการให้คำปรึกษาแก่ทีมผู้ปฏิบัติงานในการ

ดำเนินงานตามแนวทางของนโยบายที่กำหนดไว้ สร้างกระแสทางสังคม มีการลงพื้นที่ ช่วยเหลือดูแลเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายอย่างใกล้ชิด มีทักษะในการสื่อสาร ใช้วิธีการสื่อสารแบบนุ่มนวล ประณีประนอม ให้ประชาชน นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวงานสงกรานต์ได้เข้าใจและปฏิบัติตามเงื่อนไขของการเข้าเที่ยวงานในพื้นที่ที่ปลอดภัย

5.1.2.4 ด้านการควบคุม (Controlling) ทางผู้บริหารเจ้าภาพจัดงานใช้วิธีการแต่งตั้งคณะทำงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามงานความชำนาญของแต่ละหน่วยงานหรือบุคคล หลังจากนั้นใช้วิธีการติดตามจากผู้นำแต่ละทีมเพื่อให้ได้ทราบผลการดำเนินงาน เพื่อแนวทางแก้ไข หากมีข้อผิดพลาด โดยการสังเกตการณ์สอบถามจากคณะทำงานแบบไม่เป็นทางการ สำหรับการควบคุมผู้กระทำผิดตาม พรบ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้มีการใช้มาตรการทางสังคมและมาตรการทางกฎหมาย การใช้มาตรการทางสังคม การบูรณาการ การทำงานระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม มีการจัดเวทีสาธารณะ เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในจังหวัดและทำให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของกิจกรรมที่ทำร่วมกัน สำหรับมาตรการทางกฎหมายโดยมีเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เช่น ตำรวจ สรรพสามิต และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบในการเฝ้าระวังไม่ให้นักท่องเที่ยว ร้านค้า กระทำผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีการสร้างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่เล่นน้ำปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีความหลากหลาย สามารถเข้าถึงกิจกรรมเหล่านั้นได้ง่ายสะดวก รวดเร็ว และมีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บแบบสอบถาม และสังเกตการณ์เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลผลการดำเนินการจัดงานและนำไปปรับใช้ในครั้งต่อไป

5.1.2.5 การมีส่วนร่วม (Participation) และ เครือข่าย (Network) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย การจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จกล่าวคือ สังคมทุกระดับเป็นเจ้าของปัญหา ในเรื่องความปลอดภัย และความไม่ปลอดภัย คนในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการทำงาน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติงาน การแก้ไข ปัญหา การร่วมรับผลประโยชน์และการติดตามประเมินผล โดยสิ่งที่เข้ามาเป็นกลไกที่ช่วยให้คนในชุมชนเกิด การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงคือ การจัดเวทีประชาคม หรือเวทีสาธารณะ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และเป็นเวทีของการกำหนดแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยสรุปผลของการถอดบทเรียนเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนตรอกข้าวด้ง แผนภาพที่ 5.2

ภาพที่ 5.2 ผลของการถอดบทเรียนเพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว

5.1.3 แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มีส่วนสำคัญ ประกอบไปด้วยข้อมูลทางด้าน การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายต่างๆ รายละเอียดดังนี้

5.1.3.1 การวางแผน (Planning) ในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การวางแผนเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ดังนี้ ต้องมีการวางแผนระยะปานกลาง (Intermediate Range Planning) จะครอบคลุมเวลาในการดำเนินงานตามแผนตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น วันเวลาจัดงาน สถานที่การจัด โซนนิ่ง (Zoning) ที่แน่นอน มีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าประมาณ 2-3 เดือน และควรมีความหลากหลายของสื่อสารสร้างการรับรู้สู่สาธารณชนอย่างกว้างขวางเพื่อป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย การวางแผนควรมีการเชิญหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ชุมชน เข้ามาเป็นเครือข่ายและมีส่วนร่วมทุกกระบวนการของการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้องมีการใช้ฐานข้อมูลเดิมมาประกอบการวางแผนในการจัดงานครั้งต่อไปและมีการประเมินแผนการดำเนินงานก่อนนำไปใช้จริง

5.1.3.2 การจัดองค์การ (Organizing) ในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การจัดองค์การเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรการผลิต และการใช้บริการเพื่อให้แผนงานที่ตั้งไว้สามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้ กล่าวคือ แนวทางการจัดองค์การต้องมีการออกประกาศจัดตั้งคณะกรรมการในการทำงานทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจโดยภาครัฐและภาคประชาสังคม อาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการทำงาน มีการสำรวจพื้นที่เสี่ยง กำหนดรูปแบบจัดงานที่หลากหลายและสอดคล้องกับองค์ความรู้ต่างๆ และมีการบรรจุงบประมาณการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าสู่แผนงานบุญประจำปี และประสานหน่วยงานอื่นๆ ในการสนับสนุนงบประมาณ กิจกรรม หรือวัสดุต่างๆ

5.1.3.3 การนำ (Leading) ในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเป็นผู้นำเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นทำงานมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ จะต้องสร้างผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ที่มาจากภาคประชาสังคม ผู้นำชุมชนเข้ามาเป็นแกนนำหลักในการขับเคลื่อนการจัดงาน เนื่องจากผู้นำที่มาจากภาครัฐหรือเป็นทางการมีภารกิจหน้าที่หลักที่ต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนมากจำเป็นต้องสร้างผู้นำจากภาคประชาสังคม ต้องมีการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ภายในองค์กร ภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ภาคประชาสังคมเพื่อพัฒนาระดับการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ที่มีประสิทธิภาพ ให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน นักท่องเที่ยว มีเวทีสาธารณะในการสร้าง การมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ในทุกระดับทุกพื้นที่ในการสร้างข้อตกลงระหว่าง เจ้าภาพจัดงาน เจ้า หน้าฝ่ายรักษากฎหมายเจ้าหน้าที่เฝ้าระวัง ชุมชน และร้านค้า ให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ปัญหา มีการ แก้ปัญหาร่วมกันนำไปสู่การเป็นเจ้าของงานที่ต้องจัดร่วมกัน ต้องชี้แจงสร้างกระแสให้สังคมยอมรับ งานสงกรานต์ที่ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เปิดพื้นที่ปลอดภัยให้โอกาสเด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ แสดงออกถึงประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นเพื่อสร้างความสุขให้คนในชุมชนและ นักท่องเที่ยว

5.1.3.4 การควบคุม (Controlling) ในการจัดงานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ การควบคุมเป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่การออกกฎระเบียบวิธีปฏิบัติในการทำกิจกรรม ขององค์กรให้ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานงานและเป้าหมายที่องค์กรพึงประสงค์ กล่าวคือ ต้องมีการ ติดตามประสานงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ การติดตามดำเนินงานของทีมงาน ผู้ปฏิบัติงาน และเครือข่าย ใช้กระบวนการจัดการเป็นเครื่องมือเพื่อให้เกิดการติดตาม การ ดำเนินงาน การประสานงานและทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ไปพร้อมกันด้วย โดยมีการ ประชุมทีมงาน เครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อติดตามการดำเนินงานและประสานงานอย่าง สม่ำเสมอ ต้องมีการควบคุมโดยใช้ การประกาศนโยบาย มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทาง สังคมควบคู่กัน มีการประชาสัมพันธ์ออกสู่สาธารณะเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน ชุมชน ร้านค้าได้ปรับตัวให้สอดคล้องกับนโยบาย ต้องมีการควบคุมการดื่มและจำหน่ายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ที่อยู่รอบๆ สถานที่จัดงาน (Zoning) เช่นทางเท้า รถเข็น หาบเร่ การเฝ้าระวัง สอดส่อง ดูแลเด็กเตือนการแลกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเข้าพื้นที่การจัดงาน โดยเครือข่ายภาคประสังคม ได้ ทำงานควบคู่ไปกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำอำเภอหรือจังหวัดต้องมีการประชาสัมพันธ์สร้างการ รับรู้ ความร่วมมือ ประกาศพื้นที่ (Zoning) สถานที่จัดงานที่ชัดเจน ควรประกาศการจัดงาน สงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวาระจังหวัดและวาระแห่งชาติ ต้องมีการเก็บข้อมูลเชิง วิชาการหรือการทำงานวิจัยให้มีฐานข้อมูลรองรับผลการดำเนินการจัดงานและนำไปพัฒนา ยกระดับการดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไป

5.1.3.5 การมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมในการจัดงานสงกรานต์ ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดงานประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่ วางไว้ แนวทางการมีส่วนร่วม จะต้องให้ทุกภาคส่วนเป็นเจ้าของงานร่วมกันมีการวางแผนการ ดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติงาน การแก้ไข ปัญหา การร่วมรับผลประโยชน์และการติดตาม ประเมินผล และมีการสร้างกิจกรรมความผูกพันของคนในครอบครัว ตลอดจนสร้างความสามัคคี ของคนในชุมชนผ่านงานบุญประเพณีการสร้างการเปลี่ยนแปลง จะเปลี่ยนแปลงได้จริงต้องยั่งยืน

จะยั่งยืนได้ต้องสร้างความเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางร่วม สร้างเป้าหมายร่วม สร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ทำงานอย่างพี่น้อง ใจเดียวกัน เป็นความสัมพันธ์แนวราบ ไม่ใช่การสั่งการ ต้องอาศัยวิธีการทำงานแบบเชิงบูรณาการที่หลากหลายจากภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมต้องมีปัจจัยในเรื่องการให้ความสำคัญกับการเข้มงวดในการใช้ มาตรการทางกฎหมาย อย่างจริงจัง มาเป็นเครื่องมือ เช่น หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบ ร่วมกันออกตรวจตรา ตักเตือน จับกุมผู้กระทำความผิด ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกฎหมาย พรบ.ควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

5.1.3.6 เครือข่าย (Network) เป็นการรวมตัวของกลุ่มที่มีการประสานงานหรือทำงาน ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีระยะเวลาอันพอควรมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารประสบการณ์ แล้วพัฒนาไปสู่การวางแผนร่วมกัน ดังนั้นการจัด งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะต้องมีการขยายเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น และมี องค์ประกอบของกลไกการทำงานที่สำคัญ คือ เครือข่ายภาคประชาสังคมควรเป็นอิสระจากภาครัฐ กลไกที่เคลื่อนไหวควรเชื่อมโยงระหว่างภาคประชาสังคมและภาครัฐ โดยมีภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งกันและกัน มีการบริหารจัดการที่หลากหลายรูปแบบตามสถานการณ์ ตามตารางที่ 5.1 ผลการ ดำเนินการแนวทางที่เหมาะสมการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตารางที่ 5.1 แนวทางที่เหมาะสมการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประเด็น	แนวทางที่เหมาะสม
การวางแผน (Planning)	- วางแผนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป - กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน เช่น วันเวลา พื้นที่สถานที่ บุคลากร วิธีการและกระบวนการ - มีการวางแผนจัดสรรงบประมาณประจำปี - มีการประสานสัมพันธ์ล่วงหน้ามีความหลากหลาย ของการสื่อสาร - มีการเชิญเครือข่ายเข้ามามีส่วนในการวางแผน และปฏิบัติการทุก ขั้นตอน - มีการประเมินแผนการจัดงานก่อนนำไปใช้จริง - ใช้ฐานข้อมูลเดิมมาประกอบการวางแผนในการวางแผนการจัดงานครั้งต่อไป

ตารางที่ 5.1 แนวทางที่เหมาะสมการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางที่เหมาะสม
การจัดองค์การ (Organizing)	- ประกาศจัดตั้งคณะกรรมการในการทำงานทั้ง หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน - มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน - จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจโดยภาครัฐและภาคประชาสังคม อาสาสมัคร เข้ามามีบทบาทในการทำงาน - มีการสำรวจพื้นที่เสี่ยง - กำหนดรูปแบบจัดงานที่หลากหลายและ สอดแทรกองค์ความรู้ต่าง ๆ - มีการจัดสรรงบประมาณการจัดงานสงกรานต์ปลอด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าสู่แผนงานบุญประจำปี - มีการประสานหน่วยงานอื่นๆในการสนับสนุนงบประมาณ กิจกรรมหรือวัสดุต่างๆ
ผู้นำ (Leading)	- ควรมีการเปิดเวทีสาธารณะในการสร้างการมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ในทุกระดับทุกพื้นที่ - การสร้างข้อตกลงระหว่างหน่วยงาน ชุมชนได้เห็นปัญหา มีการแก้ปัญหาาร่วมกันและเป็นเจ้าของงาน - สร้างกระแสให้สังคมยอมรับงานปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ - เปิดพื้นที่ให้โอกาสคนในชุมชนได้มีเวทีในการแสดงออก
การควบคุม (Controlling)	- ประกาศพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) สถานที่จัดงานที่ชัดเจน - แต่งตั้งผู้รับผิดชอบงาน และติดตามผลการดำเนินงานจากผู้รับผิดชอบ - การประกาศนโยบาย มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางสังคม เป็นการเฝ้าระวังควบคุมกัน - รัฐมนตรีจะต้องออกเป็นนโยบายประกาศการจัดงาน สงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวาระจังหวัดและวาระแห่งชาติและมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง - จัดทำข้อมูลเชิงวิชาการหรืองานวิจัยรองรับ - การประเมินผล

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางที่เหมาะสม
การมีส่วนร่วม (Participation)	- ทุกภาคส่วนเป็นเจ้าของปัญหา / เจ้าของงาน - มีการบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม - มีการรณรงค์เชิงมาตรการการบังคับใช้กฎหมายและให้ความสำคัญกับการเข้มงวดในการใช้กฎหมายอย่างจริงจัง - เริ่มต้นการทำงานใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ไปสู่การปลูกจิตสำนึกกับชุมชน ชาวบ้านในท้องถิ่น - จัดตั้งคณะทำงานในการเฝ้าระวังและติดตามการกระทำผิดตาม พรบ. ควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย สรรพสามิต สาธารณสุข ตำรวจ เทศกิจ เครือข่ายงดเหล้าจังหวัด เป็นต้น
เครือข่าย (Network)	- ขยายภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น - มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารประสบการณ์ - พัฒนาความสัมพันธ์ไปสู่การวางแผนร่วมกัน ขยายการทำงานในรูปแบบงานบุญประเพณีที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่นๆ

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การจัดการสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษาถนนนตรະกุลข้าว ในประเทศไทย มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการวิจัย ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์การ การนำ การควบคุม การมีส่วนร่วม และเครือข่าย ซึ่งผู้วิจัยอภิปรายผลตามปัจจัยดังต่อไปนี้

5.2.1 การวางแผน

ผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนนตรະกุลข้าว พบว่า เจ้าภาพจัดงานมีการเตรียมการที่ดี เอาจริงเอาจังกับการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการวางแผนเชิงปฏิบัติการล่วงหน้าอย่างน้อย 3-4 เดือน ปัจจัยที่สำคัญของการวางแผนที่ทำให้การจัดงานประสบความสำเร็จ มี 4 ส่วนคือ คน งาน สถานที่ และเวลา โดยผู้บริหารเทศบาลมอบหมายให้ผู้อำนวยการกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ในการกำหนดสถานที่ที่จะจัด ในพื้นที่สาธารณะที่เทศบาลรับผิดชอบ และมีการกำหนดพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) ที่ชัดเจน และแนวทางที่เหมาะสมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่ามีการวางแผน

ครอบคลุมเวลาในการดำเนินงานตามแผนตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น ระยะเวลาจัดงาน สถานที่การจัดโซนนิ่ง (Zoning) ที่แน่นอน มีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าประมาณ 2-3 เดือน และควรมีความหลากหลายของสื่อสารสร้างการรับรู้สู่สาธารณชนอย่างกว้างขวางเพื่อป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย การวางแผนควรมีการเชิญหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ชุมชน เข้ามาเป็นเครือข่ายและมีส่วนร่วมทุกกระบวนการของการจัดงานสงกรานต์ปลอดภัยเรื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้องมีการใช้ฐานข้อมูลเดิมมาประกอบการวางแผนในการจัดงานครั้งต่อไปและมีการประเมินแผนการจัดงานก่อนนำไปใช้จริง สอดคล้องกับ วรานิษฐ์ ถ้าย และเชษฐ รัชดาพรณาธิกุล (2560) การวิจัยเรื่อง รูปแบบการแข่งเรือปลอดภัยในจังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการแข่งเรือโดยปลอดภัยในจังหวัดน่าน มีการวางระบบงานที่ชัดเจน ก่อนการดำเนินกิจกรรมงานประเพณีแข่งเรือวันออกพรรษา คณะกรรมการหมู่บ้านจะออกประกาศคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในฝ่ายงานต่างๆ เพื่อให้ฝ่ายต่อการบริหารจัดการ โดยแบ่งกระบวนการออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะการเตรียมงาน ระยะการปฏิบัติตามแผน ระยะการแข่งขัน และระยะหลังการแข่งขัน ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดงานประเพณีแข่งเรือปลอดภัยในจังหวัดน่าน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของผู้ดำเนินการ ชุมชนเข้มแข็ง เครือข่ายในการรณรงค์ ความเป็นอัตลักษณ์ของเรือน่าน และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการแข่งเรือปลอดภัย

5.2.2 การจัดองค์การ

ผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดภัยเรื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว พบว่าการจัดองค์การมีการเตรียมความพร้อมมีการประสานงานภายในภาคีเครือข่าย ก่อนการดำเนินงานมีการกำหนดทีมงาน ผู้ประสานงาน ผู้ดำเนินงานในส่วนต่างๆ แบ่งทีมปฏิบัติงาน อย่างชัดเจน มีการประชุมทีม เพื่อเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่จัดงาน การเตรียมและจัดสรร วัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นต่อการจัดงาน และการกำหนดงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงาน มีการศึกษาพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล ก่อนลงปฏิบัติงานจริง และแนวทางที่เหมาะสมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดภัย พบว่า มีการออกประกาศจัดตั้งคณะกรรมการในการทำงานทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจโดยภาครัฐและภาคประชาสังคม อาสาสมัครเข้ามา มีบทบาทในการทำงาน มีการสำรวจพื้นที่เสี่ยง กำหนดรูปแบบจัดงานที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการต่างๆ และมีการบรรจุงบประมาณการจัดงานสงกรานต์ปลอดภัยเรื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าสู่แผนงานบุญประจำปี และประสานหน่วยงานอื่นๆ ในการสนับสนุนงบประมาณ กิจกรรม หรือวัสดุต่างๆ สอดคล้องกับ ปิณณทัต นอขุนทด (2556) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อ

การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอลำปาง จังหวัดน่าน พบว่าปัจจัยด้านส่วนงานที่ปฏิบัติ ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนงาน และภาวะความเป็นผู้นำ มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการวางแผน บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิธีปฏิบัติงาน ประเมินผล และภาวะผู้นำ ส่วนในปัจจัยอื่นๆ ไม่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด

5.2.3 ผู้นำ

ผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว พบว่าการเป็นผู้นำ ผู้บริหารมีนโยบายที่ชัดเจน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปสู่ระดับจังหวัด ที่มีเป้าหมายในการสนับสนุน และผลักดันการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปลอดภัย อย่างจริงจัง มีความมุ่งมั่น จริงจัง ในการชี้แจงให้สังคม ชุมชน ให้ไปในทิศทางเดียวกันในการสร้างพื้นที่ปลอดภัย ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีมาตรการต่างๆ ในการบังคับใช้ ได้มีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน เป็นแกนหลักในการให้คำปรึกษาแก่ทีมผู้ปฏิบัติงาน มีทักษะในการสื่อสาร ใช้วิธีการสื่อสารแบบนุ่มนวล ประนีประนอม และแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า จะต้องสร้างผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ที่มาจากภาคประชาสังคม ผู้นำชุมชนเข้ามาเป็นแกนนำหลักในการขับเคลื่อนการจัดการ ต้องมีการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ภายในองค์กร ภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ภาคประชาสังคม มีเวทีสาธารณะในการสร้างการมีส่วนร่วม ให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ปัญหา มีการแก้ปัญหาหารือร่วมกันนำไปสู่การเป็นเจ้าของงานที่ต้องจัดร่วมกัน สอดคล้องกับ พชรศรี นนท์ศิริ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการดำเนินการแบบกระจายอำนาจ ด้านเศรษฐกิจมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนมีส่วนร่วมทั้งในการจัดตั้งวางแผน และดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม พบแนวโน้มของการรวมอำนาจในการตัดสินใจของผู้นำกลุ่ม ซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในบางกลุ่ม

นอกจากนี้ยังมีหลังการก่อตั้งองค์กรที่เลี้ยงและภาวะความเป็นผู้นำของผู้ในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนและความสำเร็จของกลุ่ม และสอดคล้องกับ Robert House (1974) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ เรียกว่า “House’s Path-Goal Theory” หรือทฤษฎีวิถีทางและเป้าหมาย มีสาระสำคัญ คือผู้นำมีหน้าที่จะต้องช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบรรลุเป้าหมายส่วนบุคคล ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร ทฤษฎีนี้เชื่อว่า พฤติกรรมของผู้นำจะได้รับการยอมรับจากพนักงานมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าผู้นำคนนั้นนำทางให้พนักงานไปสู่ความสำเร็จได้ดีเพียงใด มีการสอนงาน แนะนำแนวทาง

สนับสนุนและให้รางวัล มากน้อยเพียงใด และพฤติกรรมของผู้ นำสามารถยืดหยุ่น หรือเปลี่ยนรูปแบบได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

5.2.4 การควบคุม

ผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใน 8 พื้นที่ถนนตระกูลข้าว พบว่าการควบคุมมีการใช้มาตรการทางสังคมและมาตรการทางกฎหมาย การใช้มาตรการทางสังคม เป็นการบูรณาการ การทำงานระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม มีการจัดเวทีสาธารณะ เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในจังหวัด สำหรับมาตรการทางกฎหมาย โดยมีเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐเช่น ตำรวจ สรรพสามิต และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบในการเฝ้าระวังไม่ให้นักท่องเที่ยว ร้านค้า กระทำผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีการสร้างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่เล่นน้ำปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีความหลากหลาย สามารถเข้าถึงกิจกรรมเหล่านั้นได้ง่ายสะดวก รวดเร็ว และ มีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บแบบสอบถาม และสังเกตการณ์เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลผลการดำเนินการจัดงานและนำไปปรับใช้ในครั้งต่อไป และแนวทางที่เหมาะสมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าต้องมีการประกาศพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) สถานที่จัดงานที่ชัดเจน มีการประกาศนโยบาย มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางสังคมควบคู่กัน รัฐมนตรีออกเป็นนโยบายประกาศการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวาระจังหวัดและวาระแห่งชาติและมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

มีการประเมินผลจัดทำข้อมูลเชิงวิชาการหรืองานวิจัยรองรับในการนำไปพัฒนาใช้ในครั้งต่อไป สอดคล้องกับ ธิปไตย โสคติวรรณ กิตติพงศ์ กลิ่นจันทร์ ธรรมสรณ์ โมรารวรรณ และ วิวัลย์ดา สิริชิวานนท์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง งานบุญไร้แอลกอฮอล์ กรณีศึกษางานประเพณีแห่หลวง จังหวัดลำพูนหนึ่งเดียวในโลก ผลการศึกษา พบว่า อำเภอบ้านโฮ่งได้เข้าร่วมเป็นอำเภอต้นแบบรณรงค์งดเหล้า จึงได้นำประเพณีแห่หลวงซึ่งเป็นประเพณีสำคัญในงบประมาณ มาตรการและกิจกรรมรณรงค์ การประชาสัมพันธ์เป็นปัจจัยการขับเคลื่อน ซึ่งกระบวนการขับเคลื่อน โครงการแห่หลวงปลอดเหล้าอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย 1)การรับทราบปัญหาและมีความตระหนัก ร่วมในผลของการดื่ม 2)การทำให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งจะทำให้เกิดเครือข่ายการรณรงค์งดเหล้า 3) การดำเนินกิจกรรมในการรณรงค์งดเหล้าของอำเภอบ้านโฮ่ง 4) การเกิดสำนึกร่วมของคนในชุมชน ในการสร้างไว้ซึ่งประเพณีเก่าแก่ที่เป็นหนึ่งเดียวในโลก

ทั้งนี้ผลของการจัด โครงการแห่หลวงปลอดเหล้าในระดับพื้นที่ทำให้ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับโทษของเหล้าทั้งในด้านสุขภาพและความสิ้นเปลือง ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับ

เหล่าและสุรา มีผู้ที่ต้องการเลิกเหล้าเพิ่มขึ้น เกิดแนวความคิดการจัดงานบุญประเพณีโดยไม่รับสปอนเซอร์ที่เป็นธุรกิจแอลกอฮอล์ สร้างแบบอย่างในการจัดงานบุญประเพณีปลอดเหล้าให้แก่พื้นที่อื่น การนำผลการวิจัยไปใช้ ควรกระบวนการขับเคลื่อนโครงการแก้หลวงปลอดเหล้าไปใช้กับพื้นที่ที่มีงานบุญประเพณีที่สำคัญของประเทศ โดยพิจารณาถึง 1) การเลือกพื้นที่ขยายผลที่มีหน่วยงานราชการ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ให้การสนับสนุนในการรณรงค์งดเหล้าในการบุญ 2) ด้านการจัดการกิจกรรมปลอดเหล้าที่หลากหลายแก่เด็กและเยาวชน 3) การบูรณาการการทำงานหน่วยงานที่มีการทำงานรณรงค์ในกลุ่มสาระเดียวกัน เช่น การรณรงค์สูบบุหรี่หรือสารเสพติด การบำบัดผู้ติดสุรา

5.2.5 การมีส่วนร่วม และเครือข่าย

ผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 8 พื้นที่ถนนตระกุลข้าว พบว่าการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย การจัดงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จกล่าวคือ สังคมทุกระดับเป็นเจ้าของปัญหา ในเรื่องความปลอดภัย และความไม่ปลอดภัย คนในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการทำงาน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติงาน การแก้ไข ปัญหา การร่วมรับผลประโยชน์และการติดตามประเมินผล โดยสิ่งที่เข้ามาเป็นกลไกที่ช่วยให้คนในชุมชนเกิด การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงคือ การจัดเวทีประชาคม หรือเวทีสาธารณะ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และเป็นเวทีของการกำหนดแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน สอดคล้องกับวิทยากรณ์ จรัสดวง (2544) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่าในภาคปฏิบัติ ชุมชนยังไม่มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากนักแนวทางในการ พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสรุปได้ว่าเกิดขึ้นได้จากปัจจัยที่ช่วย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งประกอบด้วย 1) ศักยภาพความพร้อมของชุมชน 2) สิ่งจูงใจ 3) การจัดการ 4) นโยบายของรัฐ 5) อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมและแนวทางการสร้างความร่วมมือ ซึ่งแนวทางการมีส่วนร่วม อาจใช้รูปไตรภาค คือการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และองค์กรชุมชน โดยกลุ่มที่เป็นตัวกลาง ได้แก่ องค์กรหรือเอกชน หรือนักวิชาการ ซึ่งในกรณีนี้ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการระดมความคิดและร่วมกันตัดสินใจ

ดังนั้นถ้าคนในกลุ่มเครือข่าย และชุมชนในพื้นที่การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกุลข้าว ขาดจิตสำนึก ขาดจิตสาธารณะ ต่างคนต่างอยู่ไม่มีใครสนใจใคร ชุมชนเริ่มจะอ่อนแอ ยิ่งนานไปก็มีแต่จะเกิดความเสื่อมโทรมลงไป เพราะขาดการพัฒนาขาดศูนย์รวมทางจิตใจ ขาดผู้นำที่ดีและเข้มแข็ง สมาชิกเครือข่ายขาดการมีส่วนร่วม เนื่องจากการเห็นแก่ตัว

ไม่ยอมเสียสละ กลัวเสียทรัพย์สิน รวมทั้งการอ้างเรื่องเสียเวลา ที่ต้องมาช่วยเหลืองานสงเคราะห์ของพื้นที่ ขาดการพัฒนา ปัญหาต่างๆ และอาชญากรรมเหตุจากเครื่องดืมแอลกอฮอล์ก็จะตามมา อันจะส่งผลให้กิจกรรมงานสงเคราะห์ปลอดเครื่องดืมแอลกอฮอล์ เกิดการล่มสลายในอนาคต

แนวทางที่เหมาะสมในการจัดงานสงเคราะห์ปลอดเครื่องดืมแอลกอฮอล์ พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมและเครือข่าย จะต้องให้ทุกภาคส่วนเป็นเจ้าของงานร่วมกันมีการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติงาน การแก้ไข ปัญหา การร่วมรับผลประโยชน์และการติดตามประเมินผล และมีการสร้างกิจกรรมความผูกพันของคนในครอบครัว ตลอดจนสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน ผ่านงานบุญประเพณีการสร้างการเปลี่ยนแปลง จะเปลี่ยนแปลงได้จริงต้องยั่งยืน จะยั่งยืนได้ต้องสร้างความเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางร่วม สร้างเป้าหมายร่วม สร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ทำงานอย่างพี่น้อง จริงใจด้วยกัน เป็นความสัมพันธ์แนวราบ ไม่ใช่การสั่งการ ต้องอาศัยวิธีการทำงานแบบเชิงบูรณาการที่หลากหลายจากภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีการขยายเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเครือข่ายชุมชน กรณีศึกษาเครือข่ายรณรงค์ลด ละ เลิกการบริโภคสุรา พบว่า ได้มีการรณรงค์ลด ละ เลิกการบริโภคแอลกอฮอล์ในพื้นที่ของแต่ละภาคีเครือข่ายต่างๆ ลงไปในระดับกลุ่ม ตำบล หมู่บ้าน กระจายไปทั่วประเทศ เช่น การรณรงค์ลด ละ เลิกการบริโภคแอลกอฮอล์ขององค์กรเครือข่ายศาสนา เครือข่ายประชาคมสุขภาพจังหวัด วิทยาลัยจัดการทางสังคม เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาภาคเหนือตอนบนในพื้นที่ชุมชนต่างๆ เป็นต้น

การรณรงค์ลดเหล้าหรือการรณรงค์ลด ละ เลิกการบริโภคแอลกอฮอล์ในพื้นที่ต่างๆ ของบรรดาเครือข่ายทางสังคมทั้งหลายที่ผ่านมา สามารถดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จในหลายชุมชน นั้น มีปัจจัยหลายปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ และปัจจัยส่วนหนึ่งมาจากการบริหารเครือข่ายชุมชน โดยแกนนำเครือข่ายการรณรงค์สามารถยกระดับประเด็นปัญหาผลกระทบอันเกิดจากการบริโภคแอลกอฮอล์ให้เป็นประเด็นสาธารณะ ที่ชุมชนให้ความสนใจ และทำให้เข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาพร้อมกัน มีการบริหารจัดการเครือข่ายให้มีความสัมพันธ์ที่กระชับ แนบแน่น และมีความเข้มแข็ง ในบางพื้นที่บางชุมชนมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง จนสามารถดำเนินการรณรงค์ได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว และบางพื้นที่สามารถกระตุ้นความสนใจในวงกว้างมากขึ้นจนนำไปสู่การสร้างฐาน และขับเคลื่อนการทำงานด้านการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ไปสู่ระดับจังหวัด และระดับภาคได้ และสอดคล้องกับ นุชนาฏ จันทร์วิเศษ (2543) ได้ศึกษาเครือข่ายในการจัดการทรัพยากรแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาชุมชนกุชูด ทะเลสาบสงขลา พบว่า พัฒนาการของการเกิดเครือข่ายเริ่มจากการเกิด กลุ่มองค์กรในชุมชนกุชูดขึ้น แล้วมีการเชื่อมต่อไปยังกลุ่มต่าง ๆ จากภายนอกให้มีการทำงานเป็น เครือข่ายกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ การฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา

และพบว่ากระบวนการที่เกิดขึ้น อาศัยปัจจัยเงื่อนไขภายในชุมชนที่ก่อให้เกิดการรวมตัวกันในการแก้ไขปัญหาของชุมชนในระดับหนึ่งก่อน ซึ่งประกอบด้วยการมีจิตสำนึกร่วมของคนในชุมชนจากการเผชิญปัญหาภาวะวิกฤตร่วมกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 เชนนโยบาย

5.3.1.1 คณะกรรมการนโยบายควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์แห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุขหรือกระทรวงมหาดไทยควรออกเป็นกฎกระทรวงประกาศให้การจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดืมแอลกอฮอล์เป็นวาระจังหวัดและวาระแห่งชาติและมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เนื่องจากปัจจุบันการจัดงานบุญประเพณีต่างๆ มักจะมีการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุ การทะเลาะวิวาท จนทำให้เกิดการเสียชีวิตและทรัพย์สิน

5.3.1.2 ควรมีการใช้มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางสังคมควบคู่กันในการควบคุมผู้กระทำผิดเรื่องจำหน่ายหรือดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ในงานสงกรานต์ เพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีความรู้สึกลัวมาเที่ยวงานแล้วปลอดภัยและทำให้คณะทำงาน มีความมั่นใจในการดำเนินการเฝ้าระวังผู้กระทำผิด

5.3.1.3 เนื่องจากพื้นที่การจัดงานสงกรานต์ ถนนตระกูลข้าวในประเทศไทยมีจำนวน มากกว่า 54 พื้นที่ทั่วประเทศ และมีแนวโน้มที่จะขยายพื้นที่งานสงกรานต์ถนนตระกูลข้าวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นในเชิงนโยบายหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และคณะกรรมการนโยบายควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ควรร่วมกันส่งเสริม สนับสนุน ขยายพื้นที่การจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ถนนตระกูลข้าว ทั่วประเทศไทยให้เป็นการจัดงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่เหมาะสมดังเช่นตัวอย่าง 8 พื้นที่ กรณีศึกษาในครั้งนี้

5.3.2 เชนปฏิบัติการ

5.3.2.1 ควรมีการสื่อสารสร้างความเข้าใจ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ การจัดงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ผ่านหลากหลายช่องทางและเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากชุมชนหรือนักท่องเที่ยวยังขาดความรู้ความเข้าใจ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และการบังคับใช้กฎหมายยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5.3.2.2 ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจโดยภาครัฐและภาคประชาสังคมอาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการทำงาน เนื่องจากทางเทศบาลจะภาระหน้าที่หลักที่ต้องดำเนินการ อาจจะทำให้การจัดงานสงกรานต์ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

5.3.2.3 เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ภายในองค์กร ภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ภาคประชาสังคมเพื่อพัฒนาระดับการจัดงาน สงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีประสิทธิภาพ ให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน นักท่องเที่ยว สร้างข้อตกลงระหว่างหน่วยงาน ชุมชนได้ เห็นปัญหา มีการแก้ปัญหาาร่วมกันและ เป็น เจ้าของงาน

5.3.2.4 ควรนำแนวทางการจัดงานที่ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปประยุกต์ใช้กับ งานบุญประเพณีหรืออื่น ๆ เนื่องจากในปัจจุบันการจัดงานบุญประเพณีหรืองานรื่นเริงมักจะมี การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีการทะเลาะวิวาท เกิดอุบัติเหตุ สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการ รักษาพยาบาล

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.3.1 ควรมีการศึกษาการจัดการงานบุญประเพณีอื่นๆ ที่ปลอดเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในประเทศไทย

5.3.3.2 ควรมีการประเมินผลการดำเนินการจัดงานสงกรานต์ที่ปลอดเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์โดยการลงพื้นที่สังเกตการณ์ สัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามเพื่อนำมาจัดทำฐานข้อมูล เชิงวิชาการในการจัดงานครั้งต่อไป

5.3.3.3 ควรมีการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณโดยอาจนำไปศึกษาจาก กลุ่มตัวอย่างที่เป็น การจัดงานสงกรานต์ ทุกจังหวัดทั่วประเทศ หรือการจัดงานในรูปแบบที่มี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เชิงประเด็นอื่นๆ เช่น ความเข้าใจในรูปแบบการจัดงานสงกรานต์ที่ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทศนคติ ความคาดหวัง เพื่อให้ สามารถนำข้อสรุปของความ แตกต่าง ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น เนื่องจากงานวิจัยเรื่องการจัดการงาน สงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตรอกข้าวในประเทศไทย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนไม่มากนัก และเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี

5.3.3.4 งานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตรอกข้าวที่สามารถบรรลุ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้นั้น ต้องมีการนำการพัฒนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแบ่งงานกันทำ ตามถนัดนำการมีส่วนร่วม มาใช้เป็นส่วนประกอบแบบผสมผสานเพื่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายที่ เข้มแข็ง โดยเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการงานทุกภาคส่วน และการนำ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาใช้เชิงนโยบาย โดยมีหน่วยงาน เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นกลไกในการเชื่อมโยงให้ทุกภาค ส่วน มีส่วนร่วมใช้เป็นช่องทางในกระบวนการเชิงนโยบายสาธารณะระดับชาติ และนโยบายที่มีอยู่ ได้เกิดการขับเคลื่อนและปฏิบัติตามอย่างเป็นรูปธรรมเชิงประจักษ์ต่อสาธารณะชน มีความชัดเจน ในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสืบต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม . (2558). *ประวัติความเป็นมาถนนข้าวสาร*. เข้าถึงได้จาก https://www.m-culture.go.th/young/ewt_news.php?nid=366&filename=ind.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2558). *สรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน ป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลสงกรานต์ พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย. (2547). *สถานการณ์เครือข่ายด้านเด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ก้อนแก้ว อภัย. (2555). *ประเพณีพื้นเมืองฉบับโบราณ*. เชียงใหม่: แสงชัยการพิมพ์.
- เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ. (2552). *ทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อธรรมรงค์ เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *มองฝันไปข้างหน้า: วิสัยทัศน์ประเทศไทยปี 2560*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมีเดีย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2560). *ทัศนคติของข้าราชการต่อธรรมาภิบาลของระบบสวัสดิการ รักษาพยาบาลข้าราชการและการให้บริการในปัจจุบันและทางเลือกของระบบการเบิกจ่ายในรูปแบบอื่นๆ*. *วชิรเวชสาร*, 61(4), 235-256.
- ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์. (2551). *การบริหารเครือข่าย*. เข้าถึงได้จาก www.northphc.org/doc/mananet.doc,
- ขนิษฐา ศรีนนท์. (2544). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนย่อยต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ข้าวสด (2557, 10 เมษายน). *สงกรานต์ปลอดเหล้า - เล่นน้ำ"ถนนข้าว"ปลอดภัย*: รายงานพิเศษ. เข้าถึงได้จาก https://www.kaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=
- คณะทำงานศึกษาภาระโรคจากปัจจัยเสี่ยงของประชากรไทย. (2556). *รายงานภาระโรคจากปัจจัยเสี่ยงของประชากรไทย พ.ศ.2552*. นนทบุรี: สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ.

- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอ็น วาย फिल्म .
- จารุเนตร เกื้อภักดี. (2559). *แนวทางพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จำนงค์ แจ่มจันทร์วงษ์. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบเครือข่าย เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษาคุุฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬาลักษณ์ สิดาคณ. (2547). ประเพณีไทย. เข้าถึงได้จาก <http://personal.swu.ac.th/students/hm๔๗๑๑๑๑๓๐/web/index.htm>.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ฉอาน วุฑฒิกรรมรักษา. (2526). *ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงสร้างงานในชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบลทุ่งพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี*. (วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉัตรชัย พุกภัยอำนาจ. (2557). *การศึกษาแนวทางการบริหารธุรกิจ กรณีศึกษา บริษัท อาร์เอส จำกัด (มหาชน)*. (วิทยานิพนธ์ดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉัตรทิพย์ มะโนชมพู่. (2549). *ความสำคัญของความเชื่อในประเพณีท้องถิ่นต่อการบริหารและการพัฒนาของเทศบาลนครเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชุมชน อุดมมะ. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยอีสาน.
- ณรงค์ วาริชล. (2551). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลคู่มือเมืองน่าอยู่*. *กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพระ*. (วิทยานิพนธ์ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉัฐพร แสงประดับ. (2527). *การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยว: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านบ่อสร้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ตรีเนตร ดันตระกูล. (2557). การพัฒนาผู้นำในชนบท. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/668216>.
- ถ้วนเปาชี กุจิ. (2554). การบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่าย: กรณีศึกษาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคใต้. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ถวิล อรัญเวศ. (2557). ความเป็นมาของประเพณีวันสงกรานต์ในประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก <http://km.obec.go.th/main/research/201304130326538406000.pdf>.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทักษพล ธรรมรังสี. (2556). สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ทักษิณี อุทการ. (2557). องค์ความรู้เรื่องวันสงกรานต์. เข้าถึงได้จาก <https://www.m-culture.go.th/roiet/images/songgan.pdf>.
- ทานตะวัน อินทร์จันทร์. (2546). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2553). องค์การแห่งความรู้: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: แชนทรีพีร์ พรินติ้ง.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2556). งบประมาณแบบมีส่วนร่วม: บทเรียนจากต่างประเทศและความท้าทายสำหรับประเทศไทย. วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, 20(1), 437-440.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2536). หลักการบริหาร คิดและทำอย่างผู้จัดการใหญ่. กรุงเทพฯ: เอเชียเพรส.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). องค์การและการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). ทฤษฎีการจูงใจ (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนวิวัฒน์ คำภีลานนท์. (2550). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชน ในการพัฒนาท้องถิ่น เขตเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ชนาภรณ์ เมทณีสฤดี. (2543). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับสื่อวีซีดีทัศน์. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ชิปป์ย์ โสติกวรณ์, กิตติพงษ์ กลิ่นจันทร์, ชรรณสรณ์ โมรารวรรณ และวิวัลย์ดา สิริชีวานันท์. (2561). งานบุญไร่แอลกอฮอล์ กรณีศึกษางานประเพณีแห่หลวง จังหวัดลำพูนหนึ่งเดียวในโลก. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 11(3), 81-90.
- นพพล วิทย์วรพงศ์ และพงศ์ทัศ วนิชานันท์. (2558). โครงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมบริการโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการขาด เจ้าบุญแรงเปรียบเทียบช่วงเทศกาลสงกรานต์และช่วงปกติ ปี พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.).
- นันทิยา ศรีหลิ่ง. (2553). การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น ในเขต เทศบาลเมืองลำพูน. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นาคยา แทนนิล. (2555). รูปแบบของกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในการจัดการเกษตรและอาหารปลอดภัยในจังหวัดสงขลา. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิตา ชูโต. (2540). การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: พี.เอ็น.การพิมพ์.
- นุชนาฎ จันทร์วิเศษ. (2543). การศึกษา "เครือข่าย" ในการจัดการทรัพยากรแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา : ชุมชนคูซุด ทะเลสาบสงขลา. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เนตรพัฒนา อาริราช. (2546). การจัดการสมัยใหม่ : *Modern management* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กเพรส.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ. (2551). การประเมินศักยภาพและทิศทางการรณรงค์เหล่า: องค์การเครือข่ายด้านศาสนาและชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).
- บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ, ชมพูนุท สวนกระต่าย และองอาจ ฤทธิทองพิทักษ์. (2551). ทิศทางการรณรงค์ขับเคลื่อนสู่สังคมปลอดเหล้า: บทสังเคราะห์ จากปฏิบัติการเครือข่ายศาสนาและชุมชน. กรุงเทพฯ: พีเรีย พรินดีงเฮ้าส์.
- เบญจลักษณ์ เข้มคุ้ม. (2555). การจัดการเชิงยุทธศาสตร์: ศึกษากรณี การพัฒนาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้. นครศรีธรรมราช: สำนักวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

- ประคอง นิมนานเหมินท์. (2554). *ประเพณีสงกรานต์*. กรุงเทพฯ: กลุ่มส่งเสริมการถ่ายทอดวัฒนธรรมสำนักส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- ประชุม สุวัตติ์. (2551). *การตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ประพันธ์พงศ์ ชิมพงษ์. (2551). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประเพณีสงกรานต์ (ภาคใต้). (2557). เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/sitecsw62no06/prapheni-sngkrant-phakh-ti>.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีดา เจษฎารางกุล. (2550). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีดา เรืองวิชาธร. (2547). *งานพลังกลุ่มและความสุข: แนวทางการบริหารแบบพุทธสำหรับองค์กรเปลี่ยนแปลงสังคม*. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้า.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์สุภา.
- พรรณพิมล ศิลปะรัตนานนท์. (2552). *การจัดการร้านอาหารมังสวิรัตตามแนวคิดเพื่อสุขภาพ ผลกำไรและจิตวิญญาณ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระไพศาล วิสาโล. (2537). *ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสารานุกรมไทย.
- พัชสิริ ชมพุกำ. (2552). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: แมคกรอฮิล.
- พิทยา สายหู. (2529). *กลไกของสังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพชรศรี นนท์ศิริ. (2555). *รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน ในเขตภาคเหนือตอนล่าง*. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 8(2), 47-65.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์ การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทย ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สักดิ์โสภากการพิมพ์.
- ภัชรา คดีกุล. (2535). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา ในทัศนะของอาสาพัฒนา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ภาวิตา ธาราศรีสุทธี. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มงคล จันทร์ส่อง. (2544). *การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มณฑล จันทร์แจ่มใส. (2551). *ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวกรณีศึกษา: เกาะมุก จังหวัดตรัง*. (วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- มณฑล เอกอศุศลพันธ์. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี).
- มติชนออนไลน์. (2555, เมษายน). บทความความดี [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก <http://botkwamdee.blogspot.com/2012/04/120413.html>.
- ยาเป็น เรื่องจรูญศรี. (2555). *ภาวะผู้นำกับการทำงานเป็นทีม*. เข้าถึงได้จาก <http://www.kroobannok.com/blog/20426>
- ยุพิน ระพิพันธุ์. (2544). *ความรู้ ทักษะคิดและการจัดการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจำแนกประเภทมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้งในเขต เทศบาลเมืองพนัส อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณ วลัยวานิช. (2549). *ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์. (2540). *ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนดวงแขเขตปทุมวัน กรุงเทพฯ*. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วานิชย์ ลำไย และเชษฐ รัชดาพรรณาริกุล. (2561). รูปแบบการแข่งเรือปลอดเหล้าในจังหวัดน่าน. *วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย*, 14(2), 66-76.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2544). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

- วิชัย แสงศรี. (2552). การศึกษาวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษา
ในเขตพื้นที่ชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยาภรณ์ จรัสดวง. (2544). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิง
นิเวศเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง. (วิทยานิพนธ์การ
วางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาวรรณ รพีพิศาล (2554). ความรู้พื้นฐานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในการบริหารทรัพยากร
มนุษย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิจิตรหัตถ์.
- วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์. (2552). การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาล พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
(วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2550). เครือข่าย : นวัตกรรมการทำงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรินันท์ กิตติสุขสถิต, กาญจนา ตั้งชลทิพย์, สุภรต์ จรัสสิทธิ์, เฉลิมพล สายประเสริฐ, พอลดา บุญย
ศิริณะ และวรรณภา อารีย์. (2556). คู่มือการวัดความสุขด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: ชรรมา
เพรส.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ลักขิตตานนท์ และสุภร เสรีรัตน์. (2552). การบริหารตลาดยุคใหม่.
กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน. (2560). สปถ. ประชุมวิเคราะห์สถิติอุบัติเหตุทาง
ถนนช่วงสงกรานต์ 60 พร้อมจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสร้างความปลอดภัยทางถนน.
เข้าถึงได้จาก <https://www.ryt9.com/s/prg/2640867>.
- สมคิด บางโม. (2545). องค์กรและการจัดการ. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สมพันธ์ เตชะอธิก. (2540). การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. กรุงเทพฯ:
เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สมภพ ระงับทุกข์. (2554). องค์กรและการจัดการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์เกศินี.
- สมยศ นาวิการ. (2544). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). หลักการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

- ศักดิ์สิทธิ์ พลสันติกุล. (2556). *การจัดการประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาประเพณีแข่งเรือ จังหวัดน่าน*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2551). *สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากร*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2560). *การจัดการจากมุมมองนักบริหาร*. กรุงเทพฯ: จี.พี. ไซเบอร์พริ้นท์.
- สำนักข่าวสร้างสุข. (2556). *สงกรานต์ปลอดเหล้า" ตรีง 86 พื้นที่ 66 จว.26 ถนนตระกุลข้าวทั่วไทย*. เข้าถึงได้จาก [https://www.thaihealth.or.th/Content/20112-\"สงกรานต์\"ปลอดเหล้า\"%20ตรีง%2086%20พื้นที่%2066%20จว.26%20ถนนตระกุลข้าวทั่วไทย](https://www.thaihealth.or.th/Content/20112-\).
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2561). *สสส. จับมือภาคี ชวนเล่นน้ำปลอดเหล้า กลับบ้านปลอดภัย*. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/6443>
- สำนักงานคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์. (2561). *กรอบแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี การดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ปี2557-2561)*. เข้าถึงได้จาก www.thaiantialcohol.com/documents/download/112.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2527). *เทศกาลและประเพณีไทย*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2558). *สรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน ป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลสงกรานต์ พ.ศ. 2558*. เข้าถึงได้จาก <http://www.roadsafetythailand.com>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *รายงานการสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี
- สุภางค์ จันทวานิช. (2547). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัสวดี สุวรรณเวช. *การสร้างรูปแบบความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร*. (ภาคนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). *เครือข่าย: ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็งชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- เสถียร โภคเศศ. 2507. *เทศกาลสงกรานต์*. พระนคร: โรงพิมพ์มิตรเจริญ.

- หทัยรัตน์ มาประณีต และ เบ็ญจรัศม์ มาประณีต. (2554). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น
ในการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. ใน *การประชุมทางวิชาการของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 49: สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* วันที่ 1-4
กุมภาพันธ์ 2554 (หน้า 193-200). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อภิรักษ์ โปษยานนท์. (2554). *ประเพณีสงกรานต์*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- อรัญญา วลีวงศ์. (2559). *แอลกอฮอล์ กับปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรง ความสงบเรียบร้อยและ
ความปลอดภัยของสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยนโยบายสร้างเสริมสุขภาพ.
- อรพรรณ ภมรสุวรรณ. (2544). การมีส่วนร่วมของสมาชิกนิคมในการจัดการนิคมสร้างตนเองเพื่อ
การพึ่งพาตนเอง: ศึกษากรณีสร้างตนเองภาคใต้ตามแผนออนสภาพนิคม. (วิทยานิพนธ์
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรรถจักร สัตยานุรักษ์. (2556). *ความเปลี่ยนแปลง “ชนบท” ในสังคมไทย: บนความเคลื่อนไหวสูง
ประชาธิปไตย*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อรศรี นามวิทยาพงศ์. (2550). *ทีละก้าวสู่วัดมีส่วนร่วมโดยชุมชนมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
เครือข่ายองค์กรงดเหล้า.
- อัจฉรา อันสมศรี. (2557). *การวิเคราะห์การจัดการร้านอาหารญี่ปุ่นในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก.
(การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัมมมندا ไชยกาญจน์ และอมรา ไชยกาญจน์. (2560). พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ
นักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวไลย
อลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 7(1), 103-113.
- อาทิตยา จันทิมา. (2555). *ความเป็นยอง : การฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของ
อัตลักษณ์ในภาวะสมัยใหม่*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัย
แม่ฟ้าหลวง.
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. (2522). *คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน 2.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- อำพล จินดาวัฒนะ. (2547). *การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ:
พิมพ์ดี.
- อำพล นววงศ์เสถียร. (2558). *ประเพณีสงกรานต์ รายงาน โครงการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลมรดก
ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- อุดมศักดิ์ แซ่โง้ว. (2559). *ข้อเท็จจริงและตัวเลข: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย*. สงขลา:
ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

- Assanangkornchai, S., Conigrave, K. M., & Saunders, J. B. (2002). Religious beliefs and practice, and alcohol use in Thai men. *Alcohol & Alcoholism*, 37(2), 193 – 197.
- Bao-jun, X., & Fang-yuan, W. (2011). A study on influencing factors and accessional approaches of organizational learning ability. *2011 International Conference on Management Science & Engineering 18th Annual Conference Proceedings*. (pp. 575-580). n.p.
- Bartol, K. M., & Martin D. C. (1991). *Management*. New York: McGraw-Hill.
- Bartol, K. M., & Martin, D. C. (1997). *Management* (2nd ed.). New York: McGraw - Hill.
- Bovee, C. L., Thill, .V., Burk Wood, M., & Dovel, G. P. (1993). *Management*. New York: McGraw – Hill.
- Buchanan, B. (1974). Building organizational commitment The socialization of managers in work organizations. *Administrative Science Quarterly*, 19, 533-546.
- Campbell, R. F., & Corbally, J. E., Jr., & Ramseyer. J. A. (1958). *The administrative process in administrative behavior in education*. New York: Harper and Row.
- Certo, S. C. (2003). *Modern management*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). *Rural development participation: Concept and measures for project design implementation and evaluation*. New York: Cornell University.
- Cohen , J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural development participation: Concept and measures for project design implementation and evaluation*. New York: Cornell University
- Cuthill, M., & Fien, J. (2005). Capacity building: Facilitating citizen participation in local governance. Australian. *Journal of Public Administration*, 64(4), 63–80.
- Dalton, G.W., & Lawrence, P. R. (1970). *Organizational change and development*. New York: Richard D. Irwin.
- Denison, D. R., Cho, H. J., & Yong, J. V (2000). *Diagnosing organization effectiveness*. New York: John Wiley & Son.
- Drucker, P. F . (1979). *The effective executive*. New York: Harper and Row.
- Drucker, P. F. (1999). *Management challenges for the 21st century*. New York: Harper Business Frederickson.
- Fayol, H. (1949). *General and industrial management*. London: Sir Issac Pitman & Sons Ltd. Institute of Public Administration, Columbia University.

- Gibbons A. (1997). *Innovation and the developing of knowledge production*. Falmer, East Sussex, England: University of Sussex.
- Gordon, J. R., Mondy, R. W., Sharplin, A., & Premeaux, S. R. (1990). *Management and organizational behavior*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Greenwood, W. T. (1965). *Management and organizational behavior: An interdisciplinary approach*. Ohio: South Western.
- Griffin, R.W. (1999). *Management* (6th ed.). Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Gulick, L., & Urwick, L. (1939). *Paper on the science of administration*. New York: Institute of Public Administration.
- Gulick, L., & Urwick, L. (1973). *The science of administration*. New York: Columbia University.
- Hoatson, L., & Egan, R. (2001). *Rebuilding collaboration in a competitive environment: A case study*. *Just Policy: A Journal of Australian Social Policy*, 21, 8–15.
- Hoegl & Parboteeah. (2007). *Creativity in innovative projects: How teamwork matters*. Retrieved from <https://th.wikipedia.org/wiki/songkran>.
- Hosseini, H. (2010). Popular culture in Asia: Globalization, regionalization, and localization. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 7356-7358
- House, R. J., & Mitchell, T. R. (1974). Path-goal theory of leadership. *Journal of Contemporary Business*, 5, 81-94.
- Juran, J. M. (1989). *Juran on leadership for quality*. New York: Free Press.
- Kingdon, J. W. (2003). *Agendas, alternatives, and public policies*. New York: Longman.
- Koontz, H. D., & O'Donnell, C. (1972). *Principles of management: An analysis of managerial functions*. New York: McGraw – Hill.
- Mason, W. A., & Windle, M. (2002). A longitudinal study of the effects of religiosity on adolescent alcohol use and alcohol-related problems. *Journal of Adolescent Research*, 17, 346 – 363.
- McGreger, D. (1960). *The human side of enterprise*. New York: McGraw – Hill.
- McNabb, D. E. (2007). *Knowledge management in the public sector: A blueprint for innovation in government*. New York: Sharpe.

- Michalak, L., Trocki, K., & Bond, J. (2007). Religion and alcohol in the U.S. National Alcohol Survey: how important is religion for abstention and drinking? *Drug and Alcohol Dependence*, 87(2-3), 268–280.
- Odiorne, G. S. (1965). *Management by objectives*. New York: Pitman.
- Quixley, S. (2008). *Participatory action research: An outline of the concept*. Retrieved from <http://www.suziqconsulting.com.au>.
- Pascale, R., & Athos, A. (1982). *The art of Japanese management: Applications for American executives*. New York: Simon & Schuster.
- Patton, M. (1990). *Qualitative evaluation* (2nd ed.). Beverly Hills, CA: Sage.
- Paul, S. (1983). *Strategic management of development programmers*. Geneva: International Labour Office.
- Peter, F. D. (1999). *Management challenges for 21st century*. London: Harper Collins.
- Redding, W. J. (1971). *Social policy research and analysis: The experience in the Federal social agencies*. New York: American Elsevier.
- Robbins, S. P. (1978). *Organization theory: Structure, design, and applications*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Rogers, T., Milkman, K. L., & Volpp, K. G. (2014). Commitment device: using initiatives to change behavior. *The Journal of the American Medical Association*, 311(20), 2065 – 2066.
- Saunders, J. B., & Aasland, O. (1987). *WHO Collaborative Project on Identification and Treatment of Persons with Harmful Alcohol Consumption: report on phase 1, development of a screening instrument, Report WHO/MNH/DAT/86.3*. Geneva: World Health Organization, Division of Mental Health.
- Schermerhorn, J. R. (2005). *Management*. New York: John Wiley & Sons.
- Simon, H. A. (1960). *The new science of management decision*. New York: Prentice Hall.
- Six, F.E., Bakker, F.G.A., & Huberts, L.W.J.C. (2007). Judging a Corporate Leader's Integrity: An Illustrate three-Component Model. *European Management Journal*, 25(3), 185-194.
- Steers, R. M., & Porter, L. W (1979). *Motivation and work behavior* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.

- Thavorncharoensap, M., Teerawattananon, Y., Chaikledkaew, U., Lertpitakpong, C., Yothasamut, J., Thitiboonsuwan, K., & Neramitpitagkul, P. (2010). A study on costs of social, health and economic consequences of alcohol consumption in Thailand (3rd ed). Nonthaburi: Health Intervention and Technology Assessment Program
- Tohidi, H. (2011). Teamwork productivity & effectiveness in an organization base on reward, leadership, training, goals, wage, size motivation, measurement and information technology. *Procedia Computer Science*. 3, 1137-1146.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (n.d.). *Identifying and inventory intangible Culture Heritage*. Retrieved from <http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/01856-EN.pdf>.
- Wehrich, H., & Koontz, H. (2005). *Management: A global perspective* (11th edition). New York: McGraw-Hill.
- Wong, K. Y. (2005). Critical success factors implementing knowledge management in small and medium enterprises. *Industrial Management & Data Systems*, 105(3), 261-279.
- World Health Organization. (2000). *International guide for monitoring alcohol consumption and related harm: WHO/MSD/MSB/00.4*. Geneva: Department of Mental Health and Substance Dependence, Non-communicable Diseases and Mental Health Cluster, World Health Organization.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์ และบทสัมภาษณ์

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

ชื่องานวิจัย การจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตระกุลข้าวในประเทศไทย

โดย นายวิฑูร อินทจันทร์

นักศึกษาลำดับต้นปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม

ที่	ข้อความถามบทสัมภาษณ์	ความเห็นของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ			
		ตรงตาม วัตถุประสงค์	ไม่แน่ใจ	ไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะ / ข้อปรับปรุง
2.1	ด้านการวางแผนการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.1.1	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ อย่างไร (เช่น งบประมาณ สถานที่ วันเวลา บุคลากร วิธีการ และกระบวนการ มีวัตถุประสงค์/กำหนดนโยบาย การกำหนดแนวทางการจัดงานอย่างไรบ้าง) ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.1.2	ท่านมีเป้าหมายสำคัญ/มีนโยบายอย่างไรบ้างในการสนับสนุนในจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ช่วยอธิบายรายละเอียดให้ทราบด้วย				
2.2	ด้านการจัดองค์การในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.2.1	ท่านมีการจัดโครงสร้าง/ระบบบังคับบัญชาหรือไม่/อย่างไรในการสนับสนุนจัดกิจกรรม/ มีวิธีการ การติดต่อสื่อสารกันอย่างไรบ้าง				
2.2.2	ท่านมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร/ มีการคัดสรรบุคคลเข้ามาร่วมทำงานหรือไม่/ มีการอบรมหรือประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่หรือไม่ อย่างไร / ช่วยอธิบาย				
2.2.3	ด้านงบประมาณ ท่านมีวิธีการจัดการอย่างไร มีปัญหาใดบ้างหรือไม่และท่านมีวิธีการแก้ไขอย่างไร				

ที่	ข้อความถามบทสัมภาษณ์	ความเห็นของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ			
		ตรงตาม วัตถุประสงค์	ไม่แน่ใจ	ไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะ / ข้อปรับปรุง
2.2.4	ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมหน่วยงานของท่านได้มีการสนับสนุนในการจัดงานหรือไม่อย่างไร ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.3	ด้านการนำในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.3.1	ท่านมีวิธีการอย่างไรในการให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะแก่เจ้าภาพรับทุน/มีการสร้างแรงจูงใจ หรือไม่อย่างไรที่ทำให้บุคลากรทุกคนได้งานบรรลุเป้าหมาย ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.4	ด้านการควบคุมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.4.1	ท่านมีแนวทางและวิธีการควบคุมในการจัดงานสงกรานต์ให้ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือไม่อย่างไรบ้าง ช่วยอธิบาย				
2.4.2	ท่านมีวิธีการอย่างไร ในการติดตามผลการจัดงานสงกรานต์ให้เป็นไปตามแผนงาน/ ใครเป็นผู้ติดตาม / มีหน่วยใดบ้างที่เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ควบคุมให้งานปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถ้ามี วิธีการควบคุมอย่างไร				
2.4.3	ท่านมีวิธีการอย่างไร ในการติดตามผลการจัดงานสงกรานต์ให้เป็นไปตามแผนงาน/ ใครเป็นผู้ติดตาม / มีหน่วยใดบ้างที่เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ควบคุมให้งานปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถ้ามี วิธีการควบคุมอย่างไร				
2.5	การมีส่วนร่วมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์				
2.5.1	หน่วยงานของท่านมีส่วนร่วมในการจัดงานหรือไม่ อย่างไร เช่นร่วมการวางแผน / ร่วมประชุม /จัดกิจกรรม /รณรงค์ หรืออื่นๆในการจัดงาน ช่วยอธิบายรายละเอียด				

ที่	ข้อความถามบทสัมภาษณ์	ความเห็นของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ			
		ตรงตาม วัตถุประสงค์	ไม่แน่ใจ	ไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะ / ข้อปรับปรุง
2.6	เครือข่ายในการร่วมจัดงานสงกรานต์ปลอด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.6.1	มีเครือข่ายใดบ้างเข้ามาสนับสนุนงาน/เข้ามาที่ปี แล้ว/ ท่านมีการติดต่อสื่อสารกันหรือไม่ อย่างไร /มีหน้าที่รับผิดชอบอะไรบ้างช่วยอธิบาย รายละเอียด วัตถุประสงค์				
2.7	มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้การจัดงานสงกรานต์ปลอด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประสบความสำเร็จ ช่วย อธิบายรายละเอียด				
2.8	ในอนาคตท่านอยากเห็นการจัดงานสงกรานต์ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พัฒนารูปแบบไปใน ทิศทางใด (ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น)				

ลงชื่อ.....อาจารย์/ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ชื่องานวิจัย การจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตระกูลข้าวในประเทศไทย

โดย นายวิฑูร อินทจันทร์

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม

ที่	ข้อความถามบทสัมภาษณ์	ความเห็นของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ			
		ตรงตามวัตถุประสงค์	ไม่แน่ใจ	ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะ / ข้อปรับปรุง
2.1	ด้านการวางแผนการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.1.1	วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก ที่มีความสำคัญในการเข้าร่วมการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของท่านคืออะไร ช่วยอธิบายรายละเอียดให้ทราบด้วยและท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงานหรือไม่ อย่างไร เช่น (งบประมาณ สถานที่ วันเวลา บุคลากร วิธีการ และกระบวนการ)				
2.2	ด้านการจัดองค์การในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.2.1	หน่วยงานของท่านมีการจัดเจ้าหน้าที่ เข้าร่วมจัดกิจกรรมงานสงกรานต์หรือไม่/ ใครเป็นผู้ดำเนินการ/มีวิธีการติดต่อสื่อสารกันหรือไม่อย่างไรบ้าง				
2.2.2	มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร หรือมีการคัดสรรบุคคลเข้าร่วมทำงานหรือไม่/มีการอบรมหรือประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่หรือไม่ อย่างไร ในการเข้าร่วมกิจกรรมงานสงกรานต์ ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.2.3	ด้านงบประมาณ ท่านได้มีการสนับสนุนงบประมาณให้กับเจ้าภาพจัดงานหรือไม่ อย่างไร และมีปัญหาใดบ้างหรือไม่และท่านมีวิธีการแก้ไขอย่างไร				

ที่	ข้อความถามบทสัมภาษณ์	ความเห็นของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ			
		ตรงตาม วัตถุประสงค์	ไม่แน่ใจ	ไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะ / ข้อปรับปรุง
2.2.4	ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม หน่วยงานของท่านมีการสนับสนุนหรือไม่ ใครเป็นผู้จัดหา/มีอะไรบ้าง มีหลักการในการจัดการเรื่องนี้อย่างไรบ้าง				
2.3	ด้านการนำในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.3.1	ท่านมีวิธีการอย่างไรในการให้คำแนะนำ หรือเสนอแนะแก่ผู้ปฏิบัติงาน /ทีมงาน /มีการสร้างแรงจูงใจ หรือไม่อย่างไรที่ทำให้บุคลากรทุกคนได้งานบรรลุเป้าหมาย ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.3.2	ท่านจัดการกระบวนการรณรงค์ในบริเวณงานให้ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือไม่ อย่างไรบ้าง อาศัยหลักการใดในการจัดการ / มีการสื่อสารอย่างไรให้งานปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.4	ด้านการควบคุมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.4.1	ท่านมีส่วนในการกำหนดแนวทางและวิธีการควบคุมในการจัดงานสงกรานต์ให้ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือไม่ อย่างไรบ้าง ช่วยอธิบาย				
2.4.2	ท่านมีวิธีการอย่างไร ในการติดตามผลการจัดงานสงกรานต์ให้เป็นไปตามแผนงาน/ ใครเป็นผู้ติดตาม / มีหน่วยใดบ้างที่เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ควบคุมให้งานปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถ้ามี มีวิธีการควบคุมอย่างไร				
2.5	การมีส่วนร่วมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.5.1	มีหน่วยงานของท่าน มีส่วนร่วมในการจัดงานสงกรานต์หรือไม่ ถ้ามี เข้ามาส่วนร่วมในการทำอะไรบ้าง เช่นร่วมการวางแผน / ร่วม				

ที่	ข้อความถามบทสัมภาษณ์	ความเห็นของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ			
		ตรงตาม วัตถุประสงค์	ไม่แน่ใจ	ไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะ / ข้อปรับปรุง
	ประชุม / จัดกิจกรรม / อบรม / หรืออื่นๆ ในการจัด งาน ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.6	เครือข่ายในการร่วมจัดงานสงกรานต์ปลอด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.6.1	เครือข่าย และการสร้างเครือข่าย มีความสำคัญต่อ ความสำเร็จของเป้าหมายในการจัดงานหรือไม่ ถ้ามี ท่านมีวิธีการหรือหลักการบริหารจัดการ เครือข่าย เพื่อร่วมการจัดงานสงกรานต์ปลอด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรบ้าง เพื่อให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์				
2.7	มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้การจัดงานสงกรานต์ปลอด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประสบความสำเร็จ ช่วย อธิบายรายละเอียด				
2.8	ในอนาคตท่านอยากเห็นการจัดงานสงกรานต์ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พัฒนารูปแบบไปใน ทิศทางใด (ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น)				

ลงชื่อ.....อาจารย์/ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

สำหรับผู้รับทุน

ชื่องานวิจัย การจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถนนตรอกข้าวในประเทศไทย

โดย นายวิฑูร อินทจันทร์

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม

ที่	ข้อความถามบทสัมภาษณ์	ความเห็นของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ			
		ตรงตาม วัตถุประสงค์	ไม่แน่ใจ	ไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะ / ข้อปรับปรุง
2.1	ด้านการวางแผนการจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.1.1	ท่านมีการวางแผนงานหรือไม่ อย่างไร มีหลักการและวิธีการอย่างไรบ้าง / การกำหนดวัตถุประสงค์/กำหนดนโยบาย การกำหนดแนวทางการจัดงาน/ใครเป็นผู้ร่วมวางแผนและปฏิบัติ มีหน่วยงานอื่นมาร่วมกันวางแผนหรือไม่ อย่างไร ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.1.2	เป้าหมายสำคัญในการจัดการงานสงกรานต์ของท่านเป็นอย่างไร ช่วยอธิบายรายละเอียดให้ทราบด้วย				
2.1.3	ในการวางแผนงาน ด้านใดบ้าง (งบประมาณ สถานที่ วันเวลา บุคลากร วิธีการ และกระบวนการ)				
2.2	ด้านการจัดองค์การในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.2.1	มีการจัดโครงสร้าง/ระบบบังคับบัญชาหรือไม่/อย่างไรในการจัดกิจกรรม/ ใครเป็นผู้จัดการ/มีวิธีการติดต่อสื่อสารกันอย่างไรบ้าง				
2.2.2	มีการแบ่งกันหน้าที่รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร/มีการจัดสรรบุคคลเข้าร่วมทำงานหรือไม่/มีการอบรมหรือประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่หรือไม่ อย่างไร / มีเครือข่ายอื่นเข้ามาช่วยในการทำงานหรือไม่ ถ้ามีเป็นหน่วยงานใดบ้าง มีหน้าที่ทำ				

ที่	ข้อความถามบทสัมภาษณ์	ความเห็นของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ			
		ตรงตาม วัตถุประสงค์	ไม่แน่ใจ	ไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะ / ข้อปรับปรุง
	อะไร ช่วยอธิบาย				
2.2.3	ด้านงบประมาณ ท่านได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สสส. ในนามองค์กรอะไร มีเงื่อนไขอย่างไรบ้าง มีตัวชี้วัดที่ถูกระเมินจากการรับทุนหรือไม่ อย่างไร และท่านได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร ท่านมีวิธีการจัดการอย่างไร มีปัญหาใดบ้างหรือไม่และท่านมีวิธีการแก้ไขอย่างไร				
2.2.4	ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม ใครเป็นผู้จัดหา/ มีอะไรบ้าง มีหลักการในการจัดการเรื่องนี้อย่างไรบ้าง				
2.3	ด้านการนำในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.3.1	ท่านมีวิธีการอย่างไรในการให้คำแนะนำ หรือเสนอแนะแก่ผู้ปฏิบัติงาน /มีการสร้างแรงจูงใจหรือไม่อย่างไรที่ทำให้บุคลากรทุกคนได้งานบรรลุเป้าหมาย ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.3.2	ท่านจัดการกระบวนการรณรงค์ในบริเวณงานให้ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือไม่ อย่างไรบ้าง อาศัยหลักการใดในการจัดการ /มีการสื่อสารอย่างไรให้งานปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.4	ด้านการควบคุมในการจัดงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.4.1	ท่านมีแนวทางและวิธีการควบคุมในการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ให้ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ อย่างไรบ้าง ช่วยอธิบาย				
2.4.2	มีวิธีการอย่างไร ในการติดตามผลการจัดงานสงกรานต์ให้เป็นไปตามแผนงาน/ ใครเป็นผู้ติดตาม / มีหน่วยใดบ้างที่เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ควบคุมให้งานปลอดเครื่องดื่ม				

ที่	ข้อความถามบทสัมภาษณ์	ความเห็นของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ			
		ตรงตาม วัตถุประสงค์	ไม่แน่ใจ	ไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะ / ข้อปรับปรุง
	แอลกอฮอล์ ถ้ามี มีวิธีการควบคุมอย่างไร				
2.5	การมีส่วนร่วมในการจัดงานสงกรานต์ปลอด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.5.1	มีหน่วยงานใดเข้ามามีส่วนร่วม ถ้ามี เข้ามาส่วน ร่วมในการทำอะไบ้าง เช่นร่วมการวางแผน / ร่วมประชุม /จัดกิจกรรม /รณรงค์ หรืออื่นๆใน การจัดงาน ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.6	เครือข่ายในการร่วมจัดงานสงกรานต์ปลอด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
2.6.1	มีเครือข่ายใด ช่วยอธิบายรายละเอียดของ เครือข่าย /เข้าร่วมจัดงานหรือเข้ามาสนับสนุน งาน /เข้ามาที่ปีแล้ว/ มีการติดต่อสื่อสารกัน หรือไม่ อย่างไร /มีหน้าที่รับผิดชอบอะไบ้าง ช่วยอธิบายรายละเอียด				
2.7	มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้การจัดงานสงกรานต์ปลอด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประสบความสำเร็จ ช่วย อธิบายรายละเอียด				
2.8	ในอนาคตท่านอยากเห็นการจัดงานสงกรานต์ฯ พัฒนารูปแบบไปในทิศทางใด(ระดับชาติ และ ระดับท้องถิ่น)				

ลงชื่อ.....อาจารย์/ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ
บุคลากรผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดงานสงกรานต์
ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้ชำนาญการ/ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ในการสัมมนาเชิงลึก**

1. นพ.ดร.บัณฑิต ศรีไพศาล รองผู้จัดการ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)
2. นายแพทย์สมาน พุทธระกูล อดีตผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
3. อาจารย์มานพ เข้มอุทัย ผู้ทรงคุณวุฒิฯ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)
4. ดร.นิรุจน์ อุทธา ผู้อำนวยการศูนย์แก้ไขปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสานตอนบน
5. ภก.สงกรานต์ ภาคโชคดี ผู้อำนวยการ
สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)
6. นายวิษณุ ศรีทะวงษ์ ผู้จัดการ แผนนโยบายสาธารณะฯมูลนิธิพลังสังคม
7. นายคำรณ ชูเดชา นักวิชาการ ผู้ประสานงานเครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจแอลกอฮอล์
8. นางสาวสุวรา แก้วนุ้ย นักวิชาการ ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าภาคใต้ ตอนล่าง
9. นายสาริต จาดเรียบร้อย ปลัดเทศบาลตำบลวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง
10. นายบุญชอบ สิงห์คำ เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน
ศูนย์ประสานงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า จังหวัดมหาสารคาม

ภาพตัวอย่างการสัมภาษณ์
นายแพทย์ ดร.บัณฑิต ศรีไพศาล
รองผู้จัดการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ภาพตัวอย่างการสัมภาษณ์
ภก.สงกรานต์ ภาควิชา
ผู้อำนวยการสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)

ภาพตัวอย่างการสัมภาษณ์
นายคำรณ ชูเดชา นักวิชาการ
ผู้ประสานงานเครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจแอดกอล์ฟ

ภาพตัวอย่างการสัมภาษณ์

อาจารย์วิษณุ ศรีทะวงศ์ ผู้จัดการ แผนนโยบายสาธารณะฯ มูลนิธิพลังสังคม

ภาพตัวอย่างการสัมภาษณ์
นายแพทย์สมาน พุตระกูล อดีตผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ภาพตัวอย่างการสัมภาษณ์

นางสาวสุวรา แก้วนุ้ย อาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

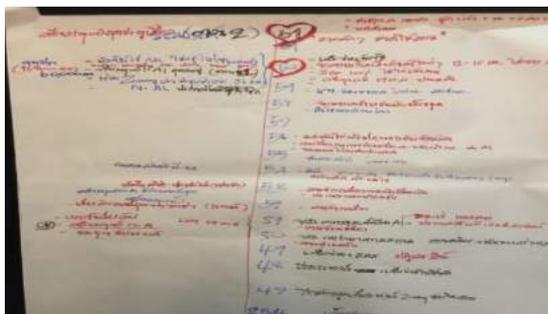
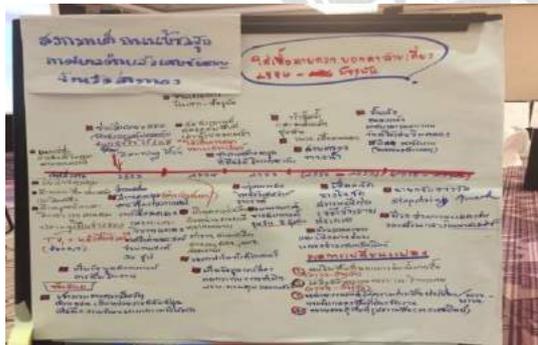
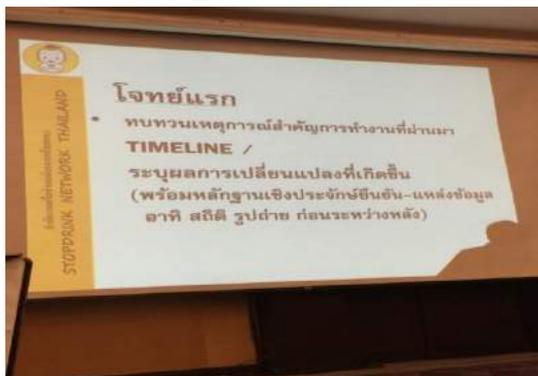
นักวิชาการ ประจำภาคใต้ล่าง เครือข่ายองค์กรงดเหล้า

ภาพถ่ายอย่างเวทียอดคบทเรียน

การจัดการงานสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถนนตระกุลข้าว

ในประเทศไทยภายใต้กระบวนการของสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)

ที่ สน 0210.7/19

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสยาม
38 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

27 มกราคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
เรียน นพ.ดร.บัณฑิต ทรไพศาล
รองผู้จัดการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

สิ่งที่แนบ แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

ด้วย นายวิฑูร อินทจันทร์ เลขทะเบียน 5819200004 นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง
“การบริหารจัดการงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษา ถนนตระกูลข้าวใน
ประเทศไทย” โดยมี ผศ.ดร.ไชยณรงค์ ปัญญาศิริ เป็นที่ปรึกษาหลัก และ ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง เป็นที่
ปรึกษาร่วม

ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์มายังท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต
ให้ นายวิฑูร อินทจันทร์ เข้าพบเพื่อขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยฯ พร้อมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) ตาม
วันและเวลาที่ท่านนัดหมาย ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้เพื่อประกอบการจัดทำดุษฎีนิพนธ์ดังกล่าวฯ ให้มีความถูกต้อง
เที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพต่อไป โดยท่านสามารถติดต่อกลับผู้วิจัยได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 087-818-4040
อีเมล vitoon_dj@hotmail.com

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยณรงค์ ปัญญาศิริ)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ

โทรศัพท์ 02-867-8070 หรือ 02-867-8000 ต่อ 5311, 5321

โทรสาร 02-060-6661 หรือ 02-060-5000

ที่ สน 0210.7/19

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสยาม
38 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

27 มกราคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
เรียน นายแพทย์สมาน พุฒระภูส
อดีตผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
สิ่งที่แนบ แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

ด้วย นายวิฑูร อินทจันทร์ เลขทะเบียน 5819200004 นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง
“การบริหารจัดการงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษา ถนนนครปฐมในช่วง
ประเทศไทย” โดยมี ผศ.ดร.ไชยพันธ์ ปัญญาศิริ เป็นที่ปรึกษาหลัก และ ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง เป็นที่
ปรึกษาร่วม

ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์มายังท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต
ให้ นายวิฑูร อินทจันทร์ เข้าพบเพื่อขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยฯ พร้อมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) ตาม
วันและเวลาที่ท่านนัดหมาย ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้เพื่อประกอบการจัดทำดุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว ให้มีความถูกต้อง
เที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพต่อไป โดยท่านสามารถติดต่อกลับผู้วิจัยได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 087-818-4040
อีเมลล์ vitoon_dj@hotmail.com

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยพันธ์ ปัญญาศิริ)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ

โทรศัพท์ 02-867-8070 หรือ 02-867-8000 ต่อ 5311, 5321

โทรสาร 02-868-6661 หรือ 02-868-5022

ที่ สน 0210.7/19

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสยาม
38 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

27 มกราคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
เรียน **จก. ดงกาทัท กาศิโรตติ**
ผู้อำนวยการ วิทยาลัย ดงกาทัท

สิ่งที่แนบ แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

ด้วย นายวิฑูร อินทจันทร์ เลขทะเบียน 5819200004 นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง
“การบริหารจัดการงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษา ถนนระดมข้าวใน
ประเทศไทย” โดยมี ผศ.ดร.ไชยพันธ์ ปัญญาศิริ เป็นที่ปรึกษาหลัก และ ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง เป็นที่
ปรึกษาร่วม

ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์มายังท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต
ให้ นายวิฑูร อินทจันทร์ เข้าพบเพื่อขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยฯ พร้อมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) ตาม
วันและเวลาที่ท่านนัดหมาย ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้เพื่อประกอบการจัดทำดุษฎีนิพนธ์ดังกล่าวฯ ให้มีความถูกต้อง
เที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพต่อไป โดยท่านสามารถติดต่อกลับผู้วิจัยได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 087-818-4040
อีเมลล์ vitoon_dj@hotmail.com

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยพันธ์ ปัญญาศิริ)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ

โทรศัพท์ 02-867-8070 หรือ 02-867-8000 ต่อ 5311, 5321

โทรสาร 02-868-6661 หรือ 02-868-5022

ที่ สน 0210.7/19

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสยาม
38 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

27 มกราคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
เรียน นายวิษณุ ศรีทะวงษ์
ผู้จัดการ แผนกนโยบายสาธารณะมูลนิธิหลังสังคม

สิ่งที่แนบ แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

ด้วย นายวิฑูร อินทจันทร์ เลขทะเบียน 5819200004 นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง
“การบริหารจัดการงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษา ถนนระกูดข้าวใน
ประเทศไทย” โดยมี ผศ.ดร.ไชนันท์ ปัญญาศิริ เป็นที่ปรึกษาหลัก และ ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง เป็นที่
ปรึกษาร่วม

ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์มายังท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต
ให้ นายวิฑูร อินทจันทร์ เข้าพบเพื่อขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยฯ พร้อมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) ตาม
วันและเวลาที่ท่านนัดหมาย ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้เพื่อประกอบการจัดทำดุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว ให้มีความถูกต้อง
เที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพต่อไป โดยท่านสามารถติดต่อกลับผู้วิจัยได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 087-818-4040
อีเมลล์ vitoon_dj@hotmail.com

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชนันท์ ปัญญาศิริ)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ

โทรศัพท์ 02-867-8070 หรือ 02-867-8000 ต่อ 5311, 5321

โทรสาร 02-868-6661 หรือ 02-868-5022

ที่ สน 0210.7/19

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสยาม
38 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

27 มกราคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
เรียน นางสาวสุรรา แก้วน้อย
นักวิชาการ ผู้ประสานงานเครือข่ายงดเหล้าภาคใต้ ตอนล่าง

สิ่งที่แนบ แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

ด้วย นายวิฑูร อินทจันทร์ เลขทะเบียน 5819200004 นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษา ถนนตรอกภูซำใน ประเทศไทย” โดยมี ผศ.ดร.ไชยรินทร์ ปัญญาศิริ เป็นที่ปรึกษาหลัก และ ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง เป็นที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์มายังท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ นายวิฑูร อินทจันทร์ เข้าพบเพื่อขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยฯ พร้อมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) ตามวันและเวลาที่ท่านนัดหมาย ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้เพื่อประกอบการจัดทำดุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว ให้มีความถูกต้องเที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพต่อไป โดยท่านสามารถติดต่อกลับผู้วิจัยได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 087-818-4040 อีเมลล์ vitoon_dj@hotmail.com

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยรินทร์ ปัญญาศิริ)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ

โทรศัพท์ 02-867-8070 หรือ 02-867-8000 ต่อ 5311, 5321

โทรสาร 02-868-6661 หรือ 02-868-5022

ที่ สน 0210.7/19

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสยาม
38 ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

27 มกราคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
เรียน นายคำรณ ชูเดชา
นักวิชาการ ผู้ประสานงานเครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจแอลกอฮอล์

สิ่งที่แนบ แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

ด้วย นายวิฑูร อินทจันทร์ เลขทะเบียน 5819200004 นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบริหารจัดการงานเทศกาลสงกรานต์ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษา ถนนตรอกข้าวใน ประเทศไทย" โดยมี ผศ.ดร.ไชยรินทร์ ปัญญาศิริ เป็นที่ปรึกษาหลัก และ ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง เป็นที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์มายังท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ นายวิฑูร อินทจันทร์ เข้าพบเพื่อขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยฯ พร้อมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) ตามวันและเวลาที่ท่านนัดหมาย ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้เพื่อประกอบการจัดทำดุษฎีนิพนธ์ดังกล่าว ให้มีความถูกต้องเที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพต่อไป โดยท่านสามารถติดต่อกลับผู้วิจัยได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 087-818-4040 อีเมล vitoon_dj@hotmail.com

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยรินทร์ ปัญญาศิริ)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ

โทรศัพท์ 02-867-8070 หรือ 02-867-8000 ต่อ 5311, 5321

โทรสาร 02-868-6661 หรือ 02-868-5022

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายวิฑูร อินทจันทร์
วัน/เดือน/ปีเกิด 21 เมษายน 2511
สถานที่เกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่อยู่ 273/21 ซอยศรีย่าน 3 ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ
การศึกษา บธ.บ. (การตลาด) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2551
บธ.ม. (การจัดการ) มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 2554
ปร.ด. (การจัดการ) มหาวิทยาลัยสยาม, 2562
ตำแหน่ง - ผู้บริหารโครงการส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัยเพื่อสุขภาพ
ภายใต้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- กรรมการผู้จัดการ บริษัทรัชดาภรณ์ 1996 จำกัด)
- เลขานุการ สมาคมธุรกิจอาหารและสปาไทย
- อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
สถานที่ทำงาน บริเวณห้องโถงชั้น 1 ภายในอาคารสนามบินนานาชาติหาดใหญ่
ตำบลคลองหลา อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

การเผยแพร่งานวิจัย

วิฑูร อินทจันทร์ และ ไชยนันท์ ปัญญาศิริ. เรื่องการบริหารจัดการเครือข่ายที่ส่งผลต่อการจัดงานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษา ถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย. ใน รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3. 24-25 พฤษภาคม 2561 ณ ลอฟท์ มาเนีย บูติก โฮเทล อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร.

วิฑูร อินทจันทร์ และ ไชยนันท์ ปัญญาศิริ. แนวทางการจัดการงานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษา ถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ. ปีที่ 29 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2562): หน้า 104-119. (วารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2)

วิฑูร อินทจันทร์ และ ไชยนันท์ ปัญญาศิริ. การจัดการงานสงกรานต์ปลอดภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีศึกษา ถนนตระกูลข้าว ในประเทศไทย. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2564). (วารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1)